

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Hoffmann, Chr. A.
Titel Title:	<u>Erindringer fra Krigen 1864.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendal, 1892
Fysiske størrelse Physical extent:	299 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

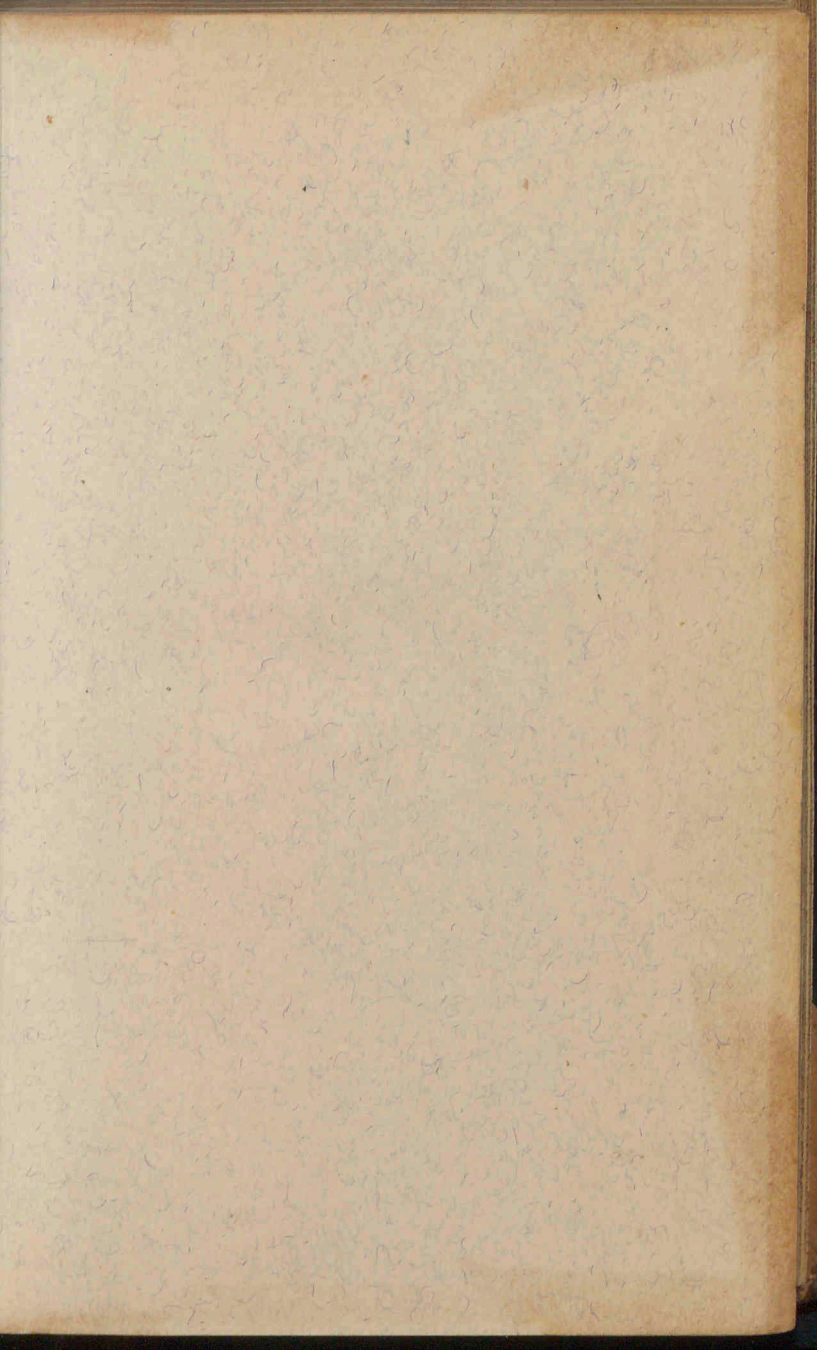
38. - 55

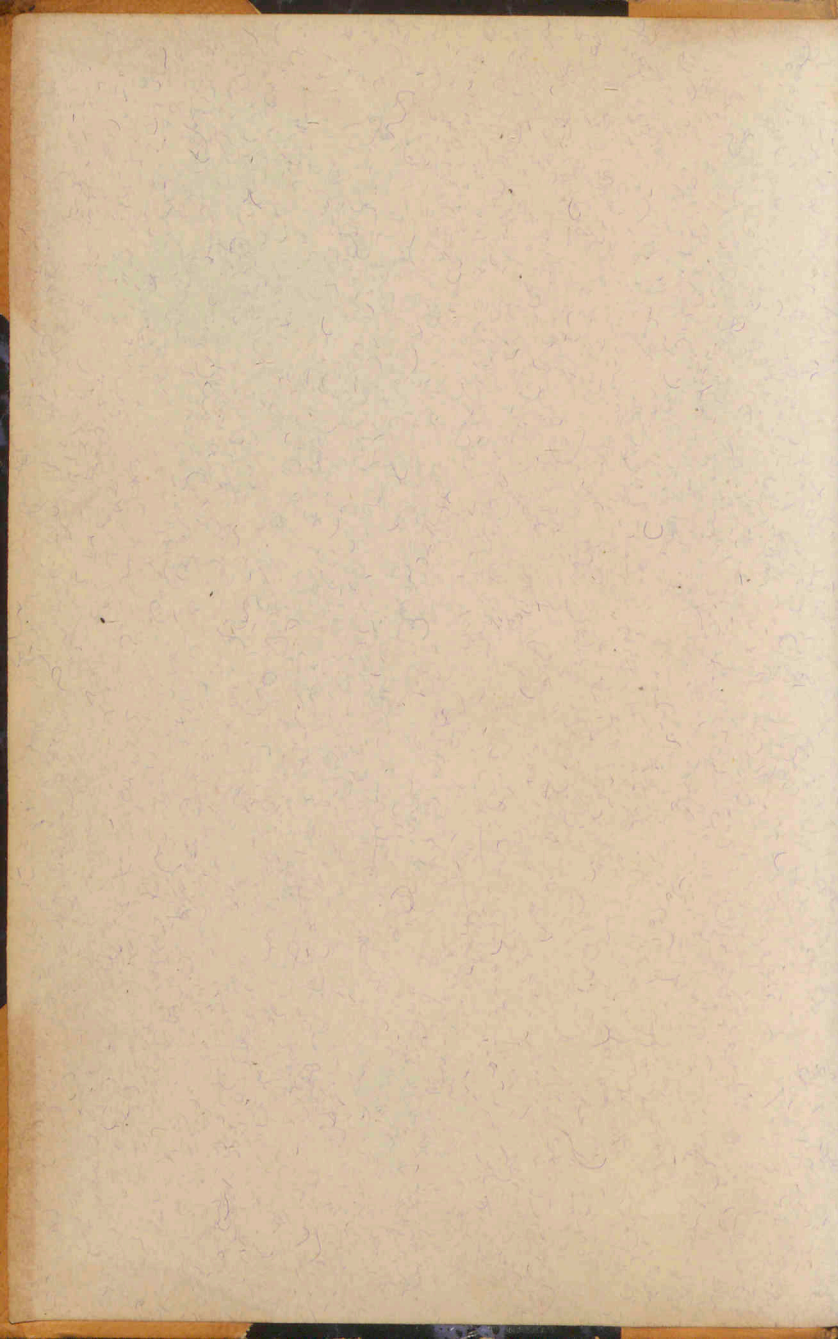
Det Kgl. Bibliotek

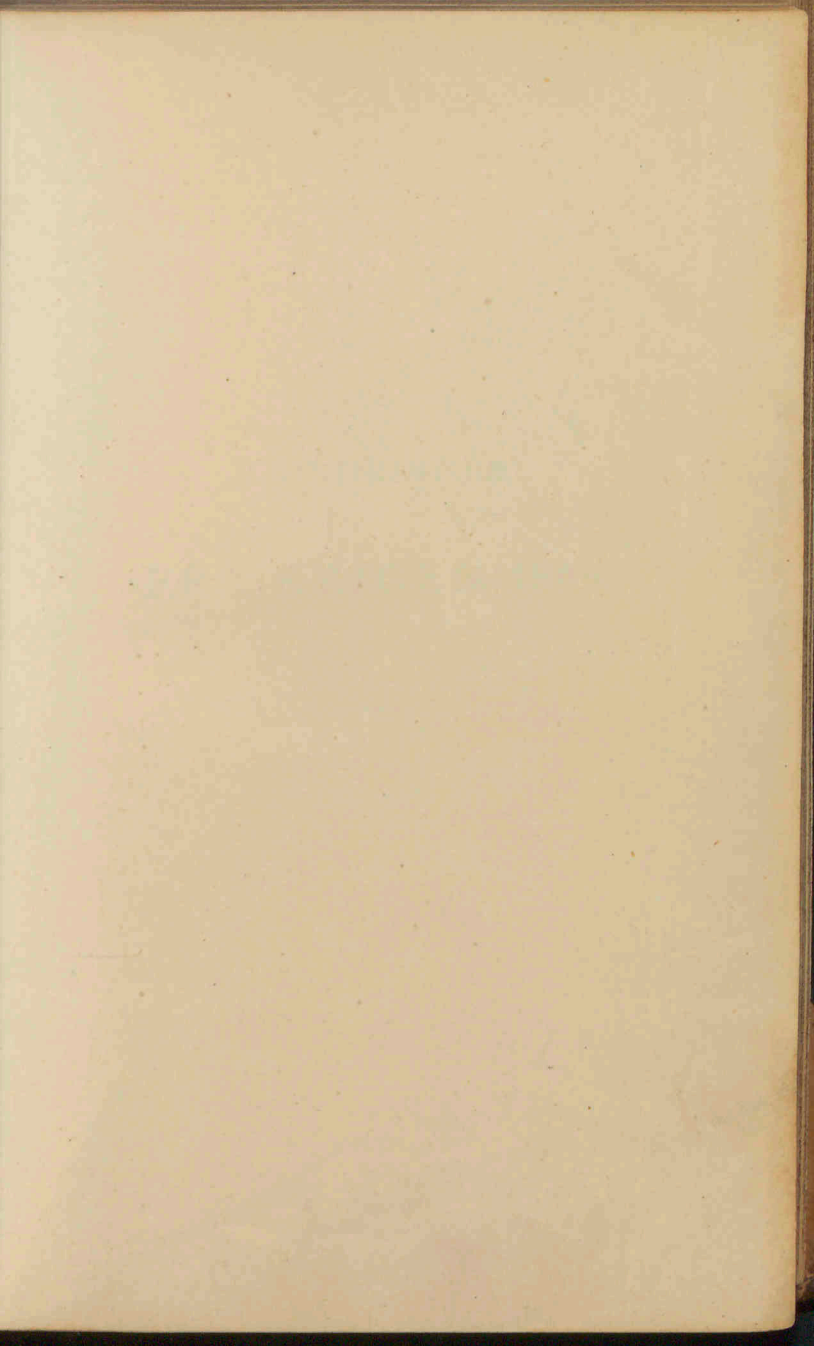

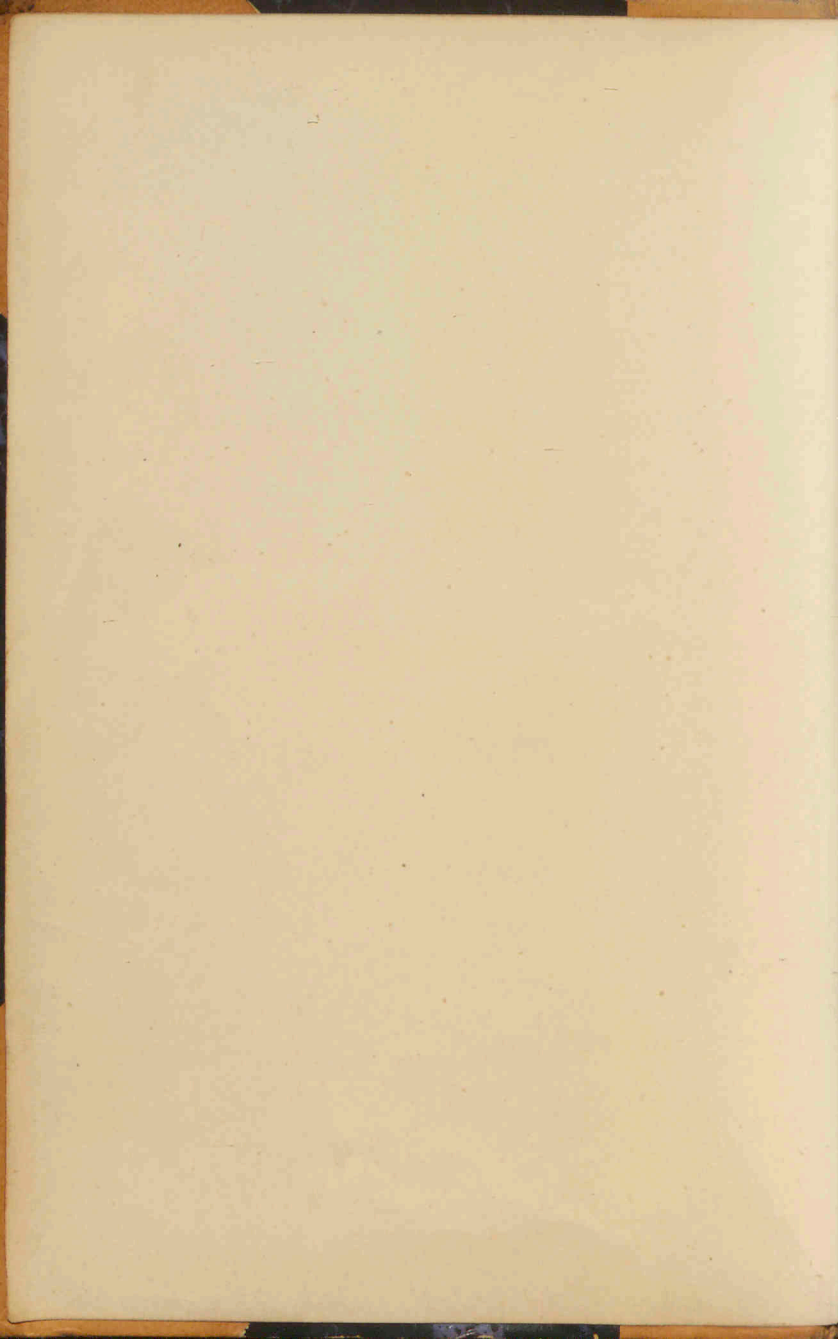
130025705468

ERINDRINGER
FRA KRIGEN 1864.

ERINDRINGER
FRA KRIGEN 1864.

AF

CHR. A. HOFFMANN,
FHV. VAGTMESTER VED DRAGONERNE.

KJØBENHAVN.
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1892.

INDHOLD.

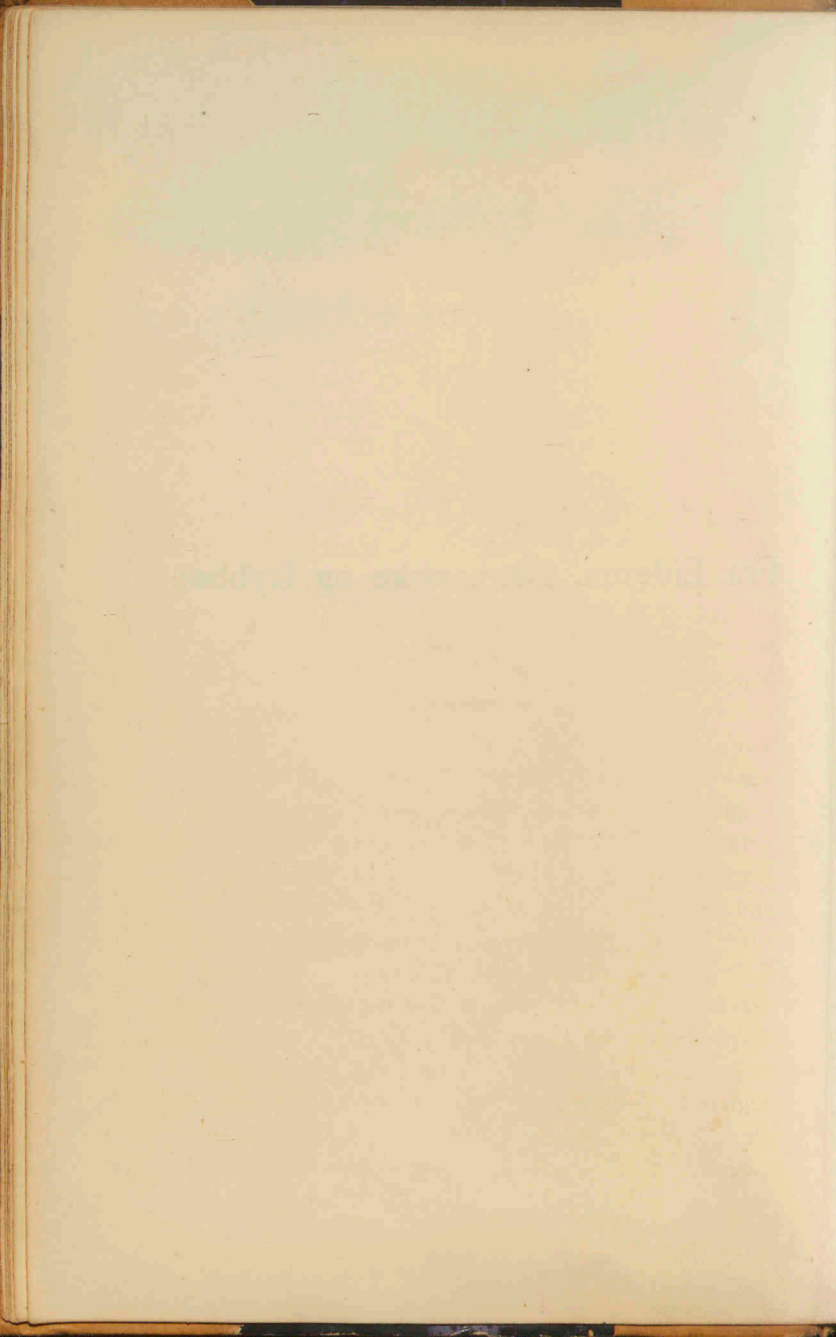
Fra Eideren, Dannevirke og Dybbøl.

	Side
I. Før Krigen	I
II. Et lille Ophold i Holsten	7
III. Kavalleriposten i Blicksted	19
IV. Kavalleriposten ved Eideren	25
V. Anholdelsen af 2 Spioner	34
VI. Møller Odin og Vagten	46
VII. En Tour til Kiel	57
VIII. Posterne ved Levensau, Landwehr og Knoop	76
IX. Atter en Tour til Holsten	82
X. Preusserne ved Levensau	91
XI. Den preussiske Armees Overgang over Eideren	104
XII. Retraiten fra Eideren til Dannevirke	115
XIII. Ved Mysunde	119
XIV. I Dybbøl-Stillingen og paa Als	217

Fra Kapt. Aarøes Streifkorps.

I. Expeditioner til Kalvø og Aarøesund	243
II. Til Barsø og Løit	253
III. En Udflugt til Halk	262
IV. Affairen ved Sønderballe	269
V. Expeditionen til Als	283
VI. Besøg paa Samsø. — En dansk Forræder	288
VII. Den østerrigske Feltvagt ved Ashoved	292
VIII. En Dukkert	295
IX. Slutning	300

Fra Eideren, Dannevirke og Dybbøl.

I

Før Krigen.

Henimod Slutningen af 1863 var der Liv og Røre i Slesvig By, navnlig paa Strækningen fra Gottorp Slot, gennem Frederiksberg til Bustorf og den nærmest liggende Del af Dannevirkestillingen. Byen og Gottorp Slot vare overfyldte af Soldater, idet store Troppemasser vare trukne sammen i og omkring Slesvig By; Soldater af alle Vaabenarter færdedes blandt hverandre, hvor man kom frem; fra Morgen til Aften saae man lange Rækker af Kanoner og Ammunicionsvogne, der bragtes ud i Dannevirkestillingen, og Militærarbejderkommandoer marcherede idelig fra og til Stillingen. Gik man over den søndre Slotsbro og saae ind paa de foran Slottet værende store Pladser, mødte Øiet kolossale Opstablinger af Kanonkugler ligefra 6 Pdg. indtil 84 Pdg., og man saae her den samme travle Virksomhed som paa hele Strækningen lige til Dannevirke. Regimentet og Batailloner bleve forstærkede. Jeg stod i 4. Eskadron af 4de Dragonregiment, som dengang blev udvidet til 6 Eskadroner, og jeg blev nu forsat til dette Regiments 5. Eskadron. Regimentet garnisonerede paa Gottorp Slot, hvor det

havde ligget siden Krigen 1851, men 5te og 6te Eskadron blev nu indkvarteret omkring i Byens sydlige Del. Jeg fik Kvarter i Frederiksberg skraat over for mine Forældre (min Fader var Overvagtimester i dette Regiment). Der arbejdedes af fuld Kraft paa at fuldføre Dannevirkestillingen, og man hørte kun Tale om Krig. Meningerne vare i saa Henseende meget delte; Nogle mente, at Krigen kunde udbryde ligesaa godt i Dag som i Morgen, Andre derimod, at der ikke blev noget af Krig, saalænge Frederik den 7de levede. Det gik her som ved saa mange andre Leiligheder, Nogle sagde «Vorherre bevare os for en Krig,» Andre mente, at det kunde være godt at faae en Krig, og navnlig var dette sidste Tilfældet med os yngre Underofficerer, der havde været Militære fra vore Drengenaar, thi vi ræsonnerede som saa, at det var en daarlig Soldat, der ikke ventede at blive General i Krigstid. Jeg var som alt bemærket indkvarteret i Frederiksberg og havde faaet et efter min Mening udmærket godt Kvarter; der var voxne Døttre og en rigtig munter Vært og Værtinde, hvorfor det gik med gemytlige Selskaber til langt ud paa Natten, som oftest i Forening med en anden Underofficer, der laae sammen med mig. Som en Følge heraf havde saavel jeg som min Kammerat paadraget os nogen Forkølelse, i hvert Fald trængte vi haardt til nogle Dages Hvile, hvorfor vi meldte os «kvartersyge». Vi havde saaledes forholdt os rolige i vort Kvarter, hovedsagelig beskæftigede med at pudse, i 2 Dage; den 3die Dags Formiddag var min Kammerat i Færd med at koge en fyldt Sellerie i en Kasserolle i Kakkellovnen, medens jeg var beskæftiget med at pudse et Par Støvler; jeg

havde trukket en Støvle paa venstre Arm, medens jeg bearbejdede den med en Børste i Takt med Fløiten af en Krigsmelodi, da Døren gik op og min Fader traadte ind; jeg troede først, han kom for at høre til mit Befindende, men med Alvor sagde han: «God Dag, min Dreng! jeg kommer for at lade Dig vide, hvis Du ikke allerede har hørt det, at vor Konge, Frederik den 7de, er død.» Det var i Øieblikket, som løb der mig en kold Gysen ned ad Ryggen, og jeg fik kun sagt de Ord: «Er Kongen død!» Det Første vi begge, som ved en fælles Overenskomst, udbrød, var: nu maae vi ned og melde os til Tjeneste, for nu faae vi Krig, og denne Mening hørte man nu udtale næsten af Enhver. Der var nu saa godt som Ingen, der troede paa Fred, og allerede nogle faa Dage efter Kongens Død sporede man endnu større Virksomhed og Travlhed blandt Militæret; vi fik saaledes Ordre til at holde os parate til Udrykning med 10 Minutters Varsel, Sadlerne vare pakkede, Dækkenerne sammenlagte, Alarmpladsen til de forskjellige Afdelinger anviste, og vi vare saaledes parate til at rykke ud ved første Signal.

Det var i Slutningen af November Maaned. Veiret var usædvanligt mildt, og Alt hvilede i den dybeste Fred og Ro; jeg var kommen hjem omtrent Kl. 11 om Aftenen; Veiret var saa smukt den Nat, at jeg først maatte ryge en Pibe Tobak for det aabne Vindue, inden jeg gik i Seng; kort efter sov jeg saaledes, som man kun i 20 Aars Alderen kan sove. Da Hovedet i den Tid bestandigt var fuldt af Krig og Krigsbedrifter, var det ikke at forundres over, at man i Drømme stadigt var med i Batailler og Fægtninger. Jeg laae

og drømte, at vi gjorde den ene Attaque efter den anden, og Trompeternes «March March» lød stadigt i mine Øren, tilsidst med en saadan Virkelighed, at jeg vaagnede; jeg mærkede nu, at det ikke alene var en Drøm, thi jeg hørte virkelig Trompeterne blæse til Udrykning. Jeg sprang op, rev et Vindue op og raabte til den Trompeter, der lige havde blæst Signalet (det var en Trompeter C. Jørgensen): «Hvem skal rykke ud?» Han svarede: «Femte Eskadron!» I et Nu var Vinduet lukket, og faa Minutter efter var jeg i Klæderne; alle mine private Eiendele vare pakkede i en Kuffert, denne tog jeg paa Nakken og løb med den over Gaden til mine Forældre, der naturligvis vare komne paa Benene ved at høre Signalerne. Der blev sagt et hurtigt «Farvel», idet jeg lovede min Fader, at jeg skulde slaae Preusserne, saa han skulde faae Ære af mig; min Fader svarede: «Lad mig see, Du viser Dig som en rask Soldat,» medens min Moder grædende sagde: «Nei vær dog bare forsigtig min Dreng, tænk dog paa, de kunde skyde Dig.» Jeg havde ikke mange Minutter at give bort; jeg var hurtigt nede ad Trapperne, og i Løb gik det til min Stald, hvor jeg havde 9 Heste; ankommen her til fandt jeg dem alle sadlede, klare til at rykke ud, og faa Minutter efter holdt jeg, som første Mand, med mit Mandskab paa Alarmpladsen foran Eskadronchefens, Ritmester Sommers Bolig. Snart holdt hele Eskadronen paa Pladsen. Saasart den var samlet, kom Ritmesteren ud, steg til Hest og holdt en kort, men opmuntrende Tale til os; han meddelte med faa Ord, at vi skulde til Kiel, hvor Slesvigholstenerne, og navnlig Kieler Studenterne, havde begyndt paa en Gjntagelse af Historien fra

1848, hvorefter han kommanderede: «Fra Høire for-
meer fire» og lod vore 3 Trompetere blæse en March
ud igjennem Frederiksberg Gade, saa det gav flere
Gange Ekko i den stille Nat. Med Begeistring for
den danske Sag, og med Brystet opfyldt af Kamp-
lyst, forlode vi Slesvig Klokken mellem 3—4 Mor-
gen. Saasnart vi vare komne ud igjennem Bustorph,
blev der blæst «Sablen ind», kommanderet «Rør»,
hvorefter Piberne kom frem, og Ritmesteren, der altid
holdt af Gemytlighed og forstod at holde Mandskabet
i munter Stemning, opfordrede os nu til at synge en
Sang. Under Spøg og Gemytlighed naaede vi Gjet-
torph, hvor der holdtes Hvil, hvorefter Marchen fort-
sattes Syd paa. Omtrent et Tusind Alen fra den
holstenske Grændse gjordes paany Holdt; Ritmesteren
gav Ordre til at holde inde med al Sang, befalede,
at enhver Mand fra nu af skulde ride rolig paa sin
Plads, thi om et Øieblik overskred vi Grændsen mel-
lem Slesvig og Holsten og befandt os saaledes paa
en vis Maade i fremmed Land. Efter kort Tids For-
løb saae vi det høie Brogalleri, hvormed Broen over
Eideren ved Levensau aabnes og lukkes, og faa Mi-
nutter efter befandt vi os paa holstensk Grund. Hen
paa Eftermiddagen rede vi ind gjennem Kiels Gader
og bleve indkvarterede i Hassee og Dorfgarten, en
lille Fjerdingsvei Syd for Kiel. Naar vi havde ventet
daarlig Modtagelse af Beboerne, saa havde vi heri
taget høilig feil, thi de vare saa imødekommende og
saa velvillige mod os som vel muligt. Jeg laae i Kvar-
ter med 4 Dragoner hos en Gaard- og Teglværkseier
Buck paa Hamborg Chaussé; han ikke alene tilbage-
betalte os Kvarterpengene, men ytrede mange Gange,

at han med stor Glæde vilde give os fem Mand baade Kost og Logi, naar blot de danske Soldater maatte blive liggende der, thi hvad dette kostede ham beløb sig ikke nær til saa meget, som han mellem Aar og Dag maatte dele ud til Betlere og reisende Haandværkssvende. Saaledes var Stemningen gjennemgaaende blandt hele Befolkningen paa Landet.

II

Et lille Ophold i Holsten.

I de første Uger efter at vi vare komne i Kantonement, gik Alting temmelig roligt i selve Kiel; af og til maatte vi rykke ud i Byens Omegn, navnlig omkring ved Preetz, uagtet dette Terrain meget daarligt egner sig for Kavalleri, for at opsøge Bander, der havde faaet Vaaben og skulde indøve sig for at slaas mod Danmark; om der virkelig fandtes saadanne, skal jeg ikke kunne sige, thi uagtet vi patrouillerede og havde udstillet Feltvagter baade Nat og Dag, traf vi aldrig nogen; derimod begyndte Kielerne, og navnlig Studenterne, at give os Noget at bestille, thi der var nu hvert Øieblik Udrykninger til Kiel, og som oftest var Torvet der aldeles overfyldt af vordende Slesvigholstenere. Ved saadanne Leiligheder bleve da de røde, blaa og hvide Faner stukne ud, og de slesvigholstenske Kokarder satte paa Huerne og Kaskjetterne. Som oftest vare 20—30 Dragoner tilstrækkelige til at rydde Torvet; naar vi rykkede frem imod dem i rask Trav, gjorde et Par Vendinger imellem dem, og lode de mest nærgaaende smage Fladen af Klingen, saa havde vi i Løbet af nogle Minutter tilveiebragt

saa stor Plads, at Eskadronen kunde rykke ind paa Torvet og formere Linie, og dette var altid tilstrækkeligt til at bringe dem til at forsvinde ad alle Gader og Stræder. Men efter en saadan Historie maatte vi i Reglen patrouillere i Gaderne til langt ud paa Natten. Efterhaanden som Sandsynligheden for en Krig med Tyskland voxede, tiltog disse Demonstrationer i Styrke og Omfang, og der forefaldt ikke saa faa alvorlige Sammenstød. Saaledes havde vi en Aften maattet rydde Torvet, hvorefter Oprørerne gjentagende Gange forsøgte at samle sig, og da der den Aften ikke blev sendt saa faa Stene imod os, havde vi faaet Ordre til, i fornødent Fald, at hugge skarpt. Eskadronen holdt i Ridehuset, hvorfra der blev sendt Patrouiller ud i Gaderne; jeg var paa Veien til Ridehuset med 8 Dragoner efter endt Patrouillering, da der kom to Borgere med hvidt Bind om Armen; det var Borgere, som assisterede Myndighederne, og de opfordrede mig til snarest muligt at komme ned til Studenterforeningen, thi der holdtes et stort Møde, hvor der blev oplæst oprørske Proklamationer, ligesom der ogsaa paa Gaden udenfor Bygningen var samlet et meget stort Opløb. Jeg sendte en Dragon til Ridehuset med Melding til Ritmesteren, medens jeg med de 7 Mand marcherede til Studenterforeningen. Da vi kom i Nærheden heraf, saae jeg, at der var en Del Mennesker samlede paa Gaden, men inden vi naaede ned til dem, trak de sig tilbage ned mod Universitetsbygningerne; jeg gjorde derfor Holdt, da jeg antog det for rigtigst, naar det paa nogen Maade lod sig gjøre, at overraske de forsamlede Studenter og sætte mig i Besiddelse af saadanne Papirer, der vilde have en Del

af de mest fremragende Personers Arrestation til Følge. De to samme Mænd, som havde bragt mig Meddelelsen, kom her atter til mig. Medens jeg talte med dem, ytrede jeg, at det var min Hensigt at sprænge Døren for at overrumple Studenterne under deres Møde, men de gjorde mig opmærksom paa, at dette neppe lod sig gjøre, idet Døren var saa solid, at den vanskeligt lod sig sprænge, og at Studenterne vilde faae Tid til at skaffe deres Papirer i Sikkerhed, medens største Delen af dem samtidigt vilde forsvinde ad forskjellige Bagveje. Jeg spurgte dem da, om de ikke kunde anvise mig en saadan, hvilket de vare villige til. Jeg sad af, og beordrede en Dragon, hvis Bynavn var Karlebo, til at stikke sin Sabel ind, sidde af og tage sin Pistol; de tilbageværende 6 Dragoner lod jeg holde til Siden langs Fortovet, med Ordre til ikke at foretage sig Nogetsomhelst under min Fraværelse, men kun i Tilfælde af, at de skulde blive angrebne eller paa anden Maade forulempede, da at forsvare sig. Det var ikke tilfældigt, at jeg tog «Karlebo» med, men derimod paa Grund af, at han var bekjendt i hele 4de Dragonregiment for sin ualmindelige Styrke i Forening med Rolighed og Koldblodighed; jeg blev nu anvist en Bagvei gennem en Sidebygning, ind til Studenterforeningens Lokaler. Til Karlebo sagde jeg kun: «Karlebo! Vi bruge saa vidt muligt kun Næverne, og Du maa ikke bruge Dit Skud, medmindre jeg befaler det, og fremfor Alt gjælder det om, naar vi komme ind, at sætte os i Besiddelse af de Papirer, som muligt maatte forefindes.» Vi vare imidlertid komne ind ad en Bagdør, gennem en Gang, og stode nu foran en Mellemdør, hvilken

jeg forsigtigt aabnede lidt, og jeg saae nu, at den førte ind til en større Korridor, der havde en Fløidør paa hver Side og Gadedøren lige for. Korridoren var oplyst, og jeg saae, at Nøglen sad indvendigt i Døren; vi gik hen til denne, dreiede Laasen om og trak en over Laasen værende Skodde fra, saaledes at Døren nu kunde aabnes saavel udvendigt som indvendigt fra. Vi stode et Øieblik lyttende ved den Dør, der førte ind til Forsamlingslokalet. Jeg overbeviste mig om, at Døren, som var en Fløidør, var aflaaet indvendigt fra, hvorfor jeg sagde til Karlebo: «Nu sætte vi Skuldrene til her og sprænge Døren»; i næste Minut fløj Døren op, og vi stode i Lokalet, der næsten var overfyldt af Mennesker. Midt paa Gulvet stod et stort rundt Bord, omkring hvilket der sad Personer, hvoraf en Del havde forskellige Bunker Papirer foran sig. Vi søgte strax at trænge os frem til Bordet, hvor Nogle i stærk Travlhed begyndte at samle sammen paa Papirerne, medens Andre forsøgte at forhindre os i at komme hen til Bordet; en lang opløben Person, der nærmest lignede en Humlestage, greb mig i Brystet og søgte at trænge mig tilbage, men i en Haandevending var han kastet ind imellem sine Kammerater, der, til Lykke for ham, opfangede ham i Armene; uagtet dette kun var et Øiebliks Sag, havde Karlebo dog i samme Tid kastet mindst en 5—6 Stykker i Gulvet, hvor de laae og rodede mellem hverandre, uvisse om, hvorvidt det var raadeligt at reise sig igjen. I dette Øieblik hørtes paa Gaden et Kavallerikommando i Galop; man hørte Vaaben støde imod Vaaben og en forfærdelig Hujen og Skrigen, blandet med Eder og Forbandelser. Min første Tanke var, at

det var mine Dragoner, der havde seet sig nødsagede til at forsvare sig, men i det Samme styrtede Ritmesteren ind ad Døren, efterfulgt af en 3—4 Mand. Han opfattede med et Øiekast Situationen i Lokalet og trængte sig øieblikkeligt frem til Bordet, hvorhen jeg netop var naaet, hvilket bragte de omkring Bordet nærmest værende Personer temmelig ud af Fatning. Kort efter forsvandt adskillige Pakker Papirer i Ritmesterens Lommer, og der blev foretaget en Del Arrestationer. Da jeg kom ud paa Gaden, saae jeg, at mine Dragoner vare rykkede tilbage ind paa Fortovet saalangt Husenes Mure tillode det; da jeg tillige saae flere civile Personer blive bragte bort med haarde Sabelhug i Hovedet, begreb jeg, at der maatte være foregaaet noget Alvorligt, mens jeg havde været inde i Bygningen, og da i det Samme Premierlieutenant Urban Jürgensen kom ridende med en Snes Dragoner nede fra Universitetsbygningerne, erfarede jeg, at da min Melding var kommen til Eskadronen i Ridehuset, havde Ritmesteren med 3—4 Mand tilfods begivet sig ned i denne Gade, men at han, forinden han naaede Studenterforeningen, havde stødt paa store Op-løb, der havde traadt meget truende op mod ham, hvorfor han havde sendt en Mand tilbage til Ridehuset med Ordre til Premierlieutenant Jürgensen om hurtigst muligt at rykke ud med 20 Dragoner og rydde den paagjældende Gade. Da Premierlieutenanten kom til denne og saae den overfyldt af Mennesker, som modtog ham med flere Stenkast, gav han sine Dragoner Ordre til at hugge skarpt. Han satte nu med sine Folk i Galop ind paa Mængden, idet han lod hugge løs til høire og venstre. Derefter fortsatte han

sit Ridt ned til Studenterforeningen, hvor han traf paa en ny Hob, som han ligeledes adsplittede, just i det Øieblik, da Karlebo og jeg vare i Begreb med at bringe Studenterne til Lydighed, hvorefter han, som anført, forfulgte dem til Universitetspladsen. Vi patrouillerede endnu nogle Timer paa Gaden og rykkede hen ad Morgenstunden tilbage til vort Kantonnement udenfor Byen. Ved det Indhug, Premierlieutenant Jürgensen gjorde, var der henved en Snes Stykker, der havde faaet større eller mindre Saar; saavidt jeg erindrer, var der 2 eller 3 dødeligt saarede, men at dette havde hjulpet betydeligt paa de ophidsede Gemytter, og at de nu havde indseet, at det ikke vedblev at være Legeværk, fremgik deraf, at vi nu i flere Nætter og Dage havde Ro.

Den næste Tørn vi fik var den 24de December, altsaa Juleaften. Vi vare tilbøielige til at antage, at de Gadespektakler, som opførtes den Aften, vare satte i Scene for at forstyrre os Juleaften, thi saameget er vist, at de fleste af os maatte løbe fra Julebordet, saa at vi, i Stedet for at tilbringe Aftenen ved dette i behageligt Selskab, maatte dels patrouillere i Kieler Gaderne, dels opholde os i Ridehuset, hvor vi for Penge søgte at forskaffe os Lidt til Erstatning for det, vi maatte løbe fra. Natten hengik med Smaaskjærmydsler mellem Patrouiller og sammenløbne Hobe, uden at der dog den Nat forefaldt Noget af større Betydning.

Den 26de December om Aftenen fik Eskadronen Ordre til at holde sig marchfærdig til at forlade Holsten næste Dags Formiddag Kl. 10, idet Hannoveranerne, som hørende til det tyske Forbund, skulde

besætte Holsten, medens vi skulde trække os tilbage Nord for Eideren. Ritmesteren forklarede dette for Eskadronen, der var marcheret op ved Kirkegaarden paa en Bakke, hvorfra man har en temmelig vid Udsigt Syd paa. Han formanede Eskadronen til Ro, Besindighed og Koldblodighed og paalagde os ikke at lade os henrive, hvis vi, ved at passere gennem Kiel, skulde blive forhaanede af Beboerne. Rygtet om at vi vilde blive stenede fra alle Vinduer, havde udbredt sig blandt Mandskabet; men det hed sig tillige, at to paa Kieler Fjord liggende Orlogsmænd havde Ordre til at beskyde Byen, saafremt Beboerne begyndte paa den Slags Demonstrationer, og dette Rygte var maaskee Grunden til, at Kielerne beholdt deres Stene hos sig selv. Vi holdt som sagt paa den nævnte Bakke, ventende paa Vagtmester Hjort, der var sendt Syd paa med en Patrouille ad Hamborgchausséen for at bringe Ritmesteren Melding, saasart Hannoveranerne vare i Sigte, men vi ventede og ventede uden at see Noget til Vagtmesteren eller hans Patrouille, og kunde saaledes ikke begribe, hvor Hannoveranerne bleve af. Men pludseligt saae vi en Eskadron Hannoveranere, ikke 600 Alen fra os, paa Veien, som fører fra Dorfgarten ind til Kiel, medens vi endnu ikke saae Noget til Vagtmester Hjorts Patrouille. Da vi selvfølgelig ikke kunde forlade Kiel uden at faae denne med, sendte Ritmesteren strax et Par Mand ud for at finde Patrouillen, medens han gav mig Ordre til at ride den hannoveranske Eskadron i Møde og melde dennes Chef, at vi havde en Patrouille ude, som endnu ikke var kommen tilbage, og at Chafen, Ritmester Sommer, anmodede ham om at gjøre Holdt, indtil

denne Patrouille var inddraget. Navnet paa bemeldte Officer har jeg desværre glemte, men han tog umaadeligt velvillig imod mig; han lod Eskadronen gjøre Holdt, allerede da jeg var denne paa en Snes Skridts Afstand, og han bad mig sige min Chef, at han aldeles ikke havde Noget at haste efter. Da jeg kom tilbage til Eskadronen og havde afgivet Melding til Ritmesteren, kom Vagtmester Hjort med sin Patrouille; han havde ikke seet Hannoveranerne, idet disse vare komne ad en helt anden Vei, end den man havde ventet. Jeg fik nu atter Ordre til at ride ned til Hannoveranerne med Melding om, at Eskadronen nu afmarcherede, og Chefen bad mig underrette min Ritmester om, at han forblev, hvor han var, indtil vi vare rykkede igjennem og ud af Kiel. Jeg kan ikke nægte, at jeg med en vis Nysgjerrighed betragtede disse hannoveranske Dragoner; de vare meget stadse-lige at see til, men saavel Rytterne som Hestene saae noget spinkle ud. Jeg red en Hest, der var 11 Kv. 2", og som var meget kraftig og stærkt bygget, selv var jeg 69" høi, og ved at sammenligne mig selv med de Ryttere, jeg havde for mig, kunde jeg ikke fatte, hvorledes den Slags Kavalleri vilde klare sig i en Kamp mod dansk Kavalleri, thi af samme Høide og Drøide som jeg og min Hest vare, var dengang gjennemgaaende alt vort Kavalleri.

Da jeg kom tilbage til Kirkebakken, var Eskadronen alt afmarcheret. Jeg naaede den ved Bane-gaarden, men havde dog forinden et Exempel paa Kieler Pøbelens Nederdrægtighed. Da jeg var kommen op paa Bakken og saaledes havde Udsigt over Byen, blev jeg meget forbauset ved at see en halv

Snes kolossale tyske og slesvigholstenske Flag vaie fra Kirketaarnet. Jeg var i Øieblikket overbevist om, at vi vilde faae Ordre til at bringe disse ned, forinden vi forlode Kiel, thi jeg syntes, at det var en saa stor Forhaanelse mod den bestaaende Regjering som vel muligt, men jeg skulde faae noget ganske Andet at høre og see. Jeg red smaat ned ad Kirkebakken, idet jeg mente, at jeg tidsnok kunde naae Eskadronen, der kun kunde have nogle Minutters Forspring for mig. Jeg var aldeles optaget af indædt Harme over de tyske og slesvigholstenske Flag, af hvilke jeg bestandigt saae flere og flere dukke frem fra forskjellige høie Bygninger, da jeg pludseligt, omtrent 300 Alen foran mig, udfør en bekjendt Billedhuggers Plads, hvor der var Oplag af Monumenter, saae Gaden spærret af et halvt Hundrede Stykker af Kiels Pøbel, alle forsynede med Isstumper og store Sneboldte; de begyndte at raabe: «Der er en, han har forsinket sig, han er kommen bag efter, og han skal faae Lov at blive her. Jeg oversaae hurtigt Situationen og indsaae strax, at her var kun Et at gjøre: jeg trak min Klinge, satte Hesten i Galop og red dem saaledes i Møde, fast bestemt paa at hugge ned Alt, hvad der stod i Veien for mig. At det var disse Kabyleres Alvor at spærre mig Veien, fremgik deraf, at de sluttede sig tæt sammen paa Midtergaden, hvilken jeg fulgte, men derved fremkom en Aabning mellem Monumentspladsen og Gaden paa 5—6 Alens Brede. Da det var mig om at gjøre ikke at spille mere Tid end høist nødvendigt, dreiede jeg min Hest, da jeg var en Snes Alen fra dem, brat til venstre, lod den løbe ud og foer saaledes, saa godt som uhindret,

forbi dem gennem den nævnte Aabning. Et halvt Hundrede Isstumper og Sneboldte susede omkring mig, hvoraf en traf mig lige under Hjelmens Bagskygge; den Harme, jeg følte, lader sig bedre tænke end beskrive; det Eneste, jeg i Øieblikket følte Trang til, var at sende Rakket Indholdet af begge mine Rytterpistoler, men Ritmesterens Formaningstale randt mig i Hu: at taale Ydmygelser og Forhaanelser uden at lade os henrive, og jeg trøstede mig nu med, at jeg her havde gjort et Mesterstykke paa dette Omraade, og red videre.

Som alt anført stødte jeg til Eskadronen ved Kieler Banegaard, hvor den havde gjort Holdt, og hvor det i Byen garnisonerende Infanteriregiment stod opmarcheret; dette afmarcherede strax, medens Eskadronen blev holdende endnu omtrent $\frac{1}{4}$ Time, hvorefter vi satte os i Bevægelse gennem Byen Nord paa. Det Syn, der nu frembød sig, overgik næsten al Beskrivelse, thi det var umuligt at see fyrretyve Alen frem for sig, idet Gaderne vare aldeles skjulte af tyske og slesvigholstenske Flag; det var ikke eet Flag fra hvert Hus, men der var Huse, hvor der var indtil 10—12 Flag anbragte ud af Vinduerne paa alle de Steder, hvor der fandtes to Etager; thi i alle Stueetagerne vare enten Vinduesskodderne lukkede til eller Gardinerne rullede ned; man saae ikke en levende Sjæl paa Gaderne, det var som om Byen var uddød; kun hist og her paa Altanerne saae man Grupper af Herrer og Damer, der sendte os forskjellige haanende Tilraab. Vi kom saaledes forbi en større Bygning, forsynet med en Altan, hvorpaa der befandt sig en halv Snes Mennesker, som opvartede

os med pøbelagtige Fornærmelser efter en større Maalestok; de nedlode sig endog til at række Tunge, vrænge Næse og raabe: «Hannemann» og den bekjendte efterfølgende Frase, samt: «Komm' bald wieder, und grüsse deine Grossmutter!»

At det under disse Forhold var vanskeligt at bevare sin Rolighed og Koldblodighed, vil enhver dansk Mand let kunne forstaae, og der var naturligvis ogsaa Adskillige, som paa en eller anden Maade lode deres Harme bryde løs, trods den givne Ordre. Saaledes f. Ex. ved den sidst omtalte Altan, hvor en Dragon, hvis Bynavn var Høielse, pludseligt greb i sin høire Hylstertaske og fremdrog en Flaske, idet han udbrød: «Der er rigtignok halvanden Pægl i den, men I skal ha'en, I tyske Kanallier!» og i det Samme slyngede han Flasken med fuld Kraft op imod Altanen; man hørte et stærkt Plask, efterfulgt af et Par høie Skrig fra Damerne. Naar jeg her bruger Ordet «Damer», saa er det fordi det virkelig var Kvinder af Byens «bedre» Klasser. Nogle af Dragonerne lode deres Harme gaae ud over de udhængte Flag saaledes, at hvor disse hang saa langt ned, at de kunde faae fat i dem, greb de dem med venstre Haand, medens de med Klingen, der var skarpsleben, huggede dem over saa høit oppe, de kunde naae, hvorefter de rev den Del, de saaledes fik fat i, i Stumper, der senere betegnede den Vei, vi havde passeret.

Kun i et eneste Tilfælde kom en af Husets Beboere ud, en gammel Kjærling, der udskjældte den Soldat, som var i Begreb med at nedhugge hendes Flag; hendes Vrede hidrørte vel hovedsagelig fra det pekuniaire Tab, hun led, idet Størsteparten af Flagene vare hele

Stykker Tøi, der vare sammensyede, og som rimeligvis vare laante eller leiede i Manufakturbutikkerne. Saaledes forlode vi Holsten under Befolkningens Haan, og den eneste Trøst, vi havde her imod, var, at vor Chef lovede, at vi snart skulde komme til at vende om og da faae Opreisning for den lidte Forhaanelse. Jeg har nu forgjæves ventet i 28 Aar, men venter bestandigt med fuld Fortrøstning, at den Dag vil komme, da vi maae komme til at rykke frem igjen og saaledes faae Opreisning for, hvad vi dengang maatte taale af tysk Overmod. Hen paa Eftermiddagen naaede vi til Gettorf, hvor vi, tilligemed 18de Infanteriregiment, gik i Kantonnement.

Den 28de om Morgenen tidligt afmarcherede jeg atter til Blicksted, der ligger midtvejs mellem Gettorf og Eideren, med 8 Mand, for i denne By at etablere en staaende Kavalleripost, med Ordre til hver anden Time at sende Patrouiller til Eideren.

Den 31te December modtog jeg følgende skriftlige Ordre:

«Da Infanterivagten ved Levensau inddrages, forstærkes Kavalleriposten i Blicksted med 2 Mand. Der udsættes en dobbelt Post ved Levensau, hvilken afløses hveranden Time. I Tilfælde af, at en fjendtlig Styrke skulde rykke frem, optrækkes Broen, men ellers ikke. Iøvrigt handles efter den imorges givne Ordre. Skulde det gjøres fornødent, maa der averteres ved Skud, men tillige instrueres om ikke at skyde uden Grund. Medfølgende Ordre til Lieutenant Blad afsendes strax med en Ordonnans.

U. Jürgensen,
Premierlieutenant.

III

Kavalleriposten i Blicksted.

Vi havde faaet etableret en Vagtstue hos Sognefogden, som forøvrigt var ægte Slesvigholstener af Sindelag. Hans Gaard laae omtrent midt i Byen, der ligger lige til Chausséen, som fører fra Kiel til Ekernførde. Ifølge den givne Ordre udstillede jeg en dobbelt Post ved Broen Levensau med den fornødne Instrux om Afløsning hveranden Time. Hen paa Eftermiddagen mindede Mandskabet mig om, at det i Aften var Nytaarsaften, og spurgte mig, om jeg ikke troede, at de i den Anledning for Betaling kunde faae varm Aftensmad, og da jeg fandt, at der var Rimelighed i dette Forlangende, henvendte jeg mig til Sognefogden desangaaende, men han svarede mig, at det kunde han ikke indlade sig paa. Da jeg spurgte ham, om de da ikke selv spiste «Helligaften», svarede han, at de spiste Smørrebrød og kogt Mælk, og det kunde vi maaskee ogsaa nok faae Noget af, naar vi vilde betale det, men herom skulde han først tale med sin Kone. Jeg bad ham, endelig ikke at gjøre sig nogen Uleilighed i den Henseende, for vi skulde ikke have kogt Mælk og Smørrebrød. Et Par Timer

efter denne Samtale kom jeg tilfældigt om paa den Side af Bygningen, som førte ind til Kjøkkenet, og her lugtede ganske godt, saadan Lugt omtrent som af Gaasesteg eller noget Lignende. Dette bragte mig til at undersøge Forholdene lidt nærmere, og jeg kiggede i dette Øjemed ind ad flere af Bondens Vinduer. Da jeg kom om til den modsatte Gavl, saae jeg 3 Fag Vinduer meget stærkt oplyste; det var «Storstuen», og jeg saae nu, at her var dækket meget fint til en 10—12 Personer; men jeg bemærkede tillige, at der var en 6—8 fremmede Mænd og Kvinder tilstede, og jeg kunde ikke tvivle om, at der skulde leves høit ved Steg og andre gode Sager, medens han havde budt os kogt Mælk og Smørrebrød. Jeg skal her bemærke, at vi havde vor Vagtstue i et tæet ved Gaarden liggende Aftægts- eller Vagtstue, og vi vare saaledes temmelig isolerede fra Alt, hvad der foregik i selve Gaarden. Efter at have gjort disse Iagttagelser, gik jeg ind i Vagtstuen; jeg delte naturligvis Værelse med Folkene her (thi det var allerede store Ting, at man kunde faae Tag over Hovedet), tog et Stykke Papir og skrev Følgende: «Sognefoged N. N. har at levere for Betaling til Klokkeren 9 iaften: Risengrød, Flæskesteg eller en anden Steg, Brød, Brændevin og Øl, tilstrækkeligt til 10 Mand». Med denne Rekvisition gik jeg lige ind til Sognefogden, just som de havde sat sig til Bords for de dampende Retter, og jeg seer endnu den Dag idag hans Forlegenhed, da jeg saa uventet kom ind ad Døren. Jeg begyndte at snuse og yttrede, inden jeg sagde noget Andet: «Den Mælkebrød lugter Gud forbande mig godt.» Han begyndte at stamme Noget, der skulde ligne en Retfærdiggjørelse, men jeg afbrød

ham med de Ord: «Gjør Dem bare ingen Uleilighed, for nu faae vi jo lige saa god Mad,» og jeg præsenterede ham nu min Opskrift, for ikke at sige Rekvisition. Han gloede noget paa den uden at sige et Ord, og jeg spurgte, om jeg skulde læse den for ham, hvortil han svarede, at han nok kunde læse den, men han vilde gjerne vide, om han var nødt til at levere det. Efter at have givet ham Svar herpaa, lovede han at levere det Forlangte. Klokken lidt før 9 kom et Par Piger ind i Vagtstuen, stumme som Fiske, trods al vor Veltalenhed. De bredte et Stykke Voxdug over Bordet og dækkede med 10 Lertallerkener, de fornødne Skeer, Knive og Gaffler, samt Brød, en stor Krukke med Øl, 2 Flasker Brændevin og endelig en Tallerken med Rødbeder. Ved Synet af disse løb Tænderne i Vand, for vi trængte Alle stærkt til lidt Surt for Hjertet. Saa snart Pigerne havde forladt Stuen, gjorde jeg et Angreb paa Rødbederne, og en Del af Mandskabet gjorde det Samme, men det var mildest talt komisk at see de forskjellige Grimacer, ethvert Ansigt lavede, som havde faaet et Stykke i Munden, og lige saa latterligt at høre de forskjellige Udbrud, ledsagede af en forfærdelig Spytten: «Fy for Fanden, Pøj for Satan eller Pu u — ha, hvor det smagte,» ja der blev en Spytten, som om Stuen var fyldt med Lamaer, der bleve drillede. Sagen var nemlig den, at vi havde sat Munden op efter noget rigtigt Surt, og saa havde disse Rødbeder ikke seet Eddike, men derimod Sukker. Fik vi saaledes end ikke vor Trang tilfredsstillet, saa fik vi til Gjengjæld en hjertelig Latter, og Humøret og Stemningen blev bragt op til mange Grader, saaledes, at da de to

Piger atter kom ind for at fuldføre Borddækningen, kunde de aabenbart ikke begribe, hvad der gik af os; havde de ikke gloet galt før, saa gloede de nu som om de vilde sige, at vi ikke behøvede at grine af dem. Da jeg var den Eneste, der kunde tale med dem, gjorde jeg et forgjæves Forsøg paa at formilde deres Stemning lidt og sagde blandt Andet til dem, at de vare lige saa søde som Rødbederne, stolende paa, at de nok vidste, hvorledes disse smagte. Ved mig selv tænkte jeg, at de saae saa surmulende ud, som havde de drukket al den Eddike, der skulde have været paa Rødbederne. Under dyb Taushed satte de en stor Flækesteg paa Bordet, tilligemed et Fad Boghvedeklumper blandede med Kartoffler, hvorpaa de forsvandt for strax efter at vende tilbage med to store Fade fyldte med Grød. Vi satte os nu til Bords, og lode Retterne, der efter Omstændighederne vare meget gode, vederfares al Retfærdighed. Jeg lod de to Mand, der stode for Tur til Afløsning, afmarchere, saasnart de havde spist, forat de To, der vare paa Post, ogsaa kunde nyde godt af Maaltidet. Vi fik saaledes, i Betragtning af de forhaandenværende Omstændigheder, en ret god Nytaarsaften, og da der ikke maatte soves om Natten, underholdt jeg Mandskabet med Historier fra Krigen 48—50, som min Fader havde fortalt mig. Men efter den søde Kløe kommer den sure Svie. Næste Dag kom Bonden med sin Regning, og den var saa høi og saa opskruet, at jeg strax besluttede ikke at betale den; den var specificeret og lod oversat omtrent saaledes:

2 Fade Grød	2 Rd.
2 Potter Skummetmælk til at dyppe i . . .	» — 1 fl
Flæskesteg	3 — » -
Kartofler og Klumper	2 — » -
Brød og andre Dele	» — 3 -
1 $\frac{1}{2}$ Pot Brændevin	1 — » - 12 β
2 Kander Øl af det bedste	» — 2 - » -
For Tillavning og Uleilighed	2 — » - » -
<hr/>	
Tilsammen 11 Rd. » fl 12 β	

Jeg havde efter Maaltidet indkasseret 3 Mark af hver Mand, altsaa ialt 5 Rd. 3 fl , men bemærkede til Folkene, at Værten naturligvis ikke tog saa meget for det, men at de da kunde faae det tiloversblevne tilbage, naar der var klareret. Jeg gik over til den elskværdige Sognefoged, gjorde ham opmærksom paa, at hans Regning oversteg de høieste Hotelpriser, og tilbød ham 3 fl for hver Mand, hvilket jeg fandt var en ordenlig Betaling for hvad han havde leveret os; men herom vilde han Intet høre, han vilde have sine 11 Rd. og 12 β og ikke en Skilling mindre; fik han ikke det, saa gik han til Gettorf og præsenterede Regningen for min Ritmester, og hjalp dette ikke, da sendte han den til Kongen. Sin første Trusel bragte han til Udførelse, men det blev ikke til synderlig Gavn for ham, thi da Ritmesteren havde talt med mig om Sagen og erfaret dennes Sammenhæng, sagde han, at Værten var en uforskammet Slyngel, at jeg en Gang endnu skulde byde ham de 3 fl pr. Mand, og hvis han ikke vilde tage imod dem, skulde jeg slet Intet give ham. Da jeg atter henvendte mig til ham med Tilbud om at betale

de 5 Rd. 3 $\frac{1}{2}$, raabte han: «Jeg vil ha'e mine 11 Rd. 12 β , ellers skal Kongen nok komme til at betale mig dem.» Jeg raadede ham til at gaae til Hertugen, der netop paa det Tidspunkt var kommen til Kiel, og jeg tilføiede, at det jo var meget lettere, og at Hertugen nok vilde betale, naar Sognefogden bare fortalte ham, hvem der havde spist Maden, da jeg var en god Ven af ham.

IV

Kavalleriposten ved Eideren.

Den 6te Januar blev Posten forlagt fra Blicksted til Levensau Bro; i dennes umiddelbare Nærhed ligger en Gaard med Vindmølle, Avling, Maltgjøteri og Høkerhandel. Gaarden bestaaer af Stuehus, to Længer, hvoraf den ene kun ligger en Snes Alen fra Eiderens Bred, parallelt med denne, samt en Brænderi-bygning, i hvis ene Ende vi fik anvist et langt, smalt Lokale til Vagtstue. Fra Gaarden førte en 4 Trins Trappe op til Indgangsdøren, der førte lige ind i Lokalet, i hvis modsatte Ende fandtes et Fag Vinduer. Omtrent midt paa Muren tilvenstre var der anbragt en kolossal Kamin saaledes, at der dannedes en Fordybning mellem denne og Vinduesvæggen. Kakkelovn eller Bohave fandtes der naturligvis aldeles Intet af, men dette fik vi hurtigt tilveiebragt; et Par Tønder, hvorover der blev lagt en Flage af sammennaglede Brædder, og nogle Øltjerdinger med Brædder over dannede Bord og Bænke. I Fordybningen bag Kaminen fik vi anbragt 2—3 Knipper Halm, og dette dannede Sovestedet for dem, der om Dagen skiftevis kunde sove, thi her var slet ikke Tale

om at sove om Natten. Mølleren, Eieren af hele denne Herlighed, hed Odin; han var en Mand paa nogle og halvtredsindstyve Aar og var i vid Omkreds bekendt for sin Tysksindethed. Hans Kone, som gjorde Fordring paa at blive kaldt Frue, var lige saa tysksindet som han, og jeg skal her anføre nogle Exempler paa dette værdige Ægtepars Sindelag. Jeg kom saaledes en Aften ned i Kjøkkenet med nogle Stykker Flæsk, dels af Mandskabets, dels af mit eget. Jeg traf Husjomfruen, en meget elskværdig Pige, der sikkert med Glæde gjorde os en og anden Tjeneste; jeg bad hende om Tilladelse til at stege dette Flæsk paa Komfuret, hvilket hun strax tillod, ligesom hun og laante mig en Stegepande. Næste Dags Morgen henvendte jeg mig til Mølleren med Forespørgsel, om vi ikke for gode Ord og Betaling kunde faae Kaffe om Morgen og mulig hver et Maaltid om Middagen. Hertil svarede Mølleren, at det kunde han ikke indlade sig paa, for han havde saa Mange, der skulde have Mad. Jeg gjentog, at vi vare villige til at give ham enhver rimelig Betaling, endogsaa forud, hvis han ønskede det, men han kunde desuagtet ikke indlade sig herpaa. I hvert Fald skulde han først tale med sin Kone, men han vilde dog sige mig, at han vilde raade hende til ikke at imødekomme vort Ønske. Da han var saa aabenhjertet, vilde jeg ikke staae tilbage for ham i saa Henseende og gjorde ham derfor bekendt med, at nu gik jeg lige ind til hans Kone, og saa skulde han faae at see, at hun kunde ikke sige nei til mig. Heri tog jeg dog slem feil, thi da jeg kom ind til Fruen, lod hun mig, inden jeg kom til Orde, vide, at naar jeg vilde tale

med hende, saa maatte jeg lade Jomfruen melde mig, thi det var hun vant til. Jeg slog koldt Vand i Blodet, undskyldte mig med, at jeg endnu ikke kjendte Husets Skikke, og bad Fruen mange Gange om Forladelse for denne Overskridelse af Etiketten; jeg bukede for hende, og «fruede» hende, saa det tilsidst snurrede i mine egne Øren, men jeg kunde have sparet mig al den Uleilighed, thi da jeg endeligt fremkom med min Anmodning, svarede hun mig kort og godt: «Danske Soldater kunne aldeles Intet faae her paa Gaarden», hvorpaa hun vendte mig Ryggen og forlod Værelset. Jeg sjøkkede af med den Besked, trøstende mig med, at der nok kom en Tid, hvor jeg skulde faae den Dame i Tale under andre Forhold. Da Aftenen kom, begav jeg mig atter til Kjøkkenet med noget Flæsk, i den Tanke, at jeg skulde bære det tilbage i stegt Tilstand, men det blev Løgn denne Gang. Allerede ved min Indtrædelse i Køkkenet saae Jomfruen noget forlegen baade til mig og til Flæsket, og da jeg bad hende undskylde, at jeg atter gjorde Uleilighed med at faae stegt noget Flæsk, svarede hun, at hun turde ikke. Uagtet jeg nok forstod Meningen, spurgte jeg: «Hvad tør De ikke? Jeg skal nok selv stege det, saa De skal ikke være bange for, at Fedtet skal sprutte op paa Dem», men hun lod mig nu vide, at Fruen havde strængt forbudt, at vi maatte stege eller koge Nogetsomhelst der; jeg sagde da: «Nei hør, veed De hvad, Jomfru, det er sgu ikke rigtigt, for jeg kan umuligt tro, at hun vil være saa nederdrægtig at nægte en Soldat at faae stegt et Par Flæskestumper paa et Komfur, hvor de har Fyr oppe fra Morgen tidligt til sent paa Aftenen». Da jeg ikke

var bange for at gaae paa Fruen en Gang endnu, bad jeg Jomfruen melde mig for hendes Naade, og dette gjorde hun noget nølende. Formodentlig har Fruen ikke ønsket at faae Luften i sine Værelser befængt med Lugten af en dansk Soldat, thi hun nedlod sig til at komme ud i Kjøkkenet. Jeg bad naturligvis undskylde, at jeg havde gjort hende Uleilighed, men det var ene Jomfruens Skyld, idet jeg naturligvis antog, at hun maatte have misforstaaet Fruen, idet hun havde nægtet mig at faae stegt lidt Flæsk paa Komfuret, og jeg var vis paa, at Fruen ikke vilde nægte mig og mine Kammerater denne Tjeneste. Hertil svarede hun, at der fandt aldeles ingen Misforstaaelse Sted, og hun vilde een Gang for alle sige mig, at danske Soldater kunde aldeles ikke faae Noget i hendes Hus; havde vi været Slesvigholstenerne, saa skulde vi have faaet Alt, hvad vi ønskede. Nu blev jeg gal i Hovedet, men jeg svarede hende dog ganske roligt, at jeg var Slesviger (hvilket rigtignok var Løgn), og det vidste jeg, hvad var, ligesom jeg og kunde forstaae, hvad en Holstener var, men en Slesvigholstener, det havde jeg aldrig kunnet forstaae, thi jeg kunde umuligt tænke mig Nogen saa langbenet, at han kunde staae og skræve over Eideren. Nu havde jeg saaret Fruens Blufærdighed, og idet hun bad mig om at forfoie mig ud af hendes Kjøkken, foer hun ind ad Døren til Stuen og smækkede den i med en saadan Kraft, at det raslede i hele Kjøkkeninventariet. Jeg sjøkkede af med mit Flæsk, idet jeg dog følte en vis Glæde over at have gjort Kjællingen rigtig gal i Hovedet, men fra nu af vidste vi, at vi maatte hjælpe os selv. Hvorledes Møller Odin i det Hele taget var lid't af

sine nærmeste Naboer og af sine Tjenestefolk, fik man et Indtryk af derved, at man jevnlige paa Porte, Dore og Mure saae skrevet med Kridt eller Kul «Spandau», og da jeg en Dag talte med et gammelt Tyende og yttrede min Forundring over dette, fandt han, at det var ganske naturligt. thi der kunde efter hans Mening ikke være værre i Spandau end her. Der laae foruden os en Toldkontrollør, en Toldassistent og to Grændsegendarmer, og jeg havde Ordre til at assistere Toldvæsenet efter Evne. I Begyndelsen fandt Afløsning Sted hver 24de Time, men senere maatte jeg forblive der i 5 Dage ad Gangen med 24 Timers Afløsning, dels paa Grund af, at der skulde ligge en Underofficer, der var det tyske Sprog mægtig, dels fordi Toldkontrolløren havde anmodet Ritmesteren om, at jeg maatte forblive derude, og endeligt fordi en ældre Vagtmester, der i den senere Tid havde afløst mig, havde gjort sig skyldig i en større Malkonduite. Kort efter at vi havde besat Broen ved Levensau, kom jeg en Dag ud for at afløse en Reservekorporal, som den Dag var paa Vagt; der holdt en Vogn paa Veien, og i det Øieblik, jeg kom, rakte Korporalen en paa Vognen siddende Herre et sammenlagt Papir, med de Ord: «Det er godt». Jeg spurgte Korporalen, hvad det var for en Person, og om hans Pas var i Orden, eller om han i hvert Fald havde fremvist saadanne Legitimationspapirer, at man kunde lade ham passere, hvortil Korporalen svarede, at Herren havde viist ham et Papir, hvorpaa der baade var Stempel og Segl, og det antog han maatte være godt. Da jeg var af en anden Mening, udbad jeg mig atter den Herres Papirer, og med de Ord, om han nu snart var færdig

med vor Paatrængenhed, rakte han mig det samme Papir, som Korporalen tilsyneladende havde læst og taget for gode Varer. Saasnart jeg havde kastet Øinene i dette, bad jeg Tydskeren undskylde, men han havde vist taget feil og givet mig et galt Papir, hvortil han svarede: «Wenn Sie lesen können, dann werden Sie wohl sehen, dass es recht ist,» hvortil jeg svarede: «Til Uheld for Dem kan jeg baade læse og forstaae, og har De ikke andre Papirer end dette, maa jeg anmode Dem om at staae af Vognen». Papiret, han havde givet mig, var, saavidt jeg erindrer, en Skilsmisse-Bevilling eller et lignende Dokument. Jeg fik nu Personen af Vognen; han medførte en Vadsæk, og da jeg forlangte, at han skulde aabne denne, erklærede han, at han maatte have tabt Nøglen og saaledes ikke kunde efterkomme min Anmodning. Først da jeg gjorde Forberedelser til at aabne Vadsækken ved Hjælp af en Skruenøgle og en Økse, fandt han Nøglen i sin Vestelomme. Korporalen havde spurgt ham, om han havde toldbare Sager, hvortil Tydskeren havde svaret nei og, idet han foreviste Vadsækken, havde han opgivet, at den kun indeholdt gammelt Makulatur. Da jeg aabnede Vadsækken, var der ganske vist Papir i den, men dette var saa nyt, at man ved at faae det i Hænde strax mærkede, at det lige var kommet ud af Pressen. Det Første, jeg fik fat i, var en lille Pièce med de skjønne Ord paa Titelbladet: «Von Eurem rechtmässigen Herrn und Herzog»; af disse var der circa 100 Exemplarer. Paa de næste, jeg drog frem, stod: «An meine lieben Anhänger in Schleswig». Af denne Brochure fandtes der ligeledes 100—150 Exemplarer; ende-

ligt fremdrog jeg flere Hundrede Blade i Form af Aviser, hvis Overskrift jeg ikke erindrer; men det Første, mine Øine faldt paa i Indholdet, var en Dislokation over hele den danske Armee. Saadant gammelt Makulatur kunde jeg ikke tage for gode Varer, hvorimod jeg ansaae Personen for udmærket god Vare, i Form af en tysk Spion, og som saadan blev han da ogsaa sendt til Kjøbenhavn, efter at være afleveret til Kommandoen i Gettorf. Hvad Toldvæsenet angaaer, da lykkedes det mig i kort Tid at anholde flere større Smuglerbander, medens der tidligere aldrig havde været udrettet Noget paa dette Omraade. Hvor vigtigt det er at have Konduite paa en saadan Post, skal jeg nærmere belyse ved at skildre ovenomtalte Vagtmesters Adfærd ved Grændsen, men jeg maa dog først sige et Par Ord om Manden selv. Han var en af Regimentets første Underofficerer i Garnison; han var Gymnastiklærer og udfoldede som saadan, navnlig paa Exercerskolen, hvor han var Lærer i mange Aar, en stor Virksomhed, og han var opfyldt af en umaadelig Tjenesteiver og Trang til Pligtopfyldelse. Han var min Lærer paa Militairskolen og senere paa Kavalleri-Rekrutskolen, da jeg var 17 Aar gammel, og jeg har maaskee for en Del ham at takke for, at jeg er bleven saa meget Soldat som jeg er. Jeg har mange Gange paa Fægtesalen paa Gottorp Slot — naar han kommanderede «Træd an! Ret!» og han, vendende det Hvide ud af Øinene, raabte: «Staa stille for Satan!» — ønsket, at jeg en Gang kunde blive saadan en Karl, thi da maatte jeg mindst kunne skræmme 10 Fjender paa Flugt ved at sende dem saadanne Blikke, som han sendte os.

Jeg var en Dag bleven afløst af Vagtmesteren, da vi ud paa Aftenen bleve alarmerede af ham, idet han i strygende Galop var kommen ind til Gettorf med hele sin Styrke, meldende, at Tyskerne havde stormet Broen. Jeg blev strax med en Patrouille sendt til Levensau for at skaffe Oplysninger, og da jeg kom hertil, erfarede jeg af Toldvæsenet, at Tyskerne havde haft Marchøvelse eller Felttjeneste, at de ganske vist med nogle større Kolonner vare marcherede frem ad Chausséen, men at de en halv Fjerdingsvei paa den anden Side Broen marcherede om ad en Sidevei for at komme til de Byer, hvor de laae i Kantonnement. Alene ved at see Fjenden paa Afstand havde Vagtmesteren aldeles forglemmt, at han havde Ordre til at skaffe Toldvæsenet og Toldkassen i Sikkerhed, at han skulde observere Fjendens Fremrykning, Styrke og Vaabenart og betids indsende de fornødne Meldinger, samt opholde Fjenden saalænge som muligt, hvilket Sidste i hvert Fald lod sig gjøre for en ikke saa kort Tid, selv af en ringe Styrke overfor en meget stor, idet han ved at trække Broen op kunde hindre Fremrykningen en Stund. Men til Intet af alt dette havde Vagtmesteren haft Tid, og Følgen af hans Mangel paa Omtanke var, at han ikke oftere kom paa Vagt ved Levensau. Fra dette Tidspunkt laae jeg saa godt som stadigt ved Grændsen, idet jeg kun af og til blev afløst i høist 24 Timer, medens Mandskabet som sædvanlig blev afløst hver 24de Time. At dette var en temmelig anstrængende og besværlig Tjeneste, vil let kunne indsees, naar man betænker, at der aldrig var Tale om at komme af Klæderne, ligesom man heller aldrig smagte varm Mad eller

Drikke. Dog fik vi, Aften og Morgen, naar Pigerne malkede i den nærliggende Stald, lidt Mælk, som vi i en gammel Kasserolle kogte i en lille Kakkelovn, som vi med stort Besvær og Skjænderi halvveis havde tvungen Mølleren til at stille op i det Hummer, han havde anvist os. Tiden blev dog ikke lang for os, idet Nætterne for det meste gik med Patrouillering ad Pramstien langs Eideren, dels til Broen ved Knoop Øst paa, dels til Broen ved Landwehr Vester paa; der laae en Vagt ved hver af disse Broer, med en Underkorporal som Vagtkommandør, og jeg havde Ordre til jevnlig at inspicere disse to Vagter. Ofte gjorde jeg disse Ture tilfods, medhavende et Par Dragoner, og det traf sig da af og til, at vi overlistede en eller anden Smuglerbande, thi da Eideren var tilfrossen, dreves Smugleriet i den Tid efter en stor Maalestok over Isen. Om Dagen bleve alle forbi-passerende Vogne standsede og undersøgte af os, dels for at eftersee Legitimationspapirer, dels for at hindre Smugleri.

V

Anholdelsen af 2 Spioner.

Jeg stod saaledes en Dag i Nærheden af Broen, da der kom en lukket Karreth kjørende. Inde i Vognen sad to meget elegante Herrer, der udgave sig for Handelsreisende og fremviste Papirer, som ikke kunde forkastes. Jeg spurgte, om de havde toldbare Sager, hvortil de svarede nei, idet den ene dog bemærkede, at det var hans Kuffert, der befandt sig paa Kudskesædet, men at den, foruden nogle Klædningsstykker til hans eget Brug, kun indeholdt nogle Prøver. Jeg lod ham aabne Kufferten og fandt heri nogle brugte Klædningsstykker samt 12 Stkr. Svovlstikfoderaler, forestillende en Bunke danske Markstykker, stablede oven paa hverandre. Jeg fandt det noget mistænkeligt og usandsynligt, at 2 Personer begave sig paa Reise fra Hamborg til Slesvig med 12 Svovlstikfoderaler, og jeg begyndte en skarp Examination af den Person, hvem Kufferten tilhørte, og som havde forladt sin Plads. Jeg gik atter hen til Vognen for at udspørge den anden Herre, der var bleven siddende, og fandt nu Vognen aldeles oversaaet med smaa bitte iturevne, beskrevne Papirstumper. Da jeg

udspurgte ham i Anledning heraf, svarede han, at han aldeles ingen Oplysninger kunde give mig videre, end at da den Herre, der reiste sammen med ham, gik ud af Vognen, kastede han disse fra sig samt at han iøvrigt ikke havde noget andet Bekjendtskab med ham, end at de havde kjørt sammen fra Kiel og hertil. Da jeg paa den Tid havde modtaget stræng Ordre til nøie at visiterer enhver mistænkelig Person, der passerede Grændsen, navnlig Syd fra, gjorde jeg en Begyndelse med disse to foregivne Probenreutere. Jeg tog først den Person, der var bleven siddende i Vognen, ind i Toldvæsenets Undersøgelseslokale, medens jeg stillede 2 Dragoner som Vagt ved den anden. Efter at have gjennemsøgt den Første lige til Skindet, tog jeg den Anden for og begyndte med at undersøge Foret i hans Hat og derefter saavel Lommerne som Foret i hvert Klædningsstykke; tilsidst sad han, bandende over Danskernes brutale Uforskammedhed, kun iført Skjorte og et Par Underbuxer. Jeg var allerede i Begreb med at opgive min Undersøgelse, der hidtil havde været frugtesløs, da jeg pludseligt gik hen til ham og lod mine Hænder glide fast ned over hans Ben, fra Knæet til Sokkerne, som det egentlig var min Hensigt at trække af; men idet jeg berørte hans Lægge og Skinnebeen, var det, som om en Hugorm havde bidt ham, og idetsamme følte jeg, at der indenfor Underbenklæderne var anbragt ikke mindre end 3 Breve. Af Udskriften paa disse, ligesom af den Maade paa hvilken, de bleve opbevarede, var det let at slutte, at Indholdet ikke var bestemt til at komme danske Autoriteter i Hænde. Det ene Brev var adresseret til Færgemanden ved Mysunde, det

andet til en Boghandler Nedermeyer i Slesvig By (en meget bekjendt «Wyler» fra forrige Krig); det tredie Brevs Adresse erindrer jeg ikke mere; den er ved et Uheld gaaet tabt for mig. Fra nu af spillede Tyskeren rigtigt fornærmet og vilde ikke svare et Ord paa et eneste Spørgsmaal, hvilket forøvrigt ogsaa var ligegyldigt, thi efter at være paaklædt blev han tilligemed sin Reisekammerat sat ind i samme Vogn, med hvilken de vare ankomne, efterat denne dog først var grundigt visiteret. Med en Dragon paa hver Side af Vognen og med mig selv bag denne, transporteredes de nu ind til Gettorph Kro, hvor Ritmester Sommer havde Kvarter. Kroen ligger lige ud til Chausséen, som fører fra Kiel til Eckernförde, og Rejestalden ligger saaledes, at man kjører ind fra den ene Side og ud fra den anden. Jeg lod Vognen holde, sad af og gik ind til Ritmesteren, afgav Melding om det Forefaldne og afleverede de 3 omtalte Breve. Ritmesteren gav mig Ordre til at hente den Person ind, i hvis Besiddelse jeg havde fundet Brevene, og efter at Ritmesteren havde forhørt ham en kort Tid, sagde han til mig: «Vil De passe paa den Person, medens jeg gaaer over og taler med Majoren.» (Majoren boede skraat overfor Kroen, paa Apotheket). Jeg var saaledes alene med den nævnte Gentleman, der, strax efter at Ritmesteren havde forladt Værelset, begyndte at maale Gulvet med lange Skridt fra den ene Ende til den anden. Han lod forøvrigt ganske, som om han var hjemme hos sig selv, idet han af og til standsede sin March, kastede sig i Ritmesterens Sofa, smed Benene op i samme, sprang op igjen, og begyndte at gaae hurtigt frem og tilbage i Værelset;

thi megen Ro havde han ikke paa sig, det saae man tydeligt. Nu anmodede han om at komme ud; jeg gjorde ham opmærksom paa, at det kunde ikke lade sig gjøre, han maatte vente, til mine Officerer kom tilstede. Hertil svarede han: «For Fanden! Det er et nødvendigt Ærinde, jeg skal, og hvis jeg ikke kommer ud, saa sætter jeg mig her paa Gulvet.» Jeg sagde: «Vær saa artig, min Herre, for mig gjerne, men jeg frygter for, at De senere vil komme til at fortryde enhver upassende Opførsel, som De her muligt vil gjøre Dem skyldig i.» Pludseligt standsede han brat foran mig, greb ind i Brystlommen, fremtog en Tegnebog, som jeg, efter endt Visitation ved Levensau havde tilbageleveret ham, da den indeholdt et meget stort Beløb i Sedler; han fremtog en Bunke Sedler, af omtrent en halv Tommes Tykkelse, med de Ord: «Penge hjælper til Alt. Der! tag dette! Lad mig gaae ud gennem Vinduet, og behold De saa Pengene!» Som Svar paa denne Tiltale rettede jeg Munden af min ene Pistol, som jeg havde taget med fra min Sadel, mod hans Pande. Han gjorde kort omkring med de Ord: «De er et dumt Fæhoved,» hvorpaa han atter kastede sig i Sofaen, i hvilken Stilling han laae, da Majoren og Ritmesteren traadte ind. Han begyndte strax at spille uforskammet overfor Officererne, men heldigvis forstode disse hurtigt at bringe ham til at være høflig. Brevene bleve aabnede, og der paa-begyndtes nu et Førhør over ham, der efter en halv Times Forløb endte med, at han pludseligt erklærede, at han aldeles ikke kjendte Nogetsomhelst til Indholdet af Brevene, idet han havde modtaget dem til Opbevaring af den Person, han havde reist sammen med,

og med hvem han først havde gjort Bekjendtskab i Kiel. Jeg fik nu Ordre til at gaae ud og hente den anden Person ind. Da jeg kom ud til Vognen, holdt de to Dragoner, som jeg havde givet Ordre til noie at passe paa den i Vognen tilbageblevne Person, den ene paa venstre Side af Vognen og den anden til høire lidt bag ved Vognen. Jeg aabnede Vogndøren, men til min Forbauselse var Vognen tom; jeg raabte til Dragonerne: «Hvor er Manden?» og de svarede begge samtidigt: «I Vognen Hr. Vagtmester.» Jeg gloede atter ind i Vognen, og udbrod: «Saa gid jeg aldrig maa komme til at gloe en Hest i Nakken, om jeg kan see nogen Mand i denne Kasse,» hvortil Dragonerne atter svarede: «Ja, han er ikke kommen ud af Vognen.» Faktum var imidlertid, at Manden var borte, hvilket jeg selvfølgelig saae mig nødsaget til at melde Ritmesteren, dog saaledes, at Tyskeren ikke erfarede, hvad der var passeret. Ritmesteren fulgte med ud, og der paafulgte nu et Forhør over de to Dragoner og Staldmesteren, hvoraf det fremgik, at Dragonerne ikke et Øieblik havde forladt deres Post, samt at der var kommet en lukket Vogn Syd fra. Denne havde holdt tæt paa Siden af den Vogn, hvori Tyskeren sad, og Kudsken paa den anden havde først forlangt Foder til Hestene, men et Øieblik efter havde han sagt, at de kun skulde have lidt Vand, hvorpaa han skyndsomst havde forladt Kroen. Det Eneste, der nu lod sig tænke, var, at Tyskeren ubemærket fra sin Vogn havde underhandlet med Kudsken paa den anden, derefter var steget over i dennes Vogn og saaledes havde seet Leilighed til at knibe ud. Jeg fik Ordre til strax at sidde til Hest, forfølge Vognen

og indhente denne, selv om jeg skulde ride min Hest ihjel. Efter at have faaet nøiagtigt Signalement af Hestene og Vognen, galopperede jeg afsted Nord paa mod Eckernførde, Det var mig en let Sag at overbevise mig om, at Vognen ikke var slaaet om ad nogen Sidevei, idet der var dannet en Slags levende Telegraflinie af Infanterister, der stode langs hele Chausséen med omtrent 100 Alens Mellemrum mellem hver Mand, fra Gettorf, lige til Schnellmarker Skov, og igjennem denne gik ingen Sideveie. I afvexlende Galop og strygende Karriere gik det fremad for at indhente Vognen. Da jeg kom igjennem Skoven, hvorfra man kan see lige ind til Eckernførde, idet Chausséen paa den Strækning løber langs Fjorden, saa jeg en Vogn forsvinde ind i Byen; den havde da en god halv Mils Forspring for mig. Jeg force-rede yderligere mit Ridt og naaede snart Eckernførde, der den Gang selvfølgelig var overfyldt af Militair. Eckernførde er forbundet med en Forstad ved en Dæmning, og denne er den eneste Vei, der fører ud af Byen. Jeg begav mig derfor strax til Dæmningen, ved hvis sydlige Ende der var etableret en Infanterivagt i Bomhuset, hvor der var en Lieutenant som Vagtkommandør, til hvem jeg henvendte mig med en Forklaring om mit Hverv. Han lovede mig beredvilligt, at der ikke skulde slippe en Kat over Dæmningen, før han havde faaet Underretning om, at jeg havde fundet min Mand, eller han muligvis selv havde taget ham ved Dæmningen. Lieutenanten modtog nemlig et nøiagtigt Signalement, saavel af Personen som af Hestene og Vognen, hvornæst jeg begav mig tilbage til det militaire Pleiehus i Byens sydlige Ud-

kant, hvor jeg selv tidligere havde ligget som Hornblæser, saa jeg var godt lokaliseret i hele Byen. Og saa her var en større militair Vagt, til hvilken jeg ligeledes afgav Melding om mit Hverv, og ogsaa her lovede man mig al mulig Assistance. Jeg maatte nu ride hen til en Smed, idet min Hest havde mistet ikke mindre end 3 Sko; efter at have faaet disse lagt under, bragt Hesten i Stald, og tilbørligt sørget for dens Forpleining, begav jeg mig ud omkring i Byens forskjellige Hoteller og Gjæstgivergaarde, uden dog at finde den, jeg søgte. Saaledes indfandt jeg mig paa Gjæstgivergaarden «Stadt Kiel», der ligger paa Hjørnet af Torvet og Kielerstrasse; jeg havde alt forgjæves henvendt mig til Værten, der, som de Fleste der i Byen, var en ivrig Slesvigholstener, og var nu beskjæftiget med at undersøge Reisestalden, hvor jeg imidlertid heller ikke fandt hvad jeg søgte. Jeg kom derefter om i en lille, af Mure indesluttet Baggaard, der hovedsagelig tjente som Møddingsted, og jeg blev ikke lidt forbauset ved at see en lukket Vogn kjørt op i Møddingen; ved at tage Vognen nærmere i Betragtning, kom jeg til den Overbevisning, at det netop var den, jeg søgte. Nu begyndte jeg at aabne alle de Døre, der i mindste Maade lignede Stalddøre, og jeg var endeligt saa heldig i et lille Udhus, der dannede den ene Side af Møddingpladsen, at finde to med Sved og Skum bedækkede Heste, en rød og en sort, og det var netop saadanne to jeg søgte. Jeg havde kort iforveien henvendt mig saavel til Gaardskarlen som til Staldmesteren, men disse havde begge bestemt erklæret, at der i de sidste 3—4 Timer ikke var kommet noget Kjøretøi derind, og navnlig

ikke et saadant, som det, jeg beskrev. Jeg havde nu Heste og Vogn, men Manden, der for mig var Hovedsagen, hvor var han? Jeg kom atter ud i Gaarden, og jeg saae da en Pige staae og skylle Tøi ved Posten, medens en anden var kommen tilstede for at hente Vand, og disse fik sig hvad man kalder en lille lun Vandpassiar. Jeg gik hen til dem og spurgte: «Hvor ligger den Herre, som for et Par Timer siden kom kjørende i en lukket Vogn. I Begyndelsen svarede de undvigende, men da jeg vedblev at trænge ind paa dem paa en Maade, som om jeg bestemt vidste, at Personen befandt sig der paa Gjæstgivergaarden, sagde den ene omsider: «Jeg veed kun, at Herren selv bragte en Herre, der kom kjørende, op paa Nr. 12 (et Kvistværrelse), men om det er ham, De mener, det veed jeg ikke,» men det var heller ikke nødvendigt, for det vidste jeg. Jeg gik strax over til Raad- og Domhuset, hvor der var Hovedvagt, og som laae ligeoverfor Gjæstgivergaarden. Jeg anmodede Vagtkommandøren, en Officer, om Assistance, og med to Mand vendte jeg kort efter tilbage og begav mig med disse direkte op til Kvistværrelset Nr. 12, hvor vi fandt Døren aflaaet. Da jeg efter forgjæves Banken, og efter gjennem Nøglehullet at have seet, at der ikke sad Nøgle indvendigt i Døren, sendte jeg en Mand ned efter Værten, hvem jeg anmodede om strax at aabne os den Dør, ligesom jeg ogsaa foreholdt ham, at han havde løiet, da jeg for en Time siden spurgte ham, om den af mig nærmere betegnede Herre var taget ind der; hertil svarede han, at han tog s'gu ikke saa nøie Maal af sine Reisende og vidste forøvrigt ikke, om den

Herre var kommen kjørende i en lukket Vogn eller i en Møgvogn, ligesom han, paa min Anmodning om at aabne Døren, svarede, at det var han ikke berettiget til, og at han i det Hele taget ikke ønskede, at hans Gjæster bleve forulempede. Uden at give ham noget-somhelst Svar herpaa befalede jeg begge Infanteristerne at sætte Skuldrene mod Døren og sprænge Fyldingen ind. Da han saae med hvilken Iver disse lavede sig til at efterkomme denne Ordre, kom der hurtigt en Nøgle frem af hans Lomme, og han raabte, idet han stak Nøglen i Døren: «Jeg vil ikke have min Dør ødelagt ved Deres voldsomme Fremgangsmaade, over hvilken der forøvrigt nok skal blive ført Klage.» Vi kom nu ind i et temmelig rummeligt 2 Fags Værelse, og lige for mig paa en Sofa laae min Bekjendt fra Eideren. Jeg fik øieblikkeligt en forfærdelig Salve, bestaaende af harmfulde Udbrud over uberettiget Indtrængen hos en sagesløs Mand, brutal Optræden, Trusler om, at jeg skulde skee al Landsens Ulykker, ja han gik endog saa vidt, at han erklærede, at det skulde koste mig Livet, hvis jeg yderligere vovede at udøve nogensomhelst Tvang overfor ham. Da han endeligt blev færdig med alle disse Udgydelser, anmodede jeg ham kort om at tage sine Strømper og Støvler paa og følge med, disse havde han nemlig trukket af og gav den saaledes med bare Fødder. Han forsikkrede mig, at han hverken kunde gaae eller kjøre, da han havde daarlige Fødder og ikke engang kunde taale at have Strømper paa. Da jeg havde seet paa hans Fødder, kom jeg til det Resultat, at disse aldeles ikke feilede Noget, det var tværtimod pæne, hele, rene og velpleiede

Fødder, der var ikke saa meget som en Ligtorn. Jeg underrettede ham dog om, at han godt kunde komme til at ride, og gjorde ham opmærksom paa, at hvis han nu ikke fulgte med, vilde der blive anvendt Magt, og det uden Hensyn til hans bare Fødder. Han bekvemmede sig da endeligt til at iføre sig Strømper og Støvler, og at disse ikke generede ham meget, fremgik deraf, at han, idet han stampede kraftigt i Gulvet, spurgte mig, om jeg vidste, hvem han var, hvortil jeg svarede, at det vidste jeg meget godt, han var en nederdrægtig Spion. Vi bragte ham nu foreløbig over i Vagten, hvor han forblev, medens jeg besørgede et Kjøretøi. I Gjæstgivergaardens Kjælderstue traf jeg den Kudsk, der havde kjørt for ham fra Gettorf og hertil; han forklarede til mig, at den omhandlede Herre i Gettorf Kro havde budt ham en større Sum Penge for at lade ham stige ind i sin Vogn og kjøre øieblikkeligt, og da han selv skulde til Eckernførde, var han beredvilligt gaaet ind paa dette fordelagtige Tilbud; han havde ved Ankomsten til Gjæstgivergaarden yderligere betalt ham godt for at faae Heste og Vogn anbragte paa et saa afsides Sted som muligt, ligesom han ogsaa havde gjort Akkord med ham om at kjøre ham til Slesvig By om Natten. Da det efter disse Oplysninger blev mig magtpaaliggende at faae bemeldte Kudsk med tilbage til Gettorf, begyndte jeg med at gjøre ham indlysende, at Fortjenesten i Nat blev der ikke Noget af, idet hans Passager nu sad ovre i Hovedvagten og om et Øieblik skulde følge med mig tilbage til Gettorf. Da jeg hertil skulde bruge en Vogn, vilde jeg foreslaae ham at tage den Tur med for en rime-

lig god Betaling, og efter at vi begge havde været ovre og seet paa Hestene, og disse viste sig at være i bedste Velgaaende efter den hurtige omtrent 2 Mils Kjørsel, indvilgede han i at kjøre tilbage til Gettorf. En halv Time efter fulgte jeg til Hest bagefter Vognen, der rullede ud af Eckernførde ad Gettorf til. Efter at have kjørt en Strækning begyndte Tyskeren at stikke Hovedet ud af Vognvinduet, snart til den ene Side, snart til den anden; jeg bad ham om at holde sit Hoved inde i Vognen, for jeg havde en uimodstaaelig Lyst til at sigte paa Hoveder, og da jeg red med min Pistol i Haanden, kunde jeg saa let komme til at sigte paa hans Hoved, og det var dog kjedeligt, om der skulde skee et Ulykkestilfælde, f. Ex. ved at min Pistol uforvarende kunde gaae af. Da Mørket imidlertid begyndte at falde stærkt paa, da vi nærmede os Schnellmarker Skov, fik jeg dog Betæneligheder ved at lade ham sidde i den lukkede Vogn, og saaledes udsætte mig for at komme med denne tom tilbage til Gettorf. Jeg lod derfor Kudskene holde og anmodede min Passager om at staae ud af Vognen og bestige Bukken; herover blev han meget gnaven og vilde vide Grunden. Jeg svarede ham, at Grunden var simpelt hen lutter Omhu for hans Person, idet jeg ikke vilde friste ham til at forsøge en Løbetur med sine daarlige Fødder. Efter at have faaet ham op paa Bukken red jeg fra nu af lige ved Siden af denne, saaledes at han havde mit behagelige Selskab lige paa sin venstre Side. Jeg naaede saaledes Gettorf Klokkeren henved 7 Aften, og efterat have meldt mig til Ritmesteren og aflerveret min Fangst, begav jeg mig efter Ordre strax tilbage til Levensau for

atter at overtage Kommandoen over min Vagt. Jeg erfarede nogle Dage efter, at begge de heromhandlede Personer vare sendte til Kjøbenhavn som overbeviste Spioner. Omtrent et halvt Aar senere kom jeg til Kastellet i Kjøbenhavn, hvor min Moder og Søster dengang boede, idet de som Underofficerskoner havde faaet Boliger her, da de efter Dannevirkestillingens Opgivelse havde maattet forlade Slesvig By. Da jeg kom i Kastellet, benyttede jeg naturligvis Leiligheden til at hilse paa min Moder og min Søster, og jeg blev ikke lidet forbauset, da jeg kom ind og saae de to Spioner fra Grændsen sidde og nyde deres Eftermiddagskaffe i al Venskabelighed sammen med disse. Jeg gjenkjendte dem strax, og kort efter blev jeg ligeledes gjenkjendt af dem, men her spillede de en anden Rolle overfor mig. De begyndte at komplimentere mig, bukke og skrabe for mig og nedlode sig endog til at række mig Haanden, men det nedlod jeg mig nu ikke til, thi jeg gjorde dem kort og godt bekendt med, at en dansk Soldat rakte ikke Haanden til Folk af deres Kaliber; jeg tilføiede, at jeg var kommen for at hilse paa mine Nærmeste, og haabede, at de ikke vilde genere os med deres Nær-værelse. De vare da ogsaa saa belevne hurtigt at forsvinde. Min Moder og min Søster bleve høist forbausede over dette Optrin og kunde aabenbart ikke forstaae min Opførsel overfor disse to pæne Mennesker, men efter at jeg havde fortalt dem om min Andel i disse Fyres Tilstedeværelse her, begyndte de at see dem i et andet Lys.

VI

Møller Odin og Vagten.

En Aften henved Klokken 10, medens vi alle, med Undtagelse af dem, der vare paa Post, sad og røg vore Piber i Vagtlokalet, bleve vi pludseligt opskræmmede ved, at En af fuld Hals vrælede «Feuer, Feuer, Feuer!» Vi styrtede ud og saae da Mølleren staae nedenfor vor Trappe og skabe sig som en Besat. Paa hver Side af Trappen var et Fag Vinduer, som førte ind til et under vort Lokale værende Rum, hvor der henlaae Sprit- og Brændevins-Fade. Jeg spurgte Mølleren om, hvad der var paa Færde, og idet han viste ind gennem et af disse Vinduer, raabte han: «Kan De ikke see, at de have stukket Ild paa hele Huset.» Vi saae nu, at der faldt større og mindre Gløder fra Loftet ned paa nogle Tønder, og seet gennem Mørket saae det i Øieblikket farligt nok ud. Vi begreb selvfølgelig strax, at det hidrørte fra vor Kakkelovn, der uden Fod var anbragt med selve Fyrpladen paa det bare Gulv, og foran hvilken der jevnlige laae mindst en Skjæppe Aske paa Gulvet. I Tidens Løb var dette naturligvis gennembrændt. Jeg sagde til Mølleren: «Ta'en bare

med Ro, og lad os blot komme op og faae slukket Ilden i Kakkelovnen, saa er den Historie nok forbi.» Vi begave os nu nogle Stykker op ad Trappen, men i det Samme sank hele Kakkelovnen igjennem Gulvet, og seet fra Vinduerne frembragte Nedstyrtningen et komplet Ildhav ned over alle Sprit- og Brændevins-Tønderne. Jeg indsaae nu, at Sagen saae temmelig alvorlig ud, og at der hurtigt maatte gjøres Noget, dersom en større Ildebrand skulde forebygges. Hele Mandskabet samt hvad der hurtigt kunde tilveiebringes af Gaardens Personale kom nu i Aktivitet med at bære Vand, hvilket vi forøvrigt havde nær ved Haanden, idet der var Post og store Vandbeholdere i det tilstødende Brænderi. Der blev nu med Spande øst Vand paa, saavel fra oven gjennem det Hul, som Kakkelovnen havde frembragt, som fra neden paa de af Ild overdængede Sprittønder, og efter en god halv Times Forløb var der ikke Spor af Ilds Gnist. Hele Ildebranden havde kun til Følge, at Gulvet var gjennembrændt, og at Mølleren fik en søvnløs Nat, idet han spøgede i Gaarden hele Natten, indtil lys Dag. For vort Vedkommende havde det dog værre Følger, thi vi bleve nu flyttede ned, dels som Følge af det Passerede, dels fordi Forholdene udadtil bleve mere og mere alvorlige, saaledes at det var nødvendigt, at vi laae umiddelbart ved Broen over Eideren i en Lade. Her kunde vi hverken stege eller koge, ligesom vi ogsaa led meget af den strænge Kulde; det første Onde raadede vi nogenlunde Bod paa, idet vi af og til fik kogt og stegt lidt hos Brovægteren, som forøvrigt var en ægte Slesvigholstener. Det hed sig, at han havde deltåget i Krigen 48 i Oprørshæren. Af og

til fik vi en lignende Hjælp ombord hos en hollandsk Skipper, der laae indefrossen paa vor Side. Denne Skipper viste mig forøvrigt ogsaa andre Tjenester; ikke at tale om, at jeg i hans Kahyt hentede mig mangan Haandfuld Varme, men han laante mig beredvilligt et Sæt Klæder, naar jeg af og til skulde over til Holsten, navnlig over til Suchsdorf Kro for at skaffe min Ritmester lidt Nyt fra den Kant,

Forholdet mellem os og de Hannoveranere, der havde besat Holsten, var i Grunden meget taaleligt; naar vi stode paa vore Pladser, kom hine regelmæssigt travende med større Kavalleripatrouiller til Grændsen, gjorde Holdt en Snes Alen fra Broen, saae sig lidt om, gjorde omkring og rede atter bort. Af og til kom der nogle spadserende ned til Broen, og jeg maa antage, at de hovedsagelig kom for at see de danske Soldater paa nært Hold. Saaledes kom der en Dag en Officer og en Læge; jeg stod netop ved Broen, og da de standsede ved den modsatte Side af denne, hilste jeg som paa mine egne Overordnede. Officeren gik ud paa den ene Halvdel af Broen, hvor han standsede og vinkede ad mig, og da jeg kom nærmere, begyndte han en Samtale, først angaaende min Stilling og Rang i Militærtjenesten og dernæst om vor Udrustning. Han bad mig omsider, om han maatte see min Sabelklinge, hvortil jeg svarede, at det maatte han med Fornøielse, hvorpaa jeg gik hen til den Mand, der stod Post ved Broen, tog hans Klinge (han var bevæbnet med ladet Karabin), vendte tilbage til den tyske Officer, trak min Klinge, som jeg overrakte Lieutenanten, medens jeg tog Dragonens Klinge i min høire Haand. Saa vel Lieutenanten som

Doktoren veiede den i Hænderne og forsøgte at udføre nogle Hug med den, ja Doktoren omfattede den endog med begge Hænder og prøvede at gjøre nogle Hug, men de kom begge til det Resultat, at en saadan Klinge var altfor svær til, at nogen Mand kunde bruge den, og de tvivlede om, at jeg kunde udføre regulerede Hug med den. Lieutenanten bad mig sluttelig om at hugge nogle Hug for ham; jeg huggede de fleste af Kavallerihuggene igjennem for de to Herrer, og jeg kan med Sandhed sige, at de bedste og de flotteste Hug, jeg nogensinde har hugget, har jeg hugget midt paa Broen ved Levensau. Klingerne vare skarptslebne, og hvert Hug fløitede gjennem Luften som en Signalfløite. De stode begge og gabede paa mig i aabenbar Forbauselse, og da jeg omsider skuldrede min Klinge, kom de begge hen og begyndte at beføle mine Muskler, og de udtalte da, at det var undtagelsesvis, at der fandtes Mænd med saa udviklede Armkræfter. Da det var mig magtpaaliggende at overbevise dem om, at enhver dansk Dragon kunde bruge sin Sabel lige saa godt som jeg, gjorde jeg dem bekendt med, at den Mand, der stod paa Post, var Skrædder (han var virkelig Skrædder af Profession). Efter at have faaet min Klinge tilbage, gav jeg Skrædderen sin Klinge, tog hans Karabin og sagde til ham: «Kan Du hugge nogle Kavallerihug for de to Herrer»; jeg kommanderede nu alle Kavallerihuggene igjennem, og han udførte dem saaledes, at han ikke gjorde nogen dansk Dragon tilskamme. De følte ligeledes paa hans Arme, men der var egentlig talt ikke Noget at føle paa. Takkende og udtalende deres Beundring over de danske Kavallerihug, forlode

de to Hannoveranere Broen. Nogle Dage efter kom der tre Underofficerer ned til denne; jeg kom ud, hilste paa dem og var snart i en livlig Passiar med dem; men det var ikke uden Grund, at jeg indledede denne, thi jeg havde fattet en Plan, som ganske vist saae lidt betænkelig ud, men der var saa meget desto større Interesse ved at bringe den til Udførelse. Der var kort i Forveien konfiskeret, blandt andre Ting, et Par Fade Rom, og jeg havde faaet et lille Anker fyldt, som jeg opbevarede i et af Toldkontrollens Lokaler saaledes, at der hver Dag blev lavet et Glas varm Punch til hver Mand, Jeg havde min Feltflaske fyldt, og jeg bød de tre tyske Underofficerer at drikke, da jeg kom til Midten af Broen fra den ene Side og de til Midten fra den anden Side. De toge hver en god Slurk af min Flaske, og vi kom snart i en livlig Passiar; da det var en spillende Kulde, tog jeg Anledning heraf til at prøve, om jeg ikke kunde faae dem til at gaae med ind, idet jeg anførte, at det dog altid var lidt lunere, og at vi bestandigt søgte at holde nogenlunde Temperatur med Tobaksrøg, samt at vi jo meget godt kunde være gode Venner nu; det forhindrede jo ikke, at vi, naar den Tid kom, kunde høvle løs paa hverandre af Hjertens Lyst, men for Øieblikket fandt jeg ikke, at der var Anledning til Andet end at være gode Venner. For at gjøre dem lidt mere trygge, bildte jeg dem ind, at jeg var Sydholstener, og den ene af dem var naiv nok til at yttre, at saa var jeg jo ligesaa god og brav en Tysker, som de vare. Men paa min Opfordring om at gaae med ind undskyldte de sig med, at de havde Tjeneste, og først vare frie mellem 6 og 7 Aften. Dette faldt netop

sammen med min Plan, idet det ikke var mig saa meget om at gjøre at faae dem ind til mig nu, som derimod ud paa Aftenen. Efter nogen Tids Forløb skiltes vi som de fineste Venner, og de gave mig alle Tre Haanden paa, at de vilde komme over og besøge mig samme Dags Aften Klokken 7. Den Ene, en Vagtmester Schneider, gav mig endog sit Kort. Jeg fik nu travlt med at træffe Arrangement til Modtagelsen af mine forventede Gjæster; det var mig om at gjøre at faae drukket dem plakatfulde, naar de kom, uden selv at blive paavirket af Spiritus eller faae Nogen af mit Mandskab beruset. I den Anledning indkjøbte jeg nogle Flasker Hvidtøl og fik laant fire Glas hos Brovægteren; nogle gamle Kopper og Skaale vare vi selv i Besiddelse af, ligesom vi ogsaa vare rigt forsynede med hvidt Sukker, og hos den hollandske Skipper havde jeg faaet Løfte om en stor Kobberkjedel fuld af kogt Vand, som skulde hentes, saasnart mine Gjæster kom; ligeledes havde jeg sørget for et stort Franskbrød, et Sigtebrød, Flæsk, Stegefedt og Brændevin. Alt var saaledes parat til at modtage de Fremmede; Underkorporalen var instrueret om ikke at drikke Noget, idet han var gjort bekjendt med, at han rimeligvis skulde overtage Kommandoen i Løbet af Natten. Jeg havde udtaget 3 Mand, som alle vare gamle Indkaldte, der til daglig Dags vare vante til at tage en høi Snaps og ikke let bleve berusede; de vare alle Tre Kjøbenhavnere, og jeg erindrer endnu deres Navne, den ene hed Olsen og var Slagter, den anden af samme Navn var Karethmager, og den tredie hed Schiøtt og har, saavidt mig bekjendt, for Tiden Beværtningen «Hvide Svane» i Kjøbenhavn. Disse

Tre underrettede jeg om, at der i Løbet af Aftenen rimeligvis vilde komme tre tyske Underofficerer, og at det var mlg om at gjøre, at disse bleve saa fulde, at de ikke kunde gaae tilbage til Holsten, før de havde sovet ud; mine tre Kjøbenhavnere mente, at det var den letteste Sag af Verden. Klokken henad 7 gik jeg ud til Broen for at være tilstede og modtage de Indbudne, men da Klokken blev noget over 7, begyndte jeg at tvivle om at faae dem at see mere; jeg havde netop sagt Posten ved Broen Besked om at kalde paa mig, hvis han skulde høre dem komme, og stod just i Begreb med at gaae ind, da jeg hørte Nogle nærme sig Broen. Et Øieblik efter stode mine to Bekjendte fra om Eftermiddagen paa Broen; jeg gik dem imøde og fik strax en Undskyldning, fordi den tredie, nemlig Schneider, ikke var kommen med. Jeg bød dem komme nærmere; men først efter at jeg havde givet dem en Masse Forsikringer om, at de kun vilde blive behandlede som Venner, og at Ingen vilde forhindre dem i at gaae hvorhen de vilde, naarsomhelst de selv ønskede det, fulgte de med mig over Broen og ind i vort Vagtlokale. Jeg satte nu paa Bordet hvad Huset formaade, og de toge temmelig godt til sig af Retterne. Efter at de havde faaet 4—5 høie Dramme til Livs, begyndte de at faae Snakketøiet lidt utvungent i Gang. De tre forannævnte Dragoner præsenterede jeg dem som Aspiranter (jeg talte ikke om hvad de aspirerede til), thi det var jo nødvendigt, da det ellers vilde have været paafaldende, at kun de Tre kunde drikke med. Jeg gik nu hen i en Krog, hvor jeg havde hele min Beværtning; den omtalte Kobber-

kjedel var hentet op, og jeg bryggede nu 6 Glas og Kopper, og navnlig det Glas til mig selv var hvad man kalder krast eller med dobbelt Væge. Da jeg havde sat disse 6 dampende Glas paa Bordet, opfordrede jeg til, at vi skulde tømme dette Glas paa, at vi inden ret mange Dage maatte komme til at banke løs paa hverandre. Den ene Tysker tog heraf Anledning til at yttre: «Skulde vi To komme til at staae overfor hinanden, da vilde jeg ønske, at der vilde trække en Sky imellem os.» Jeg sluttede mig aldeles til hans Ønske, kun med den Bemærkning, at denne Sky maatte bestaae af Krudtdamp. Vi klinkede og drak, og Tyskerne skar Ansigter, som om de havde faaet Skedevand, og udbød: «Donnerwetter, den er næsten for kras.» Jeg satte øieblikkeligt mit Glas hen til dem og opfordrede dem til at smage, for deres var kun «Skummemælk» mod min; de smagte begge to paa den og maatte indrømme, at den var betydeligt stærkere end deres. Jeg lod nogle Yttringer falde om, at vi danske Soldater regnede ikke Rom for Noget, naar den blev fortyndet med Vand og Sukker, og at det maatte være en jammerlig Soldat, der ikke kunde tage 12 Glas af den Slags og endda staae ret med præsenteret Gevær uden at rokke. Vi klinkede atter, Glassene bleve tømte, og jeg begyndte at brygge en ny Omgang, men denne Gang, ligesom den følgende, bryggede jeg mit af Øl og Vand saadan, at den fik en Kuleur, der lignede de Andres. Det gik nu jevnt væk; der blev sludret, røget Tobak og drukket Skaaler; det ene Glas tømtes efter det andet, og mine Gjæster begyndte allerede at blive synligt paavirkede af den nydte Spiritus, da vi pludse-

ligt hørte en Rytter komme travende og holde stille udenfor. Jeg løb hurtig ud, og blev ikke lidet forbauset ved at see min Ritmester holde udenfor; jeg fik Tid til at vende mig om og sige: «Det er Ritmesteren», hvorpaa Alt blev stille i Lokalet. Da jeg kom ud til Ritmesteren, sagde han «God Aften Vagtmester H., hvordan gaaer det herude, er Alt roligt, er her ikke noget Nyt?» Jeg svarede, at Alt stod ved det Gamle, og jeg havde ikke hørt Noget ude fra. Derpaa yttrede Ritmesteren: «Det er en fordømt Kulde iaften, De har vel ikke noget Varmt at drikke derinde? Jeg svarede: «Jo Hr. Ritmester» og foer samtidigt som en Raket ind, snuppede et af Tyskernes fyldte Glas og stod i næste Nu ved Ritmesterens Hest, idet jeg rakte ham Glasset med de Ord: «Det er et Glas varm Toddy, Hr. Ritmester». Jeg turde nemlig ikke stole paa, hvad Ritmesteren vilde have gjort, hvis han var kommen ind og havde seet de to Tyskere sidde der. Ritmesteren tømte sit Glas i et langt og vedholdende Drag, hvorpaa han yttrede: «Død og Helvede, H., den var med dobbelt Væge!» Jeg svarede undskyldende, at der var maaskee kommen lidt rigeligt Rom i, fordi jeg skyndte mig, da jeg lavede den til. Han svarede: «Gjør ikke Noget, den varmer». Han spurgte mig nu, om jeg havde hørt, at Prindsen af Nør skulde være kommen til Kiel, og da jeg bekræftede dette, spurgte han mig, om jeg ikke kunde skaffe ham paalidelig Underretning herom. Da jeg svarede, at det kunde jeg meget godt, paalagde han mig at være forsigtig og huske paa hvad der ventede mig, hvis jeg blev opdaget i nogen Forklædning. Han bød derpaa «god Nat» og god Vagt, og da han red

bort, saae jeg begge Tyskerne, den Ene kiggende over Hovedet paa den Anden med Døren paa Klem, for at see vor «Hauptmann». Den Ene foreslog strax i en oprømt Tone, at vi skulde tømme et Glas paa vor Hauptmanns Velgaaende; jeg fik hurtigt brygget et Glas, hovedsagelig bestaaende af Rom og Sukker, til Erstatning for det, jeg havde givet Ritmesteren. Vi klinkede, drak Ritmesterens Skaal og tømte Glassene til sidste Draabe. Fra nu af begyndte mine Gjæster at faae Besvær med at holde Balancen paa den smalle, ubekvemme Bænk, og da den Ene reiste sig for at gaae udenfor, var han ikke Menneske for at staae paa Benene. Med stort Besvær fulgte jeg ham ud, men efter at være kommen ud i Frostluften, sank han aldeles sammen, saaledes at jeg maatte tage en Dragon til Hjælp for at faae ham ind igjen. Vi lagde ham i Halmen, hvor vi selv pleiede at have Leie, jeg dækkede ham omhyggeligt til med hans Kappe og satte hans Pikkelhue paa Bordet. Da den Anden med stive Blikke havde seet, hvor omhyggeligt jeg sørgede for hans Kammerat, sagde han: «Jeg troer ogsaa, at jeg kommer til at sove lidt», og kort efter laae de ved Siden af hinanden i dyb Søvn. Jeg betragtede dem i et lille Kvarterstid, efter hvilken Tids Forløb de begge snorkede, saa man kunde høre det langt bort; jeg tog den Enes Kappe og bredte min over ham i Stedet, trak hans Kappe paa, prøvede begge Pikkelhuerne, valgte den, der passede bedst, satte Schubberne under Hagen, smøgede Kraven op om Ørene, stak begge mine ladte Rytterpistoler i Sabelgehængen for at have disse ved Haanden for det Tilfælde, at jeg var til Fods i det afgjørende Øieblik.

Jeg lod min Hest stænge op, gav Næstkommanderende den fornødne Ordre og paalagde ham navnlig, at de to Tyskere under alle Omstændigheder maatte forblive hvor de vare, indtil jeg kom tilbage, samt i Tilfælde af, at der under min Fraværelse skulde skee Noget Syd fra, da uopholdeligt at trække Broen op og forøvrigt afvente min Tilbagekomst.

VII

En Tour til Kiel.

Jeg steg til Hest og red roligt over Broen Syd paa. Det var stille, temmelig haardt Frostveir, Himme-
len var skyet, og det var saaledes temmelig mørkt.
Efter at have redet omtrent 500 Alen i Skridt, satte jeg
Hesten i Trav, holdende mig saa meget som muligt
paa det Bløde af Veien. Jeg vidste, at jeg om et
Øieblik vilde støde paa en Post, som jeg ikke kunde
undgaae, idet han gik paa Chausséen udenfor Sucks-
dorff Kro, hvor der var en Vagt paa 25 Mand, men
jeg vidste ogsaa, at Tyskerne i den Tid ikke havde
nogetsomhelst Feltraab, ligesom jeg ofte ubemærket
havde ligget skjult og hørt, hvorledes de anraabte
og hvorledes der blev svaret af de Ankommende.
Jeg nærmede mig saaledes forsætlig i Trav den ved
Broen staaende Post; paa omtrent 20 Skridts Afstand
raabte han «Halt», og jeg lod strax Hesten falde i
Skridt; det var mig naturligvis om at gjøre ikke at
komme til at holde stille, da min Hest i saa Fald let
vilde forraade mig. Da jeg var ham paa nogle faa
Skridt nær, spurgte han: «Wer da?» Jeg svarede,
fortsættende mit Ridt, «Guter Freund», og da jeg

var lige ud for ham, sagde han: «Wohin Bursch?» Idet jeg satte Hesten i Trav, svarede jeg «nach Kiel», og jeg fortsatte nu mit Ridt i skarpt Trav mod denne By.

Under Slutningen af mit forrige Ophold i Holsten, havde jeg ligget i Kvarter hos en Enkefru R. i Hasse; jeg havde nydt stor Venlighed, saavel af Enken som af hendes Datter, i den Tid, jeg havde ligget der; Datteren havde jeg saa smaat spillet Kjæreste med, og jeg erindrer hvad hendes Moder meget betegnende sagde den Dag, vi rykkede ud, og da Datteren ved Afskeden begyndte at græde: «Du skal ikke græde min Pige, husk paa, at det er Soldater, og de have i Reglen en Kjæreste hvert Sted de komme; se Du nu først, naar Kringen er forbi, om han saa kommer tilbage; saa skal der saamæn ikke være Noget iveien fra min Side, og saa har jeg Gud skee Lov saa Meget, at jeg kan hjælpe Jer.»

Det var hertil, at jeg foreløbigt agtede mig, da det var det eneste Sted, hvor jeg kunde tænke paa at faae min Hest i Stald, medens jeg rekognoscerede inde i Kiel. Men her maatte ogsaa gaaes forsigtigt til Værks, thi der var jo Rimelighed for, at de kunde have Huset fuldt af Indkvartering. Jeg naaede omsider Kieler Gade, red ned over «Klein Kuberg» og fortsatte strunk og stolt mit Ridt gjennem de nærmeste Gader til Hassee. I Nærheden af Enkens Sted gjorde jeg Holdt i en lille Lund; jeg sad af, trak Hesten ind i det Inderste af Lunden og bandt den ved et Træ. Derpaa begav jeg mig til Fods, forsigtigt og saa skjult som muligt hen til Stedet, og da jeg var godt lokaliseret, vidste jeg, at Vinduerne

til Familiens Dagligstue vendte ud mod Haven. Efter at have gjort en Runde om Bygningerne uden at opdage Nogetsomhelst, der tydede paa Indkvartering, standsede jeg udenfor Dagligstuevinduerne, der vare tillukkede med Vinduesskodder saaledes, at det var mig umuligt at see ind i Stuen, hvorfor jeg med Øret til Vinduet begyndte at lytte. Jeg hørte, at det var Moderen og Datteren, der talte sammen, og kort efter hørte jeg, at Samtalen dreiede sig om de danske Soldater. Da jeg hørte dette, tænkte jeg: «Saa er der naturligvis ingen Tyskere» og gik nu rask om til Indgangsdøren, gennem denne og videre til Dagligstuen, hvor jeg bankede paa og traadte ind. I Stuen befandt sig kun de to nævnte Damer, og paa deres Miner saae jeg strax, at de ikke vare vante til at see tyske Soldater indenfor deres Døre. Ingen af dem kjendte mig, og de troede begge, at Touren nu var kommen til dem med Indkvartering; først da jeg tog Pikkelhuen af og paa min vante Maade bød dem «God Aften», gjenkjendte de mig, og deres Forbauselse blev saa stor, at jeg maatte skynde mig at give dem en lille Forklaring. Datteren udbrød i Henrykkelse: «Kan Du endnu tvivle Moder, om at han holder af mig, nu har han vovet sit Liv for at komme ned og hilse paa os». Jeg var uforskammet nok til at bemærke, at jeg havde rigtignok ogsaa lidt andre Ærinder at udføre i Kiel, og fortalte dem, at jeg havde min Hest staaende henne i Lunden, men at jeg gjerne vilde have den i Stald. De vilde strax kalde paa en af Karlene, som vare gaaede til Ro, hvilket jeg dog hurtigt forhindrede, da jeg ikke fandt det raadeligt at indvie disse i min Nærværelse

der. Datteren foreslog at trække Hesten over Møddingen gennem en derværende Bagdør ind i Stalden, hvilket Raad jeg beredvilligt fulgte. Medens hun gik ud for at aabne Døren, hentede jeg min Hest, og kort efter var den anbragt i Stalden, forsynet med et godt Foder. Da vi kom ind i Stuen igjen, var Enken ivrigt beskjæftiget med at dække Bord og opfordrede nu Datteren til at hjælpe hermed, men jeg bad dem ikke have nogen Hast, da jeg absolut først maatte til Kiel, men naar jeg kom tilbage derfra, da skulde et godt Maaltid være mig kjærkomment, for ved Grændsen levede jeg paa Smalkost. Jeg tog min Pikkelhue paa, bød «Farvel», idet jeg lovede at være tilbage om en Timestid eller to, og begav mig rask ad Veien til Kiel. Da jeg naaede ind til Byen var Klokken mellem 11 og 12, Gaderne vare temmelig mennesketomme, og de fleste Beværtninger vare lukkede. Jeg gik omkring i forskjellige Gader for at finde en Beværtning, hvor jeg kunde gaae ind, men ved Valget heraf var der tre Ting, jeg skulde tage tilbørligt Hensyn til; for det Første, at der, hvor jeg gik ind, ikke var Militairpersoner, for det Andet, at jeg ikke kom ind paa et Sted, hvor jeg tidligere jevnlig havde søgt og saaledes var kjendt, og for det Tredie, at jeg traf et Sted, hvor der var en Del Gjæster, thi det var mig om at gjøre at komme til at tale med Nogen, for at erfare noget Nyt om Begivenhederne Syd fra. Jeg begav mig tilsidst ned i Schusterstrasse, hvor jeg vidste, at der var Beværtninger, som holdtes aabne til ud paa Natten; navnlig kjendte jeg en saadan, hvor jeg havde været inde en eneste Gang tidligere. Der var en 3—4 Opvartningsjomfruer, og

maaskee paa Grund heraf pleiede der altid at være mange Natgjæster, hvilket da ogsaa viste sig at være Tilfældet denne Gang. Da jeg traadte ind i det temmelig store Restaurationslokale, sad der en 10—12 Stykker omkring ved forskellige Borde, nydende deres Øl, alle ivrigt samtalende om Politik og Krig. Forinden jeg gik ind i Restaurationen, blev jeg staaende udenfor, indtil et Par Herrer forlode denne; jeg spurgte dem høffigt, om de vilde være saa gode at sige mig, om der ikke sad to Militairpersoner der inde, som jeg ventede paa, men de forsikkrede mig begge paa det Bestemtteste, at der ikke var nogen Militair i Lokalet, og at der ikke havde været nogen, saalænge de havde opholdt sig der. Jeg takkede for Oplysningerne og yttrede, at saa vilde jeg gaae ind og vente, for saa kom de nok. Saa snart jeg var kommen ind, forlangte jeg en halv Øl og satte mig hen ved et afsides Bord. Jeg mærkede strax, at man ikke var vant til at see Soldater der til dagligdags, men bemærkede tillige, at Uniformen var velseet, thi jeg havde knap fortæret det Halve af mit Øl, før jeg havde Invitation til en ny Baier fra to forskellige Borde. Jeg tog mod Invitationen ved et Bord, hvor jeg havde lagt Mærke til, at Samtalen udelukkende dreiede sig om den forestaaende Krig; jeg fortalte dem en Portion Løgn om mig selv, blandt Andet, at jeg laae i Nærheden af Eideren, og at jeg idag var sendt til Kiel med vigtige Meldinger til det derværende Hovedkvarter. Der blev nu spurgt mig paa Kryds og Tværs om de danske Soldater, om vi saae Noget til dem, og jeg fortalte da, at disse saae jeg hver Dag, skjøndt paa længere Afstand, og navnlig i de sidste

Dage havde jeg seet Masser, thi i Begyndelsen havde de Danske kun mindre Afdelinger ved og omkring Broen, men i de sidste Dage havde de besat Egnen med over 6000 Mand og en forfærdelig Masse Kanoner, som, efter hvad vi havde hørt, skulde bruges til at forsvare Broen med, hvis vi vilde forsøge at gaae over. En ivrig Tysker udbrod: «Men hvorfor Djævelen jager I dem da ikke væk og besætter Broen selv?» jeg svarede hertil med stærk Betoning paa Ordet «vi», at det nu ikke vilde vare mange Dage, før vi jog hele Krammet ud af Landet; det skulde der drikkes paa, og just som vi vare i Begreb hermed, gik Døren op, og der traadte en velklædt Herre ind, som man ved første Øiekast skulde antage for at være idetmindste Baron. Han blev strax modtaget med Velkomsthilsener fra de Herrer, som jeg sad i Selskab med, og jeg opdagede snart, at han var en god Bekjendt af disse. Han blev placeret ved vort Bord, fik sit Øl og blev strax bestormet med Spørgsmaal fra forskjellige Kanter; ja selv fra de andre Borde kom der enkelte Personer for at høre Nyt af ham. Jeg begyndte allerede at blive lidt mistænksom og spekulerede paa, hvad det kunde være for en Kammerat, men blev dog strax efter beroliget i saa Henseende, da jeg erfarede, at det var Overkellneren fra et af Kiels første Hoteller, og at der paa dette boede ikke mindre end sex af de høieste Officerer. Jeg begreb nu, at det var fra disses Tjenere, han havde de Nyheder, han krammede ud med. Efter at have afleveret en Portion forskjellige Meddelelser, der ikke fortjente synderlig Opmærksomhed, betroede han os som en stor Hemmelighed, at den 1ste Februar vilde Krigen

være i fuld Gang, det vil da sige, hvis de Danske vovede at gjøre nogen Modstand, hvilket han forresten ikke troede de turde, og selv om de havde Mod til det, saa mente han, at de fik nok at gjøre med deres egne Folk, for efter hvad han havde hørt, var der udbrudt et stort Oprør i Kjøbenhavn, og en større Del af det danske Militair havde sluttet sig til Oprørerne. Det vilde saaledes være en let Sag under disse Forhold at tage Danmark helt og holdent, og herpaa maatte Glassene tømmes. Uagtet jeg vel følte, at jeg vilde risikere lidt derved, saa tabte jeg ikke destomindre mit Glas og slap saaledes for at drikke denne Skaal. Nu kom Overkellneren med en Nyhed, som jeg skrev mig bag Øret, idet han aldeles bestemt forsikkrede, at der om 8 Dage vilde rykke en preussisk og østerrigsk Armee paa 200,000 Mand ind i Holsten, og at den i Slutningen af Maaneden vilde rykke over den slesvigske Grændse for at knuse hele den danske Armee. Herpaa skulde atter tømmes et Glas, men dette skulde først rekvireres, thi Glassene vare nu tomme. Kellneren viste sig her sin Stilling værdig, han vilde traktere hele Selskabet med en Bolle Punsch, og idet han opfordrede til at flytte hen til et større rundt Bord, yttrede han, at der skulde 2 Flasker Portvin i Bollen, thi en saadan Skaal skulde drikkes i Druesaft. De reiste sig nu alle for at gaae hen til det omtalte Bord, og de begyndte indtrængende at opfordre mig til at lægge Kappen. Hertil var jeg strax villig, men bemærkede, at jeg først skulde udenfor i et nødvendigt Ærinde, hvorpaa jeg forsvandt ud ad Døren og fortsatte min Vei ad Hassee til,

overladende den bestilte Bolle til de gode Tyskeres Gane.

Ved paa min Vei at passere en af Kiels Hovedgader, saae jeg, at der udenfor en stor Bygning gik to Individer frem og tilbage med Geværer paa. Jeg standsede og betragtede dem og spurgte mig selv, hvad det mon kunde være for et Par Karle; de havde begge To Cigar i Munden og fuld Damp oppe. Da jeg havde 3 Cigarer i Lommen, som jeg var bleven trakteret med paa Restaurationen, tog jeg en frem, og da jeg kom til de to Skildvagter, hilste jeg «God Aften» saa gemytligt som muligt, ladende som om jeg havde en Gnist, og spurgte, om jeg kunde faae tændt; jo — det var der ikke Noget i Veien for. Jeg stak nu min Cigar til en af de rygende Skildvagtters, og medens jeg sugede, spurgte jeg: «Hvad Satan gaaer I her efter?» De fortalte mig nu med en meget vigtig Mine, at de gik Post ved Prindsen; jeg svarede: «Saa—aa— hvad er det for en Prinds,» men fik kun den Besked, at det var ham, som det Hele sluttede sig om, og jeg svarede: «Naa, godt, saa slutter jeg mig ogsaa om ham, og det kan vel forøvrigt være nødvendigt for ham, at saa Mange som muligt slutter sig om ham, navnlig hvis han ikke har Andre til at passe paa sig end Jer to». De gjorde mig nu bekjendt med, at der oppe i de to første oplyste Fag sad 2 Mand i Forværelset, medens de 3 andre oplyste Fag var Prindsens Soveværelse, og forøvrigt havde han hele Kieler Borgervæbning, hvortil de selv hørte, foruden en Mængde andre Tilhængere, til at passe paa sig. Jeg bød dem nu «god Nat», og ønskede dem en god Vagt, og idet jeg fortsatte

min Vei, gjorde jeg mine Reflexioner over, at naar jeg fik en Dragon med, som jeg havde paa Vagt ved Grændsen, og hvis Bynavn var Frisendal, saa vilde jeg paatage mig at hente Prindsen og bringe ham sprællevende til Hovedkvarteret, uden at en Hund skulde gøe ad os. Jeg naaede omsider tilbage til Hassee, hvor der ikke alene ventede mig et udmærket dækket Bord, men hvor jeg tillige efter endt Maaltid fik fyldt Lommerne med Madpakker og en halv Flaske Vin i hver Hylstertaske. Klokken omtrent 2 om Natten trak jeg forsigtigt min Hest ud af Stalden, kom ud paa Landeveien, sad op og red i rask Trav, indtil jeg naaede Kiel. Jeg mødte ikke et eneste Menneske, førend jeg var kommen til Pladsen foran Slottet; da kom der pludseligt en Person farende lige hen til min Hest. Han gloede mig op i Ansigtet, og uden at sige et eneste Ord forsvandt han lige saa lydløst, som han var kommen; det var som om han løb paa Strømpesokker. Jeg fik ikke en Gang rigtig Tid til at see, om han var i civil eller militair Paa-kledning; derimod saae jeg, at han løb lige op mod Slottet, der laae omtrent 300 Alen tilbage. Denne lille Begivenhed, som jeg forøvrigt aldrig har kunnet forklare mig Betydningen af, vakte en hel Del Mis-tanke hos mig. Jeg naaede strax efter Udkanten af Byen, hvor imidlertid Bommen var lukket, og uagtet Bommanden hurtigt kom tilstede, forekom det mig som en Evighed, inden han fik lukket op. Saa snart jeg slap ud paa Chausséen, begyndte jeg at trave, idet jeg dog brugte Ørene skarpt for i Tide at høre hvad der muligen kom paa Veien. Jeg havde saa-ledes redet omtrent en Fjerdingvei, da det forekom

mig, at jeg hørte Hestetrampen; jeg holdt stille og lyttede og hørte nu tydeligt et Kommando Kavalleri komme i skarp Trav fra Kiel. Efter Lyden at dømme anslog jeg Styrken til 14—16 Mand. Jeg sad hurtigt af, aabnede det nærmeste Markled, trak ind ad dette, lukkede Leddet igjen og førte min Hest over Marken gennem et andet Led. Markerne her ere alle indhegnede med levende Hegn, saa at de endog om Vinteren afgive en ret god Dækning. Jeg blev ganske roligt holdende, og medens jeg ivrigt trakterede min Hest med Sukker, for at den ikke skulde vrinske, naar den hørte de andre Heste, red det fra Kiel kommende Kavalleri forbi mig i strygende Trav, følgende Veien Nord paa. Saasnart de vel vare passerede forbi, trak jeg atter min Hest ud paa Veien, sad op og begyndte ligeledes at ride Nord paa, thi der var jo ikke Andet at gjøre. Kun maatte jeg nu holde mig til Skridtgang, da det var nødvendigt, saa tidligt som muligt at høre, naar Kavalleriet, der var redet Nord paa, kom tilbage. Jeg var naaet omtrent Halvveien til Grændsen (der er 1 Mil fra Kiel til Levensau), da jeg hørte Hestetrampen komme mig i Møde, og jeg blev nu holdende stille, sad af og trak Hesten ind bag en Mølle, der ligger tæt ved Veien. Da Portene, der førte under Svikstedet, vare aabne, trak jeg uden Betænkning min Hest derind, og med Porten paa Klem iagttog jeg det kommende Kommando. Jeg skal ikke nægte, at jeg blev ligesom lidt beklemt om Hjertet, da Rytterne gjorde Holdt lige udenfor Møllen, og da jeg af den Samtale, der fandt Sted, kunde slutte, at Møllegaarden var belagt med Militair, og at dette

Kommando havde været ude for at søge efter Nogen. Af deres Samtale forstod jeg ogsaa, at de havde været ved Vagten i Sucksdorff Kro, thi jeg hørte Udtalelser som f. Ex.: «De sove allesammen, det kan ikke nytte at vække dem, for de har naturligvis Ingen seet; desuden er Vagten i Sucksdorff jo nu underrettet og vil nok passe paa.» At jeg stod og ønskede dem allesammen Fanden i Vold, var jo naturligt, og da jeg hørte, at der var Tale om at sidde af, besluttede jeg at sidde op. For det Tilfælde at de skulde komme og aabne Porten, var jeg nemlig fast bestemt paa at gjøre et Udfald, og efter al Sandsynlighed vilde jeg let kunne slippe igjennem og ved et forceret Ridt naae Grændsen. Men efter nogle Minutters Forløb satte Kommandoet sig i Bevægelse, og med lettet Sind hørte jeg dem trave ad Kiel til. Jeg trak atter min Hest ud fra Møllen, og saa let bevægelig er den menneskelige Natur, at da den øieblikkelige Fare nu var overstaaet og jeg uhindret kunde have fortsat min Vei strax, begyndte jeg at spekulere paa, om det ikke var muligt at komme op i Møllehatten og bemægtige mig et stort tysk Flag, der vaiede fra denne baade Nat og Dag, og som vi dagligt kunde see fra Levensau. I dette Øiemed bandt jeg atter min Hest, men da der i det Samme kom et Par Bæster af Hunde farende med et saa syndigt Spektakel, at jeg maatte befrygte, at Gaardens Beboere, og navnlig de paa Stedet indkvarterede Soldater, skulde komme paa Benene, opgav jeg min Plan for denne Gang, sad op og travede ad Levensau til. Jeg naaede uden nogensomhelst Forhindring Sucksdorff Kro, hvor jeg atter blev anraabt af den paa Veien

værende Post, men uden at agte paa hans Tilraab fortsatte jeg i rask Trav, idet jeg tilraabte ham: «Jeg skal skynde mig for at indhente en Spion.» Da jeg var kommen et Tusind Alen bort fra Kroen, lod jeg min Hest falde i Skridt og troede nu, at den hellige Grav var vel forvaret, og at jeg kunde betragte min Tour som lykkeligt tilendebragt. Men jeg tog feil, thi et Par Minutter efter stod der pludseligt 6 Mand til Fods foran mig paa Veien og raabte «Halt! Wer da?» Jeg holdt stille og svarede: «God Ven»; der blev spurgt hvor jeg kom fra, og hvor jeg skulde hen; jeg fortalte, at jeg havde været med et Kommando, der var ude for at eftersøge en Spion, at jeg var bleven sendt tilbage med Ordre til at søge ham lige til Grændsen, samt i de omliggende Bondebyer. I Begyndelsen lod det til, at Ingen af dem fattede nogen Mistanke, idet de fortalte mig, at ogsaa de vare sendte ud i samme Anledning; men nogle af dem begyndte nu at indlede en Samtale med mig, og for ikke at gjøre mig mistænkelig, var jeg nødt til at inklade mig med dem. Medens dette stod paa, begyndte en af dem at klappe min Hest paa Halsen og kjærtegne den ved Hovedet. Pludseligt sprang han tilbage, som om han havde traadt paa en Hugorm, og raabte «Halt»; jeg spurgte ham ganske roligt, om han saae Syner, og hvad han mente med at holde, for det forekom mig, at jeg holdt saa stille som en Statue. Imidlertid havde de fem Andre, opskræmmede ved den Førstes Udraab, ligeledes indtaget en truende Holdning og dannede nu en Halvkreds foran min Hest. Uagtet alt dette saae noget truende ud, tog jeg det dog med Ro, thi for det Første var

det Dragoner til Fods, jeg havde for mig, og for det Andet vidste jeg bestemt, at de altid drev om med tomme Bøsser. Om de havde Noget hos dem til at putte i dem, skal jeg ikke kunne sige, men at de ikke skulde faae Leilighed til at lade dem der paa Stedet, det skulde jeg nok drage Omsorg for. De begyndte nu paany at examinere mig om hvem jeg var, hvor jeg kom fra og hvor jeg vilde hen, hvad mit Navn var og til hvilken Afdeling jeg hørte. Jeg indsaae nu, at det ikke kunde nytte at spille Komædie for dem længer, hvorfor jeg, idet jeg slog om i en anden Tone, sagde: «Hør, veed I hvad Folkens, nu skal jeg sige Jer hvem jeg er; jeg er dansk Vagtmester, og naar I vil vide, hvor jeg har været og hvor jeg agter mig hen, saa har jeg været ovre og besøge Vagtmester Schneider i hans Kvarter, og for at jeg mere sikkert kunde passere Veien tilbage, laante han mig sin Kappe og sin Pikkelhue, og jeg agter mig nu tilbage til den anden Side af Eideren; see nu har De faaet Svar paa alle Deres Spørgsmaal.» En af dem dundrede nu løs og raabte: «Omkring! De kan ikke komme videre, De har at følge med os» — og en hel Ramse lignende Tøieri. Medens han afgav denne Salut, trak jeg ganske rolig og uhindret min Klinge, fik Remmen om Haandleddet, og sagde: «Til at vende tilbage har jeg hverken Tid eller Lyst, og vil De tvinge mig dertil, saa vil jeg kun sige Dem, at det vil komme til at gaae ud over Dem selv, thi jeg vil gjøre al den Modstand, der staaer i min Magt; De behøver ikke at staae og pege paa mig med de Karabiner, for jeg veed altfor godt, at der ikke er Noget i dem; men i de to, jeg har

her, er der en tilbørlig Ladning Krudt og 3 Rende-
 kugler i hver, ikke at tale om denne her, som jeg
 ret godt forstaaer at bruge. Jeg indseer forresten
 ikke, at der er nogen Grund til, at jeg skal gaae hen
 og hakke Dem til Plukfisk, da vi nylig har været de
 bedste Venner af Verden, og hele Sagen er jo dog
 kun den, at jeg, som De hører, har været ovre og
 besøge en af Deres Kammerater, som er en gammel
 Ven af mig. Han har som sagt laant mig sin Kappe
 og sin Pikkelhue, og det henter han imorgen tidlig,
 og jeg begriber ikke, at De kan have Fornøielse af
 at bringe ham i Forlegenhed. Hvad mig angaaer,
 da er Sagen mig temmelig ligegyldig, thi jeg fort-
 sætter nu min Vei over Eideren, og er der Nogen,
 der vil forhindre mig heri, da gjør jeg Modstand af
 yderste Evne.» Nu sloge de pludseligt om i en
 venskabelig Tone, begyndte at forsikkre mig, at de
 ingenlunde havde tænkt paa at anvende Magt mod
 mig, og den, der førte Ordet, spurgte mig, naar og
 hvor jeg havde lært Vagtmester Schneider at kjende.
 Under dette lagde jeg Mærke til, at en af dem trak
 sig Skridt for Skridt tilbage, indtil han var naaet ned
 i Veigrøften, som han fulgte, i Begyndelsen langsomt
 og bukkende sig, men da han var kommen et Stykke
 bort, forsvandt han hurtigt Syd paa, og jeg begreb
 strax Meningen med hans Forsvinden; han skulde
 naturligvis tilbage til Sucksdorff Kro for at afgive
 Melding til Officeren. Jeg lod, som om jeg slet ikke
 havde bemærket hans Forsvinden, men tænkte: «Løb
 Du kun, jeg skal nok sørge for at komme væk her-
 fra, inden Du naaer Sucksdorff,» og uagtet de nu
 alle viste mig den største Venlighed og Høflighed,

naturligvis for at opholde mig saalænge som muligt, saa besluttede jeg dog at fortsætte min Vei og bød dem «god Nat» med den Bemærkning, at nu havde jeg sgu ikke Tid til at opholde mig længere. En af dem trak en Flaske op af Lommen og yttrede, at jeg paa ingen Maade maatte ride, før jeg havde drukket med dem, hvortil jeg svarede: «Jo det ved Gud jeg maa, for nu rider jeg». Da de tre af dem, der stode et Par Skridt foran min Hest ikke gjorde Mine til at flytte sig, gjorde jeg brat omkring, førte Hesten ved en haard og voldsom Parade baglænds, snurrede den atter rundt og satte i Trav i Retning mod Broen. Jeg fik akkurat Tid til, ved at see mig tilbage, at opdage, at min Hest havde været saa ubehændig at rive en af Tyskerne over Ende. Ti Minutter efter red jeg over Broen ved Levensau. Til min Post ved Broen sagde jeg: «Saafremt der kommer Nogen her ned mod Broen, saa kald strax paa mig». Jeg fik min Hest i Stald, og det Første, jeg spurgte om, var de tyske Underofficerer. Jo, de sov endnu godt og havde snorket uafbrudt siden jeg red. Jeg havde lige faaet Pikkelhuen og den tyske Kappe af og var netop i Begreb med at iføre mig min egen Kappe, da Vagten fra Broen aabnede Døren og meldte, at nu kom der nogle Soldater Syd fra ned mod Broen, at de var mange og at de marcherede hurtigt. Jeg gav mit Mandskab Ordre til at træde an ved Broen, hvorpaa jeg gik ud og trak denne op. Jeg hørte nu virkelig et Kommando marchere ned mod Broen og kort efter gjøre Holdt ved denne, og at dømme efter Antallet skulde man troe, at de havde tænkt paa noget Alvorligt, thi de

vare mindst 20 Mand stærke; de gjorde som sagt Holdt lige ved Broen, og 2 Mand kom ud paa den Halvdel af samme, som fra vor Side ikke kunde trækkes op. Den Ene raabte i en bydende Tone: «Hvor er Vagtkommandøren?» Jeg svarede: «Er det ham, De vil tale med, saa er han her», og Tyskeren begyndte nu omtrent saaledes: «Jeg er Feltvagtmester (Navnet har jeg glemt), og jeg medbringer her Vagtmester Schneider, der kan bevidne, at De har lokket 2 af vore Underofficerer over Grændsen. Jeg fordrer dem øieblikkeligt udleverede, og hvis det ikke skeer, saa seer De, at jeg har bragt tilstrækkeligt Mandskab med!» Jeg svarede ham i den mest gemytlige Tone: «Fy for Satan! Lader de tyske Soldater sig forlokke? Jeg kan sige Dem, at det vilde en dansk Soldat aldrig gjøre.» Jeg spurgte ham derefter, hvad han mente med, at han havde tilstrækkeligt Mandskab med. Han lod mig i en bydende Tone vide, at hvis jeg ikke godvilligt udleverede de 2 Mand, saa vilde han tage dem med Magt, om han saa skulde hente dem bag Dannevirkes Volde. Jeg svarede: «Vær saa artig! men naar det er Hensigten, saa er det vist bedst, at jeg først gjør Veien fremkommelig for Dem,» og jeg gav samtidigt et Par Mand Ordre til at lade Broen gaae ned. Medens den langsomt sænkede sig, kunde jeg ikke lade være at lee af de to modige, kjæphøie Tyskere, thi efterhaanden som Broen lagde sig, trak de sig tilbage fra deres Standpunkt paa Broen, saaledes at da denne laae i sit Leie, stode de begge paa Veien, tæt op til deres Mandskab. Jeg gik strax ud, omtrent paa Midten af Broen, og sagde med høi Røst: «De talte om, at De havde tilstrække-

lig Styrke. Jeg har i Øieblikket kun 16 Mand, men jeg er overbevist om, at det er mere end nok. Er det altsaa Deres Hensigt at gjøre Alvor af Deres Trusel, saa befal De blot Deres Mandskab at marchere fremad; De faaer da først den Uleilighed at flytte mig.» Han spurgte nu i en betydeligt mildere Tone, om det var min Mening at ville beholde deres to Underofficerer; hertil svarede jeg, at om den Sag fandt jeg det rigtigst, at der blev talt roligt mellem ham og mig, da Trusler ikke frugtede synderligt her. «Vil De derfor være saa god at komme nærmere, saa skal jeg med Fornøielse give Dem Oplysning om Deres to Underofficerers Nærværelse hos mig.» Efter en kort Raadslagning nærmede han sig sammen med Vagtmesteren, og kom omsider ud paa den ene Halvpart af Broen. Ved at faae Øie paa Vagtmesteren lod jeg, som om jeg først nu gjenkjendte ham, og rakte Haanden ud imod ham, idet jeg sagde: «Ih se god Morgen Hr. Schneider, De var sgu en rar Herre til at komme over og faae en Toddy; Dem kan man nok stole paa, naar De en anden Gang giver et Løfte.» Hertil bemærkede han ironisk, at det lod just ikke til, at man kunde sætte stor Lid til mine Løfter, thi i saa Fald havde hans Kammerater vel nu for længe siden været ovre i Holsten. Jeg svarede herpaa, at han kunde bande paa, at han altid trygt kunde stole saavel paa mit som paa enhver dansk Soldats givne Løfte, men de kunde vel ikke betragte det som et fra min Side svigtet Løfte, at Deres Kammerater havde drukket sig saa sprøitefulde, at de ikke kunde staae paa Benene, end sige gaae. Jeg spurgte dem, om de maaskee fandt, at det havde været pænere,

om jeg havde smidt dem over paa den anden Side af Broen i deres drukne Tilstand og ladet dem ligge og fryse ihjel, «for De vil da vel ikke forlange, at jeg skulde have fulgt dem eller ladet dem følge hjem; jeg er overbevist om, at det da vilde have været noget, inden jeg igjen havde betraadt Slesvigs Jord. Nei seer De, jeg sørgede for et ordenligt Leie til dem, hvor de kunde sove Rusen ud, og der ligge de endnu, snorke af Hjertens Lyst og drømme, at de ere hjemme hos deres Mødre eller deres Koner; men vær saa artig, geneer Dem ikke, følg med mig over, saa vil De selv kunne overbevise Dem om, hvor omhyggeligt der er sørget for dem.» Denne Indbydelse vilde de dog ikke tage imod, men anmodede mig om at lade dem komme ud paa Broen, saa skulde de nok besøge dem videre. Jeg gav nu et Par Mand Ordre til at gaae ind og hente vore Gjæster; hvis disse ikke kunde gaae, saa kunde de bære dem. Det varede en Stund, inden de lode sig see, og da de endeligt kom, var det et ganske morsomt Optog. En Dragon gik nemlig i Midten og havde en af Tyskerne under hver Arm; paa hver af Fløiene gik ligeledes en Dragon støttende dem under den anden Arm; saaledes kom de fem Mand anstigende i eet Geled, men jeg vil ikke paastaae, at der blev holdt nogen synderlig pæn Retning. Mellemtiden benyttede Hr. Schneider til at blive kry og spørge mig, om jeg havde brugt den Kappe, som jeg havde laant af ham. Da jeg svarede, at jeg ikke begreb hvad han mente, vedblev han, at han kunde ikke tænke sig Andet, end at det maatte være mig, der var stødt paa en af deres Patrouiller og havde sagt til denne, at det

var hans Kappe og Pikkelhue, jeg havde laant af ham. Hertil svarede jeg, at det rimeligvis havde været en Tredie af hans Soldater, der havde drukket sig fuld. Da i det Samme det omtalte Geled naaede Broen, blev denne Samtale afbrudt, og der fandt nu den besynderligste Overlevering Sted, der vistnok nogensinde er foregaaet ved et Grændseskjel. Da mine to Gjæster vare komne over paa den anden Side af Broen, fik de hver især en Mand under hver Arm, og med nogle knubbede Ord satte de krigslystne Tyskere sig i Bevægelse Syd paa, vistnok meget glade over, at de ikke fik Leilighed til at vise Prøver paa deres Mod og Kamplyst. Jeg saae aldrig mere Noget til dem.

VIII

Posterne ved Levensau, Landwehr og Knoop.

Paa dette Tidspunkt havde Eskadronen begyndt at sende Kommandoer ud omkring i Egnen for at annektere Heste og Vogne; navnlig bleve de førstnævnte tagne med alle Vegne, dels for at gjøre Brug af dem, dels for at de ikke skulde komme Fjenden tilgode. Møller Odin havde fire deilige kulsorte Heste, som vare hans Stolthed, men om dem havde jeg truffet Aftale med Ritmesteren, at de skulde forblive hvor de vare, for det Tilfælde, at jeg skulde faae Brug for dem. I hvert Fald skulde jeg bruge de to af dem til at befordre Toldvæsenet med, naar den Tid kom, og hvad de to andre angik, da lovede jeg Ritmesteren, at de nok skulde blive besørgede til Gettorff inden den Tid, saafremt der ikke blev nødvendigt Brug for dem forinden. Mølleren var saa om over sine Heste, at naar han blev beordret til Ægttour, da betalte han Naboerne for at udføre denne, idet han ansaae sine Heste for altfor gode dertil. Medens denne Hesteindsamling stod paa, begyndte ikke alene Mølleren, men ogsaa hans Frue at vise mig forskjellige Opmærksomheder. I Begyndelsen bød

de mig til forskjellige Tider af Døgnet ind til Kaffe, og jeg tænkte ved mig selv, at der vist maatte stikke Noget under, men da jeg en Dag blev budt ind at spise til Aften med de høie Herskaber, blev jeg efter dette Aftensmaaltid paa det Rene med, hvorfor Mølleren var saa velvillig. Efter Maaltidet trakterede han nemlig med et Glas Punch, og ved dette kom han endeligt frem med sit Hjertets Anliggende; han havde nemlig hørt og seet, at Hestene bleve tagne allevegne fra, og han mente nu, at jeg nok kunde gjøre Noget til, at han fik Lov at beholde sine. Jeg lovede ham naturligtvis, at jeg skulde gjøre hvad jeg kunde og bemærkede, at saalænge ikke jeg tog dem, skulde han ikke være bange for, at nogen Anden skulde faae Lov at tage dem. Fra nu af var Møllerfamilien saa kattevenlig, at det var til at faae Kvalme af, men jeg havde den Fordel af det, at jeg fik det godt i de sidste Dage, jeg opholdt mig ved Levensau. Vi vare nu naaede hen i Slutningen af Januar Maaned, og der indtraf jevnlig nye og strengere Ordre med Hensyn til Bevogtningen af Overgangsstederne over Eideren. Saaledes bleve Broerne «Landwehr» i min høire Flanke, hvor der var en Underkorporal Hansen paa Vagt med 4 Mand, og Broerne ved Knoop og Holtenu, hvor der var en Underkorporal af samme Navn paa Vagt med 6 Mand, stillede under min Inspektion. Begge Underkorporalerne havde Ordre til, hvis Overgang over Eideren blev forceret af Ty-skerne, da at trække sig tilbage, saavidt muligt i Høide med mig, rettende dem efter min Skydning, og til derefter at forene sig med mig i Blikstedt eller i hvert Fald trække sig tilbage til denne By og af-

vente min Ankomst der. Disse forskjellige Ordre sagde os, at der var noget Alvorligt i Vente. Jeg gjorde jevnlig, iført Skipperens Klæder, Toure til Sucksdorff Kro, hvor jeg fik mig en Passiar med den snakkesalige Vært, naar jeg trakteredede med et Glas Toddy. Undertiden talte jeg ogsaa med et Par Soldater, der enten sad eller kom ind i Krostuen, og jeg fik saaledes nu og da nogle Nyheder ude fra, der alle gik ud paa, at nu kom Preusserne snart, men Kromanden forsikkrede ved saadanne Leiligheder, at baade Østerrikerne og Preusserne kom; han tog jo hyppigt til Kiel, hvor han fik sine Nyheder. Der var Ingen, der havde nogen Mistanke til mig, thi de troede alle, at jeg var ombord paa den Skude, der laae indfrossen ved Broen, og fra hvis ene Mast det hollandske Flag hver Dag vaiede.

Den 30te Januar modtog jeg skriftlig Ordre til at holde Broerne optrukne fra Mørkets Frembrud indtil Dag. Af denne Ordre blev der skrevet to Gjenparter, hvoraf den ene pr. Ordonnants blev sendt til Landwehr og den anden til Knoop. Syd for Eideren var forøvrigt Alt akkurat som for fem Uger siden; der kom af og til en hannoveransk Patrouille ned mod Broen, gjorde omkring og red atter bort; man saae nu og da nogle Hannoveranere passere Veiene i Nærheden af Eideren, saa at Intet tydede paa, at der var noget Usædvanligt paa Færde.

Natten mellem den 30te og 31te tog jeg 4 Dragoner med mig og inspicerede først Broen ved Landwehr, hvorefter jeg red til Knoop og Holtenu. Da jeg kom dertil, bemærkede jeg, at ingen af Broerne var trukket op, ligesom jeg paa anden Maade op-

dagede utilladelige Tjenesteforsømmelser. De to Mand, som havde Post ved hver sin Bro, i Ud-kanten af en lille Skov, der fra Herregaarden Knoop strækker sig omtrent helt ned til Eideren, traf jeg staaende i Sladder med nogle af Gaardens Malkepiger. Folkene vare iførte Felthue, Kappe, Karabin og Træsko. Jeg spurgte efter Vagtkommandøren og fik at vide, at han opholdt sig i et Lokale i en af Gaardens Bygninger. Da jeg foreholdt disse to Mand deres ureglementerede Paaklædning, undskyldte de sig med, at Vagtkommandøren havde givet dem denne Tilladelse. Jeg befalede dem at gaae hver til sin Post og red nu op til Gaarden for at opsøge Vagtkommandøren og det øvrige Mandskab. Jeg holdt min Hest hen til det betegnede Vindue og bankede med Fæstet af min Sabel paa Vinduet, men de sov alle saa haardt, at det først efter flere Gange gjentagen Banken lykkedes mig at faae dem vækkede. Det Lokale, i hvilket de opholdt sig, laae 6—700 Alen borte fra Broen. Efter at have gjort Underkorporalen bekendt med, at dette ikke kunde gaae, samt givet ham at forstaae, at vi fra nu af hvert Øieblik kunde vente en Overrumpling fra tysk Side, samt betydet ham, at hele Styrken maatte være paa Benene i Nærheden af Broen om Natten, spurgte jeg ham, af hvilken Grund han ikke havde Broerne trukne op. Han svarede, at Broen hernede kunde han ikke trække op, fordi den var frossen, og den anden maatte han ikke trække op. Da jeg spurgte, for hvem han ikke maatte, svarede han, at den tyske Vagt, der laae paa den anden Side, havde forbudt ham at komme til Broen, og nu havde de lagt en

stor Hængelaas for. Jeg fik hurtigt mine 5 Heste indsatte paa Gaarden, og gjennem Underkorporalen fik jeg fat i en af Forvalterne, ved hvis Hjælp jeg fra deres Dampmeieri fik tilveiebragt en Tønde kogende Vand. Med den Styrke, der var tilstede, fik vi denne ved Haandkraft kjørt ned paa Broen og begyndte nu at overgyde Broens Sammenføining hermed, til den var optøet, hvorefter Broen blev trukken op. Jeg begav mig nu tilligemed Mandskabet til den anden Bro. Da jeg gik ud paa denne for at undersøge den omhandlede Laas, fandt jeg virkelig, at der var slaaet en stor Krampe i hver af Broerne og deri anbragt en kæmpemæssig Hængelaas. Da jeg kom ud paa Broen, stod der en Tysker paa Post ved den modsatte Ende af denne; han nærmede sig mig, idet han sagde: «Tilbage! her maa Ingen komme ud paa Broen.» Jeg spurgte ham, om han var gal, gjorde ham opmærksom paa, at han var kommen længere end han havde Ret til at komme, og bad ham snarest komme tilbage til den Side, hvor han hørte hjemme. Eideren deler sig her i to Arme, som kort efter atter forene sig, saaledes at der i Midten dannes en høi Ø; fra Holsten og til denne Ø fører en Bro, og fra Øen til Slesvig en anden, men Preusserne havde gjort sig til Herrer saavel over Øen som over begge Broerne. Tyskeren løb saa stærkt han kunde op til et i Nærheden af Broen liggende Hus, medens jeg vendte mig mod Mandskabet og forlangte en Øxe, som vi havde medbragt. Med den i Haanden gik jeg atter ud paa Broen, da i det Samme en Afdeling paa en halv Snes Mand kom løbende, ført af en Underofficer. Denne raabte: «Holdt!

Tilbage fra Broen, Ingen maa fra nu af komme paa den.» Jeg stod netop i en bøiet Stilling for at undersøge, hvorledes jeg bedst skulde brække Laasen op med min Øxe, og idet jeg rettede mig*op, sagde jeg: «God Aften! Maa jeg spørge Dem, om De har sovet godt inat; De har vist drømt, at De allerede har erobret hele Danmark, men for at bringe Dem ud af denne Vildfarelse, vil jeg nu anmode Dem om snarest muligt med Deres Mandskab at komme tilbage til den Bro, hvor De for Øieblikket hører hjemme.» Han blev aabenbart noget forbauset over at blive tiltalt saaledes paa sit eget Modersmaal, men jeg kunde nok forstaa, at han ikke var vant til Modsigelser af de Danske. Han svarede, at han ikke lod sig jage med Ord, thi han var Mand for at gjøre Modstand. Jeg vendte mig om, og idet jeg lod mit Mandskab træde an paa to Geledder, kommanderede jeg: «Til Chagering færdig», og de 10 Karabinhaner knækkede uhyggeligt i Nattens Stilhed for Tyskernes Øren. Jeg svarede ham nu, at det behøvede han heller ikke, for vi havde rigeligt af Blykugler, og uden at lade mig genere af Noget begyndte jeg at bearbejde Hængelaasen med min Øxe lige for Næsen af Tyskerne. Allerede ved det andet Slag fløi Laasen ud i Eideren, hvorefter Broen blev trukken op. Efter at jeg havde faaet Vagten dernede bragt paa ret Kjøl og endnu engang havde instrueret Vagtkommandøren, red jeg atter tilbage med mine 4 Mand til Levensau.

IX

Atter en Tour til Holsten.

Om Morgenen Klokken henad 8 var Alting roligt og ved det Gamle, saavel Nord som Syd for Grændsen. Jeg lagde mig derfor nu til Hvile og sov til Klokken mellem 11 og 12 Formiddag, da jeg atter gik ud for at see, hvordan Alt stod til. Jeg spurgte den Mand, der stod Post ved Broen, om der havde været nogle Patrouiller Syd fra, hvortil han svarede Nei. Klokken blev henad 1, uden at jeg endnu havde seet nogen Hannoveraner hinsides Grændsen, og jeg udspurgte nu den Mand, der havde gaaet Post fra 8—10, men heller ikke han havde seet en eneste Hannoveraner den Dag, hvilket jeg fandt høist mærkværdigt. Alt vedblev at være stille; der hvilede en trykkende Taushed over det Hele ligesom kort før et Uveirs Frembrud. Til Mølleren var der ankommet mindst en halv Snes fine Fremmede, der ligeledes gik tause og speidende omkring som bar de hver især paa sin store Hemmelighed. Navnlig lagde jeg Mærke til, at de søgte at undgaae de danske Soldater, og da alt dette tydede paa, at der forestod noget Nyt, besluttede jeg at komme til Kundskab om, hvad der

skulde gaae for sig, og navnlig at faae Oplysning om, hvor alle Hannoveranerne vare blevne af. Efter at have afgivet Kommandoen med fornøden Instrux for den Tid, jeg var borte, og blandt Andet paalagt Mandskabet at holde et vaagent Øie med de store Herrer, der opholdt sig paa Møllegaarden, og ikke under nogen Omstændighed lade dem passere over Grændsen, saalænge jeg var fraværende, sneg jeg mig med stor Forsigtighed ombord i Hollænderen, thi jeg stolede ikke paa Møllerens Fremmede. Jeg blev klædt om og gjorde Ansigt og Hænder snavsede ved at indgnide mig med forskellige ombordværende mindre velugtende Ingredienser, der passede til min Forklædning. Jeg havde opstillet 2—3 Mand mellem Skuden og Vaaningshuset for at passe paa, at Ingen belurede mig; forsigtig listede jeg mig over Broen og slentrede nu aldeles ligegyldig med begge Hænderne dybt i Buxelommerne op mod Suchsdorf Kro. Forgjæves speidede jeg til alle Sider for at opdage en Hannoveraner. Da jeg naaede Kroen, drev jeg tæt forbi de Vinduer, hvor der havde været Vagtstue, men denne var tom og øde. Jeg gik nu ind i Krostuen, sikker paa at faae denne Gaade løst hos Kromanden, og forlangte i den Anledning to Glas Toddy, men for første Gang afslog Kromanden min Indbydelse, undskyldende sig med, at han havde saa bansat travlt, og jeg satte mig altsaa alene hen med min Toddy ved et Vindue, der vendte lige ud til Chausséen. Medens jeg sad og nippede til Glasset og ivrigt røg Shag af en Kridtpibe, der var laant af Skipperen, kom Værten flere Gange ind, og hver Gang søgte jeg at indlede en Samtale med ham, men han svarede stadigt und-

vigende, idet han forsvandt ind i et andet Lokale, ret som om han var bange for at fortælle Noget, som han bag efter vilde fortryde. Jeg var imidlertid nu overbevist om, at han vidste Noget af større Betydning for mig, som han ikke vilde røbe for Nogen, og jeg sad netop og spekulerede paa, hvorledes jeg skulde faae pillet den Hemmelighed ud af ham, da jeg tilfældigt dreiede Hovedet om mod Vinduet, og til min Forbauselse saae 5 Soldater staa paa Chausséen i Uniformer, som jeg hidtil ikke havde seet. Jeg benyttede Øieblikket til at tage disse fem Kammerater i Øiesyn. Det var velvoxne, temmelig stadse-lige Karle at see til, i mørke Uniformer. Geværet, som de bar i Hvil med paasat Bajonet, forekom mig i Øieblikket at være ualmindeligt langt, og efter at have begloet dem i nogle Minutter, kom jeg til det Resultat, at det maatte være de længe bebudede Preussere. Jeg indsaae nu, at der for mig ikke var Andet at gjøre end at spille min Rolle til-ende med Fatning og Rolighed.

Det var den 31te Januar. Veiret var stille og klart med 10⁰ Frost, og Klokken kunde vel være omtrent henved 2, da disse Preussere stode udenfor Suchsdorf Kro. Efter at de havde seet sig lidt om, stampet med Fødderne og banket Hænderne mod Laarene, gik de hen mod Krodøren, og i næste Øieblik stode de i samme Stue, hvor jeg sad alene. Da jeg saae, at de kom ind i Kroen, begyndte jeg at stoppe en ny Pibe, som jeg var i Begreb med at tænde, da de traadte ind i Stuen. Jeg svarede paa deres Hilsen og tog strax Ordet, idet jeg bemærkede, at det var en fordømt Kulde, og indbød dem strax paa en varm Toddy,

hvilket Tilbud de takkende modtog. Jeg betjente mig her af det plattyske Sprog, blandet med saameget Hollandsk, som jeg i de 5 Uger, jeg var kommen sammen med Hollænderne, havde tilegnet mig. Jeg gik hen og aabnede Kjøkkendøren og bestilte 6 store Glas Toddy, og det varede ikke længe, før disse stode dampende paa Bordet. Jeg klinkede og drak med dem og fortalte dem, at jeg var Matros paa den hollandske Skude, som de kunde see Masterne af der, og spurgte dem nu, hvor de kom fra, for de skulde vel ikke længer end her til, da der nede paa den anden Side af Eideren laae nogle lyseblaa Soldater, som talte et helt andet Sprog. Det var, saa vidt jeg vidste, danske Soldater, og dem agtede de sig vel ikke over til. Føreren (jeg antager, at det var en Under-officer) fortalte nu, at de kom fra Kiel, at de foreløbigt ikke skulde længer end hertil og at der Klokken mellem 4 og 5 skulde komme 60,000 Mand ned til Grændsen. Jeg yttrede hertil min Ængstelse for, at vor Skude skulde blive skudt i Stykker, naar de begyndte at skyde med Kanonerne, hvortil han svarede, at det skulde jeg ikke være bange for, thi hele Artilleriet var gaaet imod Rendsborg, som var en Fæstning, der først skulde skydes i Stumper og Stykker; først imorgen eller iovermorgen vilde der komme en Del Artilleri, som skulde benyttes ved Dannevirke. Jeg bemærkede nu, at man saa i hvert Fald gjorde klogest i at holde sig under Dækket, da man jo ellers let kunde risikere at faae en Blykugle, men han svarede hertil beroligende: «Nei, vær De kun ganske rolig; naar vi imorgen rykke over, saa løbe Danskerne strax, iovermorgen gaae vi mod Dannevirke-

stillingen, og den næste Dag er Krigen forbi.» Jeg tog nu mit Glas, klinkede med dem og drak paa, at vi maatte sees næste Dag paa den anden Side Grændsen; jeg inviterede dem ombord paa en Genevertoddy, naar de kom over, stak dem Alle paa Næven, da jeg bød Farvel, og med Hænderne dybt begravede i Buxelommerne slentrede jeg, tilsyneladende ligegyldig, ned mod Broen. Da jeg var kommen hertil, gav jeg strax Ordre til at trække Broen op, gik ombord, hvor jeg vaskede mig og klædte mig om; dernæst afsendte jeg en skriftlig Melding til Ritmesteren i Gettorf om det Forefaldne. Jeg opsøgte derefter Mølleren for at anmode ham om at lade Møllen dreie, da jeg saaledes fra Hatten af denne vilde faae Udsigt omtrent lige til Kiel; men da Vinden den Dag var sydlig, vendte Vingerne imod. Først anmodede jeg ham dog om at lade spænde for en tospændig Vogn og lade en Karl kjøre denne til Gettorf, for der var Noget, vi absolut skulde have hentet; Karlen skulde kun melde sig til Ritmester Sommer. Mølleren vred sig som en Orm og gjentog mange Gange, at Karlen kom vel snart tilbage med Kjøretøiet. Det beroligede ham dog noget, at hans egen Karl skulde kjøre. Jeg fremskyndede Forspændingen saa meget som muligt, og det varede heller ikke længe, før to af hans smukke Sorte stode for Vognen. Medens Forspændingen gik for sig, sagde jeg til Mølleren: «Og saa maa De sørge for, at Møllen bliver standset og dreiet saaledes, at Vingerne komme mod Nord, for jeg skal have en Post op i Møllehatten.» Han brummede en Del om, at det kunde han ikke godt, da han havde meget travlt, men samtidigt fjernede han sig i Retning af Møllen.

Saa snart han var borte, gav jeg Karlen den fornødne Besked med Hensyn til Kjøretøiet, naar han kom til Gettorf, og han spurgte mig nu, om han kunde vente at komme tilbage inden Aften. Jeg spurgte ham, hvad det kom ham ved, og han svarede, at jeg maatte endeligt ikke misforstaae ham, for han vilde ønske, at han aldrig maatte faae Møllegaarden at see mere; men han spurgte kun om det af Hensyn til de Sager, han i saa Fald vilde medtage. Jeg sagde ham da, at saa gjorde han bedst i at tage med hvad han havde, for jeg tvivlede om, at han kom tilbage for det Første. Karlens Glæde herover var virkelig saa stor, at han raabte «Hurra» og sagde: «Det var godt, for ellers var jeg dog rendt min Vei imorgen og havde fulgt med den danske Armee.» Han fortalte mig nu, at hans egentlige Hjemstavn var i Sundeved.

Saa vel jeg som mine Dragoner stod og glædede os ved at see de to skinnende blanke Sorte dandse ad Veien Nord paa. Jeg gik nu henimod Møllen tillige med 3—4 Mand, men det viste sig, at der hverken var gjort det Ene eller det Andet for at faae Møllen dreiet, og jeg saae i det Samme i nogen Afstand Mølleren i en ivrig Samtale med tre af sine Fremmede, der gjorde Dikkedarer baade med Arme og Ben, snart pegende mod Møllen og snart i Retning af Kiel. Jeg stod netop i Begreb med at gaae hen til Mølleren, da han med raske Skridt kom op til Møllen. Jeg spurgte ham nu, om han ikke havde forstaaet, at Møllen skulde dreies, hvortil han svarede, at han mente at have sagt mig, at han ikke havde Tid til at standse Møllen for mine Narrestreger. Jeg slog koldt Vand i Blodet og meddelte ham, at fra nu af var der

ikke Tale om at spørge, om han vilde, men han skulde. Han stillede sig nu i Indgangen til Møllen, begyndte at gjøre mærkværdige Armbevægelser og spurgte mig, om jeg havde Beviser, for ellers vilde han raade mig til ikke at komme hans Mølle for nær. Uden at sige et Ord videre, trak jeg min Klinge, greb Mølleren i Nakken, og idet jeg sagde: «Nu skal De faae de ønskede Beviser,» talte jeg ham 5—6 dygtige Rap over Ryggen med den flade Klinge, saa Mølleren af fuld Hals skreg Gewalt. Møllen blev nu hurtigt dreiet af mine Dragoner og blev, efter at dette var udført, svikket af ved Hjælp af Møllersvendene.

Jeg fik nu en Post anbragt oppe i Møllehatten med Ordre til at iagttage Veien til Kiel og afgive Melding, saa snart han opdagede Noget. En Mand blev anbragt paa Svikstedet, og en anden nedenfor dette, for at den ene saaledes kunde afgive Meldingen til den anden, medens Møllens Personale derimod blev fjernet. Klokkeren omtrent $3\frac{1}{2}$ blev der fra Møllen meldt: «Store Infanterikolonner paa Veien fra Kiel, marcherende Nord paa.» Jeg begav mig nu selv op i Møllehatten og iagttog herfra Preussernes Fremmarch mod Grændsen. De sidste Tropper, der marcherede ned mod denne, var et Regiment Landsenerer (4de Uhlanregiment), medens det iøvrigt udelukkende var Infanteri. Jeg anslog den ankommende Styrke til mindst 50,000 Mand; de leirede sig umiddelbart ved Broen og langs Eiderens sydlige Bred, og Hovedkolonnerne gjorde Holdt paa selve Chausséen, hvor de bleve liggende, medens de høiere Officerer toge Ophold i et lige ved Eideren beliggende Teglværk.

Jeg afsendte nu atter en Melding til Gettorf, saalydende:

Levensau, den $3\frac{1}{1}$ 1864,
Klokken $4\frac{1}{2}$ Eftm.

Til

Hovedkvarteret i Gettorf.

I dette Øieblik er der til Grændsen ankommen en Styrke af circa 50,000 Mand Infanteri og 1 Uhlanregiment.

Hoffmann.

Dernæst fik jeg en Vogn trukket ind i Toldkontrollens Port, saa at Toldvæsenet kunde læse sine Sager, for at være parat til at kjøre naar som helst. Klokken 6 Eftermiddag kom Ritmesteren ned til Broen. Han havde der en Samtale (raabende over Eideren) med en ældre preussisk Officer; de to Herrer præsenterede sig gjensidigt for hinanden, men uagtet jeg hørte den tyske Officers Navn, har jeg glempt dette; dog erindrer jeg, at det var en lille undersætsig Person, og skjøndt der kun blev vexlet faa Ord mellem dem, fremgik det dog af disse, at de tidligere havde staaet overfor hinanden i Kamp i den første slesvigske Krig, idet den preussiske Officer til Ritmesteren udtalte, at det var anden Gang, at han skulde marchere over den slesvigske Grændse, og han havde haft den Ære at deltage i dette og hint Slag. Til mig sagde Ritmesteren: «Jeg kan ikke give Dem nogen bestemt Ordre, De maa her handle efter Konduite, men vel huske paa, at Meget staaer paa Spil her; bliver De overrumplet, da kan Tyskerne gaae frem lige til Danne-

virke.» Jeg lovede selvfølgelig at være paa min Post, og forinden Ritmesteren red bort, blev det aftalt, at der fra Gettorf skulde sendes 4 Mand og en Underkorporal til Blicksted for at optage mine Meldinger og bringe dem videre, dels for saaledes at befordre dem hurtigere, dels for at spare Hestene for de lange Toure.

X

Preusserne ved Levensau.

Klokken 7 Aften havde jeg den Fornøielse atter at indfinde mig hos Mølleren med Anmodning om at spænde det andet Par Sorte for Toldvæsenets Vogn. Til min store Forbauselse gjorde Mølleren aldeles ingen Indvendinger, men var tværtimod Venligheden selv, og en halv Time efter rullede Toldkontrolløren og Toldassistenten Nord paa, medens de to derliggende beredne Toldgendarmer, der vare Slesvigere, havde Ordre til at slutte sig til mit Kommando. Mølleren kom to Gange ud i Løbet af en kort Tid og spurgte mig høflig og venlig, om jeg ikke troede, at hans Heste snart kom tilbage; jeg beroligede ham i saa Henseende, men min Forbauselse steg yderligere, da Mølleren kom ud og indtrængende anmodede mig om at komme ind og spise til Aften. Jeg havde været til Hest siden Preussernes Ankomst og var saa godt som hele Natten til Hest, og jeg undskyldte mig med, at min Tid ikke tillod mig at modtage hans Indbydelse; desuden vilde jeg ikke i Selskab med de Stortyskere, som den Aften vare samlede paa Møllegaarden, rimeligvis for at tage mod Preusserne næste

Dag, og endeligt havde jeg den Grund til at afslaae Indbydelsen, at jeg var overbevist om, at disse Herrer havde en eller anden skjult Hensigt dermed. I de 5—6 Uger, vi havde ligget ved Grændsen, havde Ritmesteren havt en civil Mand, der for Betaling havde bragt Nyheder til Hovedkvarteret i Gettorf saavel fra Slesvig som fra Holsten. Denne Mand hørte hjemme i Slesvig. Da Ritmesteren om Aftenen var nede ved Broen, meddelte han mig, at den omtalte Mand var sendt til Holsten i et specielt Ærinde, at han ventedes tilbage i Løbet af Aftenen, og at jeg maatte gjøre alt Muligt for paa en eller anden Maade at hjælpe ham over, «thi,» sagde Ritmesteren, «det skulde gjøre mig meget ondt, om han nu den sidste Aften skulde falde i Preussernes Hænder. De kjender jo det aftalte Signal fra ham: En fattig Mand, har mange Børn.» Jeg lovede Ritmesteren at gjøre hvad der var muligt for at hjælpe ham over.

Klokken henad 9 Aften havde der samlet sig en stor Flok, saavel paa holstensk som paa slesvigsk Side, af Mænd, Koner, Karle, Piger og Børn af begge Kjon, der enten vare komne fra Holsten og havde Ærinde i Slesvig eller omvendt og som vare vendte tilbage for at komme hjem, ikke anende, at Færdselen var spærret. Alle hylede de paa at komme hjem. Mændene sagde: «Hvad tænker Kone og Børn, naar man ikke kommer hjem,» og Konerne sagde omtrent det Samme, medens Børnene brølede, dels af Kulde, dels fordi de ikke kunde komme til deres Forældre. Omtrent paa det Tidspunkt kom en preussisk Officer ud paa Broen og spurgte, om der var En, der kunde forstaae Tysk; jeg svarede ham i dette

Sprog, at jeg var saa heldig at kunne forstaae det, og han spurgte mig nu: «Er De Officer?» Jeg svarede nei, jeg var Vagtmester ved 4de Dragonregiment. «Godt, vil De komme over,» sagde han, «vor General ønsker at tale med Dem;» jeg svarede hertil, at hvis Generalen gav mig sit Æresord for alle mødende Eventualiteter, da skulde jeg komme over, men uden dette indlod jeg mig ikke derpaa. Bemeldte Officer, der, saavidt jeg i Mørket kunde skjønne, ligesom og efter Stemmen at dømme, var den samme, der kort i Forveien havde talt med min Ritmester, gik nu tilbage til Teglværksbygningen, og kort efter kom han atter ned paa Broen, ledsaget af en høiere men yngre Officer, der spurgte, om Vagtkommandøren var tilstede. Han gjentog nu omtrent den samme Opfordring til at komme over, og jeg spurgte ham, om han indestod mig for, at jeg uhindret kunde gaae tilbage, naar jeg vilde, og at der ingensomhelst Anden passerede over Broen, samt at denne blev nedladt og optrukket paa min Ordre, uden nogen Forhindring fra deres Side, hvortil han svarede: «Jeg giver Dem min Haand og mit Æresord derpaa.» Derpaa gjorde han kort omkring og gik bort, medens den tidligere omtalte Officer blev tilbage paa Broen (Læseren vil forstaa, at disse Samtaler foregik ved, at vi raabte til hinanden fra hver Side af Eideren, idet Broen, som alt bemærket, fra vor Side var trukket op). Jeg lod mit Mandskab træde an og overgav Kommandoen til den Mand, der var udtaget til Næstkommanderende, gjorde Folkene bekendte med Indholdet af den Samtale, jeg nys havde haft, og sagde, at jeg i den Anledning nu begav mig over til det

tyske Kvarter. Jeg gav dem Ordre til at sidde til Hest, og hvis der skulde hænde noget Uforudseet (thi min Fader havde lært mig aldrig at stole paa Tysker-nes Løfter), da under alle Omstændigheder at sørge for, at der kom betids Melding til Gettorf, saaledes at den derliggende Styrke ikke blev overrumplet.

Jeg skal ikke nægte, at det var med en underlig Følelse, at jeg lod Broen gaae ned, thi paa den modsatte Side var der ikke alene en uigjennemtrængelig Masse af preussiske Soldater, men tillige Kieler Studenter og Kieler Pøbel, der uafbrudt havde underholdt os med Smædeviser om Dansken, snavsede Vittigheder, ja endog grove Skjældsord, men jeg havde her et slaaende Exempel paa, at den Slags Folks Mod hovedsagelig sidder i Munden. Thi netop i det Øieblik, jeg var i Begreb med at lade Broen gaae ned, havde et Par kjæphøie Tyskere trængt sig frem paa den modsatte Side, og deres oprørske, grove Udtalelser bragte mit Blod i Kog. Idet Broen gik ned, raabte jeg: «Ja vent nu lidt I Gadedrenge, saa skal I faae Jeres Lyst styret ved at begynde med mig»; men saa stort var deres Mod, trods Mængden, de havde i Ryggen, at jeg ikke havde gjort to Skridt ud paa Broen, før disse Fyre vare forsvundne blandt den øvrige Mængde. Jeg havde givet Ordre til, at Broen atter skulde trækkes op, saa snart jeg havde passeret den, samt at den ikke blev nedladt, før jeg befalede det, og jeg blev staaende rolig paa den anden Halvdel af Broen, indtil hin atter var trukken op. De to Officerer kom strax hen til mig, idet de bad mig følge dem ind i Bygningen, og jeg saae her det første Exempel paa den preussiske Soldats Disci-

plin. Da vi skulde sætte os i Bevægelse, var der nemlig ikke stor Udsigt til, at noget Menneske kunde trænge sig igjennem Massen, men den ene af mine Ledsagere raabte nu med høi Røst: «Zurück!» og i samme Nu fløi Klingen ud af Skeden, og svingende den over sit Hoved raabte han: «Platz hier!» Som ved et Trylleslag dannede der sig en Vei mellem Soldaterne fra Broen og op til Teglværket, og fra det Espalier, jeg saaledes passerede igjennem, hørte jeg ikke et Muk, men Folkene stode alle som vare de Gibsfigurer. Da vi kom op til Teglværket, blev jeg ført ind gjennem to Lokaler, hvor der i hvert opholdt sig mindst en Snes Officerer. Disse saae paa mig med høist forskjellige Miner og Udtryk, men jeg lagde Mærke til, at de alle med stor Nysgjerrighed betragtede mig. I det sidste Værelse maatte jeg opholde mig nogle Minutter, i hvilken Tid flere af de tilstedeværende Officerer tiltalte mig, men alle paa en høflig Maade. Døren blev nu aabnet ind til det næste Værelse, hvor der var 5—6 høiere Officerer tilstede, hvoraf en paa henved 40 Aar traadte hen til mig og spurgte mig, om jeg havde Kommandoen paa den anden Side Broen. Efter at jeg havde bejaet dette, sagde han: «Jeg har ønsket at tale med Dem, fordi jeg finder det uforsvarligt at lade alle disse Mennesker, der have samlet sig paa begge Sider af Eideren, og hvoriblandt der jo baade er Kvinder og Børn, blive staaende Natten igjennem i denne strænge Kulde. Jeg har ingen Ordre til at marchere over Grændsen. Om jeg muligen kan faae en saadan Ordre i Løbet af Natten, veed jeg ikke, men De kan saaledes ganske rolig lade Broen være

nede og Veien passabel.» Jeg gjorde ham opmærksom paa, at hvad Broen angik, da handlede jeg efter høiere Ordre, og at der saaledes ikke kunde forandres Noget heri. Hertil svarede han noget opfarende: «Ja saa vil jeg lade Dem vide, at ogsaa vi trække Broen op,» hvortil jeg svarede, at det i hvert Fald ikke vilde genere os, thi jeg kunde forsikre, at der fra vor Side ikke blev tænkt paa at rykke ind i Holsten. Han spurgte mig nu, idet han pludseligt vendte tilbage til Sagen, om det da var min Hensigt at lade disse stakkels Mennesker tilbringe hele Natten i Kulde under aaben Himmel. Jeg kom nu til at tænke paa vor Spion, der skulde komme i Løbet af Natten, og greb derfor Leiligheden til at faae hjulpet ham over. Jeg svarede derfor, at jeg aldeles ikke havde Noget imod, at de paa begge Sider af Broen samlede Personer passerede hver til Sit, dog paa visse Betingelser. Her blev jeg afbrudt, idet Officeren studsende sagde: «Ah! De stiller Betingelser! Lad os høre dem.» «For det Første forbeholder jeg mig Ret til at undersøge og forhøre samt tilbageholde enhver Person, der maatte forekomme mig mistænkelig.» Hertil svarede han: «Det gaae vi ind paa, men vi tage os samme Ret fra vor Side til at undersøge Enhver, der kommer over.» Da han ironisk spurgte, om jeg havde flere Betingelser, svarede jeg: «Ja, jeg har en endnu, nemlig den, at da den danske Post hver Nat Klokken 12 kommer fra Holsten til Slesvig By, og da den ikke vøed hvad her er foregaaet og saaledes rimeligvis vil komme i Nat til sædvanlig Tid, stiller jeg endnu den Betingelse, at Posten faaer Lov at passere Grændsen. Hertil svarede: «Ogsaa her-

paa gaae vi ind, men med det Forbehold, at de Passagerer, der muligvis maatte være med Posten, blive undersøgte og eventuelt tilbageholdte.» Jeg bemærkede, at Passagererne vare mig aldeles ligegyldige; naar jeg talte om den kongelige danske Post, saa mente jeg kun Kjøretøiet og Kudsken. Officeren yttrede nu, at det forekom ham, at jeg ikke var paa den Plads, hvor jeg burde være, hvortil jeg svarede, at det vidste jeg, men at jeg haabede at være der om en ganske kort Tid, idet jeg forudsatte, at jeg nu, efter Aftale, kunde begive mig tilbage over Grændsen. Han svarede, at det var ikke saaledes ment, men efter mit Sprog at dømme maatte han antage mig for hørende hjemme Syd for Elben. Jeg oplyste ham om, at jeg var født Kjøbenhavnner, hvilket ganske vist var Løgn, men jeg mente, at det kunde være ham og de Tilstedeværende ligegyldigt, hvor jeg var født. Han begyndte nu at tale lidt om den Styrke, jeg havde paa den anden Side Broen, og herpaa svarede jeg selvfølgelig bestandigt undvigende. Endeligt sagde han: «Ja, De har jo ikke mange Mand, men skulde jeg rykke over imorgen tidligt, saa træk De kun ganske roligt Deres Folk tilbage, da vil der slet ikke blive skudt paa Dem.» Nu blev jeg gal i Hovedet, thi jeg syntes, at det var omtrent det Samme, som om der blev sagt til mig: «Er Du en artig Dreng, skal Du slippe for Ris,» og jeg svarede derfor i en bestemt Tone, at hvis de vilde forsøge paa at rykke over Grændsen, da skulde de ikke genere sig for at skyde, hvilket jeg haabede, at de skulde blive nødte til. Forøvrigt — tilføiede jeg — skulde de i saa Tilfælde nok komme til at erkjende, at vi

Danske ogsaa havde lært at skyde. Han saae et lille Øieblik paa mig, traadte nærmere hen til mig, klappede mig paa den ene Skulder og sagde: «Sie sind ein braver Bursch, gehen Sie mit Gott.» To Officerer fik nu atter Ordre til at ledsage mig tilbage til Broen samt til at undersøge de Personer, der nu, ifølge Overenskomsten, skulde passere denne. Paa min Opfordring blev Broen nedladt; jeg lod mit Mandskab stille op ved Enden af den, og vi begyndte nu at lade alle dem, der opholdt sig paa Slesvigs Side, passere over, først Børnene, derefter Kvinderne og tilsidst Mændene. Disse sidste maatte dog gaae enkeltvis, for at jeg kunde overbevise mig om, at de Alle vare Egnens Folk, der havde været ude i lovligt Ærinde. Det Samme fandt Sted fra tysk Side, og et Kvarter efter vare alle de civile Folk komne over, hver til Sit. Broen blev atter trukket op, og kort efter herskede der en Stilhed, saa at ingen Uindviet kunde ane, at her laae et Armeekorps paa et halvt Hundrede Tusinde Mand.

Klokken henved elleve opdagede jeg, at den Mand, der gik Ritmesterens Ærinder, var ankommen til Broen; paa denne stode to Preussere som Post, kun en halv Snes Alen fra de forreste Kolonner, der laae paa Chausséen. Jeg hørte, at han var i en tilsyneladende meget venskabelig Samtale med denne dobbelte Post, og at han fortalte dem hvem han var, hvor han boede, i hvilket Ærinde han den Dag havde været i Kiel, og at han udtalte sin Bekymring for, at han skulde faae Lov at staae der hele Natten. Han benyttede altfor ofte det aftalte Signal, hvilket let kunde tjene til at forraade ham, da han nok maatte

kunne begribe, at jeg i Øieblikket ikke kunde gjøre Noget for at faae ham over. Jeg havde beregnet at hjælpe ham over Klokken 12, naar Posten kom, og det var udelukkende for hans Skyld, at jeg havde stillet den Betingelse, at Posten skulde have Lov at passere, thi ellers var det mig ligegyldigt, om Posten kom til Slesvig eller forblev i Holsten. Endeligt blev Klokken 12, og Posten kom kjørende. Der kom strax en Officer tilstede, som aabnede Vognen, men der fandtes ingen Passagerer, og efter at Officeren havde examineret Kudsken noget, parlamenterede han og jeg med hinanden angaaende Postvognens Overkjørsel over Grændsen, hvorefter Broen blev nedladt. Midt paa denne stoppede jeg Vognen, eftersaae den, forhørte Kudsken og lod ham kjøre videre. Nu henvendte vort Sendebud sig til mig med Huen i Haanden, bedende om Tilladelse til at passere over, med Tilføielse af den nødvendige Forklaring om hvor han boede: jeg svarede bestemt Nei, thi jeg var bange for, at Tyskerne, naar jeg for villigt gav Tilladelsen, skulde mærke Uraad og stoppe ham. Han gjentog sin Bøn, og jeg afviste ham atter, men nu bad de paa Broen staaende Poster for ham, og endeligt traadte den Officer, der havde efterseet Postvognen, til og bemærkede, at han syntes det var Synd at lade den Mand staae ved Broen til Dag. Med den Bemærkning, at nu var det den Sidste, jeg lod passere, lod jeg ham løbe over, og Broen blev nu atter hævet, for ikke at sænke sig før den preussiske Armee passerede over den.

Jeg sendte Melding til Ritmesteren om den Samtale, jeg havde haft med den preussiske General, der,

som jeg senere erfarede, var Prinds Friedrich Carl. Klokken omtrent 2 om Natten listede jeg mig ubemærket ned bag den optrukne Bro, hvor jeg belurede de Samtaler, der fandt Sted mellem de paa Broen staaende Preussere, og jeg hørte der, at Preusserne skulde rykke over Grændsen henad Morgenstunden, i hvilken Anledning jeg atter indsendte Melding til Ritmesteren i Gettorf, hovedsagelig for at Styrken der kunde være forberedt paa, at Preusserne vilde forcere Overgangen over Eideren, rimeligvis ved Dag gry. Alt var nu roligt til Klokken omtrent 6 Morgen, da der begyndte at blive Uro i den fjendtlige Leir. Man hørte forskjellige Kommandoord, Geledder bleve opstillede, Kolonner opmarcherede foran Broen, og Klokken henved 7 blev der fra fjendtlig Side raabt over til Brovægteren om øieblikkeligt at lade Broen gaae ned, hvortil denne svarede tilbage, at Danskerne vare her endnu. Preusserne gjorde nu flere forgjæves Forsøg paa at faae Broen nedladt, ligesom et mindre Kommando med en Officer i Spidsen gjorde Forsøg paa at gaae over Isen. Da jeg blev opmærksom herpaa, lod jeg strax 5—6 Mand sidde af og placerede En ved hver Lem i den Lade, der laae langs Eideren. Uagtet jeg havde Ordre til ikke at aabne Fjendtlighederne eller løsne Skud paa Fjenden, før han havde betraadt Slesvigs Grund eller fyret paa os, lod jeg hver Mand tage Sigte paa de paa Isen værende Preussere, med Ordre til at give Ild paa disse, saa snart jeg kommanderede «Fyr»; men ikke saa snart vare Karabinløbene stukne ud gennem Lemmene, før der faldt 20—30 Skud fra et langs Eiderens modsatte Bred

opstillet Kommando. Kuglerne smækkede mod Ladens Mure, men anrettede ikke nogen Skade. Den Officer, der var forrest paa Isen, undersøgte bestandigt dennes Styrke ved at stikke sin Klinge igjennem den; der stod en Vandstraale tilveirs, som et Øieblik efter dannede et større aabent Hul, thi for at gjøre Isen usikker havde vi paa hele Linien til forskjellige Tider aabnet eller lukket Sluserne, for derved at tilveiebringe haard Strøm. Dette havde bevirket, at medens Isen ved Bredderne var 6—7 Tommer tyk, havde den knapt 1 Tommes Tykkelse i Strømløbet. Efter denne Erfaring opgav Preusserne strax Forsøget paa at benytte Isen som Overgangsbro, men kort efter hørte jeg, at der atter blev raabt paa Brovægteren, med Trusler om, at de vilde skyde ham en Kugle for Panden, og ikke levne Sten paa Sten af Hus, naar de kom over, hvis han ikke øieblikkeligt lod Broen gaae ned. Han gjorde endnu en Gang Tyskerne opmærksomme paa, at de danske Soldater holdt lige bag Laden i Møllegaarden, hvortil der fra tysk Side blev svaret, at de brød dem Pokker om Danskernes Nærværelse, men hvis han ikke strax lod Broen gaae ned, saa skjød de ham paa Stedet. Brovægteren løb nu tværs over Chausséen forbi Broen over til mig og udtalte, at nu var han nødt til at sænke Broen, for Preusserne forlangte det. Jeg svarede hertil, at det var en Forglemmelse fra min Side, at jeg havde undladt at sige ham, at nu var jeg og ikke han Brovægter. Hertil svarede han: «Ja det bryder jeg mig ikke om nu, for De hører jo, at Preusserne vil skyde mig, hvis jeg ikke lader Broen gaae ned, og De kan jo bare ride Deres Vei, for jeg er nødt til

at efterkomme Preussernes Opfordring, da jeg ikke har Lyst til at lade mig skyde.» Jeg mindede ham om, at han var i dansk Tjeneste, og at det vilde skaffe ham et smukt Eftermæle, hvis han faldt for en preussisk Kugle i Danmarks Tjeneste, hvorimod det vilde være mindre hæderligt for hans Minde, hvis han faldt for min Kugle som dansk Undersaat; men dette vilde skee, hvis han fra nu af kom Broen paa 3 Skridt nær, og jeg viste ham en af mine Rytterpistoler, tilføiende, at da han af to Onder fornuftigvis valgte det mindste, saa vilde jeg raade ham til at lade sig skyde af Preusserne, saa skulde jeg nok bevidne, at han havde offret sit Liv for den danske Sag. Efter denne Besked løb han tilbage til sin Bolig, og jeg hørte ham atter parlamentere med Preusserne.

Omtrent paa dette Tidspunkt hørte jeg Skydning i Retning af Rendsborg. Efter kort Tids Forløb tiltog Skydningen betydeligt, og efter Lyden at dømme trak den sig længere og længere Nord paa. Brovægteren kom nu for tredie Gang over til mig og drev sin Ydmyghed saa vidt, at han bogstaveligt talt knælede ned for min Hest, bedende mig om at have Medlidenhed med en Mand, der var saa ulykkeligt stillet som han var. Han bad mig erindre, at han havde gjort mig Tjenester, idet han mange Gange havde laant mig sin Stegepande. Han frygtede for, at Preusserne vare trængte over ved Overgangsstederne længere Vest paa, og mente, at jeg saaledes var udsat for at blive afskaaren, hvis jeg holdt mig for længe. Jeg skrev derfor nu en Melding til Ritmesteren i Gettorf (Klokken var dengang lidt over 7), hvorefter jeg sagde til Brovægteren: «Nu kan De gaae hen og lade Broen gaae

ned.» Jeg holdt paa det Tidspunkt med mit Mandskab bag den sydlige Længe i Møllegaarden, omtrent 50 Alen fra Broen. Udenfor Vaaningshuset havde der samlet sig et udsøgt Selskab, saavel af Herrer som af Damer, alle Stortyskere, og deriblandt de fra den foregaaende Dag paa Møllegaarden værende Gjæster. Jeg gjorde mit Mandskab bekendt med, at nu vilde Broen gaae ned, og at Preusserne rimeligvis vilde storme over denne, at jeg vilde kommandere en Svingning til venstre, hvorved vi fik Front mod Fjenden, og derefter kommandere «Fyr». Folkene skulde da trække sig tilbage i Forhold til Fjendens Fremtrængen. Saa længe Eideren var imellem os og Tyskerne, havde jeg tilsyneladende modige og kamplystne Mænd om mig, hvilket imidlertid, som det Følgende vil vise, ikke i Virkeligheden var Tilfældet. Jeg afsendte nu sidste Melding til Gettorf saalydende: «I dette Øieblik rykker den preussiske Armee over Eideren.»

Levensau den 1ste Februar 1864 Kl. 8 Formd.

XI

Den preussiske Armees Overgang over Eideren.

Det Mandskab, jeg den Dag havde paa Vagt, bestod hovedsagelig af Lollikker, Langelændere og andre Øboere, til hvis Mod jeg forøvrigt ikke satte stor Lid, navnlig i Betragtning af, at det var første Gang de stode overfor Fjenden. Klokken bestemt 8¹/₄ Formiddag den 1ste Februar sænkede Broen sig, og i det Samme opfyldtes Luften af et vrælende «Hurra». Det var den preussiske Armee paa over 50,000 Mand, der udførte deres første Heltedaaad mod Danmark ved at storme Broen ved Levensau, der var besat af, siger og skriver, 16 Dragoner. I Overensstemmelse med given Ordre søgte jeg med mine ringe Kræfter at opholde Fjenden saa længe som muligt ved ikke at trække mig hurtigere tilbage, end jeg blev nødt til, samt observere Fjendens Fremrykning, Styrke og Vaabenart. I det Øieblik, da Broen blev stormet af Preusserne, tog jeg min ene Pistol i høire Haand, kommanderede en Svingning ud af Møllegaarden til Venstre, kommanderede «An! Fyr!» og sendte saaledes Preusserne den allerførste «God

Morgen-Hilsen». Jeg saae i Spidsen for den Kolonne, der stormede Broen, den Officer, jeg om Aftenen havde talt med; jeg hævede min Pistol, tog Sigte paa Kolonnen til Høire for ham, fyrede, stak min Pistol i Hylsteret, greb den anden, men i det Øieblik, jeg hævede denne, faldt der en Salve fra Preusserne. Min Hest snurrede brat rundt og styrtede samtidigt med, at en af mine Dragoner, truffen af en Kugle, gik bag over, tagende Hesten med sig. Min Hest var kommen til at ligge paa mit venstre Ben saaledes, at jeg var ude af Stand til at komme fra den. Jeg saae allerede et Par preussiske Infanterister komme løbende op mod mig med Geværet i Haanden, da min Hest pludseligt, trods det glatte Føre, væltede sig om paa Bugen og sprang op. Om Hesten var saaret eller ikke, var der naturligvis ikke Tid til at undersøge, thi skulde jeg frelse Liv eller Frihed, da gjaldt det om hurtigt at komme til Hest og udenfor Preussernes sikke Skud-distance. Ikke saa snart havde jeg sat Foden i Bøilen, før de atter begyndte at fyre efter mig, og ligesom jeg vilde svinge mig i Sadlen, fik jeg en Kugle i venstre Læg, men ikke destomindre kom jeg heldigt i Sadlen. I det Øieblik, min Hest styrtede, satte mit Mandskab af Sted i Galop Nord paa, og uagtet jeg af fuld Hals brølede «Holdt», fortsatte de alt, hvad Hestene kunde rende. Da jeg atter kom i Sadlen, var jeg ene. Strax efter kom der en herreløs Hest hen paa Siden af min, og da jeg lidt forude saae en af mine Dragoner til Fods, greb jeg den ved Tøilerne og travede rask fremefter. Da jeg naaede Dragonen, befalede jeg ham at dække sig i

Grøften og løbe alt, hvad han kunde, indtil jeg kunde holde stille og faae ham til Hest, thi i Øieblikket beskjød de os saa ivrigt, at det vilde have været den visse Død at holde stille. Jeg opfordrede derfor Dragonen, idet jeg holdt mig paa Siden af ham, til at holde ud, indtil vi kom lidt om Svinget paa Veien. Flere Gange udtalte han, at nu kunde han ikke løbe længer, og da jeg imidlertid havde faaet et Forspring for Preusserne af 6—700 Alen, holdt jeg stille. Med en Del Besvær, idet Manden just ikke var af de behændigste, og Sadlen vilde dreie rundt, fik jeg ham endelig til Hest og sagde nu: «Saa, nu ta'er vi den i jevn Trav, og saa skyder og lader vi, saalænge vi har Noget at putte i Løbene. Vi ere altid sikke paa at ramme, naar vi holde høit, for der er saa Mange, at Kuglerne ikke kan gaae over dem, og Skuddene ere nødvendige til Rettesnor for vore Sidevagter.» Jeg affyrede nu min Pistol, ladede og fyrede igjen, og da der endnu ikke faldt Skud fra Dragonen, spurgte jeg: «Hvorfor Satan skyder Du ikke?» Jeg opdagede nu, at det gik mig her ligesom Tordenskjold — jeg havde kun een Mand, og han græd —, idet han paa mit Spørgsmaal grædende svarede: «Je ka itte, for je æ saa forklamt.» Ved dette Svar blev jeg som forstenet, thi dels kunde jeg ikke begribe, at han kunde fryse, navnlig efter den Løbetour, han havde faaet, og uagtet det var haard Frost, svedte jeg, saa der ikke var tør Trevl paa mig, dels forstod jeg ikke, hvad der kunde være at græde for, thi uagtet jeg følte, at jeg havde en Kugle i min ene Læg og Støvlen fuld af Blod, saa fandt jeg dog,

at hele Affæren var noget af det mest Gemytlig, jeg nogensinde havde været med til, bortset fra, at mit Mandskab var stukket fra mig. Da jeg endnu haabede, at mit Mandskab var stoppet op ved Kommandoet i Blicksted, hvortil jeg maatte antage, at Vagterne fra Landwehr og Knoop nu maatte være ankomne, sagde jeg til min grædende Mand: «Naa, kan Du ikke skyde, saa kan Du maaskee ride». Da han havde hørt, at det ikke var imod Fjenden, han skulde ride, forsikkrede han mig, at hans Hest var en udmærket Løber, og herpaa gav han mig strax efter Beviser, idet jeg nu gav ham Ordre til saa hurtigt som muligt at ride til Blicksted og give Underkorporal Schmidt Ordre til uopholdeligt at rykke mig i Møde med alt det i Blicksted samlede Mandskab. Ikke saa snart havde han modtaget denne Ordre, før jeg saae ham fare afsted i flyvende Galop og kort efter forsvinde. Jeg maa imidlertid bemærke, at denne Mand, hvis Navn jeg selvfølgelig ikke vil nævne, dog havde nogen Omsorg for sine Foresatte, idet han, forinden han red bort, udtalte, at han syntes, at det var grulig fornøftigt, om jeg fulgte med ham, for det var dog alt for galt, at jeg vilde blive ene tilbage med saa mange Preussere lige bag efter mig.

Jeg nærmede mig omsider Blicksted og saae paa Afstand Veien opfyldt af Mennesker. Jeg troede naturligvis, at det var mit Mandskab og Vagterne fra Knoop og Landwehr, men heri tog jeg fejl, thi da mit Mandskab i strygende Galop kom til Blicksted, fortalte de, at jeg og Flere vare skudte, at Preusserne stormede frem, og at hvis de

vilde redde sig, skulde de skynde sig; derfor flygtede de alle videre Nord paa. Omtrent den samme Melding bragte de, da de kom til Eskadronen, hvilket havde den ubehagelige Følge, at da Ritmesteren indsendte sin Melding til Hovedkvarteret i Slesvig, blev jeg paa denne opført som falden. Min Fader, som den Gang var Overvagtimester, var paa Regimentskontoret som Skriver, medens min Moder og Søster den Gang boede i Slesvig, og dette Budskab kom selvfølgelig til deres Kundskab.

Da jeg altsaa naaede Blicksted, saae jeg til min ikke ringe Ærgrelse, at de, som jeg havde antaget for mine egne Folk, vare Egnens Bønder, og jeg blev ikke lidt forbauset ved at see dem indtage en meget truende Holdning samt gjøre Forsøg paa at spærre mig Veien. Dog tabte min Forundring over deres Dristighed sig noget, da jeg saae vor Leverandør af Risengrød, Flæskesteg og Klumper i Spidsen for dem. Preusserne havde paa dette Tidspunkt sendt mig en Uhlanpatrouille i Hælene, og da denne havde begyndt at forfølge mig temmelig ivrigt, var det ikke videre behageligt at blive opholdt af en Flok tyske Bønder. Da disses Respekt for Skydevaaben imidlertid var mig bekjendt, tog jeg min ene Pistol i høire Haand og jog i flyvende Galop, med Pistolen rettet fremad, op imod dem, og dette var tilstrækkeligt til at skaffe mig saamegen Plads, at jeg uhindret kom igjennem dem, naar undtages, at der fra nogle af de nærmeste faldt nogle Stokkeslag paa min Hest. Saasnart jeg var kommen et halvt Hundrede Alen forbi dem, tog jeg min Hest op, gjorde omkring og affyrede først min ene og derefter min anden Pistol uden Hensyn til, om mine

Skud ramte Bønderne eller den fremrykkende Patrouille. Hvad Virkningen af mit andet Skud angaaer, var der dog ingen Fare for nogen af Bønderne, thi saa hurtigt jeg havde affyret det første Skud, vare disse farede ned i Grøfterne eller om bag Træer, saa at Veien i et Sekund var aldeles fri. Da jeg var kommen ind i Blicksted Skov, søgte jeg at dække mig saa meget som muligt for Fjenden, affyrede fra et Skjul min ene Pistol og strax efter fra et andet Punkt den anden. Denne Manøvre saae jeg Leilighed til at udføre et Par Gange med saa korte Mellemrum, som der netop medgik til at lade Pisto-lerne. Jeg haabede herved at bringe den fremrykkende Fjende til at troe, at Skoven var besat af en større Styrke, men hvorvidt dette lykkedes, skal jeg lade være usagt. Kavalleripatrouillen gjorde i hvert Fald Holdt 3—400 Alen fra Skoven, medens en enkelt Rytter i rask Trav fortsatte Veien gjennem denne. Jeg trak mig nu tilbage ud af Skoven, idet jeg lagde Mærke til, at Patrouillen rykkede langsomt frem. Jeg havde vel redet 10 Minutter i skarp Trav, stadigt holdende den samme Afstand fra den Rytter, der forfulgte mig, da han pludseligt begyndte at sætte i Galop. Da jeg dels ikke vilde overanstrenges min Hest med et Vædderidt, dels vidste, at Preussernes Heste vare gode Løbere, besluttede jeg at gjøre en Ende paa denne Forfølgelse. Jeg parrerede derfor min Hest, fast bestemt paa at prøve en Tvekamp med min Forfølger, men jeg saae nu, at den Patrouille, han rimeligvis var Fører for, kun var nogle faa Hundrede Alen borte. Det var klart, at hvis jeg indlod mig i Kamp med ham, vilde det være

ensbetydende med at indlade mig i Kamp med en halv Snes Landsenerer. Da jeg gjorde Holdt, gjorde min Modstander det ogsaa, og jeg saae tydeligt, at han var i Tvivl om, hvad han egentlig vilde gjøre. Han kom rimeligvis til det Resultat, at det Sikkreste for ham var at skyde mig, thi han begyndte med en feberagtig Hurtighed at bringe et Skydevaaben frem; men saasnart jeg opdagede hans Hensigt, besluttede jeg at spare ham al videre Uleilighed, rykkede rask frem imod ham, just som hans Patrouille i Galop satte ned imod os, affyrede min Pistol mod ham, og jog saa afsted i Galop. Jeg var nu vis paa at blive skarpt forfulgt, hvilket imidlertid ikke blev Tilfældet, thi da jeg et Øieblik efter saae mig tilbage, opdagede jeg, at mit Skud ikke havde feilet. Jeg saae flere ledige Heste, der stode som Haandheste ved nogle af Rytterne, medens flere af disse stode boiede over en Mand, der laae paa Veien. Saa stor Gavn havde mit Skud gjort, at jeg fra nu af kunde ride rolig, afvexlende i Skridt og Trav, ja endog holde stille, indtil Fjenden var saa nær, at jeg havde ham i Sigte. Omtrent et halvt Aar efter erfarede jeg af nogle Uhlaner, der vare med ved den her omhandlede Affære, og som bleve tagne til Fange af Aarøes Streifkorps, ved hvilket jeg senere gjorde Tjeneste, at den Mand, som blev skudt, var en Underofficer, der førte Patrouillen, at han var bleven truffet i høire Bryst og høire Skulder, at der længe havde været Tvivl om hans Liv, men at han, da de sidst havde hørt om ham, var i Bedring. Jeg fortsatte altsaa min Vei i jevnt Ridt mod Gettorf,

hvor jeg naturligvis havde ventet at træffe ikke alene min Eskadron, men tillige 18de Infanteriregiment. Jeg saae dog ikke noget til dem, hvorimod jeg opdagede Eskadronen omtrent midt imellem Gettorf og Schnellmarker Skov. Just som jeg passerede Veien, der dreier ind i Gettorf, kom et preussisk Kavallerikommando svingende ud derfra paa Chausséen, og hvis jeg blot var kommen nogle faa Minutter senere, var jeg kommen i en meget kritisk Stilling, idet jeg da var bleven afskaaret, medens jeg i Ryggen havde en fjendtlig Kavalleripatrouille, der nu atter, efter at være voxet til omtrent 20 Mand, var naaet ind paa mig paa en temmelig kort Distance. Jeg blev forbauset ikke alene ved at opdage Preussernes tidlige Tilstedeværelse i Gettorf, men tillige ved at see Lieutenant Baggesen Nord for denne By arbeide sig gjennem de bløde Enge for at naae op til Eskadronen paa Chausséen. Jeg havde, som Læseren vil erindre, i Løbet af Natten jevnlig sendt Meldinger ind til Eskadronen, og da disse Meldinger alle gik ud paa, at Preusserne rimeligvis vilde rykke over hen ad Morgenstunden, og min sidste Melding blev afsendt saa betids, at jeg selv først ankom 1 $\frac{1}{2}$ Time efter dennes Afsendelse til Gettorf, maatte jeg antage, at Ritmesteren var vel underrettet. Da jeg naaede Eskadronens Bagflankører, spurgte jeg disse, hvorledes de Dragoner vare komne ud i Engene, og erfarede da, at det var Lieutenant Baggesen, der tilligemed en Del Dragoner paa Grund af Preussernes hurtige Fremrykning var bleven afskaaret og nu søgte at komme bort ad den Kant. Jeg erfarede, at Preussernes

hurtige Fremmarch var foranlediget derved, at Underkorporalen ved Landwehr var taget til Fange med sit Mandskab af Preusserne, hvorved Veien til Gettorf altsaa stod dem aaben. Da jeg naaede Eskadronen, meldte jeg mig strax til Ritmesteren, der blev meget glad overrasket og udbrød, idet han rakte mig sin Haand: «Men hvad Satan! staae de Døde op igjen,» og da jeg forsikrede ham, at hvis jeg ikke hele Tiden havde været sprællevende, vilde de sikkert have haft Preusserne en halv Time tidligere, spurgte han mig, om jeg da ikke var saaret. Jeg kan ikke nægte, at jeg var dygtig gnaven paa det Mandskab, der uden Grund var stukket fra mig, og da jeg tillige betragtede mit Saar som ubetydeligt, svarede jeg: «Jeg er aldeles sund og frisk, Hr. Ritmester,» hvorpaa han udbrød: «Saa skal da ogsaa den Onde — i de Karle, der er løbet fra Dem; de skal blive stillede for en Krigsret, og de skal blive hængte alle sammen.» Det blev dog heldigvis ved Truslen, og Ritmesteren begyndte nu at udtale sin Glæde over, at jeg var kommen tilbage, men han beklagede tillige meget, at han alt havde indsendt Melding til Hovedkvarteret i Slesvig og deri opført mig som falden. Han lovede sluttelig, af Hensyn til min Familie, at berigtige dette snarest. Jeg red nu hen ved Têten af Eskadronen, og her traf jeg den i det Foregaaende omtalte Vagtmester. Han pleiede ellers altid at dingle bagefter, og jeg spurgte ham derfor, om han idag var avanceret fra sluttende Officer til Eskadronskommandør, siden jeg traf ham i Spidsen for Eskadronen. Han svarede paa sin vante, stammende Maade: «Je—je

—jag ho—ho—ho—holder sgu ikke af a—a—at ride der bagefter med a—a—alt det Vrøvl,» og han spurgte mig nu, hvor langt Preusserne vare borte. Da jeg svarede: «Har Du ikke seet dem endnu, saa hold bare lidt ud til Siden her, saa skal Du see, der er nok af dem, og de ere ikke langt borte,» lod han, som om han slet ikke hørte dette, greb sin Feltflaske, der altid var vel forsynet, tog et langt Drag af denne, rakte den over mod mig og sagde: «Tag he—hellere en Dram.» Jeg fortsatte nu: «Ja, ja, Du faaer tidsnok gjort Bekjendtskab med dem,» og uagtet vi nu vare midt i Schnellmarker Skov, indbildte jeg ham, at vi om et Øieblik skulde marchere op og gjøre en Attaque mod Fjenden. Han satte et meget fortvivlet Ansigt op og sagde: «Er de ga—ga—ga—gale, vil de have os sku—sku—skudt ned a—allesammen? Jeg svarede trøstende: «Aa skidt, En og Anden slipper vel nok fra det»; men nu vilde Skjæbnen, at jeg, mig selv ubevidst, havde talt sandt, hvad det Første angik, thi efter at vi vare naaede frem i Skoven saaledes, at vi havde Ekernförde Fjord lige for os, og vi vare komne til en Udhugning i Skoven til Venstre for Chausséen, blev der virkelig kommanderet, først «Venstre Sving», og efter at vi vare naaede et Stykke ind paa den aabne Skovplads, «Høire Sving, Fronten til Høire, bag om formeer Eskadronen», og i næste Øieblik holdt vi i en Linie med Front mod Chausséen. Jeg saae nu efter Vagtmesteren og fandt ham holdende et godt Stykke bag Eskadronen. Da han kort efter saae Ritmesteren ved en af Eskadronens Fløie, begyndte han at schenkle «Muldvarpen» (saaledes kaldte

vi hans lille, daarlige Hest). Han var en meget dygtig Gymnastiklærer, men en daarlig Rytter, og han brugte i Reglen Albuerne som Schenkler paa sig selv. Endelig fik han Muldvarpen drevet hen i Nærheden af Ritmesteren og meldte nu, at hans Hest var syg, og at han ikke troede, den kunde bære ham længer. Ritmesteren svarede: «Herregud, er Deres Hest bleven syg, det var da kjedeligt, for vi har ingen Dyrlæge her paa Stedet, og jeg troede forresten, at det var Dem, der var syg, for De seer mig noget bleg ud; men bliv lidt, her har vi Doktoren, han kan sgu godt see paa Deres Hest.» Idet han dreiede sig om i Sadlen, sagde han leende til Doktoren: «Aa, hør Doktor, vil De ikke see paa den Hest; Vagtmesteren mener, at den er bleven syg.» Doktoren følte nu Hestens Puls, forsikkrede, at den slog meget regelmæssigt, og han troede ikke, at Hesten feilede Noget, men han troede derimod, at det var Rytteren, der var syg. Under dette stod Muldvarpen og nikkede, som om den vilde bekræfte Doktorens Mening, og et Øieblik efter var Vagtmesteren enig med Doktoren om, at det ikke var Hesten, men ham selv, der havde «Feber».

XII

Retraiten fra Eideren til Dannevirke.

Da Preusserne nærmede sig den sydlige Udkant af Schnellmarker Skov, faldt de første Skud fra vort Infanteri, idet 18de Regiment havde besat Skovgjærdet, hvorfra det modtog Preusserne med en livlig Geværild. Fjenden gik imidlertid snart frem med større Kolonner og tvang saaledes vore Folk til fægtende at trække sig tilbage. Vi gjorde nu den omtalte Opmarch for at gjøre Fronten fri saaledes, at «Absalon» og «Esbern Snare», der laae i Ekernförde Fjord, kunde bestryge Chausséen med deres Kanoner, men da disse Skibe havde Affairen med Linieskibet «Christian den Ottende» og Fregatten «Gefion» i Erindring, affyrede de kun 2—3 Skud hver, hvorefter de dampede ud af Fjorden, og derefter fortsatte vi atter vor Retraite Nord paa.

Da vi naaede «Sandkro», marcherede vi ind over Vindeby og Østerby til Herregaarden Møhlhorst, hvor der blev gjort Holdt for at fodre, medens 18de Regiment marcherede til Ekernförde. Naar jeg siger for at fodre, saa mener jeg dette i Ordets bogstavelige Forstand, thi vi havde Havre til Hestene,

og hvad det ellers maatte skorte paa til disse, kunde man nok redde paa Gaarden, men derimod havde vi Intet at putte i os selv. Jeg havde smisket forfærdeligt for Meiersken eller Husjomfruen, hvad hun var, for jeg var meget sulten, og jeg opnaaede endelig at faae Lov at gaae med hende ned i Kjælderen for at see, om der var Noget at redde der. Mine Øine faldt strax paa to slagtede Ænder, hvoraf hun tillod mig at tage den ene; men jeg snuppede dem begge to med den Bemærkning, at een var temmelig lidt til saa Mange, og at hun skulde huske paa, at der var Flere, der skulde have Noget. Foruden disse to Ænder var der ikke Noget, der var tjenligt til at stille vor Hunger med, naar undtages en Del Mælk og nogle nylavede Oste. Jeg var just kommen op af Kjælderen og stod og akkorderede med min Ledsagerske om at faae Ænderne stegte, da Ritmesteren kom og gav mig Ordre til i en Fart at sidde til Hest. Han fulgte med mig udenfor Gaarden og idet han pegede ned mod en Skov, der ligger omtrent 1500 Alen Syd for Gaarden, sagde han: «Kan De see det Infanteri, der bevæger sig der?» Efter at have seet lidt i den betegnede Retning, saae jeg en Del Fodfolk langs Hegnet paa Skovsiden, og jeg svarede: «Jo, dem seer jeg tydelig nok,» og han sagde derpaa: «Vil De ride ned og skaffe mig Underretning, om det er af 18de Regiment eller, i modsat Tilfælde, til hvilken Afdeling de høre.» Jeg anfører kun dette, fordi jeg saa ofte tænker, at det var høist mærkværdigt, at jeg ikke blev skudt ned her. Jeg red nemlig i rask Trav ned mod det betegnede Skovgjærde i den Tro, at der var Fred og

ingen Fare, og bestandigt med min Opmærksomhed henvendt paa Hegnet, medens jeg derimod slet ikke lagde Mærke til et andet Skovgjærde, jeg havde paa min høire Side. Da jeg var kommen mit Maal nær paa 4—500 Alen, forundrede det mig, at jeg nu ikke saae en eneste Infanterist, men pludseligt stak En Hovedet over Gjærdet og fyrede paa mig. Jeg holdt øieblikkeligt stille og tænkte ved mig selv: «Hvad Satan gaar der af de Mennesker, kan de ikke kjende en dansk Dragon,» men i det Samme saae jeg Hoveder i Snesevis dukke op, ikke alene bag det Gjærde, jeg havde for mig, men tillige bag det, jeg havde passeret paa min høire Side. Det var mig strax klart, at hele Skoven var besat af Preussere, og at disse rimeligvis havde haft til Hensigt at omgaae os. Jeg dreiede hurtigt min Hest og begyndte at trave op mod Gaarden, men der begyndte nu en formelig Skiveskydning efter mig. Da jeg imidlertid ikke fandt synderligt Behag i at spille Skive her længer end høist nødvendigt, satte jeg naturligvis i Galop og søgte at komme bort saa hurtigt, Hesten kunde rende. Da jeg naaede op til Gaarden, var Eskadronen allerede til Hest, idet Ritmesteren og de andre Officerer fra en lille Høi havde observeret, hvad der var foregaaet. Vi afmarcherede nu atter Nord paa over Vesby til Mysunde, hvortil vi først ankom, efter at Mørket var indtraadt, saa at Touren fra Eideren over Gettorf til Mysunde havde udstrakt sig til en hel Dagmarch.

Hen paa Eftermiddagen begyndte et saa tæt Snefald, at da vi udenfor Mysunde-Stillingen bleve anraabte af vore Forposter, lignede disse bogstaveligt

Snemænd, der stode i Sne til Knæene. Kort efter at have passeret disse, marcherede vi gennem Brohovedet ved Mysunde og derpaa over en af Pontonbroerne til Mysunde By, hvor flere forskellige Troppesafdelinger stode opmarcherede. Vi befandt os altsaa nu bag det Værn, til hvis Beskyttelse vi saa længe havde sat vor Lid, nemlig Dannevirke, og vi tænkte nu, at her ventede os god Mad og Drikke og en varm Seng, som i alt Fald jeg høiligen trængte til. Men at dette Haab kun var en Illusion, og at jeg først efter endnu flere Nætters og Dages Anstrængelser skulde naae at komme af Klæderne, skal det Følgende vise.

XIII

Ved Mysunde.

Eskadronen opmarcherede tæt ved Mysunde Kro, og i Tanken saae jeg mig allerede siddende i den hyggelige Krostue ved et godt Maaltid, da der kom Ordre til strax at udtage Mandskab til en Feltvagt, dels af vor, dels af 6te Eskadron, som i længere Tid havde ligget ved Mysunde. Feltvagten skulde være under Kommando af Lieutenant Meulengracht, og jeg skulde være Næstkommanderende. Det udtagne Mandskab rykkede frem af Geledderne, jeg indrangerede dem, og det gik nu atter tilbage over den samme Bro, som vi nys havde passeret. Vi toge Stilling i en Sandgrav Syd for Mysunde mellem Vesby og denne. Denne Sandgrav blev altsaa den tarvelige Erstatning for det Leie og lune Opholdssted, som jeg saa længselsfuldt havde imødeseet, naar vi naaede Mysunde. Natten gled langsomt hen, uden at der passerede Noget. Jeg havde af og til været ude med en Patrouille, men Alt var saa stille, at Ingen kunde komme paa den Tanke, at et fjendtligt Armeekorps laae i vor Nærhed. Saaledes blev jeg om Morgen

Klokken henved 8 sendt ud med en Patrouille, med Ordre til at gaae frem til et Høidepunkt paa Ekernförde Chaussé. Da jeg naaede ud til denne, bemærkede jeg, at det Punkt, hvortil jeg skulde naae frem, var besat, saavidt jeg kunde skjønne, af Kavalleri. Hvor stor Styrken var, kunde jeg ikke afgjøre, dels fordi Dagen endnu ikke var rigtigt frembrudt, dels paa Grund af, at Luften var stærkt diset, og da jeg i det Samme observerede Kavalleri i min venstre Flanke, i Retning mod Kosel, red jeg tilbage til Feltvagten og afgav Melding til Lieutenanten. Denne steg da strax til Hest og red med den samlede Patrouille op mod Chausséen, men paa Tilbageetoget herfra blev Lieutenant Meulengracht dødeligt saaret af en Granat. Det viste sig nu, at det formentlige preussiske Kavalleri var det saakaldte ridende Artilleri med 2 Kanoner. Lieutenanten blev truffet i venstre Skulder saaledes, at den venstre Arm var saa godt som skilt fra Kroppen. Han blev i Sadlen, indtil han naaede ind til Brohovedet; her blev han hjulpet af Hesten og skrev en Seddel til sin Ritmester, der, saavidt jeg husker, lød saaledes: «Jeg er bleven let saaret, haaber, at det ikke skal have langvarige Følger, og beder Hr. Ritmesteren at drage Omsorg for min Bagage.» Han døde under Transporten til Flensborg.

Ved Daggry blev Feltvagten inddraget, og kort efter faldt der Kanonskud mod Stillingens høire Fløi, derefter hen over Centrum til venstre Fløi. Disse bleve nu besvarede fra vore Skandser, og et Kvarter senere opfyldtes Luften af en tordnende Kanonade, idet Preusserne beskjøde Stillingen med omtrent 75

Kanoner, medens vi af yderste Evne besvarede Ilden med henved 20 Kanoner. Under den omtrent 2 Timers Artillerikamp led vi saa godt som Intet, idet Tyskernes Granater stadigt gik over Stillingen og for en stor Del faldt i Slien saaledes, at vi en lang Tid endog troede, at det var Fjendens Hensigt at skyde Broerne ned, for saaledes at afskjære os Retraiten, forinden han foretog et Stormangreb paa Stillingen. Dog var Grunden til Granaternes forfeilede Retning den, at det var en meget tæt Taage, som vanskeliggjorde Beregningen af Skuddistancen. Efterhaanden sagtnede den fjendtlige Kanonild, medens Geværilden, saavel fra Fjendens som fra dansk Side, tiltog saaledes, at det tilsidst lød som naar Hundreder af Vogne samtidigt aflæsse Stene ved at lette Fjælen i Vognen. Flere Gange vare vi sikke paa, at nu vilde Fjenden storme; man hørte Hurra-Raabene fra Tusinder og atter Tusinder af Struber, men hvorlangt Tyskerne egentlig kom frem, var umuligt at afgjøre, idet Taagen, der nu yderligere var forøget af Krudtdamp, var saa tæt, at det var umuligt at skjelne Noget ud over 50 Alens Afstand foran Skandserne. Efter at Kampen havde vedvaret til Klokken 4 Eftermiddag, sendte Preusserne Parlamentærer og bad om Vaabenhvile til Klokken 12 Nat for at bortbringe Saarede og Døde; men da Tiden var udløbet, forlangtes Vaabenhvilen forlænget til Klokken 6 Morgen.

Jeg skal her anføre et Exempel paa de sørgelige Følger af, at vi ikke vare fuldstændigt færdige med vort Forsvarsvæsen, før Krigen begyndtes. Foran Mysunde-Stillingen skulde alle Volde og Hegn være sløifede indenfor Skuddistance, men dette Arbeide, saavel som

meget af vort Skandsearbeide, var kun mangelfuldt udført, da Kampen stod for Døren, idet der var taget alt for sent fat paa Arbeidet. Saaledes var der foran Stillingens venstre Fløi blevet staaende et Stykke Jordvold med levende Hegn af omtrent 60 Alens Længde, løbende fra Øst til Vest omtrent 100 Alen udenfor Skandserne. Under Fægtningen havde en preussisk Deling Infanteri, dækket af Taagen, seet Leilighed til at naae frem til dette Hegn, bag hvilket de under hele Kampen, uden at være udsatte for vor Ild, uafbrudt havde beskudt Kanonbetjeningen i venstre Fløiskandse saaledes, at denne flere Gange var aldeles bortskudt fra forskjellige Kanoner; derimod havde Kanonbetjeningen i de andre Skandser saa godt som Intet lidt under Kampen. Den omtalte preussiske Deling forblev roligt liggende i sit Skjul, indtil Vaabenhvilen var afsluttet og den saaledes uden Fare kunde marchere tilbage lige for Næsen af os, hvilket den da ogsaa gjorde med behørig Frækhed, idet dens Fører med høi Røst kommanderede «Træd an» o. s. v. og afmarcherede med den i sluttet Kolonne. Hvad her er anført i det Mindre, gjør sig vel fuldt saa meget gjældende i det Større, og naar der sees hen til, at en Forsømmelse som den, at en Stump Jordvold ikke er bleven sløifet, har kostet henved en Snes Mennesker Liv og Lemmer, saa forekommer det mig, at ethvert fornuftigt Menneske maa kunne indsee, hvormange Tusinder af Landets Sønner, der ville komme til at bøde med Livet, hvis der bliver nølet med at skaffe et Værn for dem, der skal forsvare deres Fødeland.

Klokken mellem 5 og 6 om Aftenen kom Eska-

dronen op til Brodersby, $\frac{1}{4}$ Mil Nord for Mysunde, og denne Gang blev der endeligt for Alvor Tale om at komme i Hus. Efter at Hestene vare anbragte i Stalde, Loer og Lader, og der var sørget tilbørligt for deres Forpleining, søgte vi at skaffe os selv Natteløgis paa den bedst mulige Maade. Vi vare saaledes sex Underofficerer, der i en Kostald fik indrettet os et ganske udmærket Kvarter; men forinden vi kunde lægge os til Hvile, maatte vi søge at skaffe os nogle Livsfornødenheder. Ingen af mine Kammerater havde smagt Mad den Dag, og jeg havde Intet nydt i saa godt som 2 Dage, naar undtages nogle faa Stykker Brød, jeg havde medbragt fra Grændsen. Der blev ikke uddelt Forpleining til os, og vi vidste overhovedet ikke, hvor vi skulde henvende os i den Anledning. Da vi alle vare godt forsynede med Penge, havde vi ment, at vi sagtens kunde faae Noget at spise, hvilket imidlertid viste sig at være meget vanskeligt. Vi forlode altsaa Kostalden for at gaae paa Rekognoscering efter Aftensmad. Som tidligere omtalt blev jeg ved Preussernes Overgang over Eideren saaret i det venstre Ben af en Kugle, der var gledet af paa mit Stigremmespænde, havde berørt Skinnebenet lidt og var trængt omtrent midt ind i Læggen. Da jeg meget frygtede for at komme paa Hospitalet, havde jeg ikke omtalt til Nogen, at jeg var saaret, men paa Spørgsmaal, som fremkaldtes ved min stærke Halten, svarede jeg kun, at jeg havde stødt mit Ben. Dette hovnede imidlertid saa stærkt op, at jeg havde seet mig nødsaget til at skjære mit Støvleskaft op langs ad Bagsømmen. Da vi kom ud af Kostalden, havde jeg saa heftige

Smerter, at jeg, trods min stærke Trang til Søvn og Mad, indsaae, at jeg hverken vilde kunne sove eller spise, før mine Smerter bleve lindrede. Jeg sagde derfor til mine Kammerater, at jeg vilde gaae op paa Lazarethet for at faae gjort noget ved mit Ben, medens de søgte at skaffe Aftensmad, og jeg vilde da opsøge dem, saa snart jeg kom tilbage. En større Bondegaard, beliggende lidt Nord for Brodersby, var taget til Lazareth, hvor de Saarede foreløbigt bleve forbundne, førend de bragtes til Flensborg. Humpende, støttende mig til en Kjæp, begav jeg mig ud til denne Gaard. Allerede da jeg kom til Gaardspladsen, saae jeg, at jeg ikke havde gaaet feil, thi i Gaarden holdt mange Vogne, hvori der alt var anbragt Saarede, parate til at kjøre, medens man var beskæftiget med at anbringe andre Saarede i andre Vogne. Gaarden, som begrænsedes af to Fløie og et Vaaningshus, laae saaledes, at den vendte den aabne Side ud mod Landeveien; Dørene ind til Vaaningshuset stode aabne, og gennem disse kom jeg ind i en Forstue, hvorfra der til venstre førte en Dør ind til en meget stor Stue eller Sal. Jeg blev staaende et Øieblik her, tvivlraadig om jeg skulde gaae ind eller vende tilbage, thi det Syn, der frembød sig, var ikke videre opbyggeligt, navnlig i Betragtning af, at det var første Gang, jeg befandt mig umiddelbart blandt dem, der havde maattet bøde med Blod og Lemmer i den Dags Kamp.

Den tiltagende Smerte i mit Ben bragte mig dog snart til at tage en afgjørende Beslutning, og jeg traadte ind i det Lokale, som kaldtes «midlertidigt Lazareth», men som neppe fortjente en saadan

Benævnelse. Der var anbragt et langt Bord, som strakte sig gennem hele Lokalets Længde omtrent helt ned til Udgangsdøren; her vare flere Læger beskæftigede, og i det Øieblik, jeg kom tilstede, var et Par paa den Ende af Bordet, der var nærmest Døren, i Færd med at amputere en preussisk Soldats Ben, medens andre syslede med forskjellige Forbindinger. Langs Væggene hele Stuen rundt var lagt Halm, hvor de Saarede sad, den ene ved Siden af den anden med Ryggen lænet mod Muren og nu og da med Hovedet lænet mod en lettere saaret Sidekammerats Skulder. Saaledes lagde jeg navnlig Mærke til en preussisk Soldat, der tilsyneladende var meget udmattet, og som med halvt tillukkede Øine hvilede sit Hoved mod sin Sidemands, en dansk Soldats Bryst. Jeg gik et Stykke op i Lokalet tilhøre, og standsede ud for en lukket Dør, hvor jeg tog Plads, idet det var det eneste Sted, hvor jeg kunde stille mig op, uden at staae Andre i Veien. Jeg havde Saarede til Høire og Venstre for mig; den, der sad nærmest ved min venstre Side, spurgte mig, om jeg var Sjællænder, og efter at jeg havde svaret Ja paa dette, bad han mig at hilse hans Slægtninge i Byen N. N., hvilket jeg naturligvis lovede. Til Høire for mig sad eller rettere sagt laae en Saaret, der uafledeligt jamrede sig; han tiltalte mig ligeledes, idet han spurgte mig: «Er Du en dansk Mand?» Jeg besvarede hans Spørgsmaal, og nu bad han mig i en ynkelig og bønlig Tone om at gjøre det af med ham og sagde, at naar et umælende Dyr var kommet galt afsted, saa tog man strax Livet af det, for at det ikke skulde lide længere end nødvendigt, og han

kunde ikke begribe, at et Menneske skulde være ringere. Jeg blev heldigvis forskaanet for at svare ham herpaa, idet et Par Sygepassere og en Læge kom for at lægge ham paa Bordet. Der var over hans Underliv bredt et sammenlagt Tæppe, som nu blev borttaget, og jeg saae da, at Maveskindet var revet op paa ham fra den ene Side til den anden saaledes, at man tydeligt saae alle hans Indvolde. Jeg tænkte ved mig selv, at han var da Døden vis, og jeg blev derfor meget forbauset, da jeg paa hans Klager hørte Doktoren svare: «Aa Snak, naar Du bliver syet sammen, saa er Du sund og frisk om en 3 Ugers Tid.» Jeg traf virkelig senere den her omtalte Mand, gjørende Tjeneste ved Dybbøl. Kort efter kom der en Læge, et meget ungt Menneske, hen til mig og spurgte: «Hvad feiler De?» Jeg svarede ham, at jeg havde et daarligt Ben; han gik hen og tog en Gjenstand, der gjorde Tjeneste som Stol, paa hvilken jeg satte mig. Med Besvær trak jeg min Støvle af det saarede Ben, trak Buxerne op og viste ham Saaret, hvilket han undersøgte og befølte saaledes, at jeg ved enhver af hans Berørelser følte Trang til at brøle høit; men jeg holdt min Mund. Da han var færdig, sagde han blot: «Det er en Kugle», hvorpaa han vendte sig fra mig; men kort efter kom han tilbage med Vand, Svamp og et stort Plaster, og efter at have udvasket og udklemt Saaret, lagde han Plasteret paa og sagde: «Nu kan De vente her, saa kommer De med Vognene til Flensborg.»

 Dette var imidlertid ikke efter min Beregning, og da jeg ikke under nogen Omstændighed vilde ind-

lægges paa et Hospital og saaledes gaae glip af Deltagelse i Krigsbegivenhederne, besluttede jeg strax at søge at komme bort og tilbage til Brodersby. Jeg begyndte derfor saa smaat at nærme mig Udgangsdøren, for ubemærket at slippe ud; ved denne blev jeg staaende lidt, idet jeg var bange for, at Nogen skulde lægge Mærke til, at jeg havde til Hensigt at knibe ud, men jeg kom da i Tanke om, at der vist Ingen var sat til at passe paa, at de Saarede ikke løb deres Vei, og jeg begav mig derfor roligt gjennem Forstuen, over Gaarden ud paa Veien og humpede nu af bedste Evne ned mod Brodersby, da der i det Samme kom en af de saakaldte Ægtvogne kjørende. Kudsken, der aabenbart var Slesviger, kjørte i Skridt, fløitende en tysk Melodi, og da han kjørte samme Vei som jeg skulde, sagde jeg til ham: «Lad mig kjøre med, jeg er saaret i mit ene Ben og har ondt ved at gaae.» Som Svar herpaa fik jeg et Slag af Pidsken, der ramte mig over Halsen, hvorpaa han pidskede paa Hestene og foer afsted i strygende Trav. Jeg blev staaende som forstenet af Harme, og havde jeg haft Skydevaaben, havde jeg sikkert sendt den Slyngel en Blykugle i Nakken. I Nærheden af Brodersby stødte jeg paa mine 5 Kammerater, der meddelte mig, at de havde været i flere forskjellige Gaarde, men desværre uden at det havde været dem muligt at opdrive saa meget som et Stykke tørt Brød. Vi gik samlede tilbage til Brodersby, og idet vi passerede en Gaard, der laa et Stykke tilhøre for Veien, spurgte jeg: «Har I været der inde,» hvortil de svarede Nei; jeg sagde da: «Lad os saa prøve den,» og vi gik nu op til Gaarden. Jeg humpede i Spidsen,

og da vi kom ind i Bondens Stue, bleve vi ikke lidt forbausede ved at see et Bord dækket med Dug, Tallerkener m. m., netop til 6 Personer. I det Samme kom der en Kone ind, der strax bad os om at tage Plads, med den Bemærkning, at den bestilte Mad var færdig. Jeg tog øieblikkeligt Ordet, idet jeg yttrede, at det var rart, for vi havde kun meget lidt Tid, og tilføiede, at hun gjorde os en særdeles stor Tjeneste ved saa hurtigt som muligt at bringe os den bestilte Mad, hvorpaa Konen hurtigt forsvandt gennem den Dør, ad hvilken hun var kommen ind. Mine Kammerater spurgte mig nu, om jeg var bleven gal, jeg kunde vel nok begribe, at det var Andre, der havde bestilt dette Maaltid, hvortil jeg svarede, at det kunde jeg naturligvis godt begribe, men at under disse Omstændigheder var Enhver sig selv nærmest, og naar vi kun fik Tid til at fortære Maden, saa blev det de Andres Sag at sørge for at faae noget Andet, hvis der var Noget at faae. Jeg bad dem nu bare at tage Plads, og lade ganske som om de vare hjemme. Ikke saa snart havde vi taget Plads om Bordet, før vor Værtinde kom ind med et dampende Fad med 3 kogte, røgede halve Svinehoveder, og strax efter med et vældigt Fad med Grønlangkaal, der rigtignok under andre Omstændigheder vilde være bleven underkastet en stræng Kritik, men nu blev den enstemmigt erklæret for at være brillant. Konen gjorde en hel Del Undskyldninger, kaldte os stadig væk for Officerer og forsikkrede, at det var en stor Tjeneste, hun havde gjort os, idet det var saa godt som de sidste Fødemidler, de havde paa Gaarden, da de i lang Tid havde havt stor Indkvartering. Saa snart

hun forlod Stuen, opfordrede jeg mine Kammerater til at hænge i, og hvad vi ikke naaede at faae fortæret, stak vi i Taskerne, saa at der f. Ex. af Svinehovederne ikke blev et Ben tilbage. Da Konen atter kom ind, spurgte jeg hende: «Hvormeget skal vi betale for dette hersens?» Hun svarede: «Ja, De veed jo nok, hvad vi bleve enige om,» hvortil jeg bemærkede, at jeg havde en meget daarlig Hukommelse, at jeg nok erindrede, at hun havde sagt, at hun skulde have saa og saa meget for hver, men jeg huskede ikke mere, hvor meget det var. Jeg bad hende derfor komme mig til Hjælp, og idet hun med et stift Blik saae paa det Fad, hvorpaa Svinehovederne havde ligget, sagde hun: «Ja, De lovede mig 3 Mark for Hver, men — —.» Jeg afbrød hende, idet jeg sagde: «Men De synes nok, at De skulde have lidt Mere, da vi har gjort aldeles rent Bord; det skal De ogsaa gjerne faae, De skal faae 4 Mark af os hver. Vi skyndte os at tælle Beløbet op, takkede, bød «Farvel» og gik. Det var ogsaa paa høie Tid, thi vi vare knap komne et halvt Hundrede Alen fra Gaarden, da vi hørte flere Militairpersoner komme op ad Veien mod Gaarden. Vi standsede, og jeg sagde: «Lad os krybe ind over Gjærdet her og dække os, til de ere gaaede forbi, thi det kan godt være, at det er Officerer, der skulde have haft den Mad, som vi nu have spist.» Det viste sig virkelig, at det var Officerer, da de i gemytlig Passiar passerede forbi os, stolende paa, at der inde i Gaarden ventede dem et godt Maaltid. Saa snart de vare forsvundne ind i Gaarden, begave vi os, saa hurtigt mit daarlige Ben tillod det, ned i vor Kostald. Mine Kammerater sov

snart trygt, hvorimod jeg, trods min store Træthed, saa godt som ikke fik Søvn for Smerter i mit Ben. Først hen ad Morgenstunden faldt jeg i Søvn, efter at have revet Plasteret af, men jeg blev snart vækket, idet jeg skulde ud med en Patrouille. Kort efter min Tilbagekomst stillede Eskadronen, og vi marcherede op til en større Proprietairgaard, der laa lidt Nord for Brodersby, men hvis Navn og Eier jeg ikke erindrer. Da vi vare opmarcherede i Gaarden, blev det os betydet, at Eieren skulde have hele Eskadronen i Tvangsindkvartering, fordi han paa en brutal Maade havde nægtet at udlaane en Dyne til at lægge den saarede Lieutenant Meulengracht paa. Vi bleve endvidere underrettede om, at vi Alle skulde have fuld Forpleining, samt at Proprietairen skulde levere Befalingsmændene 3 Retter Middagsmad og Mandskabet 2 Retter, samt at saavel Befalingsmændene som Mandskabet selv kunde bestemme hvad de vilde have til Middag. Vaaningshuset bestod af Kjælderetage, en høi Stueetage og første Sal. Eskadronens Officerer samt Staben, der ligeledes blev indlagt paa Gaarden, toge Stueetagen i Besiddelse, Underofficererne første Sal, medens Mandskabet blev lagt i Kjælderetagen, og jeg tør nok sige, at det er den eneste Dag under hele Krigen, jeg har levet godt, men — hvorlænge var Adam i Paradis? —

Jeg havde indbildt mig, at jeg havde skjult mit Saar saaledes, at Ingen vidste Noget herom, men heri havde jeg dog taget feil, thi da jeg henved Middagstid passerede over Gaarden foran Hovedbygningen, kom min Ritmester ud paa den høie Stentrappe, der

førte op til Stueetagen, og kaldte paa mig. Nu kneb det, idet et Løb var nødvendigt her; jeg svarede rask «her» og begyndte paa en Slags Løb, men Ritmesteren kommanderede strax med høi Røst, idet han hævede den høire Haand i Veiret: «Langsom March!» Jeg naaede hen til Trappen, men nu kom det Allerværste; jeg skulde op ad Trappen, og det var forbundet med stor Vanskelighed for det daarlige Ben, men omsider naaede jeg dog op og stod nu foran Ritmesteren. I en meget venlig Tone spurgte han: «Hvorledes har De det, Hoffmann?» Jeg svarede rask: «Jo tak, Hr. Ritmester, jeg har det udmærket godt.» «Naa saa det har De, vil De gaae med her ind,» og jeg fulgte nu med Ritmesteren ind i en elegant møbleret Salon, hvor der, foruden vor Doktor, var en halv Snes Officerer tilstede. Saa snart jeg var kommen indenfor Døren, stod jeg naturligvis «ret» med stram Honnør, men Ritmesteren befalede strax: «Haanden ned, Rør!», og medens alle Officererne samlede sig i en Halvkreds omkring mig, spurgte Ritmesteren: «Sig mig en Gang, Hoffmann, har De ikke Hul i Buxerne?» og idet han begyndte at undersøge mit venstre Ben, sagde han: «Ja, tænkte jeg det ikke nok, der er ogsaa Hul gjennem Støvleskaftet; sig mig, hvor fik De den.» Jeg fortalte nu Ritmesteren, hvor jeg havde faaet den, men bemærkede tillige, at det ikke var dette, der havde givet mit Mandskab Grund til at løbe, thi jeg var først bleven saaret efter at dette var skeet. Der blev nu sat en Stol frem til mig, hvorpaa jeg tog Plads, og paa Opfordring af Doktoren trak jeg Støvlen af mit saarede Ben og krængede Buxebenet op. Dok-

toren begyndte nu paa en Undersøgelse af Saaret og erklærede strax, at der sad en Kugle, som maatte trækkes ud. Saaret var umaadeligt ømt, dels paa Grund af den haarde Frost, det havde været udsat for, dels paa Grund af indtraadt Inflammation, og endeligt paa Grund af Overanstrængelser. Da Doktoren begyndte at jage sin Sonde ned gennem Saaret for at føle, hvor Kuglen sad, har det formodentlig forekommet de tilstedeværende Officerer, der stode i en Kreds uden om Doktoren, at jeg kunde trænge til en Hjertestyrkning, thi flere af dem kom med fyldte Vinglas, og Doktoren opfordrede mig til at tømme et Glas, ligesom han og skjød en Spyttebakke hen til mig og sagde: «De maa ikke genere Dem, Hoffmann, kast kun op, naar De faaer ondt.» Jeg svarede, at jeg trængte hverken til at drikke — thi det var mig virkelig umuligt i Øieblikket at drikke Noget — eller til at kaste op, men hvis det ikke var stridende mod Disciplinen, saa vilde jeg bede de Herrer Officerer om Tilladelse til at ryge. Jeg kan med Sandhed sige, at den Venlighed, der her blev vist mig af mine Officerer, vilde have sat mig i Stand til at udholde en hvilken som helst Smerte. Ikke saa snart havde jeg udtalt Ordet «ryge», før 4—5 Cigarfouderaler bleve rakte frem mod mig; der blev strøget Svovlstikker, jeg fik Ild, og for første Gang dampede jeg mine Officerer op i Næsen. Jeg havde faaet en udmærket god Cigar, og jo mere Doktoren rev og stak i Benet, desto stærkere dampede jeg; nok muligt at jeg en Gang imellem bed haardt i Cigåren, men jeg holdt Ild i den, indtil Doktoren havde trukket Kuglen ud, og jeg tør nok sige, at der vist ikke

mange Gange har været saa mange Officerer tilstede, hvor en Kugle er bleven trukket ud. Saaret blev nu behørigt udrenset og belagt med en lindrende blød Salve, og jeg følte mig helt vel, efter at dette var overstaaet. Men nu begyndte til min store Skræk Doktoren og flere af Officererne at forestille mig Nødvendigheden af at blive indlagt paa Hospitalet, og da mine underdanigste Indsigelser ikke saae ud til at frugte, henvendte jeg mig til min Ritmester, der under alt dette havde holdt sig passiv, med indtrængende Anmodning om ikke at komme paa Hospitalet, idet jeg forsikkrede ham, at jeg var aldeles tjenstdygtig og ikke feilede Noget. Ritmesteren tog nu Ordet og sagde: «Ja, jeg vil s'gu meget nødig undvære Hoffmann, og han mener jo, at han kan gjøre sin Tjeneste; troer De saa ikke, Doktor, at han kan slippe for at komme paa Hospitalet?» Efter nogen Betænkning yttrede Doktoren, at det vel nok kunde gaae, naar jeg selv vilde være omhyggelig og pleie Benet og forsyne Saaret med ny Salve, samt gaae saa lidt som muligt. Med Ønsker fra alle de tilstedeværende Officerer om, at mit Ben snart maatte blive lægt, begav jeg mig over i Stalden, dog først efter at have maattet tømme et Glas Vin. En Timestid efter blev der kaldt til Middag, og jeg spiste med en storartet Appetit, idet Smerterne i mit Ben vare saa godt som ophørte efter den foretagne Operation. Hen paa Eftermiddagen omtalte Overvagtimester Holte, at der skulde en Underofficer til Slesvig med nogle Vogne for at indkjøbe Brød, thi der var virkelig sørget saa daarligt for Forpleiningen, at der ikke var Brød at opdrive paa det Sted, hvor vi vare. Jeg gik strax

op til Ritmesteren og bad ham, om jeg maatte faae Lov at tage denne Tour. Han spurgte mig først, om jeg var gal, om jeg slet ikke tænkte paa mit saarede Ben, men efter at jeg havde forsikkert, at jeg nok skulde vikle Benet ind i en hel Del Uldtæpper, og forklaret ham, hvor gjerne jeg vilde benytte denne Leilighed til en Gang endnu at komme til at tale med min Familie, samt at det var mig meget om at gjøre at faae at vide, hvorledes det i den Dags Kamp foran Centrum var gaaet min Broder og min Svoger, Vagtmester Herder, tillod Ritmesteren endeligt, at jeg fik Touren til Slesvig By. Først henimod Aften kom jeg afsted med 3 Vogne og med Benene indpakkede i en hel Mængde Uldtæpper. Forsynet med de fornødne Penge til Indkjøb, kjørte jeg afsted til Slesvig, hvortil jeg ankom Klokken henimod 8 om Aftenen. Da jeg var godt lokaliseret i den udstrakte By, kjørte jeg først til en større Bager i Altstadt, men jeg blev ikke lidt forbauset over, at jeg her kun kunde faae 4 Brød. Bageren havde 6, men han mente ikke at kunne sælge mig mere end de 4, idet der jo kunde komme Andre, som vilde have Brød. Jeg gjorde ham opmærksom paa, at jeg betalte Brødene lige saa godt som alle Andre, og gjorde alvorlig Paa-stand paa at faae alle 6 Brød, og jeg fik dem da omsider mod Betaling. Jeg kjørte nu med mine tre Vogne fra Bager til Bager i hele Altstadt, gennem Lolfus over Dæmningen til Frederiksberg lige ud til Busdorfer Bro, hvor den Bager boede, der, saalænge jeg kunde mindes, havde leveret Brød til de Regimenter, der garnisonerede i Slesvig. Da jeg naaede dertil, havde jeg været hos alle de Rugbrødsbagere,

der fandtes i Slesvig By, og havde kun opnaaet at faae samlet nogle og tredive Brød, idet mange af dem slet ikke havde noget, medens jeg andre Steder opnaaede at faae 3—4 Stkr., og i enkelte heldige Tilfælde 8—10 Brød.

Udenfor Militairbageren holdt en Masse Militairvogne, og der herskede stor Travlhed med at læsse Brød. Efter at have faaet fat i Bageren, fik jeg efter lang Parlamenteren 30 Brød, idet han forsikkrede, at det var ham umuligt at skaffe det Brød, han havde forpligtet sig til at levere, og det var kun af Hensyn til gammelt Bekjendtskab, at han overlod mig disse 30 Brød. Jeg kørte nu tilbage til midt i Frederiksberg, hvor jeg lod Vognene køre ind, for at Hestene kunde blive fodrede, medens jeg selv begav mig til mine Forældres Bolig, som var i Nærheden. Da jeg ankom hertil, var det mørkt og stille, og Klokken var nu bleven henved 11. At min Fader ikke var ved Hjemmet, vidste jeg nok, men da jeg antog, at min Moder muligen var gaaet til Ro, begyndte jeg at banke paa. Efter at jeg forgjæves havde banket i nogen Tid, aabnede en gammel, gnaven tysk Kvinde et Vindue i en anden Del af Bygningen og spurgte, hvorfor jeg stod der og forstyrrede Folks Nattero. Jeg svarede hende, at jeg skulde ind til Overvagtimester Hoffmann, hvortil hun bemærkede, at ham fandt jeg vel snarere ude blandt de Andre ved Dannevirke, hvis han da ikke allerede var skudt, for det var nok de Fleste der ude. Uagtet jeg kunde have slaaet denne Kjælling for Pandeskallen, spurgte jeg dog tilsyneladende rolig: «Men hans Kone, hun er da ikke ved Dannevirke, veed jeg.» «Nei, hun er rendt sin

Vei for længe siden,» svarede hun, og idet hun tilføiede, at det var vel ogsaa det Klogeste, hun kunde gjøre, smækkede hun Vinduet i. Jeg stod et Øieblik uden at fatte den ringeste Mening af den Forklaring, jeg her havde faaet, og begav mig derpaa ned til min Svogers Bolig for om muligt at træffe min Søster. De boede paa første Sal, og da Gadedøren her ligeledes var aflaaet og der var mørkt i alle Vinduer, gik jeg om i en tilstødende Gaard, hvortil Vinduerne fra Soveværelset vendte ud. Der var Lys i de 2 Fag Vinduer, som jeg vidste hørte til deres Sovekammer; jeg stillede mig hen og begyndte at fløite et i Familien bekjendt Signal, og jeg saa strax to Kvindeskikkelser komme til Vinduerne, hvoraf det ene strax blev aabnet. Et Øieblik efter var jeg i deres Værelser, og her frembød sig et meget sørgeligt Skue: Saavel min Moders som min Søsters Bohave stod indpakket og opfyldte alle Værelserne; i et Hjørne af den Stue, hvori vi befandt os, var redt et Leie paa Gulvet, hvor min Søsters to Børn laae og sov trygt. Det var for saa vidt heldigt, at jeg kom, som det var meddelt dem, at jeg var falden, da Preusserne rykkede over Grændsen, hvorfor de naturligvis nu bleve meget glad overraskede, og dette var jo altid en Trøst for dem i deres forladte og ubehagelige Stilling. De turde ikke gaae til Ro om Natten, idet der den Dag var faldet flere Granater i Husene i Frederiksberg, og Folk talte allerede saa smaat om, at vi kom til at rømme Dannevirkestillingen. Jeg søgte ivrigt at berolige dem, forklarede dem, at det var løse Rygter, opspundne af Tyskerne, fortalte dem, hvorledes vi i gaar ved Mysunde havde banket Tyskerne, og sluttede

med en Forsikkring om, at skulde Tyskerne tage Dannevirkestillingen, da vilde de komme til at kravle over deres egne Døde og vade i Blod til Knæene. Det var nu min Tro til Dannevirkestillingen; to Dage senere havde jeg en anden Mening. Efter at have faaet lidt Oplysninger om min Fader, Broder og Svoger, tog jeg Afsked, idet jeg endnu en Gang forsikkrede dem, at de kunde være aldeles rolige, Dannevirkestillingen blev ikke saa let taget af Tyskerne. Jeg begav mig nu hen til Vognene, fik spændt for, og henad Morgenstunden naaede jeg tilbage til Brodersby med kun eet Læs Brød, to tomme Vogne og desværre med Lommerne fulde af Penge i Stedet for Vognene fulde af Brød.

Den 4de om Formiddagen Klokken 9 rykkede Eskadronen atter ud og marcherede ned til Mysunde. Herfra blev der sendt Patrouiller frem foran Stillingen, men ved Tilbagekomsten meldte disse, at de ikke havde seet Noget til Fjenden, og Alt syntes saaledes at tyde paa Ro, idetmindste foreløbigt. Klokken omtrent 1 blev Eskadronen atter indkvarteret i den lille By Geel, der ligger i Nærheden af Slien, omtrent lige overfor Louisenlund, men det gik her som de foregaaende Dage: Proviant havde vi ikke Noget af. Paa den Gaard, hvor jeg med en halv Snes Mand var indkvarteret, var der saa godt som Intet at faae. Mine Dragoner gik nu to og to Mand hver til sin Side for at skaffe Levnetsmidler; det blev aftalt, at de Alle skulde være tilbage til et bestemt Klokkeslet. Da de sidste vare vendte tilbage og Enhver havde afleveret hvad han havde faaet, viste det sig, at vi

havde et ret anstændigt Aftensmaaltid. Blandt Andet havde vi over 2 Snese Æg. Efter at have tilberedt og fortæret dette, tændte vi Piberne, indrettede vort Natteleie, som sædvanligt i Kostalden, og glædede os til, at vi her skulde sove rigtigt godt indtil den lyse Morgen.

Der var i Løbet af Eftermiddagen jevnlig faldet Kanonskud fra forskjellige Punkter paa den anden Side Slien, navnlig i Retning af Hadeby og Bustorf, og forinden jeg lagde jeg mig til Ro, gik jeg, ledsaget af 4—5 Mand, til Sliens Bred for at see, hvorfra det var, at Tyskerne skød. Da jeg var ankommen hertil, stode vi og saae efter, hvorfra Kanonskuddene kom, og hvilke Punkter der bleve beskudte, da vi pludseligt hørte en skærende Hvinen gjennem Luften. Den Ene saae paa den Anden, og vi udbrøde omtrent samtidigt: «Hvad Satan var dog det!» thi der var ikke en eneste af os, der ét Øieblik tænkte os Muligheden af, at Tyskerne kunde skyde over til det Sted, hvor vi stode, da det var en Distance af omtrent $\frac{3}{4}$ Mil. Uden at komme ganske paa det Rene med den Lyd, vi havde hørt, dreve vi et Stykke langs Bredden, da vi pludseligt hørte en lignende Lyd samt et Smæk i den bløde Engbund, nogle faa Skridt fra os. Vi saae, at der i Græsset blev dannet som en lille Plovfure; jeg fulgte da denne, der strakte sig omtrent 25 Alen, og jeg fandt da et Stykke Jern af en Form, som Ingen af os før havde seet. Det var nemlig en Spidsgranat. Vi kom dog hurtigt til det Resultat, at det maatte være et Stykke af et Projektil. En af mine Dragoner

bemærkede ganske fornuftigt, at han syntes, at efter denne Opdagelse kunde der være Anledning til at ryge vore Piber oppe paa den anden Side af Gaarden, og med det omtalte Stykke Jern i Haanden begave vi os nu op imod Byen, grundende over, hvorfra denne Stump Jern egentlig var kommen. Efter at være komne op til Gaarden stode vi just i Begreb med at begive os til Hvile, da der blev blæst til Udrykning. Vi rykkede ned til Brodersby, og der blev udtaget Mandskab til Forposttjeneste, hvortil jeg atter kom med.

Om Morgenen den 5te Februar kom jeg atter tilbage til den Gaard, hvor Eskadronen den foregaaende Aften var bleven indkvarteret. Her havde jeg i hvert Fald det Gode, at jeg levede godt, og hen paa Eftermiddagen begyndte jeg for Alvor at tænke paa at faae Søvn, thi jeg var her vis paa ikke at blive forstyrret i Løbet af Natten, da det var 6te Eskadron, som den Nat havde Forposttjenesten. Jeg havde da Leilighed til at vise min Ritmester det medbragte Stykke Jern og forklarede ham paa hvilken Maade det var kommet i min Besiddelse. Han viste det til de andre Officerer, og jeg maatte atter og atter gjentage hvorledes jeg var kommen i Besiddelse deraf, men jeg mærkede tydeligt, at de tvivlede om Rigtigheden af min Forklaring, thi heller ikke de kjendte den Gang Rækkevidden af Preussernes Kanoner. Først efter at have adspurgte det Mandskab, der havde været med mig nede ved Bredden af Slien, bleve de overbeviste om, at Stumpen var kommen gennem Luften over Slien og maatte

være et Brudstykke af en preussisk Spidsgranat. Ritmester Sommer gjemte forøvrigt Stumpen, og den findes vist endnu den Dag i Dag i hans Families Eie.

Klokken henved 4 Eftermiddag stillede Eskadronen i Gaarden, og vi havde Følelsen af, at der forestod noget Stort. Der var ankommet flere Ordonnantser og afsendt endnu flere, og der kom et Anker Brændevin, som Ritmesteren lod uddele til Mandskabet. Kort før vi afmarcherede holdt Ritmesteren en Tale til Eskadronen, hvori det skinnede igjennem, at vi havde faaet et særligt Hverv, der sikkert vilde kræve Offre. Vi rykkede nu ned til Brodersby, hvor Eskadronen atter opmarcherede og fik Ordre til at sidde af, medens Ritmesteren kaldte mig frem og sagde til mig, at jeg fra dette Øieblik indtil videre havde at følge ham og være ved hans Side, hvad der saa end skete. Underofficererne og Mandskabet stode i Klynger og drøftede, hvad der mon skulde foregaae i Løbet af Natten. Det Rygte, at der skulde foretages et større Udfald mod Landsbyen Kosel, hvor det hed sig, at Fjenden havde sammenhobet store Forraad, var udbredt iblandt os, og uagtet Enhver fuldt vel indsaae, at det var et Foretagende, der, hvad enten det lykkedes eller ikke, vilde kræve store Offre, saa brændte vi dog Alle af Begjærlighed efter det Øieblik, der skulde føre os sammen med Fjenden. I Tankerne saae vi allerede hele Kosel i Flamme, da det bestandigt havde forekommet os, at det var galt, at Fjenden havde dette udmærkede store Nattekvarter lige foran Stillingen. Ritmesteren kom nu og gav mig Ordre til at sidde

til Hest, og jeg fulgte med ham ned til Mysunde By, efterfulgt af en Dragon som Ordonnants. Paa Veien ned til Mysunde sagde Ritmesteren til mig: «Der er overdraget os et ansvarsfuldt Hverv inat, lov mig, at De under ingen Omstændigheder vil forlade mig, selv i det Tilfælde, at jeg skulde blive saaret.» Idet han overrakte mig to Breve, sagde han: «Skulde jeg falde, da besøg disse efter Adresserne,» hvilket jeg naturligvis lovede, idet jeg dog tillod mig at bemærke, at naar jeg under alle Omstændigheder var ved Ritmesterens Side, da var der jo lige saa stor Sandsynlighed for, at jeg kunde falde. Dette troede Ritmesteren dog ikke paa, og i mit Hjerte gav jeg ham fuldkommen Ret, thi jeg troede det heller ikke selv. Jeg sagde nemlig altid, og det var min Mening, at Preusserne kun havde haft een Kugle med min Adresse, og den havde jeg faaet, thi jeg havde den i Øieblikket i Lommen. Da vi vare ankomne udenfor Divisionsgeneralens Kvarter, gjorde vi Holdt, Ritmesteren sad af og gik ind paa Kontoret, hvor han opholdt sig omtrent en halv Time. Da han kom ud, bød han mig at sidde af, og medens han fulgte med mig et Stykke frem og tilbage paa Veien, gjorde han mig bekendt med, at det Hverv, som han havde gjort sig Forhaabning om at skulle udføre, ikke blev til Noget, men at der derimod vilde blive overdraget mig et særligt Hverv, som han var vis paa, at jeg var Mand for at udføre, og at jeg nu skulde følge med ham ind til Generalen, af hvem jeg vilde modtage den fornødne Ordre. Jeg fulgte med Ritmesteren og stod kort efter foran General Gerlach. Ritmesteren sagde: «Hr. General! det er den yngste Underofficer,

jeg har i Eskadronen, men jeg indestaaer for, at det tillige er den paalideligste, ikke alene i Eskadronen, men i hele Regimentet.» Generalen kom nu hen til mig og tiltalte mig omtrent paa følgende Maade: «Det glæder mig meget at høre Deres Ritmesters Udtalelser om Dem, og skulde De nogensinde komme til at trænge til Hjælp, det være sig i eller udenfor Tjenesten, saa kom til mig; det skal altid være mig en Glæde at kunne være Dem til Nytte. Jeg har et særligt Hverv til Dem og skal give Dem den fornødne Ordre.» Han begyndte nu atter en Samtale med Ritmesteren og flere andre tilstedeværende Officerer, i hvilken Tid jeg stod som paa Gløder af Længsel efter at komme til Kundskab om det Hverv, der var mig tiltænkt. Jeg tænkte bestandigt paa det omtalte store Udfald, glædede mig til, at jeg var saa godt lokaliseret, at jeg kjendte hver Gaard og hvert Hus i hele Kosel By, og jeg var i Tanken naaet ind paa en aaben Plads i Byen, da Generalen atter tiltalte mig og sagde: «Den Ordre, De nu her modtager, bliver holdt strengt hemmelig.» Det, der nu fulgte paa, havde nær bragt mig til at vakle, thi allerede de første Ord vare ikke efter mit Bestik, idet jeg havde tænkt mig, at der kun kunde være Tale om at gaae fremad. «De faaer 16 Mand, hvormed De danner en Bagtrop, De forbliver holdende med dette Mandskab her, indtil en Time efter at den sidste Troppeafdeling er afmarcheret herfra, og følger da efter, ad Kolonneveien, til Flensborg. Der er Sandsynlighed for, at Fjenden snart vil følge efter os, men i Betragtning af Ritmester Sommers Udtalelser angaaende Deres Mod og Konduite, har jeg ingen yderligere Ordre til Dem.

Jeg har endnu kun at erindre Dem om, at denne Ordre forbliver en stræng Hemmelighed.» Det var med Nød og neppe, at jeg saae mig i Stand til at træde af med tilbørlig militair Anstand, thi jeg var som lynslaaet, idet hele den nøgne Sandhed nu stod for mig: at vi virkelig skulde forlade Dannevirke, — Dannevirke! hvortil jeg havde haft saa urokkelig Tillid, hvor jeg selv med Militairarbejderkommandoer havde været med at bygge flere af de bedste Værker, hvor vi to Dage før havde bibragt Fjenden et føleligt Tab, da han gjorde Forsøg paa at bemægtige sig det Punkt af Stillingen, han med Rette ansaae for at være det svageste. Alt dette løb saaledes rundt i mit Hoved, at jeg bogstaveligt ikke veed, hvorledes jeg kom ud fra Divisionskontoret.

Jeg kom først nogenlunde til mig selv, da jeg kom ud til Hestene, men mit unge Blod var dog endnu i en saadan Opbrusen, at min første Tanke, da min Hest strøg sit Hoved kjærtegnende op ad mig, var at raabe høit til alle Afdelingerne: «Generalen vil forlade Fæstningen, uden at Fjenden har nødt os dertil, Folk! Vi ville blive og forsvare Fæstningen, thi Krigsartiklerne sige, at vi under saadanne Forhold have Ret til at blive og forsvare vor Stilling.» Heldigvis kom min Ritmester nu ud og begyndte at tale med mig, hvorved jeg atter blev Soldat og kom i Hu, at Overgeneralens Syn paa Sagen stod langt over mit, at jeg var Soldat og kun havde at adlyde. Ritmesteren sagde til mig: «Nu kan De godt blive her, og der skal da blive sendt 16 Mand ned til Dem; jeg skal sørge for, at der bliver udtaget Folk med gode og udholdende Heste.» Idet han ønskede

mig til Lykke med det mig paalagte Hverv og udtalte Ønsket om, at han snart maatte see mig igjen med hele Lemmer, red han tilbage til Brodersby. Jeg sad af, hængte Foderposen paa Hesten, og medens denne fortærede sit Foder, sad jeg og saae med Vemod paa de Forberedelser, der bleve truffne. Nu vidste jeg nemlig, hvad de betød.

Der blev fra nu af jevnligen ført Artilleri over Broerne og videre Nord paa, Infanterikolonner opmarcherede, og omtrent Klokken 8 Aften afmarcherede den første af disse samme Vei. Ved de forskjellige Afdelingers Afmarch kunde jeg høre, at ingen af dem vidste Nogetsomhelst om, at Dannevirkestillingen var opgivet, thi alle de Udtalelser, der faldt angaaende Afmarchen, indeholdt kun Bemærkninger om, at nu skulde de afløses af dette eller hint Regiment, og det er sikkert, at Efterretningen om, at Stillingen var opgivet, først kom til de Flestes Kundskab, efter at de havde tiltraadt Retraiten. Mit Mandskab var imidlertid ankommet, og jeg havde ladet Folkene sidde af og fodre, idet jeg forudsaae, at det muligt vilde vare længe, inden der paany blev Leilighed dertil. Den ene Troppeafdeling afmarcherede nu med korte Mellemlum efter den anden, og da Klokken var omtrent 11, afmarcherede den sidste. Der var nu kun nogle Ingenieurere tilbage, der vare beskæftigede med deres sidste Arbeide, nemlig at tilintetgjøre vore Pontonbroer. Jeg stod og saae paa, at nogle af disse Folk paa en Flydebro gik over Slien for at overskjære nogle Strækbjælker, hvorefter de trak sig tilbage. Jeg blev saaledes tilsidst ganske alene med mine 16 Mand, og da mit Mandskab stadigt havde

udtalt forskjellige Gisninger om, hvad der foregik og hvad der skulde foregaae, fandt jeg det nu rigtigst at underrette dem om, at der i dette Øieblik ikke stod en eneste dansk Soldat mere bag Dannevirkes Volde, at hele den danske Armee nu var paa Tilbagetog, og at vi skulde danne Bagtrop for, saavidt jeg erindrer, 17de Regiment, at vor Opgave var at være en halv Mils Vei bagefter det sidst afmarcherede Infanteri, nøie at give Agt paa det bagved liggende Terrain og hurtigt bringe Meldinger om Alt, hvad der observeredes angaaende Fjendens Bevægelser. Jeg glemmer aldrig den Bemærkning, en af mine Dragoner kom med, efter at jeg havde meddelt dem disse Oplysninger; han sagde nemlig: «Ja, men Hr. Vagtmester, det er vel blot for at narre Preusserne til at gaae ind paa Stillingen, for at vi saa bedre kunne komme til at skyde løs paa dem.» Jeg kunde kun trøste ham med, at naar vi naaede tilbage til Dybbøl og Preusserne kom, saa vilde vi faae Leilighed til at banke dem der. I det Hele taget udtalte hver Mand sin Forbauselse over vort Tilbagetog fra Dannevirke paa en saadan Maade, at deres Harme skinnede stærkt igjennem, og jeg for mit Vedkommende troer sikkert, at hvis der var kommet Ordre, som lød paa, at den danske Armee skulde forlade Dannevirkestillingen den følgende Dag, saa havde Soldaterne, uagtet vi dengang havde en meget god Disciplin, enstemmigt raabt: «Nei, vi ville ikke forlade Dannevirke, men blive og forsvare den til sidste Mand.» Vi Soldater troede nemlig dengang selv paa Dannevirkestillingens Holdbarhed, og vi vidste, at saalænge vi holdt Fjenden udenfor Thyras

gamle Volde, forsvarede vi ikke alene vor Konge, vor Fane og vort Fædreland, men tillige vort Hus og Hjem, kort Alt, hvad vi der hjemme havde kjært.

Der indtraadte efter min Meddelelse til Mandskabet en trykkende dyb Taushed, thi Sindene vare dybt nedboiede. Jeg har altid betragtet det som Svaghed eller Mangel paa moralsk Kraft, naar en Mand, og navnlig en Soldat, græd, men jeg var den Aften saaledes tilmode, at jeg følte den største Trang til at græde, og jeg tør ikke nægte, at da den ene af Pontonbroerne, der var boret i Sænk, lidt efter lidt begyndte at gaae under Vand, hvorved Strækbjælkerne i Land løsnedes, medens Broen svaiede ud for Strømmen og omsider forsvandt under Vandfladen, stode Taarerne mig i Øinene, og hvis jeg i Øieblikket skulde have talt, da vilde det være blevet med en taarekvalt Stemme. Der blev imidlertid ikke mælet et Ord, Enhver af os var optaget af sine Tanker.

Klokken var nu 11^{1/2}, og jeg gav da Ordre til at tage Foderposerne af og stænge op. Tiden syntes aldrig at ville faae Ende, og en Time er aldrig forekommet mig saa lang som paa den Aften. Der herskede den dybeste Stilhed, og vi begyndte nu af og til at høre mistænkelige Lyde paa den anden Side Slien. Vi troede endog at høre Stemmer, der talte sagte, hvilket dog vistnok var en Følge af vor overspændte Fantasi. Jeg lod imidlertid sidde op og ventede paa, at det sidste Kvarter skulde forløbe, inden vi drog afsted. Vi havde knap siddet til Hest i 5 Minutter, før vi i et Sekund saae hele Terrainet oplyst, hvorefter der strax fulgte et frygteligt Brag eller Knald. Det kom saa pludseligt og uventet,

at Hestene bogstavelig talt sank i Knæ. I et Nu foer allehaande Tanker gjennem mit Hoved, men i næste Øieblik stod det mig klart, at det var Krudtmagasinet i Brohovedet, der sprang i Luften, efter at vore Ingenieurer forinden deres Bortgang havde lagt langsomt brændende Lunter til det. Længe efter var det, som om der regnede Sand og Grus ned fra Luften, hvorefter Alt igjen blev ganske stille. Kun vare vi Alle overbeviste om, at vi hørte en Lyd fra venstre Flanke, som om Tropper bevægede sig og som om der arbeidedes paa Noget. Jeg var temmelig sikker paa, at det var Preusserne vi kunde høre, og da Klokkeren nu endeligt var bleven 12, afmarcherede jeg med mit Kommando Nord paa.

Der kunde naturligvis kun være Tale om at ride i Skridtgang, idet jeg jo skulde holde Afstand fra Fodfolket. Da jeg var kommen et Stykke Nord for Brodersby, kom jeg i Tanke om, at den Lyd, vi havde hørt, muligvis hidrørte fra, at Fjenden foretog en Overgang ved Kappel. Hvis dette var Tilfældet, og hvis Preusserne — hvad man godt kunde vente — som sædvanligt gik frem i Ilmarch, kunde jeg let risikere at blive afskaaren, men jeg tænkte som saa, at skulde dette blive Tilfældet, og jeg ikke kunde komme den ene Vei, saa maatte jeg vel nok kunne komme en anden. Det gjaldt kun om at opdage det i Tide, og jeg fandt det derfor raadeligst at sende et Par Mand frem som Forflankører. Jeg gjorde derfor Holdt, instruerede et Par af de paalideligste Folk og lod dem rykke frem, med Ordre til foreløbigt kun at ride i Skridt samt hurtigst muligt at bringe mig Melding om Alt, hvad der maatte forekomme dem mis-

tænkeligt, og navnlig bruge deres Øren. Jeg blev holdende, indtil jeg kunde skjønne, at Forflankørerne havde faaet den fornødne Afstand, og medens vi holdt, vare vi Alle enige om, at vi havde fjendtlige Tropper i vor høire Flanke, at dømme efter den Lyd, som syntes at komme nærmere og nærmere. Lidt efter forekom det os, at Lyden snarere kom fra Kappel-Kanten, hvilket yderligere bestyrkede mig i den Tro, at Preusserne vare gaaede over Slien der omtrent paa samme Tid, som jeg var afmarcheret fra Mysunde. Vi trak os imidlertid roligt og langsomt tilbage, og efter at have passeret Aarup trak jeg mine Forflankører ind, hvorefter jeg lod to Mand blive tilbage som Bagflankører. Den første Milsvei gik Alt saa nogenlunde; vi havde af og til paa det sidste Stykke Vei stødt paa en væltet Proviantvogn eller en styrtet Hest, og vi havde hver Gang udtalt vor Forbauselse herover, men vi skulde faae noget ganske Andet at see. Jo længere vi kom frem, desto mindre behøvede vi at være i Tvivl om, at vi vare paa den rette Vei, thi denne var kun altfor sørgeligt betegnet af Efterladenskaber af den retirerende danske Armee.

Omsider var det os umuligt at ride længer. Hestene vare slapskoede, de fleste af dem hverken skærpede eller braadede, og paa dem, der havde været forsynede med Braadder, vare disse totalt bortslidte. Skrueskærping kjendte vi den Gang slet ikke til i det danske Rytteri, og Enhver, der har prøvet at komme frem til Hest eller til Vogns paa speilglatte, islagte Veie med halvslidte Hestebeslag, vil kunne forstaae, hvorledes Kavalleri er stillet, naar man under saadanne Forhold hvert Øieblik kan vente

sig indhentet af en overlegen Fjende. Tilsidst saae jeg mig nødsaget til at lade sidde af, og vi maatte nu gaae og trække vore Heste. Naar jeg her bruger Ordet trække, saa er det ukorrekt, thi vi maatte i Ordets bogstavelige Betydning gaae og holde Hovederne oppe paa Hestene, for at de ikke, selv uden Rytter, skulde gaae og falde, og dette var saa anstrængende, at naar vi et Kvartertid havde ført Hestene ved Hjælp af høire Haand, maatte vi skifte om og føre dem ved venstre. Det frøs temmelig haardt samtidigt med, at der faldt en tæt Taage, som dannede et komplet Islag. At disse Veirforhold havde generet Flere end os, saae vi sørgelige Beviser paa i Form af fastkjørte og fraspændte eller væltede Vogne, efterladte Kanoner, styrtede Heste og bortkastet Bagage. Alt dette dannede formelige Hegn paa begge Sider af Kolonneveien. Vi vare hver forsynede med 6 Braadder og en ny For- og Bagsko; jeg havde lært at beslaae, men jeg havde hverken Hammer eller Knivtang eller noget andet Værktøi, og det kunde selvfølgelig saaledes ikke nytte, at vi havde Sko og Braadder.

Ud paa Natten naaede vi omsider en Smedie, der var oplyst, og allerede paa længere Afstand hørte jeg, at Smeden var i Virksomhed. Jeg gav nu mit Mandskab Haab om, at vore Heste skulde blive godt gaaende. Da vi naaede Smedien, viste det sig, at der udenfor denne stod 12—14 Heste, alle Officersheste, med de fornødne Oppassere, og ved at henvende mig til Smeden, der med sine Medhjælpere var ivrigt beskæftiget med at skærpe, beslaae og braadde, fik jeg en saadan Besked, at naar jeg skulde vente,

indtil Touren kom til mine Heste, da var det ensbetydende med, at jeg maatte vente her, indtil Preusserne kom og tog mig. Efter at være kommen til dette Resultat, snusede jeg lidt omkring i Smedien, og for ikke at sige, at jeg stjal, vil jeg sige, at jeg «reddede» en Hammer og en Knibtang. Efter at have faaet stukket dette til mig, gik jeg ud til min Hest, og vi trak atter afsted Nord paa. Det første beboede Sted, vi kom til, var et lille Hus, der laa paa høire Side af Veien; her gjorde jeg atter Holdt, og uagtet det var sent paa Natten, brændte der dog Lys. Manden, der beboede Huset, kom strax ud og gav sig i Snak med os. Det var ret besynderligt, naar man paa Retraiten, bagefter Armeekorpsset, kom til at tale med Beboere af Gaarde eller Huse, der laae ved Veien; thi de vidste ikke, om de skulde tale tysk eller dansk, for de troede naturligvis bestandigt, at nu var det Preusserne, der vare komne, og i saa Tilfælde vilde de jo ogsaa gjerne snakke dem efter Munden. Saaledes var det ogsaa med Manden her; han blev aabenbart forbauset over, at det var danske Soldater, han havde for sig, og jeg kunde ikke dye mig for at fortælle ham, at der endnu fulgte mindst 40,000 Mand danske Soldater bagefter mig, at det vilde vare mindst 8 Dage, inden de vare marcherede forbi hans Hus, og at der foruden disse endnu var 50,000 Mand ved Dannevirke for at forsvare dette. Jeg spurgte ham, om han ikke havde en Lygte at laane os, og han bragte nu hurtigt en saadan. Medens jeg braaddede Hestene, idet jeg brugte min Kniv som Huggejern, fortalte Manden mig om sin Militærtjeneste og spurgte mig omsider, hvormange Dage jeg troede

at de Danske kunde holde Dannevirkestillingen. Jeg svarede ham, at vi kunde holde den til Dommedag og 3 Dage til, thi nu var der kommet 100,000 Mand Svenskere for at besætte Dannevirkestillingen, og det var derfor, at vi nu bleve afløste; vi skulde nu blot gaae tilbage til Flensborg, hvor vi skulde ligge og have det godt i en otte Dages Tid, da vi saa atter skulde afløse Svenskerne. Imidlertid blev hver Hest forsynet med sex Braadder, og nu stode de foreløbigt godt igjen. Vi sad nu atter til Hest, og det gik smaat fremad mod Flensborg, hvortil vi dog først naaede saa langt ud paa Morgenstunden, at det var blevet næsten lys Dag. Den Første, jeg stødte paa, da jeg svingede ud paa Chausséen, der fører fra Slesvig til Flensborg, var General de Meza. Han kom ridende ganske alene Syd fra, og hvis han den Gang kom fra Dannevirke, saa er det urigtigt, naar der fortælles, at Generalen kjørte i lukket Kareth fra Dannevirke. Hvorledes dette nu end forholder sig, saa viste dette Møde i hvert Fald, at Generalen havde været tidligt til Hest. Jeg holdt lidt an saaledes, at vi ikke svingede ud fra Kolonneveien, før han havde passeret denne, saa at han kom foran os. Da vi naaede Flensborg, var det med Nød og neppe, at man kunde passere Gaderne for Tropper af forskjellige Vaabenarter. Soldaterne laae langs Fortougene paa Stenbroen, som om det havde været paa de blødeste Græsmarker. Vi bleve strax af flere forskjellige civile Personer underrettede om, at vi kunde gaae ind baade i den og i hin Gade i Nr. det og Nr. det, hvor der da gratis blev serveret varm Mad for os. Jeg havde imidlertid en Slætning i Byen, som førte en større

Kjøbmandsforretning, og da vi netop kom forbi denne, gjorde jeg Holdt der, da jeg vidste, at der var en meget stor Stald, som rummede omtrent 60 Heste. Da jeg erfarede, at der endnu var Plads til vore Heste, lod jeg dem sætte ind her, stængede af og fodrede, hvorefter jeg sendte Dragonerne ud for at opsøge Eskadronen, melde Ritmesteren hvor jeg var, og strax melde mig, hvor Eskadronen befandt sig. Jeg gik nu ind til min Familie, hvor jeg fik mig vasket godt og blev forsynet med rent Linned, hvortil jeg høiligen trængte. Medens jeg derefter forsynede min egen Mave, sad jeg heldigvis ved et Vindue, der vendte ud mod Gaarden, og jeg blev ikke lidt forbauset ved at see en ganske ung Lieutenant komme ridende nede fra Gaarden op mod Porten paa min Hest. Jeg smed Kniv og Gaffel og med Munden fuld af Mad foer jeg ud af Boutiksdøren og var saa heldig at faae stoppet Lieutenanten et Stykke udenfor Porten. Jeg bad ham undskylde, men Lieutenanten havde vist faaet en forkert Hest, hvortil han spurgte, hvor det kunde falde mig ind at stoppe ham. Jeg svarede, at det var min Hest, at den nylig havde gjort Touren fra Dannevirke, og at Alt, hvad jeg eiede og havde, var paa Ryggen af min Hest, samt at jeg havde haft den i flere Aar og ikke paa nogen Maade vilde miste den. Endeligt oplyste jeg ham om, at jeg nu selv skulde til Hest, for at melde mig til min Ritmester. Jeg havde under dette lagt den venstre Haand paa en af Tøilernerne, nærmest fordi Hesten blev ved at gnide Hovedet op ad mig, men da jeg var færdig med at tale og haabede, at mine Ord havde bevæget Lieutenanten

til at sidde af, raabte han: «Slip Hesten og kom til Side, jeg har hverken Tid eller Lyst til at høre paa Deres Vrøvl.» I det Samme hørte jeg min Ritmesters Stemme lige bag ved mig, og aldrig nogensinde har hans Stemme lydt mere behageligt i mine Øren end i dette Øieblik, uagtet han raabte: «Hvad Satan gaaer her for sig?» Jeg dreiede mig hurtigt rundt, og i faa Ord gjorde jeg Ritmesteren bekendt med Situationen, som han forøvrigt tildels var paa det Rene med, da han saae Lieutenanten paa Ryggen af min Hest og i min Sadel. Lieutenanten undskyldte sig til Ritmesteren med, at han havde faaet Ordre til at tage en Hest paa det første det bedste Sted, hvortil Ritmesteren bemærkede, at han maatte have misforstaaet sin Ordre, thi det var dog klart, at det ikke var Meningen, at han saadan uden videre kunde tage en af hans Underofficerers Heste. Lieutenanten sad nu af, jeg fik min Hest og blev af Ritmesteren underrettet om, at Eskadronen laae et Stykke høiere oppe paa Gaden, men at jeg godt kunde sætte min Hest ind igjen i en Timestid eller halvanden, da han ikke ventede, at vi kom til at afmarchere før om et Par Timer. Jeg trak altsaa min Hest ned i Stalden igjen og havde nu den Fornøielse at hjælpe den omtalte Lieutenant til en rigtig god privat Hest, idet der stod flere saadanne i Stalden, ligesom der ogsaa hang et Par ret gode engelske Sadler. Jeg saae nu Lieutenanten for anden Gang trave ud af Porten, og da jeg atter kom ind til min Familie, erfarede jeg, at den Hest, Lieutenanten nu var redet bort paa, tilhørte en tysk Proprietair, der Aftenen i Forveien var kommen ridende Syd fra.

Jeg bemærkede, at saa var det meget heldigt, at Lieutenanten havde taget den, for naar Proprietairen var ude fra den Kant, saa var han rimeligvis kommen til Flensborg for at spionere og til Hest bringe Tyskerne Efterretninger. Jeg vilde haabe, at Lieutenanten ikke kom tilbage til Flensborg med Hesten, saameget mere som den i alle Maader var værdig til at være Officershest, thi det var en deilig halvblods Hoppe.

Efter at Hestene havde fortæret et Par Foder, vare vandede og afgnedne, og Beslagene eftersete, trak vi op til Eskadronen. Paa det Tidspunkt afmarcherede den ene Infanterikolonne efter den anden Nord paa, og Gaderne vare fyldte af en broget Masse af Fodfolk, Hestfolk, Kanoner og Vogne. Midt imellem alt dette saae man Byens Borgere og Damer ivrigt beskæftigede med at forsyne Soldaterne med Levnetsmidler eller et styrkende Glas; i det Hele taget var det næsten rørende at see den Venlighed, hvormed Flensborgs Indvaanere, navnlig i den nordlige Del af Byen, toge mod den danske Soldat. Ude ved Havnen herskede der Travlhed af en anden Beskaffenhed; nogle af vore Regimentter havde paa Retraiten været nødte til at gjøre Front mod Østerrigerne ved Sankelmark, da disse bleve for nærgaaende, og man saae nu dem, der havde maattet bøde med deres Blod i denne Kamp, blive bragte til Flensborg Havn i Vogne for at blive førte ombord i Dampskibe. Jeg lagde her blandt Andre særligt Mærke til en saaret Dragon, som forøvrigt var mig aldeles ubekjendt, da han hørte til en anden Afdeling; men paa Grund af hans

Saars Beskaffenhed har jeg mange Gange i de forløbne 27 Aar spurgt mig selv: «Gud veed, om den Mand lever?» Han var nemlig truffet i den høire Kind af en Kugle, der rimeligvis havde borttaget en Del af hans Kindtænder, saavel i Over- som i Undermunden, var gaaet igjennem Tungen og ud af den venstre Kind. Den forreste Del af Tungen var saaledes opsvulmet, at uagtet Munden stod høit aaben, var denne dog aldeles opfyldt af Tungen saaledes, at det var umuligt, at Manden kunde tage Næring til sig. Efter en kort Tid at have seet paa dette og andre sørgelige, men uundgaaelige Følger af Krigens Gang, forlod jeg Havnepladsen, medtagende et dybt Indtryk af, hvad jeg havde seet; men jeg sagde til mig: «Det har Du godt af Christian, thi Du vil nok faae ganske andre Ting at see i den Retning, og saa er det godt at være vænnet til at see den Slags.»

Efter at jeg paany var kommen op til Eskadronen, forsvandt snart Indtrykket af, hvad jeg havde seet ved Havnen, idet der nu herskede udmærket Humør og Munterhed saavel blandt Befalingsmændene som blandt Mandskabet; de havde alle spist og drukket godt og havde faaet nogen Hvile, omend kun paa Brostenene, saa at Humøret nu stod paa: «Bare Preusserne nu vilde komme, saa skulde vi vise dem, hvor David købte Øllet.» En Del af mine Kammerater opfordrede mig til endeligt at gaae med ind i det store Hjørnested, udenfor hvilket Eskadronen laa, og drikke en Kop Kaffe; det var gratis, sagde de, og de havde spist et udmærket varmt Maaltid der, drukket Kaffe og vare blevne opfordrede til at

komme igjen og faae endnu en Kop Kaffe, naar de trængte til det; jeg maatte endeligt gaae med op, thi der var tre unge Damer, som vare ualmindeligt smukke og elskværdige, og som gjorde Opvartning for dem. Mine Kammerater vidste meget godt, at de her rørte ved min svage Side. Naa Herregud, naar man endeligt skal være sammen med Kvinder, saa er det dog mere opbyggeligt at see et kjønt Ansigt end et grimt. Uagtet jeg fuldt ud følte, at vi ikke burde gjøre disse velvillige Mennesker større Besvær end nødvendigt, saa fulgte jeg dog med i Forventning om at see de tre Skjønheder. Jeg kom altsaa op i Leiligheden, og ved vor Indtræden kom en ældre Dame os imøde, men jeg kan dog ikke sige, at jeg blev ubehageligt skuffet, thi for det Første modtog hun os med en mageløs Elskværdighed og Hjertelighed, og for det Andet følte jeg, saasart jeg var kommen ind, at jeg befandt mig hos en høitstaaende Familie. Hvad de omtalte Skjønheder angaaer, blev jeg dog heller ikke skuffet, thi Kaffen blev baaret frem for os af tre unge, meget smukke og elskværdige Damer. Jeg drak min Kaffe, saae paa Damerne, talte lidt med en af dem, men følte mig en Del genert paa Grund af min Bevidsthed om, at det ikke var virkelig Trang til Forpleining, der havde ført mig ind i denne patriotiske og gæstfrie Familie. Vi saae nu fra et af Vinduerne, at Ritmesteren kom hen til Eskadronen, og vi hørte, at der blev kommanderet: «Hver Mand til sin Hest!»

Efter at have takket for den nyde Gjæstfrihed, skyndte vi os ud til vore Hæste; der blev kommanderet: «Sid op», og kort efter gik det atter Nord

paa, men rigtignok kun meget langsomt, thi saasart vi vare komne et kort Stykke Nord for Flensborg, lignede hele Chausséen, saa langt man kunde see, en kæmpemæssig sort Slange, der langsomt gled fremad. Den ene Side af Veien var optaget af en uoverskuelig Vognrække, medens den anden hovedsagelig indtoges af Infanterikolonner, Ryttere og Kanoner. Hvert Øieblik maatte vi gjøre Holdt, og naar vi endeligt marcherede, var det kun Fod for Fod. Omsider faldt Mørket paa, og ud paa Aftenen naaede vi Kollundgaard. Vi havde saaledes omtrent brugt en Dag for at tilbagelægge $1\frac{1}{2}$ Mil. Her blev gjort Holdt, og det hed sig, at vi skulde blive paa denne Gaard om Natten. Vi marcherede virkelig ind paa Gaarden, hvor der blev siddet af og givet Ordre til, at Hestene skulde i Stald, det vil sige, de kom ind i en stor Lade, der var saa overfyldt med Halmknipper, at man i Ordets bogstavelige Betydning kunde sige, at Hestene maatte kravle for at arbeide sig igjennem Knipperne, og at de stode i Halm lige til Bugen. Ved vor Ankomst var Gaarden allerede overfyldt af Infanteri, og medens vi vare beskjæftigede med at sørge for Hestene, kom der endnu flere større Infanteriafdelinger.

Nu begyndte vi at tænke paa, om der muligen var noget Spiseligt at opdrive, og jeg begav mig i den Anledning over i Vaaningshuset. Da jeg kom ind i en temmelig stor Korridor, saae jeg Gulvet overfyldt med Infanteri, idet Soldaterne laae ikke alene tæt ved Siden af hverandre, men tillige den ene Række ovenpaa den anden, og naar undtages, at der fra Gadedøren hen til den aabne Kjøkkendør

strakte sig en smal Gang, ad hvilken man til Nød kunde passere ved bestandigt at skræve eller springe over et Par Ben, var der ikke en Plet, hvor man kunde træde paa Gulvet. Jeg blev overrasket ved at see, at Soldaterne saa godt som alle havde en Rundtenom Smørrebrød i den ene Haand, ja Nogle en i hver Haand. Dette gav mig Haab om, at der ogsaa var nogle Rundtenommer at redde for mig, og efter at have balanceret mellem en Masse Ben, med hvilke jeg dog flere Gange kom i Kollision med Sporerne, naaede jeg omsider hen til den aabne Kjøkkendør. Men her var det endnu værre, thi over hele Kjøkkengulvet laae Soldaterne bogstavelig talt i Bunker ovenpaa hverandre, og med Undtagelse af en smal Strimmel langs et Kjøkkenbord, hvor Husjomfruen og tre Piger uafbrudt vare beskjæftigede med at skjære, smøre og belægge Rundtenommer, var der ikke en Plet, man kunde træde paa. Jeg indsaae strax, at det vilde være aldeles umuligt at komme frem til Bordet, og da jeg lagde Mærke til, at Rundtenommerne nu hovedsagelig gik ud af Vinduene, begyndte jeg at gjøre mig bemærket, idet jeg raabte: «Jomfru, kan der ikke gaae et Par Stykker Mad denne Vei?» Hun svarede jo, nu skulde jeg faae, og efter en kort Tids Venten spadserede der virkelig to Rundtenommer tværs over Kjøkkengulvet hen til mig. Da de omtrent havde naaet mig, sagde jeg: «Ja, men jeg har to lige saa sultne Kammerater her bag ved mig,» og der spadserede nu atter to og to Stykker hen til mig. Det er sikkert, at de mindst havde passeret tyve Hænder, inden de kom i mine; men kisteglad for mine seks

Rundtenommer balancerede jeg nu tilbage gennem Korridoren og kom ud i Gaarden, hvor jeg traf mine to Kammerater. Jeg fortalte dem, at her bragte jeg en udmærket Aftensmad, og at jeg i Flensborg havde faaet fyldt min Feltflaske med Rom. Jeg foreslog, at vi nu, forinden vi nød dette Maaltid, skulde op-søge os et bekvemt Leie for der i Ro at fortære vor Mad og saa faae os en ordentlig Søvn, hvortil navnlig jeg, der havde faaet endnu mindre Hvile end mine Kammerater, høiligen trængte. Vi begyndte nu at gaae fra Dør til Dør, fra Rum til Rum, ja, vi gik endog op ad Stiger for at forsøge Lofterne, men desværre var Alt forgjæves; thi hvor utroligt det end lyder, var det ikke muligt at finde Plads eller Leie med Tag over Hovedet til een Person, end sige til tre.

Omsider kom vi nede i Gaarden til et lille Hus af den Slags, som i Almindelighed kun har Plads til een Person; men dette var heldigvis indrettet til tre ad Gangen. Vi stode et Øieblik og saa paa Lokali-teten, og jeg bemærkede, at naar vi fik noget Halm derind, saa havde vi dog Tag over Hovedet og kunde forøvrigt have det meget ordenligt der. Mine to Kammerater hentede nu de fornødne Halmknipper, thi jeg bar bestandigt paa de seks Rundtenommer. Der kom nu et Par Dragoner til os, bærende hver sit Knippe Halm; det var af det Mandskab, som var sat til at blive ved Hestene. Vi løste Hal-men op og indrettede en Del af «Huset» saaledes, at der dannedes en Seng eller Sofa, medens Re-sten af Halmen blev lagt i en halv Alens Høide paa Gulvet. Vi gik derefter ind, satte Krogen paa

Døren for at undgaae Besøg af Andre og toge alle tre foreløbigt Plads i Sofaen, hvor vi i al Magelighed fortærede vore Rundtenommer og en lille Dram af min Flaske. Efter endt Maaltid sagde jeg: «Nu kan I to tage Plads i Sengen, saa lægger jeg mig paa Sofaen», og herom bleve vi hurtigt enige. Kort efter laa vi alle Tre, den Ene forsikkrende den Anden, at han laa udmærket godt. Jeg havde neppe ligget 5 Minutter, før der blev banket stærkt paa Døren, og jeg skulde netop til at raabe: «Gaa Fanden i Vold», da jeg hørte min Ritmester spørge: «Er Hoffmann her inde?» Idet jeg tænkte: «Farvel du deilige Nattero,» sprang jeg op og raabte: «Javel Hr. Ritmester, her er jeg», og staaende paa mine to Kammerater, aabnede jeg Døren. Ritmesteren sagde nu: «Naa, det var godt, jeg fandt Dem,» og jeg lagde Mærke til, at de to Dragoner, der havde baaret Halm over i vort lille Hus, havde været Ritmesterens Vevisere. Ritmesteren fortsatte: «De maa følge med mig saaledes, at jeg veed, at jeg har Dem i Nærheden, for jeg skal hen ad Morgenstunden have en Patrouille ud mod Kobbermølleskoven, og den maa De ride ud med; jeg veed meget vel,» tilføiede han, «at De er den af alle mine Underofficerer, der mest trænger til Hvile, men jeg seer helst, at det er Dem, der er ude, og De kan vel nok holde denne Tour ud med.» Jeg svarede: «Javel Hr. Ritmester, det kan jeg godt,» uagtet jeg allerede da gik som halvt i Søvn. Ritmesteren gik nu med mig ind i Vaaningshuset for, som han selv sagde, at skaffe mig en Soveplads i hans Nærhed, saaledes at

han hurtigt kunde faae fat i mig, men det viste sig snart at være næsten umuligt. Jeg var kommen med Ritmesteren op paa første Sal, og vi gik der fra Dør til Dør, men Alt var overfyldt. I et Værelse sad eller laa paa en Seng tre af Gaardens kvindelige Beboere, fuldt paaklædte, og Ritmesteren spurgte disse, om der ikke kunde blive Plads til denne unge Under-officer. «Jeg kan forsikkre Damerne, at han sover som en Sten, saasnart han har lagt sig,» tilføiede han. Den ene svarede: «Uagtet vi ikke veed, hvor vi skal gaae hen, da vi have rømmet saa godt som alle Værelser, saa skal vi, hvis De ønsker det, gjerne forlade dette Værelse med»; men Ritmesteren svarede herpaa, at det var langt fra Meningen; han troede kun, at det ikke kunde genere, at den unge Knægt fik en lille Plads med. Han gik og lukkede Døren, og strax efter gjorde jeg Ritmesteren opmærksom paa, at nu havde jeg fundet en meget god Soveplads; Trappen, der førte op til første Sal, dannede en Vinkel, i hvilken der fandtes flere brede Trappetrin, og idet jeg tog Plads paa et af disse, læggende Arm og Hoved paa det næste, viste jeg Ritmesteren, hvor udmærket godt jeg kunde sove her, og hvor let han vilde have ved at faae fat i mig paa denne Plads. Ved denne Leilighed havde jeg det Særsyn at see 5 Officerer ligge i een og samme Enspænderseng. Denne stod nemlig op mod en Væg med den ene Side, og de havde placeret sig som i en Sofa, den ene ved Siden af den anden, med Ryg og Hoved hvilende mod Muren, medens hver Mands Ben hvilede paa en Stol.

Jeg havde altsaa taget Plads paa Trappen, hvor

jeg snart sov trygt ind uden at føle den mindste Gene ved mit Leies Ubekvemmelighed. Jeg har ikke Begreb om, hvor længe jeg havde sovet, da jeg blev forstyrret uden dog at blive vækket, thi jeg havde kun en taaget Fornemmelse af hvad der foregik. Det var En, som faldt over mig ned ad Trappen; jeg troer, det var en Officer, thi han bandede, skjældte og spurgte, om det var et Sted at smide sig; i Halvsøvne vrølede jeg Noget om, at det var efter Ordre, og vist en hel Del mere, men sov saa strax videre. Jeg havde i Søvn en Fornemmelse af, at der blev nogen Travlhed op og ned ad Trapperne, og det stod for mig som en Drøm, at der blev sagt, at Preusserne kom, ligesom det og forekom mig, at der afmarcherede større Infanteriafdelinger. Efterhaanden blev der atter stille, og jeg blev nu ikke forstyrret, før jeg hen ad Morgenstunden blev vækket af Ritmesteren, der ruskede dygtigt i mig. Da han endeligt fik Liv i mig, sagde han: «Har De sovet godt?» — «Ja, udmærket, Hr. Ritmester.» — «Ja, det maa jeg tro, for jeg har revet og slidt i Dem for at faae Dem vækket.» Han meddelte mig nu, at jeg skulde rykke ud med 12 Mand, at jeg skulde ride til Kobbermølleskoven og saasnart Dagen brød frem, rykke gennem denne og hurtigt bringe Melding, saasnart jeg opdagede, at Fjenden trængte frem; jeg skulde betids trække mig tilbage, og naar jeg paa Tilbageetoget passerede Kobbermølleaaen, skulde jeg lade Broen kaste af, idet alle Plankerne vare løsnede. Jeg fik den udtrykkelige Meddelelse, at der ikke var flere af Vore Syd for Kobbermølleaaen, saa

at jeg altsaa kunde være sikker paa, at naar jeg paa længere Distancer saae eller i Mørke hørte Militair-Afdelinger, da var det Fjenden. Medens det Mandskab, der imidlertid havde faaet Ordre til at rykke ud, gjorde sig færdigt, fortalte Ritmesteren mig, at der om Natten var gjort blind Alarm, idet der var kommet Melding om, at Preusserne vare rykkede frem og vare ganske nær ved Gaarden, hvilket i Øieblikket havde udbredt en komplet Panik. Jeg forstod nu, at det var alt dette, jeg havde hørt i Drømme.

Jeg kom til Hest og afmarcherede med mine 12 Mand. Klokken var dengang mellem 4 og 5 Morgen, og jeg kunde saaledes beregne, at jeg kun havde faaet omtrent 3 Timers Søvn, og det ovenikjøbet under forstyrrende Forhold og efter 6 Nætters og Dages anstrængende Tjeneste. Som et Exempel paa, hvor udmattede vi vare, især af Mangel paa Søvn og Hvile, skal jeg anføre, at først da vi naaede op til Chausséen fra Kollundgaard, hvor Veien forgrener sig stjerneformigt til 6 Sider, vaagnede jeg rigtigt, idet min Hest gjorde et Feiltrin og snublede. Det Eneste, jeg var paa det Rene med, var den Ordre, jeg havde modtaget af Ritmesteren, men hvor jeg var, fra hvilken Vei jeg var kommen, og hvilken Vei jeg skulde følge, var mig altsammen ganske uklart. Ved at samle mine Tanker mindedes jeg, at jeg havde rykket ud fra Kollundgaard, men dermed stoppede hele Hukommelsen. Jeg holdt naturligvis stille, men jeg skal ikke nægte, at jeg blev temmelig uhyggelig tilmode, da jeg tiltalte Mandskabet og opdagede, at de alle sov. Jeg fik Svar af enhver af

dem, hvem jeg specielt tiltalte, men det var som om Svaret kom fra et aldeles sindssvagt Menneske. Saaledes var der En, som, medens jeg talte med ham, pludseligt sagde, idet han viste op mod Himlen: «Nej! se der, kan Ritmesteren see den delige Ildkugle, som fra Himlen kommer ned imod os der henne.» Der var i Virkeligheden ikke Tale om nogen Ildkugle, og det løb mig koldt ned ad Ryggen. Var jeg ikke i Forveien bleven aldeles vaagen, saa blev jeg det nu, thi Bevidstheden om det Alvorlige i det Hverv, jeg havde faaet, trængte sig nu frem, og jeg indsaae, at det var paa Tiden at handle. Min første Tanke, for at bringe mit Mandskab til Bevidsthed, gik ud paa at affyre min Pistol over Hovederne paa dem, da jeg af Erfaring vidste, at selv om man var nok saa træt og udmattet, saa blev man som gjenfødt, naar man hørte Skud falde. Men jeg maatte dog strax opgive den Tanke, idet jeg indsaae, at det vilde alarmere Alt, naar der faldt Skud. Jeg forsøgte derfor et andet Middel; jeg lod sidde af, gav en af Folkene Ordre til at føre min Hest, tog den Mand med mig, der havde kaldt mig for Ritmester og seet den store Ildkugle, idet jeg lod ham afgive sin Hest til en Anden, og begav mig rask frem ad en Vei paa Maa og Faa, idet jeg gav Mandskabet Ordre til langsomt at følge efter i nogen Afstand. Da jeg havde faaet et Stykke Forspring, standsede jeg pludseligt ved en Jordvold, bød ham, der fulgte mig, at være rolig, idet jeg lod, som jeg hørte noget Mistænkeligt, og sagde derpaa til ham, idet jeg sprang hen bag Volden: «Kom her, dæk Dig!» Da vi havde ligget lidt bag Volden, gik jeg et

Stykke frem i Veigrøften og kom lidt efter løbende hurtigt tilbage og sagde: «Død og Pine! hele Veien er fuld af Tyskere, knap 50 Alen fra os; løb alt, hvad Du kan, tilbage og siig, at de skal sidde op; imidlertid vil jeg iagttage, om Tyskerne rykke frem.»

Alt dette var naturligvis Opspind; men det viste sig at være praktisk, thi som med et Trylleslag blev Manden en helt Anden, idet han strax spurgte, om det var Kavalleri eller Infanteri, jeg havde opdaget paa Veien; jeg svarede, at jeg troede, der var begge Dele, og at han nu skulde skynde sig tilbage og underrette Mandskabet herom. Han løb nu alt, hvad han kunde, tilbage, medens jeg fulgte langsomt efter. Da jeg kom op til Patrouillen, fandt jeg denne til Hest og, med nogle faa Undtagelser, Folkene ved deres fulde Fornuft. Jeg rykkede tilbage til det Sted, hvor Veien delte sig; men der var ikke een af Mandskabet, der vidste, hvilken Vei vi vare komne fra, eller hvilken Vei vi skulde. Det gik dem akkurat som mig; de kunde erindre, at de havde været paa Kollundgaard, og at de havde rykket ud fra denne Gaard, men hvorledes de vare komne herop, det var der Ingen af dem, der havde nogen Erindring om. Jeg begyndte nu efter yderste Evne at orientere mig i Mørket og lod Mandskabet holde, medens jeg alene red frem ad den Vei, som jeg efter bedste Skjøn antog maatte føre i Retning af Kobbermølleskoven. Efter et kort Ridt kom jeg virkelig til Kobbermølleaaen, og ved at opdage denne var det som om der blev draget et Slør fra mine Øine. Jeg var nu fuldstændigt orienteret, red tilbage til mit Mandskab

og sagde: «Vi skal denne Vei, Folkens; dernede har vi Kobbermølleskoven,» og for at holde dem aarvaagne sagde jeg: «Men nu gjælder det om at holde Ørene stive, for jeg er overbevist om, at Tyskerne ligge lige her i Udkanten af Skoven.» Alle disse Fortællinger om Tyskernes umiddelbare Nærhed havde den forønskede Virkning, thi mit Mandskab var nu fuldt aarvaagent. For at holde Folkene saa meget som muligt i Virksomhed gjorde jeg Holdt et Stykke forinden vi naaede Kobbermøllebroen, lod dem sidde af, for at Fjenden i Mørket ikke saa let skulde kunne observere dem, og bød dem at være saa stille som muligt. Jeg sendte derefter to Mand frem til Fods med Ordre til saa lydlost og dækket som muligt at snige sig hen til Broen, hvor de da skulde forblive et Kvarters Tid og nøie give Agt paa enhver Lyd, de hørte fra Skoven, efter hvilken Tids Forløb den Ene skulde komme tilbage med Melding, medens den Anden skulde forblive paa Post, indtil Patrouillen kom til Broen. Det øvrige Mandskab gav jeg Ordre til ligeledes at give nøie Agt paa Alt, hvad de hørte. Efter et godt Kvarters Forløb kom den ene Mand tilbage og meldte, at Alt var roligt, der var ikke den ringeste Lyd, der tydede paa, at Fjenden var i Nærheden; det Eneste, de havde hørt, var en Hund, som uafbrudt tudede, og det lød, som det var et Stykke inde i Skoven. Jeg lod nu atter sidde op og rykkede frem, men da jeg indsaae, at der skulde Forsigtighed til, naar jeg i Mørke skulde rykke over Broen og frem til Skoven, sad jeg selv af og gav mit Mandskab Ordre til at blive hol-

dende, indtil de hørte et tre Gange gjentaget Ugle-skrig, saa skulde de rykke frem, indtil de stødte til mig. Med min ene Pistol i Haanden sneg jeg mig fremad, følgende Veigrøften, og naaede paa denne Maade hen til en lille Kro, der laa lige i Udkanten af Kobbermølleskoven. Efter længe at have ligget og lyttet uden at høre Noget, listede jeg mig rundt om Kroen, lyttende ved alle Vinduer, men heller ikke her hørtes en Lyd. Indgangsdøren til Kroen stod halvt aaben, hvilket forundrede mig; jeg gik forsigtigt ind i Forstuen, men jeg fandt det dog ikke raadeligt at aabne nogen Dør, thi, tænkte jeg, der kunde jo være Mulighed for, at en mindre, preussisk Afdeling kunde have søgt Nattely her, stolende paa, at den ikke vilde blive overrumplet af de Danske. Jeg listede derfor ganske forsigtigt ud igjen, og først, da jeg atter var kommen udenfor, hørte jeg, ligesom Dragonen, en Hund give en klagenende Lyd fra sig, ikke ret langt fra mig.

Efter at være kommen ud paa Veien, gik jeg et Par Hundrede Alen tilbage, satte Hænderne for Munden og hujede tre Gange, idet jeg efterlignede en Ugles Tuden, og jeg hørte kort efter mine Dragoner rykke frem ad Chausséen. Da de havde naaet mig, fortalte jeg dem, at jeg havde været nede ved Kroen, men at der ikke havde været Lys i et eneste Værelse. Det Samme havde forøvrigt været Tilfældet næsten overalt, hvor vi kom frem, navnlig i Kroer, hvor man dog vidste, at der hvert Øieblik kunde komme Troppeafdelinger. Jeg bemærkede, at det godt kunde være muligt, at en Del Tyskere havde lagt sig til at sove i Kroen, og at det var dem, der

havde paabudt Slukning af al Belysning, og i saa Tilfælde var det min Mening, at vi skulde tage dem til Fange allesammen, enten der var faa eller mange. Jeg mindede Folkene om, at Tordenskjold havde taget en hel Fæstning med sine to Mand, saa vi kunde sagtens tage en Kro, naar vi vare tolv Mand, selv om denne virkelig skulde indeholde den fire-dobbelte Styrke. Jeg havde efter denne Udtalelse den Glæde at overbevise mig om, at nu var mit Mandskab fuldstændig kampdygtigt og klarhovedet, thi flere af Folkene svarede i Munden paa hverandre, at naar jeg førte dem an, saa kunde de tage en dobbelt saa stor Styrke. Jeg svarede: «Det kan jeg lide Jer for, Folk, og nu vil jeg kun ønske, at der maa være nogle Tyskere i Kroen, thi saasnart vi saa har overmandet og afvæbnet dem, saa skal vi sgu have noget Kaffe og en Dram, saafremt andre Tyskere, der muligvis ere i Nærheden, give os Tid dertil; det gjælder kun om, at ikke en eneste Mand undslipper; den, der ikke øieblikkeligt overgiver sig, hugge vi ned paa Stedet, men til Hest kunne vi selvfølgelig Intet udrette; den Expedition maae vi udføre til Fods; jeg tager ti af Jer med mig, medens to maa blive tilbage ved Hestene.» Da jeg spurgte, hvem der helst vilde blive ved Hestene, var der ikke Een, der havde Lyst til dette Hverv, og for at der ingen Uret skulde skee, tog jeg høire Fløimand af hver fire til at holde Hestene. Jeg lod Mandskabet, der havde «Karabinen i Hagen», sætte denne i Nødremmen, tage Pistolen i Haanden, og efter at have sammenkoblet Hestene, 7 til den ene og 6 til den anden, gav jeg de to Mand Ordre

til at give nøie Agt paa hvad der passerede, medens vi vare borte, og eventuelt søge at komme tilbage med Hestene.

Efterfulgt af mine ti Mand sneg jeg mig nu lydløst frem til Kroen. Foruden Hoveddøren var der endnu to Døre, som det var nødvendigt at besætte; men da jeg ikke havde meget Mandskab at undvære, blev der kun sat een Mand ved hver Dør med Ordre til at hugge eller skyde dem ned, der muligt vilde søge Flugt gennem disse. Efter at vi lydløst vare komne ind i Bygningen, undersøgte vi med stor Forsigtighed alle Værelserne ved Hjælp af brændende Svovlstikker, men til vor store Skuffelse viste det sig, at Huset var tomt og forladt. Der fandtes end ikke Spor af Fødemidler eller Drikkevarer, men en Masse tømte Flasker. Alt tydede paa, at her nylig havde været en Troppeafdeling, og at Eierne havde forladt Huset med en Del af sit Bohave for ikke at oppebie Preussernes Ankomst.

Jeg lod nu Hestene rykke ned til Kroen og trække ind i Stalden, hvor de i hvert Fald stode lunere end under aaben Himmel, sendte to Mand til Hest frem paa Chausséen en 5—600 Alen Syd for Kroen med Ordre til hurtigt at ride ind med Melding, saasnart de opdagede Noget. To Mand blev i Stalden hos Hestene, der selvfølgelig forbleve opstængede, medens jeg med Resten af Mandskabet gik op i en Stue, hvori vi havde tændt en Lampe, for der at oppebie Dagens Frembrud. Snart vare alle Piberne i Gang, og vi sade just og gave vor Harme Luft over, at der ikke havde været Preussere i Kroen, da vi pludseligt hørte et klagende Hyl, som

syntes at komme fra Gulvet. Efter et Øiebliks Betænkning var jeg paa det Rene med, at der maatte være en Hund indelukket i en Kjælder, og i Kjøkkenet fandt vi da ogsaa en Lem, der førte ned til et underjordisk Rum. Jeg aabnede Lemmen lidt, floitede og lokkede som for en Hund, og strax efter snøftede Dyret ved Sprækken af Lemmen, som jeg nu aabnede. I det Samme sprang en halvstor, langhaaret Hund op i Kjøkkenet. Den saae sig lidt ængstelig om; men da vi begyndte at klappe og kjærtregne den, gav den sin Glæde Luft over at være sluppen ud af sit Fangenskab. Senere fulgte den med os, og navnlig viste den stor Forkjærlighed for en af de Dragoner, jeg havde med, og hos hvem jeg ofte saae den i den Tid, vi laae ved Dybbøl. Jeg gik nu med en af Folkene ned i Kjælderen for at see hvad den indeholdt. Ved det første Lysskjær saae jeg en meget stor Stabel Flasker, men det viste sig rigtignok, at det var Sodavand. I en Krog paa Jorden fandt jeg en Flaske Rom, og foruden dette fandtes der kun en Tønde halvt fuld af Spegesild. Vi samlede nu hvad vi kunde finde af Glas og Kopper i Kjøkkenet, og fik os nogle Omgange af de fundne Drikkevarer. Folkene spurgte mig nu, om det ikke kunde gaae an at tage et Par Spegesild, og jeg svarede, at de maatte fortære dem allesammen, hvis de havde Lyst, men de maatte vel betænke den Tørst, der vilde følge efter. De spiste nu Spegesild og drak Sodavand, saa det var en Fornøielse at see paa, og de bleve omsider saa muntre deraf, at man skulde have troet, de vare til et al-

mindeligt Drikkegilde, hvor der var blevet trakteret med stærke Varer.

Jeg havde ladet de to Mand, der holdt paa Chausséen, afløse, og saa snart det var blevet saa lyst, at man nogenlunde kunde see, rykkede vi langsomt frem gennem Kobbermølleskoven Syd paa. For nogenlunde at sikkre mig sendte jeg en Mand ud til Høire og Venstre som Sideflankører. Vi vare omtrent naaede midtvejs gennem Skoven, da vi saae Hovedet af en Mand komme frem over en Bakkekam 7—800 Alen foran os. Vi vare Alle enige om, at det var en Tysker. Jeg gjorde Holdt, sad af, lagde mig ned i Grøften og med en Riffel, jeg selv førte med mig, tog jeg Sigte med fast Anlæg paa en Chaussésten. Saasnart Personen var kommet saa meget op paa Bakken, at hans Bryst viste sig over denne, gav jeg Ild. Ikke saasnart var Skuddet faldet, før mit Mandskab, der holdt til Hest og saaledes kunde see noget længere end jeg, raabte: «Hurra! han faldt, han rullede i Grøften.» «Godt,» svarede jeg, «saa venter vi til den Næste kommer, og saa skal han nok komme samme Vei.» Efter at jeg paany havde ladet min Riffel, indtog jeg min forrige Stilling for at afvente den næste Tyskers Ankomst. Vi saae nu en herreløs, opsadlet Hest, der kom strygende i Galop hen ad Chausséen; den standsede ved vore Heste, og vi opdagede nu til vor Forundring, at det var en dansk Dragonhest, men fra et andet Regiment. Den havde hele Oppakningen paa Sadlen med Undtagelse af Kappen, og Pistolen sad uladt i Hylsteret. Der var flere Tegn paa, at Hesten var styrtet paa en brat og voldsom Maade,

idet Fodtrinet paa høire Stigboile var bøiet saa stærkt op mod Bøilen, at det stod helt paa Kant, ligesom Hestens høire Side var stærkt tilsolet. Vi tabte os i forskjellige Gisninger over, hvor den var kommen fra, og hvilken Skjæbne dens Rytter havde faaet, thi vi havde slet ikke været sammen med det Regiment, hvortil Hesten hørte. Jeg besluttede, for saa vidt Forholdene tillode det, at tage den med, og jeg indtog nu atter min Plads i Veigrøften for endnu en kort Tid at afvente, om der skulde være flere Preussere, der havde Lyst til at komme op paa Bakken og nyde Udsigten, men jeg havde knap ligget i ti Minutter, da jeg hørte, at det knagede og bragede langs den modsatte Side af Skovgjærdet, der paa dette Sted var meget tæt bevoxet med Tjørn. Jeg gjorde strax Front mod Gjærdet, idet jeg tænkte: Nu er da Satan løs, nu har de Gavtyve alligevel snydt mig og har krøbet langs Skovgjærdet; men jeg havde knap udtænkt, før en Stemme i stærk jydsk Dialekt raabte: «Aa, Herre Gud, skyd dog endelig ikke igjen;» idet jeg sænkede Bøssen, viste der sig mellem Buskene et Ansigt saa blegt som et Lig, og strax efter kravlede Kroppen med stort Besvær over Hegnet og rullede ned i Grøften. Jeg saae nu, at det var en dansk Infanterist, og spurgte: «Hvor kommer Du dog fra, Menneske?» Han forklarede nu, at han paa Re-traiten var bleven saa syg, at han havde maattet lægge sig i en Veigrøft, hvor han havde tilbragt Natten, at han hen paa Morgenstunden atter havde gjort Forsøg paa at gaae videre, og at han med stor Anstrængelse var naaet frem til et Stykke fra

Skoven, hvor han var falden og atter bleven liggende, ude af Stand til at komme videre. Han havde ligget her indtil for en halv Times Tid siden, da han havde seet de preussiske Kolonner rykke frem, og han gjorde nu en sidste Anstrængelse for at undgaae Fangenskab. «Jeg blev ligesom oplivet og syntes at faae lidt flere Kræfter,» sagde han, «da jeg var naaet et Stykke ind i Skoven og kom op paa en Bakke, hvor jeg saae, at der i nogen Afstand holdt danske Soldater; men da var det, at Vagtmesteren skjød paa mig, og Kuglen fløitede lige forbi mit venstre Øre; jeg turde nu ikke gaae frem ad Veien længer, da jeg var bange for, at De skulde skyde igjen; saa kastede jeg mig ned i Grøften og slæbte mig saa frem indenfor Skovgjærdet og naaede endelig hertil, men nu er det mig ogsaa umuligt at gjøre et Skridt længer.» Da jeg udtalte min Forundring over, at han i sin jammerlige og udmattede Tilstand vedblivende havde slæbt paa det tunge Gevær, kom der Liv i Øinene paa denne brave Mand, og han svarede: «Mit Tornyster maatte jeg gaae fra, men mit Gevær kunde jeg dog ikke kaste fra mig, thi hvormed skulde jeg saa have gjort Modstand, naar Preusserne havde naaet mig, for Vagtmesteren kan da vel nok begribe, at jeg ikke saadan vilde lade mig ta'e, uden at stritte imod saa godt som min syge Krop evnede. Naar nu jeg bare vidste hvordan jeg skulde komme herfra, saa at Tyskerne ikke skal have den Glæde at tage mig, for jeg vilde dog saa gjerne være med til at forsvare Dybbølskandserne.» Jeg svarede: «Du skal Fanden brøle mig ikke blive taget af Preusserne denne Gang, det skal jeg svare

Dig for, om vi saa skal bære Dig paa Hænderne herfra og ind til Vognparken.» Paa mit Spørgsmaal, om han troede, han kunde hænge paa en Hest, svarede han jo, det troede han nok, naar han bare kunde komme op. Jeg lod nu den fremmede Hest trække frem, og kort efter sad den brave Jyde paa Ryggen af denne. Saasnart han var kommen i Sadelen, sagde han: «Vil De saa ikke være saa god at give mig mit Gevær,» idet han tilføiede: «med mindre at Vagtmesteren vil laane ham, for han rækker vel nok lidt længere end den, De har.» Jeg takkede ham for hans gode Tilbud, saa meget mere, som jeg fuldt ud vurderede Størrelsen af det Offer, han her bragte, og forsikkrede ham, at uagtet min Riffel var noget kortere, saa var jeg dog i Stand til at sende Fjenden en Hilsen paa omtrent 1000 Alens Afstand, og det havde han jo forøvrigt nylig selv seet Bevis paa. Hertil svarede han lakonisk: «Ja—a — den var god nok, og jeg er glad ved, at den ikke var bedre.» Jeg lod ham nu ride Nord paa, forklarede ham, at han efter en god Fjerdingsvejs Ridt vilde passere Kobbermølleaaen, at han, saasnart han var over denne, kunde betragte sig som værende i Sikkerhed for Preusserne, at han hinsides Aaen vilde støde paa en Vognpark af omtrent 800 Vogne, og at han altsaa her paa en af disse vilde kunne finde bekvem Befordring til Dybbøl. Da han skulde til at ride, vilde Hesten ikke frem. Jyden, der var en høi Mand med uforholdsmæssigt lange Ben, tog Hestens Manke og viklede den om sin venstre Haand og greb Tøilerne med høire Haand; Bøssen havde han faaet hængt over Skuldrene, og trods Mandens

lidende Tilstand kunde jeg ikke lade være at smile over denne Karrikatur til Hest. Jeg tog nu hans Hest ved Tøilen og førte den et Par Hundrede Alen bort fra vore Heste, slap den og drev den et Stykke fremad; men inden jeg var kommen Halvveien tilbage til mit Mandskab, havde Hesten gjort omkring, og den kom tilbage til Folkene længe førend jeg naaede til dem. Efter at Forsøget var gjentaget, og Hesten havde løbet flere Hundrede Alen forbi os, saaledes at jeg kunde befrygte, at den ved et gjentaget Forsøg løb «durch» lige til Preusserne, indsaae jeg, at det ikke var raadeligt at forsøge en Gang endnu. Vi hjalp nu Manden ned af denne Hest, og jeg satte ham op paa min egen med Paalæg om, at han skulde underrette Trainet om, at det var min Hest, og at jeg selv vilde indfinde mig for at afhente den. Det var en Hest, som jeg den Gang havde redet i fire Aar, og om hvilken jeg kunde skrive en hel Bog. Jeg er overbevist om, at den endnu den Dag i Dag i 4de Regiment er kjendt under Navn af «Jernbrækkeren». Det var naturligvis et ikke ringe Offer, jeg bragte ved at udlaane denne Hest, og jeg havde neppe kunnet bekvemme mig dertil, naar det ikke havde været for den brave Jydes Skyld. Jeg sagde til min Hest, idet jeg klappe den paa Halsen: «Vær nu en god Dreng, jeg kommer snart og henter Dig,» og jeg havde haft saa mange Exempler paa, at den forstod mig, at jeg heller ikke denne Gang tvivlede om, at den fattede Betydningen af, hvad der foregik. Jeg fulgte et lille Stykke med den op ad Veien og vendte saa om;

den saae sig lidt om efter mig, vrinskede og fortsatte Veien Nord paa med Infanteristen.

Jeg havde af ham faaet Underretning om, at Preusserne, da han gik ind i Skoven, vare omtrent $\frac{1}{4}$ Mil udenfor denne, og jeg gjorde den Beregning, at naar jeg snart kunde komme afsted og ride rask, saa vilde jeg kunne naae Udkanten af Skoven, forinden Preusserne ankom dertil, hvorfor jeg, saasnart jeg havde seet, at min Hest i jevnt Trav bar Jyden afsted, satte mig op paa den fremmede Hest og travede med mit Mandskab Syd paa gjennem Skoven. Men allerbedst som vi rede fremad for at naae Udkanten førend Preusserne, hørte vi pludseligt Skydning fra den sydlige Del af Skoven. Jeg gjorde strax Holdt og overveiede, hvad det kunde være; da der jo Ingen var ude fra vor Side, kunde jeg ikke begribe, hvad Tyskerne skjød efter, medmindre de holdt Skiveskydning. Tilsidst udtalte jeg til mit Mandskab den Mening, at det kunde være meget muligt, at det var Preusserne og Østerrigerne, der vare komne i Totterne paa hinanden. Rygtet gik nemlig allerede den Gang, at disse vare blevne uenige om Delingen af Stegen. Vi marcherede nu atter fremad, idet jeg bemærkede, at det jo kunde være Sjov, hvis vi kunde være til Stede og paa Afstand see Preusserne og Østerrigerne «mule» hinanden. Jeg stillede den af mit Mandskab, der havde den raskeste Hest, i Udsigt at komme til at indbringe en saa betydningfuld Melding. Vi havde redet omtrent et Kvarter i skarpt Trav, i hvilken Tid Skydningen var tiltaget, og vi vare naaede omtrent til den sydlige Udkant af Skoven, da jeg opdagede, at en

fjendtlig Kavalleripatrouille paa henved en Snes Mand rykkede frem mod Skoven. Jeg sagde til mine Folk: «Der kommer, Fanden ta'e mig, Tyskerne, og nu kan vi maaskee faae Anledning til at hilse God Morgen paa dem; nu vil jeg bare bede Jer om at lade Dyrene rende ud, holde Jer godt sluttede og hugge løs, indtil jeg kommanderer Holdt. Selv om det seer ud til, at de ere et Par Mand eller 10 flere end vi, saa skal vi nok føre de halve af dem tilbage som Fanger, mens Resten bliver liggende med Næsen i Veiret paa Landeveien.» Jeg kommanderede dernæst «Fri Trav», og vi kom snart disse Tyskere saa nær, at jeg kommanderede «March, March». De fordømte Tyskere parerede deres Heste og gjorde omkring, men just som de skulde tiltræde deres Tilbagetog, blev der aabnet en livlig Geværild i deres ene Flanke fra Skovhegnet tilhøire for Chausséen, og Pokker tog nu ved dem. I vild Flugt rede de tilbage, og det saaes tydeligt, at Flere bleve saarede, men de bleve hængende paa Ryggen af Hestene. Der blev paa Pladsen efterladt en meget smuk Officerssabel, som jeg medtog og senere afleverede til Ritmester Sommer. Den lille Salve, der var bleven affyret mod det fremrykkende preussiske Kavalleri, var kommen mig lidt paa Tværs, idet den rimeligvis var Skyld i, at jeg ikke her fik et pænt lille Sammenstød med den fjendtlige Afdeling, der i flyvende Karriere tog Flugten. Da jeg indsaae det Frugtesløse i at forfølge Patrouillen, parerede jeg Hestene for at faae Oplysning om den gaadefulde Skydning. Saasnart jeg havde gjort Holdt, sprang der en Infanteri-Underkorporal ud over Skov-

gjærdet, efterfulgt af 16 Mand. Underkorporalen, hvis Navn jeg desværre har glemt (hvilket jeg saa meget mere beklager, som han var en Mand med Hjertet paa rette Sted og i Besiddelse af en Snarraadighed, som gjorde ham skikket til en høiere Befalingsmandsstilling end den, han beklædte), kom hen til mig og sagde: «Det var vor sidste Anstrængelse, det var godt, De kom, for ellers vare vi rimeligvis alle bleve tagne til Fange eller skudt ned. Vi bleve igaar afskaarne, og med stort Besvær naaede vi henad Morgenstunden Skoven, men vi vare saa anstrængte, at neppe een af os da var i Stand til at gaae et Skridt videre. Da Tyskerne begyndte at gaae frem mod Skoven med mindre Afdelinger, spredte vi os langs Skovgjærdet med en Snes Skridts Afstand mellem hver Mand, for at Fjenden skulde troe, at Skoven var besat af en større Styrke, og fra denne Stilling have vi med velrettede Skud to Gange tvunget Fjenden til at gaae tilbage; men da var det, at de sendte Rytteri frem, rimeligvis for at see hvor stor Styrke der befandt sig indenfor Skovgjærdet. Saasnart vi saae disse komme frem, begyndte vi at trække os sammen her ned imod, men vi fik ikke udført denne Manøvre, da det paa Grund af Udmattelsen gik meget langsomt, og fordi Preusserne, saasnart de vare komne indenfor Skuddistance, satte Hestene i strygende Galop og saaledes naaede Skoven i et Nu. Da jeg i det Samme saae Vagtmesteren komme med Deres Dragoner, raabte jeg: «Skynd Jer nu, for nu maae vi give Dragonerne en Haandsrækning.» Jeg svarede: «Ja, Tak skal De have, det var en Bjørnetjeneste, De der gjorde os, for jeg

tænker nok, at vi skulde have faaet Bugt med dem, og ovenikjøbet faaet nogle Stykker overtalte til at gjøre os Selskab Nord paa.»

Der stod, eller rettere sagt, laae nu 14—16 danske Infanterister foran os; de havde Alle blege Ansigter, Klæderne vare forfærdeligt tilsølede, og af hele deres Udseende var det let at skjønne, at de havde udtømt deres sidste Kræfter. Der blev nu et Øieblik raadslaaet om, hvad der kunde gjøres for at skaffe disse Mennesker velbeholdne tilbage paa den anden Side Kobbermølleaaen; jeg gjorde dem bekendt med, at de havde kun en lille halv Mil til Kobbermølleaaen, og at der et kort Stykke paa den anden Side af denne stod en Vognpark af flere Hundrede Vogne, og naar de blot kunde naae dertil, saa vare de klarede. Underkorporalen bemærkede, at han var bange for, at Tyskerne tog dem, længe før de naaede Broen, for skulde de gjøre endnu et Forsøg paa at komme tilbage, da vidste han, at dette kun kunde skee meget langsomt, da de fleste af dem vare saa godt som ude af Stand til at gaae og kun kunde komme afsted ved at blive understøttede af dem, der vare lidt mere ved Kræfter. Jeg lovede dem nu, at naar de vilde begive sig paa Vei strax, da vilde jeg søge at holde Fjenden tilbage i en Time, og paa den Tid, mente jeg, vilde de nok kunne naae over Aaen. Dette Tilbud tog den raske Underkorporal imod, og han begyndte strax at opmuntre Mandskabet til en sidste Anstrængelse, hvorpaa nogle strax, omend med noget Besvær, kom paa Benene. Disse Folk opmuntrede eller hjalp nu de Andre, og snart stod den lille Styrke paa Veien,

støttende sig til Geværerne. Efter at jeg endnu en Gang havde forsikkert dem, at i den første Time skulde der ingen Preussere indhente dem, satte de sig i Bevægelse gennem Skoven. Forinden de gik, spurgte flere af dem, om de ikke maatte faae at vide, hvad jeg hed, og efter at jeg havde sagt dem dette, raabte de, trods deres store Udmattelse, et tredobbelt Hurra for mig. Jeg saae med sand Deltagelse den lille Trop slæbe sig frem ad Landeveien, og uagtet jeg fuldt vel indsaae, at det kunde blive meget vanskeligt for mig at holde det Løfte, jeg havde givet, saa besluttede jeg dog at gjøre Alt, hvad jeg kunde, for med min ringe Styrke at opholde Fjenden saa længe som muligt. Jeg skal her tilføie, at jeg flere Aar efter Krigen har haft den Fornøielse at træffe sammen med tre af de Personer, som her vare tilstede, nemlig en Uhrmager i Korsør, en Kjøbmand i Kallundborg og en Mand i en lille By mellem Slagelse og Korsør.

Efter at jeg havde tabt den lille Afdeling af Syne bag den første Bakke, vendte jeg min Hest og rettede min Opmærksomhed mod Fjenden, thi jeg havde nu en Opgave, der maaskee kunde blive vanskeligt at løse. Der var i Øieblikket ikke en Fjende at opdage, hvorfor jeg, ladende mit Mandskab tilbage, red et Tusind Alen frem til et Høidedrag; men jeg var neppe kommen op paa dette, før jeg fandt det raadeligst strax at trække mig lidt tilbage, thi lige nedenfor Bakken stod der en fjendtlig Styrke paa flere Tusind Mand. Da jeg noget længere tilbage bemærkede endnu langt større Troppemasser, red jeg i skarpt Trav tilbage til Skoven, lod mit Mandskab,

med Undtagelse af to Mand til Hesteholdere, sidde af og lod Hestene rykke tilbage bag den nærmeste Bakke, hvorpaa jeg tilligemed mine 10 Mand tog Stilling bag Skovgjærdet med en Afstand af en halv Snes Alen mellem hver Mand, saaledes at vi altsaa fik besat noget over 100 Alens Længde af Skovgjærdet. Jeg gav Ordre til, naar Fjenden rykkede frem og var kommen til et nærmere betegnet Punkt, da at tage godt Sigte, fyre og lade og fyre saa hurtigt, som det var muligt, for at Fjenden skulde tro, at vi vare en stor Styrke. Vi laae saaledes og lurede omtrent i ti Minutter, uden at der viste sig en eneste Mand. Jeg var overbevist om, at naar jeg saae Fjenden rykke frem, saa vilde det være i en udstrakt Kjæde mod Skoven; men det Modsatte viste sig at blive Tilfældet, thi Preusserne gjorde ikke saa store Omstændigheder af Bagateller; der kom tværtimod en sluttet Infanterikolonne paa 2—300 Mand marcherende frem ad Chausséen mod Skoven. Jeg gloede lidt paa dem og lagde Mærke til, at de bar Geværet i høire Haand med Undtagelse af de forreste Geledder, der havde Geværet i en Stilling lig «Til Skydning færdig.» Jeg lod mit Mandskab løbe hurtigt sammen og kommanderede «an og fyr». Det var min Hensigt at sende dem endnu een saadan Hilsen, men da denne lille Salve kun bevirkede en forceret Fremrykning af Fjenden, trak jeg mig hurtigt og saa skjult som muligt tilbage til vore Heste. Jeg lod sidde op, men begav mig selv atter fremad for at iagttage Fjenden og opdagede nu, at han havde gjort Holdt et Stykke fra Skoven og sendt nogle faa Mand frem mod denne. Jeg gik nu tilbage til

min Patrouille, og vi trak os tilbage omtrent til Midten af Skoven. Her gjorde jeg Holdt paa et Sted, hvor vi havde en temmelig høi Bakke mellem os og Fjenden. Jeg sad nu atter af og lod tre Mand, der særligt havde Ord for at skyde godt, ligeledes sidde af. Jeg sendte derefter en Mand ind med Melding, at nu rykkede Preusserne frem, hvorpaa jeg med de tre Mand gik et Stykke frem. Vi indtog hver en dækket Stilling saaledes, at vi kunde skyde med fast Anlæg, og jeg sagde: «I veed jo, Folkens, hvad det dreier sig om; det er ikke for at forsvare Skoven, men kun for at opholde Fjenden saalænge, indtil vore Infanterister ere komne i Sikkerhed, og det gjælder derfor kun om at tage Tyskerne sikkert paa Kornet, naar de nu vise sig paa Bakken.» Efter en kort Tids Venten viste der sig et Par Preussere. To af os gave Ild, og den ene Mand faldt, medens den anden trak sig tilbage. Vi ladede atter og ventede paa de Næstes Komme. Det varede noget, inden der atter viste sig nogen Fjende, og jeg begyndte at blive lidt urolig for en omgaaende Bevægelse, som jo let lod sig udføre i Skoven. Jeg sendte derfor et Par Dragoner til Hest ud i høire Flanke for at sikre mig mod denne Fare. I venstre Flanke havde jeg Flensborg Fjord med Udsigt til denne, saa at der fra den Kant ikke var Noget at befrygte. Kort efter viste Preusserne sig atter indenfor Skuddistance; denne Gang var det dog ikke enkelte Soldater, men Kolonner af flere Hundrede, og samtidigt kom mine Dragoner i skarpt Trav fra Skoven og meldte, at Preusserne vrimlede frem. Jeg sagde til mine tre Mand: «Lad os nu sende dem

disse fire, for nu er der da Sandsynlighed for at træffe, og maaskee vi kan faae sendt dem fire til.» Vi fyrede altsaa, men uagtet jeg troer, at vi skjød godt, saa gjorde det tilsyneladende ikke større Virkning, end om vi havde skudt med Melboller, og til at lade og skyde igjen blev der ikke Tid, thi Fjenden mylrede nu i Løb ned ad Bakken. Jeg indsaae, at det var paa høie Tid at komme til Hest og komme tilbage, naar vi skulde faae Tid til at efterkomme Ordren om at afkaste Broen over Kobbermølleaaen, navnlig hvis Preusserne vedbleve at gaae frem paa samme Maade som de nu gjorde. Vi naaede kort efter Kobbermølleaaen, kastede Broen af og trak os tilbage til omtrent et Tusind Alen fra denne. Jeg sendte nu atter en Melding om det Passerede samt om, hvor jeg for Øieblikket holdt.

Kort efter modtog jeg Ordre til at trække mig tilbage til Korsveien. Da jeg ankom hertil, stod der flere store Infanterikolonner opmarcherede, ligesom min Eskadron holdt til Hest der. Der var desuden en Vognpark af flere Hundrede Vogne, og i første Øieblik begreb jeg ikke hvorledes disse skulde faae Tid til at komme bort, hvis Fjenden vedblev at rykke saa raskt frem. Jeg afgav Melding til Ritmesteren om, hvad der var passeret, og fik nu Ordre til med det Mandskab, jeg havde, og tre Mand til, at danne Bagtroppen for det Infanteriregiment, der skulde danne Arrièregarden. Den ene Afdeling afmarcherede nu efter den anden, ligesom Vognene begyndte at sætte sig i Bevægelse. Det Hele dannede snart en uoverskuelig Række paa den ene Side af Chausséen, og efter kort Tids Forløb var der kun eet Infanteri-

regiment, jeg erindrer ikke bestemt hvilket, men jeg troer, det var 9de eller 17de Regiment, tilbage, foruden mig med mine 15 Dragoner. Efter omtrent en Times Forløb satte Regimentet sig ligeledes i Bevægelse, og efter endnu et Kvarters Forløb fulgte jeg efter, idét jeg efterlod et Par Mand som Bagflankører. Det gik kun meget langsomt fremad, og først henimod Middagstid vare vi naaede til nogle Høidepunkter et Stykke Syd for Hønsnap. Preusserne vare samtidigt rykkede frem, og deres Manøvrer tydede stærkt paa, at de havde til Hensigt at angribe, hvorfor der blev gjort Holdt. Infanteriet indtog Slagstilling, der blev udstillet en Forpostkjæde paa det nævnte Høidedrag, og jeg fik Ordre til at sætte en Dragon mellem hver dobbelt Infanteri-Vedetpost. Vi havde fra vor Forpostkjæde en vid Udsigt over Terrainet, og vi kunde derfra iagttage enhver af Fjendens Bevægelser. Han havde i Dalen udkastet en tæt Kjæde, bag hvilken der paa en temmelig lang Udstrækning stod Kolonner af indtil 4—500 Mand hver, medens der omtrent 1000 Alen længere tilbage paa Chausséen stod opmarcheret Kolonner paa flere Tusinde Mand. Vi holdt saaledes i en truende Stilling overfor hinanden og ventede hvert Øieblik, at Preusserne skulde angribe. Hen paa Eftermiddagen begyndte der at falde en tæt Regn, medens det samtidigt frøs haardt og blæste stærkt, saa at Veiene bleve som et Speil, medens saavel Folk som Heste vare bedækkede med et Islag saaledes, at ved hver Bevægelse, der blev gjort, sprang Isstumperne af dem. Saalænge vi holdt stille, havde vi den Fordel at have Veiret paa Ryggen, medens Fjenden havde

det i Næsen. Vi holdt saaledes og saae paa hinanden som to Modstandere, der frygte hinandens Styrke, indtil Klokken blev henved 4, til hvilken Tid det allerede begyndte at skumre. Der blev nu pludseligt givet Ordre til Tilbagetog, og det hed sig, at Preusserne havde opholdt os her for at foretage en omgaaende Bevægelse. Var Retraiten hidtil gaaet langsomt, saa gik det nu komplet med Sneglefjed, idet der hvert Øieblik gjordes Holdt for at afsøge Byer, Skove og forskjellige Terrainer. Uveiret tog til, og vi havde nu dette lige i Ansigtet. For Kavalleriets Vedkommende var det tilsidst umuligt at komme frem, ikke alene paa Grund af, at Veiene vare islagte og Hestene slapskoede, men tillige paa Grund af, at disse ikke havde faaet Foder hele Dagen og vare meget udmattede. Jeg havde af den vedkommende Regimentskommandør faaet Ordre til at holde saa stor Afstand fra Infanteriet som muligt, nøie give Agt paa Alt, hvad der passerede, og saa hurtigt som muligt bringe Melding. Men det varede ikke længe, før vi maatte sidde af og støtte Hestene ved at holde Hovederne oppe paa dem. Saaledes trak vi nu langsomt afsted med dem, men desuagtet kom vi hvert Øieblik lige ind paa det foran marcherende Infanteri, hvorfor vi jevnlig maatte gjøre Holdt, navnlig naar vi kom til en Bygning eller anden Terraingjenstand, bag hvilken vi kunde søge Læ. Gjentagne Gange gav Regimentskommandøren Paalæg om at holde en Afstand af i det mindste $\frac{1}{2}$ Fjerdingsvei, og jeg blev nu holdende flere Gange, somme Tider omtrent $\frac{1}{2}$ Time. Under de forhaandenværende høist ubehagelige Forhold forekom disse Standsninger os saa

langvarige, at vi flere Gange vare tilbøielige til at troe, at der var forløbet flere Timer. Veiret havde taget til, saa at det nu blæste en halv Storm, medens Regnen piskede ned og dannede et Islag paa baade Mennesker og Dyr. Chausséen lignede en speilglat, tilfrossen Aa, og at man under disse Omstændigheder længtes efter at komme fremad, er let at forstaae. Vi vilde have brudt os Pokker om, at marchere lige lukt imod en overlegen Fjende med Ordre til at hugge os igjennem, thi dette vilde have været langt at foretrække for den Sneglemarch og evige Holden stille i dette strænge Veir, som naturligvis var dobbelt generende paa Grund af den store Udmattelse og Træthed, der ikke alene var en Følge af den langvarige March og Mangel paa Søvn, men ogsaa af den daarlige Forpleining.

Klokken henimod 11 Aften fik jeg en Røffel, fordi jeg paany var kommen for nær, og Regimentskommandøren yttrede blandt Andet, at saa kunde han lige saa godt sende en Trop Infanterister tilbage som Bagtrop, naar vi vedblivende gik der lige i Hælene paa dem. Jeg tillod mig at bemærke, at naar vi ikke havde vore Heste, saa vilde vi langt bedre være i Stand til at udføre det os paalagte Hverv; thi Hestene vare os kun til Besvær, da der ikke var Tale om, at vi kunde ride paa Grund af det glatte Føre og vore Hestes daarlige Beslag. Regimentskommandøren blev aabenbart gnaven i Hovedet, thi han svarede, at saa kunde vi gaae hvorhen vi vilde, han havde ikke mere Brug for os, og han lod nu en Trop Infanterister overtage det Hverv, som vi

skulde have udført. Vi trak nu en Tid lang bagefter Infanteriet, gjorde Holdt, naar dette gjorde Holdt, og jeg indsaae, at der var lange Udsigter til, at vi paa den Maade kunde naae til Als. Jeg foreslog mit Mandskab, at vi skulde gjøre Forsøg paa at komme uden om Infanteriet, men dette var ikke saa let gjort som man tænker sig, thi Infanteristerne, som vare ligesaa dødtrætte og udmattede som vi, benyttede naturligvis enhver Støtte, som tilbød sig. Vi «formerede een», det vil sige, at den Ene trak bag efter den Anden i «Gaasegang», og holdt os til Kanten af den ene Veigrøft. Men det viste sig snart, at de trætte Infanterister toge fat hvorsomhelst der paa Hestene var Noget at holde fast i, saasom Remme, Stigbøiler eller Hestenes Haler. De stakkels Dyr, der vare ligesaa udmattede som Folkene, havde synligt Besvær med at slæbe sig frem, især med et Paahæng af 4—5 Mennesker, men for disse sidste lettede det jo betydeligt paa Marchen. Naar der blev gjort Holdt, trak vi naturligvis videre og naaede saaledes godt frem i Kolonnen, men naar denne atter satte sig i Bevægelse, havde vi strax samme Paahæng. Endeligt naaede vi Têten af Kolonnen, og det gik nu nogenlunde fremad, idet vi lode Hestene følge Grøftekanten, hvor der var mindre glat.

Efter endnu et Kvarters March naaede vi en mindre Infanterikolonne, der havde gjort Holdt, og lidt senere stødte vi til mindre Kommandoer og enkelte Mænd, der vare sendte frem, og vi vidste nu, at vi ikke havde flere foran os. Vi trak nu fremad saa raskt som Hestene kunde følge med, men efter $\frac{1}{2}$ Times March vare vi saa trætte, at vi

neppe kunde slæbe os frem, hvortil vor ubekvemme Paaklædning og svære Udrustning bidrog en Del. Vi besluttede nu at forsøge at sidde til Hest; langsomt og med uafbrudt Fare for at styrte og brække Arme eller Ben gik det fremad. Vi havde saaledes tilbagelagt omtrent $\frac{1}{2}$ Mils Vei, da vi kom til en lang Allee paa høire Side af Veien. Ved den modsatte Ende af Alleen saae vi oplyste Vinduer, der venligt tilvinkede os. Jeg indsaae, at skulde vore Heste holde ud længer i det Veir, saa var et Foder og en Times Hvil nødvendig, og jeg besluttede derfor at rykke ned til Bygningen for at fodre. Det viste sig at være en temmelig anseelig Gaard med et høit grundmuret Vaaningshus. Ved vor Ankomst til Gaarden kom Eieren, en venlig og tilsyneladende meget dansksindet Mand, strax ud, og jeg spurgte ham, om vi kunde faae vore Heste under Tag, hvortil han beredvilligt svarede, at det kunde vi saa udmærket godt, da han havde en meget stor Stald ledig i en ældre Bygning, der ikke blev benyttet mere. Knap 10 Minutter efter vare vore Heste satte ind med Kandaren skudt ned over Halsen og forsynede med Foder og rigelig Strøelse. Medens vi vare beskjæftigede med at sørge for Hestene, havde vor brave, gjæstfrie Vært ikke glemmt at sørge for vor Forpleining saa godt som det i Hast og uden Forberedelser lod sig gjøre. Vi bleve førte op i en hyggelig og varm Stue, og allerede dette var en hel Nydelse. Strax efter blev der sat flere Fade skaaret Smørrebrød, Kopper og saa meget varm Mælk, som vi vilde drikke, frem for os. Vi spiste og drak efter en større Maalestok, og vi vare Alle enige om, at

ingen anden Ret kunde have smagt os bedre end denne. Efter endt Maaltid meldte der sig en anden ubuden Gjæst med forøget Styrke, thi da Mavens Krav var tilfredsstillet, følte vi Søvnens Plager med dobbelt Virkning. Jeg fik Piben frem og opfordrede Mandskabet til det Samme, da jeg betragtede Tobaksrygning som et godt Middel til at holde os vaagne. Jeg gik ud for at see til Hestene og vor Vært fulgte med mig ud til disse. Da vi kom ud i Stalden, var det næsten rørende at see alle Hestene ligge i dyb Søvn; de Stakler vare aabenbart endnu mere trætte og udmattede, end vi vare. Det saae ud som om enhver af dem havde skyndt sig med at tømme Krybben for at komme til at hvile, thi der fandtes ikke Spor af Foder i nogen Krybbe. Man maa nu ikke tænke sig, at det gik her som naar man under almindelige Forhold kommer ind i en Stald, hvor Hestene have lagt sig og springe op ved den mindste ualmindelige Lyd eller Forstyrrelse. Nei her stillede Sagen sig anderledes; jeg gik saaledes op til min egen Hest og traadte op paa den for at see langs Krybberne, uden at den rørte et Lem. Ved at see hvor mageligt vore Heste strakte sig, yttrede jeg til Gaardens Eier, at jeg vilde ønske, at jeg kunde lade Dyrene hvile en 2—3 Timers Tid, og han spurgte mig nu ganske forundret, om dette da ikke fra Begyndelsen af havde været min Mening. Jeg meddelte ham nu saa Meget, som jeg fandt nødvendigt, om Preussernes Fremrykning, og han begyndte med at udtale sig vidt og bredt om det Usandsynlige i, at Preusserne rykkede frem i Nat i det Herrens Veir. Han syntes, at det Fornuftigste, jeg kunde gjøre,

var at lade mit Mandskab faae nogle Timers Søvn, medens Hestene hvilede ud; han skulde nok skaffe Leie til dem alle.

Som Følge af Udmattelse og Mangel paa Søvn var jeg naturligvis tilbøielig til at slutte mig til hans Mening angaaende Preussernes Fremrykning, uagtet jeg under almindeligere Forhold sikkert vilde have sagt mig selv, at Preusserne lige saa godt kunde rykke fremad som blive staaende paa aaben Mark med Veiret lige i Næsen; men da han høitideligt forsikrede, at han tillige med sine Folk nok skulde passe paa, da de under disse Omstændigheder dog ikke gik til Ro, og kalde paa os, saasart de hørte det mindste Mistænkelige, der kunde tyde paa Fjendens Fremrykning, besluttede jeg nu at lade Mandskabet tage et Par Timers Hvile her. Stalden dannede en Vinkel saaledes, at det forreste Rum, naar man kom ind ad Døren, var aldeles tomt. Jeg bad nu Eieren om at lade bringe nogle Knipper Halm her ind, for at vi kunde lægge os der, hvorefter jeg atter gik op i Vaaningshuset. Her traf jeg mere end Halvdelen af Mandskabet sovende, med Hovedet hængende ned paa Brystet eller paa hinandens Skuldre, men saasart jeg sagde: «Nu skal I rykke ud,» vare alle Mand paa Benene. Jeg meddelte dem nu, at jeg, uagtet jeg fuldt vel indsaae det Farlige heri, havde besluttet, at vi skulde have et Par Timers Søvn her. Jeg tilføiede, at jeg til Gjengjæld stolede paa, at hvis det skulde komme til at knibe for os, da vilde de Alle som Een vise, at de nu vare styrkede ved Mad, Drikke og Søvn og i Besiddelse af baade Evne og Villie til at forsvare sig, selv mod

en overlegen Fjende, hvis det skulde gjøres nødvendigt. Jeg tænkte først paa at udstille et Par Poster, men indsaae strax, at dette vilde være aldeles unyttigt, idet ingen af Mandskabet kunde holde sig vaagen. Da Eieren atter og atter forsikkrede mig om, at han, saavel som hans Folk, nok skulde være paa Udkig hele Tiden, medens vi sov, saa at vi i den Retning aldeles Intet skulde befrygte, sagde jeg til mit Mandskab: «Nu maae vi først vente, indtil vort Infanteri har passeret Stedet her, hvilket de naturligvis ville afsøge,» og jeg spurgte derefter vor Vært om, hvad Stedet hed. Han svarede mig, at den nærmeste By, der kun bestod af nogle faa Gaarde, hed Strandrød, og at den laa et Stykke Syd for hans Gaard.

Efter omtrent et Kvarters Forløb gik jeg et Stykke op ad den Vei, ad hvilken vi vare komne, og efter en kort Tids Venten der hørte jeg en Infanteriafdeling nærme sig. Jeg gik tilbage, kaldte mit Mandskab ud i Gaarden, og kort efter ankom der en Infanteripatrouille under Kommando af en Sergent. Jeg raabte dem an, og efter at Feltraab var givet, kom de nærmere; da de traf os paa Gaarden, var deres Hverv hurtigt endt, og efter i en Fart at have faaet en Slurk varm Mælk og et Stykke Smørrebrød i Haanden, marcherede de videre. Jeg sagde nu til mit Mandskab: «Se saa, hvis nu blot Preusserne ikke komme, saa er der Ingen, der forstyrrer os,» og efter at vor Vært endnu en Gang havde forsikkret, at saavel han som hans Folk nok skulde være paa deres Post, og at vi Intet skulde befrygte fra den Kant, gik vi Alle ind i Stalden.

Jeg blev dog ikke videre glad ved her at see, at Værten ikke alene havde bragt den ønskede Halm, men tillige dækket den med Dynner og Uldtæpper, thi jeg tænkte med Rette, at Folkene kom til at ligge saa godt, at jeg ikke fik dem op igjen. Jeg spurgte dem nu om deres Mening med Hensyn til vor Vært, og de svarede, at det var en mageløs flink og gjæstfri Mand, men der var dog Een, som bemærkede, at saadan kunde han nok lade, men derfor kunde han godt være en rigtig tysk Gavtyv, og maaskee netop være den, der hentede Tyskerne til os for at de kunde tage os. Jeg sluttede mig til hans Mening med den Bemærkning, at det i hvert Fald var sikkert at forudsætte dette og derfor til en Begyndelse afsøge Lokaliteterne.

Vi toge Staldlygten og begyndte med at undersøge Døren; det var en almindelig Stalddør, som kun kunde aabnes udefter, og den var saaledes ikke let at sprænge ude fra. Hver af Dørens Halvdele var forsynet med en stærk Jernkrog indvendigt; disse satte vi naturligvis paa og stak til yderligere Sikkerhed en Pind ned i hver Krampe, saa at Krogen ikke kunde springe op. Ved Siden af Døren fandtes det eneste Vindue, et halvt Fag, der var forsynet med 2—3 Jernstænger. I den ene Ende af Stalden fandtes en firkantet Lem, der førte ud til et Møddingsted og ligeledes var forsynet med en Krog indvendigt, der blev lukket ligesaa omhyggeligt som Døren. I den modsatte Ende, til Høire for Indgangsdøren, fandtes en almindelig Dør, der førte ind til en Lade, som atter havde en Port, der førte ud til Gaarden, og i den modsatte Ende en, der førte ud mod Marken.

Jeg bemærkede, at disse Porte kunde tjene os enten til Udfaldsporte eller til Retraite, og det gjaldt nu kun om at faae den Dør, der førte ind til Stalden, og som var meget skrøbelig og ikke forsynet med noget ordenligt Lukke, forsvarligt barrikaderet. Da der i Laden henstod en hel Del Vognjæle og Avlsredskaber, vare vi ikke sene med at faae slæbt 3—4 Harver og en Vognfjæl ind i Stalden. Efter at disse vare anbragte paa en hensigtssvarende Maade og Vognfjælen i en skraa Stilling var presset fast mod Døren, lod jeg Hestene stænge op. De stakkels Dyr vare saa trætte, at flere af dem bleve liggende, medens vi lagde Kandaren paa dem, og kort efter laa hele mit Mandskab i en lang Række paa det tilberedte Leie. Jeg havde strængt forbudt dem at trække Støvlerne af og forklaret dem, at Fødderne vilde hovne op, saa at det vilde være umuligt at faae Støvlerne paa igjen, samt at vi hvert Minut maatte være rede til at forsvare os mod Fjenden. Endvidere sagde jeg dem, at vi nu vare saaledes barrikaderede, at Fjenden ikke kunde overrumple os i Søvn, og naar vi kun kunde komme paa Benene, forinden dette skete, kunde vi forsvare os mod mindst 50 Mand. Jeg gik nu et Par Gange, rygende paa min Pibe, op og ned ad Staldgulvet; jeg stillede mig hen og betragtede de hvilende Heste, og alt imedens forkyndte en dyb Snorken fra de mange Struber, at mit Mandskab allerede sov en dyb Søvn. Jeg betragtede nu disse sovende, udmattede Folk, og jeg følte, at jeg til en vis Grad havde Ansvaret for disse Menneskers Liv, Lemmer og Frihed. Det var, som om Søvnigheden for et Øieblik

aldeles forsvandt ved Tanken om dette Ansvar og den Pligt, der hvilede paa mig, og jeg besluttede at vaage, medens mit Mandskab sov. Jeg begyndte derfor atter at gaae op og ned ad Staldgulvet, men Trætheden tvang mig til at sætte mig paa en Kasse, og det varede ikke længe, før jeg i Søvn tabte Piben, hvorved jeg vaagnede op. Jeg gjorde nu flere Forsøg paa at blive Herre over Søvn, saasom ved at gnide mine Øine med lidt Rom, jeg havde i min Feltflaske; men jeg maatte snart erkjende, at Søvn er alle Mands Herre, thi tilsidst var det mig komplet umuligt at holde Øinene aabne. Jeg havde forbeholdt mig en Plads ved Væggen nærmest Døren, og da jeg tilsidst formelig gik sovende op og ned ad Gulvet, saaledes at jeg flere Gange tørnede haardt mod Murene, tænkte jeg: «Du maa lægge Dig og faae blot en halv Times Søvn.» Jeg saae endnu en Gang paa Folkene, der nu alle snorkede saaledes, at jeg under andre Omstændigheder strax vilde have anseet det for umuligt at lukke et Øie i dette Spektakel. Hver Mand havde sat sin Hjelm ved Siden af sig, saa at disse dannede en omtrent lige Række; jeg tog nu min af, lagde mig ned paa den Plads, der var bleven tilovers til mig, og stillede ligesom de Andre Hjelmen ved min venstre Skulder. Saasomt jeg havde lagt mig, var al Bevidsthed borte, og jeg troer nok, at hvad jeg i den sidste halve Time havde foretaget mig, var skeet, om just ikke i Søvn, saa dog i en Slags Dvale.

Hvorlænge jeg sov, har jeg intet Begreb om, men under den korte Søvn drømte jeg idelig om Kamp med Preusserne, Geværskud og Kanonskud,

hvilke sidste uafadeligt drønedede for mine Øren. Da jeg endeligt vaagnede ved disse Drøn, hørte jeg, at det var Stalddøren, der blev buldret paa. Jeg sprang op, smækkede min Hjelm paa Hovedet, traadte hen til Døren og lyttede; men jeg vilde ikke svare, thi jeg var overbevist om, at Gaarden var fuld af Preussere. Der blev imidlertid atter og atter buldret paa Døren; jeg løb hen og ruskede i den ene Mand efter den anden, men til min ikke ringe Skræk opdagede jeg, at det var mig umuligt at faae dem vækkede. Imidlertid gjentog Bankningen paa Døren sig, og jeg hørte nu Gaardens Eier raabe: «Vagtmester! skynd Dem, De maa op, Preusserne ere her.» Jeg spurgte ham nu, hvormange omtrent der for Øieblikket var her paa Gaarden, og han svarede, at for Øieblikket var der ingen, men der havde været nogle. Jeg aabnede nu forsigtigt den øverste Halvdør og kiggede ud i Gaarden, som jeg fandt aldeles tom, naar undtages Eierne, der stod lige udenfor Døren og raabte: «Død og Pine, De maa skynde Dem, hvis De vil tænke paa at komme bort; tilbage til Chausséen kan De ikke komme, thi Preusserne ere allerede marcherede forbi Alléen. Her har været en mindre Afdeling Preussere, der imidlertid atter marcherede op mod Chausséen, efter at jeg havde sagt dem, at det var 2—3 Timer siden, at de sidste Danskere vare dragne her igjennem, samt skjænket en Dram og en Drik Øl for dem.»

Jeg bad nu Værten om at gjøre mig den Tjeneste at være mig behjælpelig med at faae mit Mandskab vækket, hvilket virkeligt ikke var nogen let Sag, thi

vi maatte bogstaveligt stille dem overende og raabe dem ind i Ørene for at bringe dem til Bevidsthed. Efterhaanden fik vi nogle af dem paa Benene, og det gik nu raskere med Resten, idet de Første, som indsaae det Alvorlige i vor Stilling, af yderste Evne hjalp til med at vække de Andre. Dersom ikke een Mand, trods given Ordre, havde trukket sine Støvler af, saa havde vi i Løbet af 6—7 Minutter holdt klar til at rykke ud; men hans Støvler vare borte, og han paa-stod, at han havde sat dem paa et bestemt Sted. Der blev søgt af al Kraft, saavel i Halmen som andre Steder, men uden at vi fandt Støvlerne. Jeg gav derfor Ordre til, at han skulde sidde til Hest med Strømpesokker, da i det Samme en Mand fandt Støvlerne hængende høit oppe paa Væggen paa et Søm. Det viste sig nu, som jeg havde sagt, at han ikke kunde faae Støvlerne paa, og han maatte saaledes sidde til Hest med Strømpesokker; først efter en halv Times Forløb fik han Støvlerne paa, da Fødderne atter vare blevne kolde. Gaardens Eier betegnede mig nu nogle Biveie, som jeg skulde følge, og ad hvilke jeg, naar jeg forcerede min March saa meget som muligt, kunde komme uden om de preussiske Kolonner til Chausséen, et kort Stykke foran Graasten; men han gjorde mig tillige opmærksom paa, at Preusserne godt kunde have sendt Mandskab ad Veien fra Overby til Sandager. Dette gav mig Anledning til at paalægge mit Mandskab at bruge Øine og navnlig Øren af yderste Evne, da det ikke var usandsynligt, at Preusserne i saa Fald vilde følge Veien til Egersund, hvilken Vei jeg netop skulde passere for at naae Graasten.

Vi marcherede altsaa frem, og hvor Terrainets Aabenhed tillod det, gik det i frit Trav, thi det gjaldt jo om at naae Graasten, før Preusserne kom dertil, men tillige om at bemærke Fjenden i Tide, hvis han var foran os. Hvor Terrainet blev mere kouperet, maatte vi derfor ride langsomt og forsigtigt og af og til sende en Mand frem for at afsøge. Vi naaede saaledes omsider Foden af en meget høi Bakke, da det pludseligt forekom os, at vi saae Nogle bevæge sig paa Veien, som førte over denne. Jeg gjorde strax Holdt, og vi begyndte at speide og lytte. Det varede ikke længe, før vi Alle saae Spøgelser; jeg sad af, afgav min Hest, spændte min Sabel af og sagde til Mandskabet: «Nu skal jeg snige mig saa langt frem som muligt for at skaffe Oplysning, og imens maa I holde Jer ganske stille.» Jeg tog min Hjelm under Armen, og følgende Hegnet langs Veien gik jeg forsigtigt fremad, af og til standsende for at lytte. Jeg havde ikke gaaet ret langt, før jeg blev overbevist om, at Veien var besat af preussisk Infanteri, men jeg tænkte: «Du maa vide, hvor stærke de omtrent ere,» og jeg sneg mig derfor endnu et godt Stykke frem. Knap et Par Hundrede Alen fra Preusserne gjorde jeg Holdt og blev liggende i Veigrøften for derfra at bedømme deres Styrke. Veien, der som anført gik over en høi Bakke, var paa hver Side forsynet med Stene af et Par Alens Høide, gennem hvilke der løb en Jernstang som Rækværk paa Grund af de temmelig dybe Kløfter, der navnlig fandtes paa høire Side af Veien. Disse Stene forekom mig i Begyndelsen at være Infanterister, der vare opstillede langs Veikanterne, men da dette syn-

tes mig noget usandsynligt, kom jeg snart paa det Rene med hvad det i Virkeligheden var. Det Infanteri, der stod omtrent oppe paa Bakken, kunde jeg fra mit lave Synspunkt let iagttage. Dets Styrke var, saavidt jeg kunde skjønne, omtrent en Snes Mand, men om der bag Bakken stod en større Styrke, var jo ikke godt at vide, og herom kunde jeg ikke skaffe mig Vished. I hvert Fald vilde et Forsøg derpaa tage saa lang Tid, at der ikke kunde være Tale om at foretage en saadan Undersøgelse, da det her gjaldt om at handle saa hurtigt som muligt. Trøstende sagde jeg derfor til mig selv: «Der staar sgu ingen Tyskere bag Bakken, og dem, der staae paa Veien, kunne vi sagtens komme igjennem.» Medens jeg laa og gjorde disse Betragtninger, hørte jeg en underlig dæmpet Larm, Mumlen eller Summen, men denne Lyd kunde ikke komme fra hin Side Bakken. Jeg kunde skjønne, at den maatte komme fra et Sted, som var mig meget nærmere og noget tilhøre for mig. Dette maatte jeg have Rede paa, og som en Kat krøb jeg frem i Grøften, skjød mig ind paa den anden Side af Hegnet, hvorfra jeg nu kunde see ned i den paa den høire Side af Veien værende Kløft. Uagtet der i denne herskede et tæt Mørke, var jeg dog hurtigt paa det Rene med, at her stod mindst eet Kompagni Preussere, der havde gjort Holdt her, maaskee for at søge Læ mod det barske Veir, samt udstillet den paa Veien staaende Afdeling. Efter at være kommen til det Resultat, at hine ikke vilde faae Tid til at lægge os Hindringer i Veien, naar vi angreb det paa Veien staaende Kommando,

begav jeg mig atter med tilbørlig Forsigtighed tilbage til mit Mandskab.

Jeg meddelte nu dette saa Meget, som jeg fandt nødvendigt, og fortalte dem saaledes, at der paa Veien stod 16, maaskee 20 Infanterister, og da jeg satte stor Pris paa under saadanne Omstændigheder at lære mit Mandskabs Mening at kjende, spurgte jeg dem, om de ikke nok troede, at vi sagtens kunde hugge os igjennem dem. En Del af dem svarede strax, at det troede de nok, naar jeg mente, det kunde lade sig gjøre, hvortil jeg svarede, at det var min Hensigt at hugge mig igjennem ganske alene, dersom de ikke vilde med, men at alle, der havde Lyst til at gjøre Bekjendtskab med Spandau, gjerne maatte blive tilbage; de, som derimod havde Lyst til at være med til at forsvare Dybbølskandserne, kunde følge mig. Det viste sig nu, at de Alle vilde med, og at de hellere vilde lade sig skyde ned end overgive sig til Tyskerne. Den Eneste, der havde lidt Betænkelighed, var den Mand, der havde trukket Støvlerne af, og som netop havde været saa heldig at faae dem paa, medens jeg var borte; men hans Kammerater stoppede hurtigt Munden paa ham med kraftige Bemærkninger om hans Mod. Jeg paalagde nu Folkene ikke at mæle et Ord, for at Tyskerne saa længe som muligt maatte holdes i Tvivl, om det var deres Egne, der rykkede frem, thi de vilde da neppe give Ild, før vi vare slupne igjennem. Jeg tog Plads paa venstre Fløi af første Geled, paalagde Mandskabet at ride roligt frem, saa at vi kunde komme Tyskerne saa nær som muligt, inden vi bleve opdagede. Forøvrigt gav jeg ingen Kommando, men

udtalte blot, at vi, saasnart vi bleve anraabte, skulde sætte Hestene i Galop og lade dem løbe ud. Vi havde allerede naaet et godt Stykke op ad Bakken, uden at vi tilsyneladende vare blevne opdagede af Fjenden, da der pludseligt lød et vrælende «Halt». Vi satte øieblikkeligt i Galop, og der blev nu af Flere raabt «Halt» samtidigt med, at Veien blev spærret af et Par Geledder Infanteri. Men i samme Nu vare vi inde paa dem, og Veien stod os aaben, idet de sprang til begge Sider. Medens vi i strygende Karriere satte forbi dem, blev der rettet en Del Bajonetstød mod os, men disse prellede af mod Dragonernes kraftige Parader, og flere af Folkene fik endog Leilighed til at ripostere. I Løbet af nogle Sekunder vare vi flere Hundrede Alen fra Fjenden, og først da faldt der nogle Skud, hvilket kun gav Anledning til, at vi om muligt forcerede vort Ridt. Heldigvis svingede Veien strax efter temmelig stærkt til Høire, thi ligesom vi havde passeret dette Sving, blev der affyret en Salve af et halvt Hundrede Skud. Snart efter vare vi udenfor sikker Skuddistance, og vi toge nu Hestene op. Efter at vi havde travet nogle Minutter, kommanderede jeg Skridt og spurgte nu mit Mandskab, om der var Nogen af dem, der var bleven saaret; de svarede alle i Munden paa hverandre: «Nei! ikke Een af os,» men høre Fløimand af første Geled tilføiede dog: «Ja, det vil sige, der er dog En, der har kradset mig lidt i høre Laar.» Jeg red nu om paa Siden af ham, og saavidt jeg i Mørket kunde skjønne, var det et ubetydeligt Saar ligesom en Rift af en Bajonet. Dragonen

udtalte kun sin Bekymring over det Besværlige i at faae Buxerne syet sammen igjen.

Vi red nu et Stykke i Skridt for at lade Hestene puste ud, hvorefter jeg kommanderede «Trav», idet jeg tilføiede, at nu var der kun Tale om at komme fremad, og at al Forsigtighed nu maatte tilsidesættes, thi skulde vi naae Graasten, forinden den Styrke, der var gaaet frem ad Chausséen, kom dertil, da maatte vi skynde os. Medens Folkene nu indbyrdes fortalte hverandre om, hvorledes den eller hin Preusser havde stukket efter ham med Bajonetten, hvor behændigt han havde pareret, og hvorledes En havde bibragt en Tysker et Hug i Hovedet og en Anden havde givet en af Infanteristerne et Hug over Armen, og saa fremdeles, naaede vi endeligt ud paa Chausséen, omtrent $\frac{1}{4}$ Mil Syd for Graasten.

Det havde begyndt at lysne lidt, saa at man kunde see nogle Hundrede Alen bort. Da vi svingede ud paa Chausséen, saae jeg skarpt, først mod Syd og derefter mod Nord, uden at opdage nogen fjendtlig Troppeafdeling. Vi svingede tilhøre, men maatte nu paa Grund af det glatte Føre ride i Skridt og holde os til Grøftekanten. Jeg red netop og trøstede mit Mandskab med, at vi nu sagtens kunde naae Graasten, og at vi, naar vi først vare komne dertil, vare godt dækkede — thi Preusserne kunde ikke rykke ind i en saadan By, før de havde afsøgt den — da jeg pludseligt opdagede en Patrouille foran os. Vi begyndte nu ivrigt at diskutere, om det var Infanteri eller Kavalleri, og vi kom omsider til det Resultat, at det var Infanteri. Ved at see tilbage opdagede jeg preussiske Kolonner paa Chaus-

séen, og jeg sagde: «I ønskede før at faae endnu en lille Bataille med Preusserne, og nu kunne I sikkert faae Jeres Ønske opfyldt, thi her er kun Eet at gjøre nu, og det er at komme fremad uden Hensyn til dem, der ere foran os.» Uden at bryde os om det glatte Føre sluttede vi nu sammen; jeg kommanderede Trav og var just i Begreb med at kommandere «March, March», da jeg pludseligt saae det Infanteri, der var foran os, springe ind over Hegnet paa hver Side af Veien, medens der paa denne stod en 84 Pd. Kanon, der vendte Munden lige imod os. Alt dette kom mig saa uventet og var mig saa gaadefuldt, at jeg strax gjorde Holdt, uden i Øieblikket at være i Stand til at tage Beslutning om hvad jeg her skulde gjøre, da jeg i det Samme hørte en dansk Strube raabe: «Lad være at skyde, indtil jeg kommanderer «Fyr».» Jeg sad øieblikkeligt af, tog min Hest ved Tøilerne og trak den med mig frem mod Kanonen, medens jeg lod mit Mandskab blive holdende som Tegn paa godt Venskab. Jeg raabte: «Danske Dragoner her, der er ingen Grund til at skyde,» og Infanteristerne kom nu kravlende over Hegnene ud paa Veien. Her var ligeledes en rask Underkorporal, og han fortalte mig nu, at det var en Kanon, der havde gjort udmærket Tjeneste under Fægningen ved Mysunde, og at de syntes, at det var Synd og Skam, at den skulde blive staaende til Preusserne, hvorfor disse 10—12 Mand vare blevne enige om at trække den til Dybbøl. De vare nu naaede hertil, og da de saae os, antog de os for Preussere, da de ikke troede, at der var flere af Vore bag dem. Underkorporalen spurgte mig nu,

om ikke vore Heste kunde hjælpe dem med at trække, hvilken Anmodning jeg desværre maatte afslaae; thi for det Første fandtes der ikke Spor af Noget, hvori Hestene kunde trække, og for det Andet vare Dyrene saa slapskoede, at det vilde have været dem umuligt at staae. Da det var en 84 Pd. Kuglekanon, var det ikke nogen ren Bagatel at slæbe den frem, og det var næsten utroligt, at disse Mennesker havde arbeidet sig frem fra Mysunde hertil med en saa svær Kanon i et saa haardt Veir og med et saa besværligt Føre. Imidlertid tilbød jeg dem at hjælpe dem i Gang igjen med Haandkraft og, saafremt Preusserne ikke rykkede altfor hurtigt frem, da efter Evne at hjælpe dem til Graasten. Jeg gav nu et lignende Løfte til disse Mennesker, som jeg gav de Andre i Kobbermølleskoven, idet jeg sagde: «Kan I blot naae gennem Graasten, saa skal jeg nok sørge for at opholde Fjenden idetmindste en Times Tid, saa I faae Tid til at naae Dybbøl.» Efter at de atter vare komne i Gang, gik det forøvrigt forholdsvis raskt fremad. Underkorporalen var en Mand med Energi og besjælet af levende Fædrelandskjærlighed; ved sin Raskhed og idelige Opmuntring satte han de Øvrige i saa udmærket Humør, at de, hvor besynderligt det end lyder, istemte en gemytlig Krigssang, da de atter satte sig i Bevægelse. Da jeg atter saae denne Kanon, var det i en af Dybbøls Skandser, hvor den selvfølgelig spillede en fremragende Rolle og navnlig var Infanteriets Kjøledægge. Efter Dybbølstillingens Fald fik den ganske vist samme Skjæbne, som den allerede ved Mysunde vilde have faaet, hvis ikke disse brave, danske, ihærdige Infan-

terister med Opbydelse af deres yderste Kræfter havde taget sig af den. Men den har forhaabentlig nok udsendt Død og Fordærvelse blandt Preusserne i den Tid, den viste sin Munding over Dybbøl-Skandsens Brystværn.

Da Preusserne imidlertid havde fremsendt nogle Ryttere som Forflankører, blev jeg holdende paa Chausséen, indtil vore Infanterister med deres Kanon havde naaet ind til Graasten, hvorefter jeg trak mig tilbage dertil. Jeg udstillede en dobbelt Post i Ud-kanten af Byen med Ordre til at blive holdende, selv om mindre Patrouiller skulde nærme sig paa kort Afstand, hvorimod de strax skulde bringe mig Melding, saafremt en større Styrke skulde rykke frem mod Byen. Jeg havde lovet mine Dragoner, at naar de kom til Graasten, skulde de faae Kaffe, idet jeg vidste, at der i Byen fandtes en større Kro eller en Slags Hotel. Da vi ankom dertil, havde vi endnu et lille Foder Havre i vore Fouragesække, og uagtet jeg vel indsaae det Risikable i at fodre her lige i Næsen paa Fjenden, besluttede jeg dog, at Hestene skulde have dette Foder og Vand, idet jeg gik ud fra, at Fjenden ikke saadan uden videre kunde rykke mod en By som Graasten, der jo lige saa godt kunde være besat af 16,000 Mand som af 16 Mand. Hertil kom, at jeg jo havde lovet at opholde Fjenden en Times Tid her, og jeg gav derfor Ordre til at skyde Kandaren ned over Halsen paa Hestene samt til, at den ene Halvdel af Mandskabet forblev ved disse, medens den anden Halvdel gik op med mig for at faae den lovede Kaffe. Alle Lokalerne viste altfor tydelige Tegn paa, at de havde været stærkt besøgte

af det forbidragne Armeekorps, og vi begyndte at tvivle om, at der vilde være nogen Kaffe at faae. Da der ikke viste sig en levende Sjæl af tjenende Personale, gik jeg ud i Kjøkkenet, hvor jeg traf en hel Del Piger og Jomfruer, og til en af disse henvendte jeg mig med Forespørgsel, om jeg kunde faae en 15—16 Kopper Kaffe, hvilke hun til min Forundring mente nok at kunne skaffe. Nogle Minutter efter kom jeg atter ud i Kjøkkenet for at skynde paa Tilberedelsen af Kaffen. Da jeg ved Døren, der stod lidt paa Klem, hørte, at nogle af Pigerne vare i en ivrig Diskussion om «Sergeanten deroppe», og da de, idet jeg traadte ind ad Døren, pludseligt afbrøde deres Samtale, blev jeg mistænksom, især paa Grund af den Hemmeligsfuldhed, der kom over dem, da jeg traadte ind. Jeg spurgte derfor ganske ligefrem, hvad det var for en Sergeant, der var Tale om. Det maa erindres, at det kun var Befalingsmænd af Fodfolket, der den Gang benævnedes «Sergeanter», medens samme Charge i Kavalleriet kaldtes Vagtmestere. Da alle Pigerne svarede undvigende og bleve en hel Del forbløffede, saae jeg tydeligt, at der var Noget, jeg ikke maatte vide, men jeg skal villigt bekjende, at jeg var ganske ude af Stand til at gjætte, hvori Hemmeligheden bestod. Min første Tanke var, at der muligvis var kommet Preussere til Graasten før vor Ankomst, og jeg opfordrede derfor en af Jomfruerne til at følge med mig ind i et tilstødende Værelse, idet jeg lod hende vide, at jeg fordrede en Forklaring af hende angaaende forskellige Ting. Efter en kort Examination og efter at jeg havde maattet love hende ikke at sige til Nogen,

at hun havde fortalt det, betroede hun mig, at der oppe paa et af Værelserne havde gjemt sig en Sergeant, og at der forresten var flere Infanterister, dels der i Kroen, dels andre Steder i Byen, der ligeledes havde gjemt sig for at oppebie Preussernes Ankomst. Da jeg udspurgte hende nærmere angaaende disse, kom jeg til det Resultat, at det var Syd-Slesvigere, der paa den Maade vilde desertere. Kaffen var nu imidlertid bragt ind og blev hurtigt drukket. Saavel det Mandskab, der stod ved Hestene, som de To, der holdt i Byens sydlige Udkant, bleve afløste, for at de ligeledes kunde faae den oplivende Drik. Af de to Poster, der vare afløste, erfarede jeg, at der var rykket 3 enkelte Kavallerister frem mod Byen paa omtrent 300 Alens Afstand, hvor de vare blevne holdende og havde gloet paa dem, medens der længere borte paa Chausséen kunde sees større Kolonner, som havde gjort Holdt. Jeg sagde: «Lad dem saa bare blive holdende og glo saa længe som muligt, for nu have vi et lille Extraarbeide, som vi gjerne skulle have udført, inden Preusserne komme,» og jeg beordrede nu 2 Mand til at følge med mig, medens jeg gav Resten Ordre til 2 og 2 at følges ad og afsøge hvert Hus. Hvor de traf paa Folk i danske Uniformer, skulde de tage dem med og behandle dem som Krigsfanger. Jeg begav mig nu atter med mine 2 Mand ud i Kjøkkenet, hvor jeg opfordrede Jomfruen til at vise mig det Værelse, hvor den omtalte Sergeant opholdt sig. Da vi kom til Døren, der førte ind til hans Værelse, gav jeg Mandskabet Ordre til foreløbigt at blive udenfor, hvorpaa jeg bankede paa Døren; men da jeg intet Svar fik,

aabnede jeg denne, der var uafaaaset, og traadte ind i Værelset. Ved første Øiekast saae jeg ikke Spor af nogen Sergeant, men kun en Tornyster ved Siden af en Seng, der var omgivet af Gardiner. Ved at kigge ind bag disse opdagede jeg en Sergeant, der krøb sammen ved Hovedenden af Sengen og gjorde sig saa lille som muligt. Jeg forsøgte først at tage Sagen fra den gemytlige Side og sagde: «God Morgen! De har vist sovet over Dem, der er ingen Tid at spille, thi vi har Preusserne lige udenfor Byen, og skynder De Dem ikke, saa bliver De sgu taget til Fange.» Han svarede hertil: «Saa—aa, er de det, ja nu kommer jeg strax, jeg skal nok komme væk, naar det viser sig nødvendigt.» Jeg bemærkede hertil, at den Nødvendighed stod for Døren, at jeg helst ønskede, at han fulgte med mig, for han kunde jo let falde i Søvn igjen, og det vilde jeg ikke have paa min Samvittighed. Han svarede nu, at det kunde jeg lade blive hans Sag, det kom ikke mig ved, og han opfordrede mig til at forlade Værelset. Da jeg nu havde rakt ham en hjælpende Haand, som han havde skudt tilbage, fandt jeg ikke Anledning til at gjøre Forsøget om igjen og befalede ham at komme ud af Sengen og følge med, for nu var han min Fange. Den første Opfordring efterkom han ganske vist, idet han som en Raket fløi ud af Sengen og trakterede mig med en Del Skjældsord, saasom Grønskolling, Dunhage (han selv var fuldskjægget) og Hvalp. Da jeg ikke havde noget Minut at give bort, maatte jeg naturligvis gjøre kort Proces og sagde derfor kort og godt til ham, idet jeg viste ham min Pistol, som jeg havde taget

med: «Følger De ikke øieblikkeligt med, saa skyder jeg Dem en Kugle for Panden, thi De er simpelthen Desertør, og den Slags Folk gjør jeg sgu ikke lange Omsvøb med.» Jeg kaldte paa en af Folkene og befalede ham at tage den Tornyster, der stod, men med en paafaldende Ivrighed sprang Sergeanten hen og snappede den, idet han heftigt udbrød, at hans Tornyster skulde ingen Anden røre. Da jeg i det Samme spændte Hanen paa min Pistol, tilføiede han: «Jeg skal nok følge med, men min Tornyster skal jeg nok selv bære.» Han fulgte nu villig med, idet han dog vedblivende udtalte sin Harme over hvad jeg havde vovet at byde ham. Da vi kom ned, var der kommet flere af mine Folk, der medbragte ikke saa faa Infanterister, som de havde fundet paa lignende Maade omkring i Husene. Vi fandt endnu 9 Mand i selve Kroen, ligesom vi alle Vegne stødte paa Geværer og Tornystre; jeg var saa heldig at skaffe 2 forspændte Vogne, uagtet saadanne for største Delen vare medtagne af de Danske, for at de ikke skulde komme Fjenden tilgode. Jeg gav Ordre til at læsse Geværer i den ene og Tornystre i den anden, og medens dette foregik, red jeg ned mod Byens sydlige Udkant for at see, hvorledes det stod til der. Jeg mødte en af mine Dragoner, der kom for at melde, at en større fjendtlig Kolonne nærmede sig Byen.

Jeg red med ud for at see paa Forholdene, og for at faae Fjenden til at troe, at Byen var besat af vore Tropper, lod jeg nogle Karabinskud affyre mod Fjenden fra forskjellige Punkter. Preusserne besvarede ikke Skuddene, og jeg sagde: «Jeg troer ikke, at

de saadan uden videre vove at rykke frem uden først at skaffe sig Oplysning om Byens Styrke; hold Jer derfor kun paa Jer' Post saa længe som muligt, thi netop det bringer Fjenden paa den Tro, at Byen er stærkt besat; skulde Fjenden imidlertid blive ved at gaae frem endnu i en halv Snes Minutter, da maae I hurtigst muligt bringe Melding og samtidigt trække Jer tilbage begge to». Jeg red nu tilbage og fandt Vognene læssede og forsynede med hver sin Kudsk, hvorfor jeg strax lod disse sætte sig i Bevægelse, idet jeg lod dem vide, at vi fulgte strax efter. Jeg turde nemlig ikke medgive Bevogtning for ikke at svække min Styrke, thi da alt mit Mandskab var kommet tilbage, havde vi henved 60 Fanger, alle Slesvigere, naar undtages en lille Hornblæser paa 14—15 Aar, som jeg fandt i dyb Søvn i en Lade. Han var Kjøbenhavnner og var sikkert den Eneste i hele Flokken, der var glad ved at komme til at følge med os.

Jeg lod nu denne ret anselige Flok stille op i en sluttet Kolonne og lod mine Dragoner med Pistolen i høire Haand slutte en Kreds om dem, saaledes at der red en Række paa hver Side af dem og et sluttet Geled bagefter dem. Derefter gjorde jeg dem bekendt med, at hver Mand, der vovede at træde ud af Geledet, øieblikkeligt vilde blive skudt ned, og jeg gav med høi Røst Mandskabet følgende Ordre: «Den Første, der forsøger paa at træde ud af Kolonnen eller paa anden Maade gjør sig skyldig i Noget, der kan forsinke vor March, skyde I ned paa Stedet.» Sergenten, hvis Tornyster jeg, trods hans Vægning mod at give den fra sig, havde lagt

paa Vognen, stillede jeg midt ind i Kolonnen. Medens jeg var i Begreb med denne Opstilling, kom mine to Dragoner tilbage i Galop. De havde den Omtanke, da de saae Situationen, at afgive deres Melding saaledes, at kun jeg hørte den, og denne gik ud paa, at den Kolonne, der var rykket frem ad Chausséen, havde gjort Holdt et Stykke fra Byen, men samtidigt havde den sendt omtrent et Kompagni Infanteri til Høire og Venstre udenom Byen; disse Afdelinger marcherede raskt fremad udenfor Skuddistance og truede med at omgaae Byen. Jeg satte mig derfor uopholdeligt i Bevægelse med mine vaabenløse Fanger og forcerede Marchen af yderste Evne. Mine to Vogne, der havde kjørt smaat, vare ikke langt foran os. Det varede derfor ikke længe, før vi naaede dem, og jeg var nu glad over at have hele min Erobring samlet. Jeg gav Vognene Ordre til at kjøre saaledes, at vi kunde følge dem, og jeg agerede selv af og til Bagflankør. Kort efter opdagede jeg større fjendtlige Kolonner Nord for Graasten. Da vi fik Fjenden i Sigte, gjorde Sergenten Fordring paa, at Mandskabet skulde have deres Geværer, som befandt sig paa Vognene, og erklærede, at han nok skulde tage Kommandoen over Infanteriet, thi, tilføiede han, han vilde forsvare sig mod Fjenden, men han vilde ikke gaae her og i Forening med de Andre lade sig drive frem som en Flok Faar og uden Modstand lade sig skyde ned. Jeg og mine 15 Dragoner havde vistnok aldrig naaet Dybbøl, dersom jeg havde efterkommet denne Opfordring, thi jeg er sikker paa, at han med sine 60 Infanterister snart vilde have vist mig, hvor David kjøbte Øllet,

naar disse først vare bevæbnede, og jeg svarede derfor med en drøi Ed, at hvis han kom med en eneste lignende Yttring, saa skulde mine tre Rendekugler komme til at sidde i hans Pandeskal. Det gik nu jevnt godt fremad, og jeg lagde Mærke til, at jo nærmere vi kom Dybbøl Banker, desto mere spagfærdige bleve mine Desertører, ligesom jeg ogsaa snart opdagede, at det vist ikke var Preussernes Hensigt at rykke Dybbøl nærmere den Dag, idet Afstanden blev større og større mellem dem og os. Det er maaskee den største Dumhed, Prinds Friedrich Carl nogensinde har begaaet, thi hvis han den Dag var vedbleven at marchere frem, troer jeg sikkert, at han ikke alene vilde have taget Dybbøl, men tillige Als og hele den danske Armee, men heldigvis maa Preusserne ikke have haft deres Spioner paa rette Sted denne Gang, men have haft lige saa store Tanker om Dybbølstillingen, som jeg paa det Tidspunkt havde.

Vi begyndte snart at bestige Dybbøl Bakker, og forventningsfuld speidede jeg fremad til Høire og Venstre i det Haab, at kolossale, solide og vel armerede Skanser og Værker skulde dukke frem. Jeg begyndte allerede at troe, at disse Værker vistnok vare gravede ned i Jorden, en Fortifikationsmaade, som vi ganske vist den Gang ikke kjendte Noget til — og allermindst jeg —, da jeg pludseligt opdagede et Par Skanser paa begge Sider af Chausséen. Min Nysgjerrighed i Forbindelse med det Haab, jeg satte til den meget omtalte Dybbølstilling, som nu efter Dannevirkes Opgivelse skulde være det Punkt, hvor vi absolut skulde kunne byde Fjenden Trods, bragte

mig til at besee disse nærmere, og jeg sagde til mig selv: «Hvis Dybbølstillingen ikke skulde være langt bedre og stærkere end Dannevirke, — hvorfor have vi saa forladt denne med Opoffrelse af al den Tillid, vi have sat til den.» Men jeg skal ikke nægte, at da jeg havde beseet de Værker, jeg passerede forbi, blev jeg i høi Grad skuffet, saa skuffet, at jeg begyndte at tænke, at det maatte være nogle Udenværker, og at de egentlige Hovedskandser vist maatte ligge længere tilbage, uagtet jeg syntes, at de, jeg saae, laae paa saa udmærket dominerende Punkter, at Hovedskandserne absolut burde ligge der. Det var for største Delen nyopkastede Jordværker, og jeg lagde Mærke til, at Ingenieurerne vare i travl Virksomhed med at fuldføre dem. Nogle af Værkerne vare forsynede med Pallisader, medens andre endnu ikke vare naaede saa vidt, men kun bestode af de nøgne Jordvolde; nogle vare forsynede med enkelte Kanoner, medens andre taalmodigt ventede paa deres. Da jeg havde passeret Dybbøl Bakke, saae jeg Als, der skraaner temmelig stærkt opad, men Alssund kunde man endnu ikke see, hvorimod det fra dette Punkt saae ud, som om Dybbøl og Als vare i Forbindelse med hinanden, kun adskilte ved en Dal. Da jeg kastede Blikket over mod Øen, saae det nærmest ud, som om denne var dannet af een sammenhængende, opadskraaende Militærkolonne, og da jeg samtidigt forstod, at de Jordskandser, jeg havde passeret, var den Dybbølstilling, bag hvilken vi nu skulde forsvare os mod en tidobbelt overlegen Fjende, tænkte jeg, at hvis Fjenden rykkede efter os, saa vilde han kunne staae paa Als inden Aften. Heldigt

var det, at Prinds Friederich Carl gav os saa lang Tids Frist, at vi fik Tid til at fuldføre, armere og besætte vore Skandser. Om disse fik jeg forøvrigt senere en bedre Mening, navnlig da jeg havde seet, at vi fra dem havde kunnet tilbagevise Fjendens voldsomme Angreb, og at de dog ydede os et nogenlunde godt Værn mod Preussernes overlegne svære Skyts.

Tilsidst passerede vi Brohovedet, der var et ret anseligt Værk og godt armeret. Vi fortsatte Veien over Alssund og red ned ad Sønderborgs Hovedgade, efter at jeg havde faaet at vide hvor Generalkommandokontoret var. Der blev af de rundt omkring liggende og opmarcherede Tropper med Forundring seet paa den stærkt bevogtede, afvæbnede Infanteri-afdeling, som vi førte med os, men det var dog tydeligt, at Mange forstode Sammenhængen; thi jeg hørte jevnlige fra de forskjellige Afdelinger, som vi passerede forbi, Udraabet: «Det er Overløbere.» Endeligt gjorde jeg Holdt udenfor Generalkommando-bygningen, sad af og gik op og afgav Melding. Da jeg havde afgivet denne, og flere af de tilstedeværende Officerer havde seet ud af Vinduerne ned paa de medbragte Infanterister (Kontoret var paa første Sal), var det første Spørgsmaal, der blev rettet til mig, om der ikke blandt det indbragte Mandskab befandt sig en Fourér, idet en saadan var forsvunden, efter at han havde modtaget hele Kompagniets Lønning. Jeg meldte nu, at der blandt dem, jeg havde indbragt, var en Sergent, og da jeg samtidigt erindrede, med hvilken Iver han havde taget sig af sin Tornyster, afgav jeg ligeledes Melding herom og bemærkede, at jeg bestemt vidste, hvor hans Tornyster laa,

da jeg selv havde lagt den paa Vognen. Der blev nu beordret to Underofficerer ned med mig for at bringe Sergenten og hans Tornyster op, hvilken sidste hurtigt blev aabnet og gennemsogt, hvorved hele Kompagniets Lønning fandtes. Medens Fouréren blev taget under særlig Varetægt, fik jeg Ordre til at marchere til Sønderborg Slot og aflevere det medbragte Mandskab der. Endvidere fik jeg Oplysning om, at min Eskadron befandt sig i Sønderborg, og man meddelte mig, i hvilken Gade den laa. Da jeg marcherede ned mod Sønderborg Slot, var jeg saa heldig at møde min Eskadronchef paa Gaden. Han raabte «Hurra», da han saae mig, og sagde: «Jeg var begyndt at blive bange for, at De var falden eller taget til Fange; der var rigtignok Nogle, der vovede at ymte om, at De var vist løbet over til Tyskerne, men dem har jeg lukket Munden paa.» Han udtalte flere Gange sin Glæde over atter at see mig, og navnlig var han glad baade over det Mandskab og over de Vogne, jeg medbragte. Han mønstrede Desertørerne skarpt, og jeg maatte give ham nærmere Forklaring over, hvordan det Hele var gaaet til, medens han ved Siden af min Hest fulgte med ned mod Sønderborg Slot. Da han forlod mig, sagde han: «Saasart De nu faaer afleveret denne Bande, saa marcherer De ned til den og den Gade, hvor vi have Dampkjøkkenet lige i Nærheden; jeg skal da sørge for, at der er Mad til Dem og Deres Folk, saasart De kommer.» Læseren vil heraf see, at min Ritmester nærde stor Interesse for mig og Tillid til mig, og jeg kan med Sandhed sige, at han under Krigen var som en Fader for mig.

Jeg afleverede hele Troppen i Slotsgaarden, med Undtagelse af den lille Hornblæser, der strax, da vi havde passeret Broen over Alssund, raabte: «Aa, der staaer mit Kompagni, maa jeg ikke faae Lov at gaae hen og melde mig, for jeg kan forsikkre Dem, at jeg ikke kunde gjøre for, at jeg faldt i Søvn og sov for længe, for jeg var saa træt.» Jeg svarede: «Jo min lille Ven, gaa Du kun hen og meld Dig til din Kompagnichef.» Vi red nu ned i den betegnede Gade, hvor jeg sluttede mig til Eskadronen. Ud paa Aftenen afmarcherede vi fra Sønderborg til en af de nærmeste Landsbyer, hvor vi skulde indkvarteres, men hvor utroligt det end lyder, saa maatte vi ride fra By til By tre forskjellige Gange og naaede saaledes først at blive indkvarterede i den tredie By Klokken henved 12 om Natten. Det var en lille Tilgift til Retraiten fra Eideren til Als, skjøndt denne havde haft en Længde af 15—16 Mile.

Efter at have modtaget Ordre til at stille næste Dags Morgen Klokken 9, begyndte vi at sætte Hestene i Stald, og — for første Gang i lang Tid — at afsadle vore Heste. Efter at der var sørget for disse, begave vi os ind i Storstuen, hvor vi bleve modtagne meget venligt af Beboerne, ligesom der blev sørget rigeligt for vor Forpleining. Vi vare paa denne Gaard 20 Mand, og vi fik anvist Leie i Kostalden, hvor der var bredt den fornødne friske Halm samt Dyner og Tæpper. Kun den, der har prøvet, hvad det vil sige ikke at have været af Klæderne og navnlig ikke at have haft Fodtøiet af i 8—9 Dage, og i den Tid saa godt som ikke have faaet Søvn eller Hvile, kan forstaae med hvilket Behag man

trækker af Fødderne og affører sig saa mange Klæder, som det improviserede Leie tillader. Jeg for mit Vedkommende havde holdt ud fra den 29de Januar til 9de Februar uden at have haft Klæderne af Kroppen eller Støvlerne af Fødderne. Vi sov naturligvis saa snart vi havde lagt os og vaagnede først, da vi om Morgenen bleve vækkede af Karlene, der havde lovet at kalde paa os.

XIV

I Dybbøl-Stillingen og paa Als.

Den næste Dag rykkede vi ud i Dybbøl-Stillingen for at gjøre Forposttjeneste, hvilket vi derefter udførte vexelvis med et Par Husareskadroner.

I Begyndelsen laa vor Eskadron i Gaarden ved Dybbøl Mølle, hvor Forpostkommandokontoret tillige befandt sig. Vi havde travlt med, saa ofte Leilighed gaves, at orientere os i Terrainet, gjøre os bekendte med Numrene paa de forskjellige Skandser samt indhente Kundskab om de nærmeste af Fjenden besatte Punkter. Jeg stod saaledes en Formiddag og saae over til Broagerland, idet jeg søgte i Tankerne at danne mig et Billede af Forbindelsen mellem dette Land og Dybbølland, da min Ritmester kom og begyndte at tale med mig om Stillingen. Jeg spurgte ham da, idet jeg pegede over mod Broager, hvor jeg, trods den lange Afstand, troede at have seet Tropper bevæge sig paa det høie Land, om vi havde besat denne Landsdel. Hertil svarede han: «Nei, hvad skulde vi besætte det for,» og jeg yttrede da, at saa maatte det jo være Preusserne, der vare der

ovre, og saa maatte vi jo befrygte, at de derfra vilde beskyde Stillingen i Flanken. Han gav sig til at lee høit, idet han svarede: «Jeg havde dog troet, at De bedre kunde bedømme Distancer, det skulde være Satan til Kanoner, der skulde kunne skyde derfra og her over.» Jeg svarede Intet, uagtet jeg havde stor Lyst til at minde Ritmesteren om den Granatstump, jeg ved Mysunde havde afleveret til ham, og om hvilken de heller ikke kunde begribe, hvor den var kommen fra. Nogle faa Dage efter, da jeg vendte tilbage fra en Patrouilletour og var naaet i Nærheden af Dybbøl Mølle, havde jeg kort forinden nede i Dybbøl By hørt et Kanonskud længere borte, men derimod mærket Granatslaget i Nærheden. Jeg saae nu, at Alle strømmede ud fra Møllegaarden. Officerer, Mandskab, Heste og Folk, som slæbte Bøger og Papirer med sig, samlede sig paa Chausséen bag Gaarden. Jeg kiggede først op til Tagene, for jeg troede, at Gaarden brændte, men det var ikke Tilfældet. Derimod var Miraklet skeet: den første Granat fra Broager var sprungen i Dybbøl Gaard og havde med sit Knald forkyndt, at Afstanden ikke var for lang. Som om den vilde vise, at den kunde række endnu længere, sendte den sine Stumper langt ned over Stillingens Centrum. Jeg red hen og meldte mig til Ritmesteren, som sagde: «Ja, vi kan ikke komme her ind mere,» og idet han pegede ned mod en Gaard, der laa nedenfor Bakken, sagde han: «Vi skal ned til den Gaard der.» Jeg sagde: «Ja, den Granat kom nok ovre fra Broager, Hr. Ritmester,» hvortil han svarede: «Ja, gid Fanden havde Dem med Deres Forudsigelser, kom

ikke med flere af den Slags, og tag Dem bare i Agt, at jeg ikke sender Dem over til Broager for at fornagle disse «Mileskydere.» Hverken han eller jeg tænkte den Gang, at denne Yttring, sagt i Spøg, til dels skulde blive til Alvor, idet jeg senere med Aarøes Korps var paa Vei for at udføre en paatænkt Expedition i et saadant Øiemed.

Dybbølgaard blev altsaa rømmet, og mærkeligt var det, at Preusserne gav os Tid dertil, thi først efter at dette var skeet, faldt den næste Granat. Fjenden vedblev nu at rette en jevn Ild mod Møllen, og man saae tydeligt, at det var Hensigten at skyde denne ned, hvilket dog som bekjendt blev dem et langvarigt og kostbart Stykke Arbeide. Efter Krigen 1848—50 var Møllen nemlig bleven opbygget af Regjeringen med 2 Alen tykke Betonmure.

Næste Dag blev jeg med 16 Mand lagt ned i en Gaard i den sydlige Udkant af Dybbøl By, og herfra afgaves der Poster til forskjellige Infanteri-Feltvagter, ligesom der udsendtes Patrouiller til forskjellige Tider af Døgnet. Gaarden bestod af Stuehus og to Længer, der vare adskilte fra hinanden. Den aabne Side vendte mod Skandsen Nr. 8, og i den Bygning, der vendte Front mod denne, befandt sig en stor Lade, som vi havde indrettet saavel til Stald som til Nattekvarter for os selv. Hele Dybbøl By var paa det Tidspunkt, da vi ankom dertil, aldeles forladt af Beboerne, og i Begyndelsen levede vi høit af de Fødemidler, især Fjerkræ og Kartofler, som Beboerne havde efterladt, medens vore Heste atter fik Sul paa Kroppen ved Hjælp af de Havreneg og det gode Hø, der kunde bydes dem i rigeligt Maal

som Extrafoder. Kun paa den Gaard, hvor vi laa, fandtes der to Piger, der havde lovet deres Husbond at forblive ved Gaarden saa længe som muligt, og foruden dem en Ko og en stor Tyr. Koen var efterladt for at tjene Pigerne til Forsyning med Mælk, medens Tyren derimod var ladet tilbage, fordi den var saa uvan, at det var risikabelt at føre den med. Den rette Forklaring var dog nok den, at Dybbølbeboerne ligesom saa mange Andre havde haft for stor Tillid til Dannevirkestillingens Holdbarhed, og at Preusserne saaledes vare komne bag paa dem, hvorfor de med Krigen 1848—50 i friskt Minde havde skyndt sig med at komme bort. De to nævnte Piger vare begge besjælede af en levende Iver for deres Husbonds Interesser. De havde indrettet sig i et større Værelse, der stødte op til Kjøkkenet, og i hvilket de saa godt som altid opholdt sig. Da de under de vanskelige Omstændigheder selvfølgelig trængte til Beskyttelse, og da jeg af og til havde haft Leilighed til at yde dem en saadan, havde de efterhaanden faaet Tiltro til mig og henvendte sig altid til mig, naar de trængte til Raad. De havde hver sin Byndtel liggende pakket, saaledes at de, naar Preusserne kom, kunde tage disse og løbe ad Als til, og hver Gang, der var en Forpostfægtning eller et Sammenstød med Fjenden, stode de altid paa, at de kunde blive, indtil jeg meddelte dem, at nu maatte de forlade Gaarden. Følgen heraf var, at jeg, navnlig om Aftenen, tilbragte nogle Timer i deres Værelse, hovedsagelig af den Grund, at der jo var god Varme og en bekvem Stol at sidde paa, hvilket jo altid var at foretrække for en Lade, hvor

der var koldt. Jeg anfører denne lille Beretning om de to Piger, fordi disse senere nær vare blevne Aarsag til vor Tilfangetagelse.

* * *

Jeg blev imidlertid afløst og kom over til Als, hvor Eskadronen blev indkvarteret i Tandslet. Jeg blev lagt ud paa en Udflyttergaard med en halv Snes Mand. Det var en nymodens, flot grundmuret Gaard; Stuehuset havde saa godt som første Sals Etage, idet der var 4 Fags Opbygning. Det var et øsende Regnveir, da vi red derud, og vi vare omtrent gjenneblødte til Skindet, da vi holdt udenfor Hovedtrappen til Vaaningshuset. Vi holdt længe, ventende paa, at Manden skulde lade sig see, men da dette ikke skete, sad jeg af, gik ind og traf Manden i en forholdsvis stor og smukt udstyret Entré. Jeg sagde ham, at han skulde have en Underofficer og 10 Mand i Kvarter, og han begyndte nu at løbe frem og tilbage, idet han lod Yttringer falde om, at vi kunde sgu ligesaa godt lade Preusserne komme over paa Als, for naar de alligevel hver Dag skulde være plagede med Indkvartering, saa kunde de ligesaa gjerne have Tyskerne som os. Jeg vil ikke gjentage, hvad jeg svarede ham, men jeg vidste nu, hvad Slags Mand jeg havde for mig, og jeg spurgte ham kort og godt, om han vilde anvise mig Stald til vore Heste, hvortil han svarede, at han ingen Stald havde. Hertil svarede jeg Intet, men gik strax ned i Gaarden, hvor jeg traf nogle af Tyendet, som jeg opfordrede til at vise mig Hestestalden. Det viste

sig nu, at denne var en efter alle Datidens Fordringer indrettet Stald til 12 Heste, hvor der stod opstaldet 8. Der var imidlertid kommet endnu et Par Karle tilstede, og jeg gav nu disse Ordre til strax at trække de i Stalden værende Heste ud. Saasnart de havde begyndt paa dette, kom Bonden færende ud og paabød Karlene at lade Hestene staae i Stalden, men da han mærkede, at det var mit Alvor, at der skulde skaffes ordenlig Plads til vore Heste, gjorde han mig opmærksom paa, at han havde en anden Stald, hvor vore Heste kunde staae. Jeg anmodede ham nu om at vise mig denne, og han førte mig ned i en Bygning, der var opført af Kampesten og forsynet med Straatag, men uden Loft. Tidligere havde den vistnok tjent som Faaresti. Jeg indrømmede ham, at der til Nød kunde staae 11 Heste, men at der var bedre Plads til 8, og da den laa temmelig langt fra Haanden og tilmed neppe kunde kaldes en god Stald, foreslog jeg ham, at han kunde sætte sine egne Heste i den, for jeg agtede at sætte vore Heste op i den rigtige Stald. Jeg gik nu tilbage til denne og gav mine Dragoner Ordre til at trække Bondens Heste ud og sætte vore ind, og kort efter stode vore Heste velforsørgede i Stalden, medens vi selv placerede os i et af de forreste Værelser i Stuehuset, hvor vi sad og ventede paa et Maaltid, som jeg ligeledes med Skjænderi maatte tiltvinge os. Efter at have faaet og nydt dette, talte jeg til Bonden om Leie, for vi vare søvnige og vilde sove. Efter mange Udflugter bleve vi langt om længe viste ned i et Udhus, hvor der tidligere havde staaet en Bagerovn eller noget Lignende. Her var, rimeligvis

fra tidligere Indkvartering, sammentømret tre kolossale Kasser af uhøvlede Brædder, hvori der var lagt Halm og nogle Sengklæder. I og for sig kunde disse Leier, i Betragtning af Omstændighederne, være meget ordenlige, og vi vare jo den Gang ikke forvænte i saa Henseende; men det var tydeligt, at det var Meningen, at der skulde ligge 3—4 Mand i hver Kasse. Jeg spurgte Mandskabet, om de nok troede, at de kunde ligge der. De fandt Leiet meget godt og viste mig, at der mageligt kunde ligge 4 Mand i en saadan Søsterseng. Efter at have paalagt dem, at een Mand maatte staae op og fodre Hestene ud paa Aftenen, gik jeg atter op i Huset og satte mig i det tidligere omtalte Lokale, bestemt paa at vente her, indtil Bonden kom, for da at faae at vide hvor jeg skulde sove.

I det Værelse, hvor jeg sad, var der to Døre foruden Indgangsdøren. Jeg gik hen og aabnede den ene og saa nu to Senge, der vare saa høie af opstablede Sengklæder, at man skulde synes, at en Trappe maatte være nødvendig for at komme derop; endvidere var der en tykhovedet Bondepige, der sad og vuggede et ligesaa tykhovedet Barn. Jeg sagde god Dag, trak mig tilbage og lukkede Døren igjen, hvorefter jeg gik hen og aabnede den anden Dør. Denne førte ind til et lille etfags Værelse, hvis ene Ende var optagen af en bred Seng, fyldt med deilige Dyner, medens den ene Sidevæg optoges af en vældig Kiste samt to Træstole. Jeg lukkede Døren, satte mig atter hen og ventede endnu en Stund paa Bonden, men da han ikke lod sig see, gik jeg ud og opsøgte ham og spurgte ham, om han nu vilde

være saa god at vise mig, hvor jeg skulde ligge, hvortil han svarede, at jeg naturligvis skulde ligge der, hvor de andre laae. Jeg gjorde ham bekjendt med, at jeg var Vagtmester, at han fik tre Gange saa mange Kvarterpenge for mig som for hver af Mandskabet, og at han ikke fik disse for* at lade mig ligge som fjerde Mand i en Seng sammen med Mandskabet. Han svarede, at han ikke havde noget andet Sted at lægge mig, og naar jeg ikke vilde ligge der, hvor han havde anvist mig Plads, saa kunde jeg for ham lægge mig, hvor jeg vilde. Jeg sagde: «Tak skal De have,» hvorpaa jeg gik over i Stalden, gav Hestene et Foder og gik derpaa ned til mine Folk for at sige dem, hvor jeg laa, for det Tilfælde, at der skulde indtræde Noget. Derefter begav jeg mig op i det omtalte Kammer, klædte mig af og gik i Seng. Klokken var den Gang omtrent 5 Eftermiddag. Sengen var udmærket god, og jeg sov snart saa trygt, som man i 21 Aars Alderen kan sove paa Feltfod.

Hvor længe jeg havde sovet, veed jeg ikke, da jeg blev vækket af et Par Kvindestemmer, der paa ægte Alsingsk raabte: «Vil Du see, Du kommer op med Dig,» og da jeg svarede: «Nei, Gu' vil jeg ei,» traadte de begge et Skridt nærmere og raabte: «Vil Du nu see, Du snart kommer ud, for vi skal i Seng, og ellers skal vi nok faae Dig ud.» Jeg svarede nu ganske roligt, idet jeg hummede mig over mod Væggen: «Hør, nu skal jeg sige Jer Noget; hvis I endelig vil i Seng her, saa vær saa god, gener Jer bare ikke; mig generer I ikke, naar jeg bare faaer Ro til at sove, for det vil jeg sgu.» De

stode nu et Øieblik og raadsloge, hvorpaa den Ene fjernede sig, medens den Anden blev tilbage. Jeg havde vendt Næsen om mod Væggen og var allerede i Færd med atter at sove ind, uden at jeg i mindste Maade bekymrede mig om, i hvilken Hensigt den ene af Pigerne var bleven tilbage, da jeg hørte raske Skridt og høittalende Stemmer. Ind ad Døren foer Bonden, efterfulgt af Pigen, og han fortsatte nu, hvor Pigerne havde endt, idet han i en ophidset Tone raabte: «Vil De herut af Kammeret.» Jeg tog naturligvis nu Sagen fra en anden Boug og spurgte ham, om jeg nu snart maatte faae Nattero, da jeg i modsat Fald ellers nok selv skulde vide at skaffe mig den. Men han raabte: «Ja, Du skal faae Nattero!» og gik hen til den Stol, hvor jeg havde lagt mine Klæder, som han gjorde Mine til at tage. I et Nu var jeg ude af Sengen, greb min Sabel, der stod ved Hovedgjærdet, og idet jeg raabte: «Nu skal jeg, Satan — —, flytte din Tamp ud,» kom han saa hurtigt ud af Kammeret, at han bogstaveligt talt rendte den ene af Pigerne paa Hovedet ud ad Døren, idet de alle Tre paa een Gang skulde ud ad denne. Jeg stak Hovedet ind i den anden Stue og raabte efter den retirerende Bonde: «Vover Du een Gang endnu at stikke Hovedet indenfor Kammerdøren saa længe jeg er der, skyder jeg Dig Fanden brodere mig en Kugle for Pandeskallen,» hvorpaa jeg smækkede Døren i. Da den ikke kunde aflaaes, lagde jeg mig atter til Sengs og sov udmærket godt til ud paa Morgenstunden.

Klokken henved 8 om Morgenen, efter at der var sørget for Hestene og vi atter vare komne ind i

Folkestuen, blev der mærkværdigt nok sat en meget god Frokost frem for os, hvorover vi bleve høiligen forbausede. Vi vare Alle enige om, at det var Konen, vi kunde takke herfor, thi var Manden en Tværdriver, saa var Konen saa velvillig og imødekommende, som man kunde ønske sig, og vi erfarede ogsaa, at det var hende, vi skyldte den gode Frokost, idet vi hørte, at Manden var kjørt bort om Morgen og først ventedes hjem hen paa Eftermiddagen. Jeg blev efter endt Maaltid siddende for at ryge min Pibe, idet jeg tænkte, at det var bedst at tage Hvilen, naar der var Tid til det. Jeg havde vel siddet ene saaledes omtrent en Timestid, da Døren gik op, og ind traadte en Skomagerdreng, som bar et Par deilige lange Støvler. Da mine Støvler vare i en saa ynkelig Forfatning, at jeg uden Overdrivelse kan sige, at jeg næsten altid var vaad om Fødderne, og da det var umuligt, selv om man havde Lommen fuld af Penge, at opdrive et Par Støvler paa hele Als, fattede jeg strax den Plan paa nogenlunde lovlig Maade at sætte mig i Besiddelse af et Par nye Ridestøvler og tillige spille Bonden et lille Puds. Jeg reiste mig derfor, gik hen til Drengen og spurgte ham: «Hvad skal de Støvler koste?» og han svarede: «12 Rigsdaler efter de nye Penge.» Idet jeg selvfølgelig nok begreb, hvem Støvlerne vare tiltænkte, sagde jeg: «Ja, vent lidt, for det er vel bedst, Du faaer dem betalt med det Samme,» og uden at afvente det Svar, han begyndte paa, om at det kunde afgjøres med Mester, forlod jeg Stuen og kom kort efter tilbage med de 12 Rigsdaler i Haanden, sigende: «Se her, min Ven, nu ere Støvlerne

betalte, og der har du en Mark i Drikkepenge.» Drengen sagde Tak og forlod velfornøiet Gaarden, medens jeg tænkte: Kan Du nu passe Støvlerne, saa faaer Bonden ingen Støvler denne Gang; han kan bestille sig et Par andre, hvilket jeg ikke kan, idet Skomagerne paa Als den Gang ikke indlude sig paa nye Bestillinger af Militaire. De tænkte naturligvis: Imorgen er han maaskee skudt, og jeg faaer Lov at beholde Støvlerne. Kunde jeg ikke passe dem, saa vilde jeg sige til Bonden, at dér havde været En med et Par Støvler til ham, og for at gjøre ham en Tjeneste, havde jeg betalt de 12 Rigsdaler for ham, men at han selvfølgelig ikke fik Støvlerne, uden at jeg fik mine udlagte Penge tilbage. I værste Tilfælde kunde jeg kun risikere at miste den Mark, jeg havde givet Drengen i Drikkepenge. Saasart jeg var ene, prøvede jeg den ene Støvle, og da denne passede brilliant, naar jeg beregnede, at der kunde være en god Halmvisk i Bunden, trak jeg strax den anden paa med og stillede mine ud i Entréen i Række med en Del af Bondens Fodtøi.

Vi spiste til Middag, men Ingen lagde Mærke til mine nye lange Støvler, før jeg kom ud i Stalden, da flere af mine Folk spurgte mig, hvor man kunde købe saadanne deilige Støvler. Jeg svarede dem, at det kunde jeg ikke sige dem, for det var et Par, jeg havde annekteret.

Klokken henimod 1 sad jeg atter inde i Stuen og røg paa min Pibe, medens jeg underholdt mig med Konen og en Pige, der vare beskjæftigede med at spinde, da en Vogn rullede ind i Gaarden; det var Manden, der kom hjem. Kort efter stod han i

Stuen; han gloede lidt galt til mig og satte sig til at fortære den Middagsmad, der var bleven sat frem for ham. Ved Slutningen af Maaltidet spurgte han Konen: «Har Jakob ikke været her med et Par Støvler til mig?» og da Konen havde benægtet dette, sagde han: «Saa skal da ogsaa den Onde regjere i Jakobs Hals, saa er det tredie Gang, han har gjort Nar af mig med de Støvler, men jeg skal love ham, at han ikke skal komme til at gjøre Nar af mig een Gang til.» Da han nu reiste sig, tog Huen paa og rask forlod Gaarden, spurgte jeg Konen: «Hvor mon Deres Mand vilde hen,» og hun svarede: «Aa, han gik vist ned til Jakob Skomager for at høre om Støvlerne.» Jeg tænkte: Ja, det gjorde Jeppe paa Bjerget ogsaa af og til, men her blev kun den Forskjel, at da Bonden kom tilbage, var han ligesaa fnysende gal, som Pernille var, naar Jeppe kom hjem. Efter $\frac{1}{2}$ Times Forløb kom han farende ind ad Døren som en Brandgranat. Idet han foer lige hen imod mig og stærkt mønstrede mine fremstrakte Ben, hvorfra der skinnede et Par nye hvide Saaler, raabte han: «Vil De straks trække dem af!» Jeg spurgte: «Hvad skal jeg trække af?» og han fortsatte: «Mine Støvler.» Jeg svarede ham, idet jeg klappede dem: «Er det disse Støvler, De taler om, saa tager De sgu Feil, for det er Fanden baldyre mig mine, jeg har ærligt og redeligt betalt dem med 12 Rigsdaler og ovenikjøbet givet 1 Mark i Drikkepenge.» Han begyndte nu at vælte en Portion af sig om at stjæle, Tyv og andre lignende venlige Udtryk og endte med, at hvis jeg ikke straks trak Støvlerne af, saa skulde han trække dem af mig. Jeg var alt for glad

for mine nye Støvler til at blive gnaven over disse Uforskammetheder og svarede derfor kun i al Gemytlighed: «Ja, det er sgu ligemeget, kan De trække Støvlerne af mig, saa vil jeg gjøre Dem en Foræring med dem.» Bonden foretrak dog en Udvei, som var mindre risikabel, idet han lod mig vide, at han vilde gaae ind til Tandslet og melde til min Ritmester, at jeg havde stjaalet hans Støvler. Jeg svarede: «Ja gjør De kun det, men jeg vil «for godt Venskabs Skyld» raade Dem til at tage et Kalveskind eller en anden Hud indenfor Trøien, for jeg skal nemlig sige Dem, at vor Ritmester er en ganske mærkværdig Mand; saasntart der er Tale om, at Nogen i hans Eskadron har gjort sig skyldig i Eiendoms-Indgreb, saa bliver han betaget af en saadan Harme, at han i Øieblikket ikke husker Andet, end at det er den Skyldige, han har for sig; han griber da sin Ridepisk og gjennembanker Angiveren eftertrykkeligt.» Bonden vilde bare lade mig vide, at han hverken lod sig banke af mig eller af min Ritmester, men at han nok skulde vise os noget Andet. Han forlod derefter Stuen, og jeg saae ham først igjen om Aftenen, da vi stillede til Appel i Gaarden ved Ritmesterens Kvarter, hvor han stod udenfor dennes Dør.

Efter at der var givet Appel, der lød paa Afmarch til Dybbøl næste Dags Morgen Klokken 8, fik jeg Ordre til at komme ind til Ritmesteren, og et Øieblik efter stod jeg i hans Værelse. Efter at have mønstret mig fra den store Taa op til Knæene, sagde han: «Gratulerer! saa fik De Dem da endeligt et Par nye Støvler.» Jeg svarede freidigt: «Ja, Gud

ske Lov! Hr. Ritmesteren veed, at jeg trængte haardt til dem.» Han spurgte nu: «Hvad koster et saadant Par Støvler?» Jeg svarede: «Tolv Rigsdaler og en Mark, Hr. Ritmester; Marken gav jeg i Drikkepenge,» og han sagde nu med Eftertryk: «Hør, Hoffmann, vil De nu fortælle mig, hvorledes De er kommen i Besiddelse af de Støvler.» Jeg fortalte nu nøiagtigt, hvorledes det Hele var gaaet til, hvorefter Ritmesteren kaldte Bonden ind og sagde til denne i en stræng Tone: «Efter at jeg nu af Vagtmesteren har hørt paa hvilken Maade han er kommen i Besiddelse af de omhandlede Støvler, spørger jeg Dem, hvorledes De tør vove at komme her og beskyldte en af mine Underofficerer for Tyveri; gjorde jeg Dem Deres Ret, saa lod jeg Dem smage min Ridepidsk.» Bonden lod sig imidlertid ikke forknytte af denne Trusel, og uagtet Ritmesteren gjentog den Forklaring, jeg havde givet, hvilken Bonden indrømmede var rigtig, erklærede han dog, at det var Tyveri. Da Ritmesteren yttrede, at han var gal, foer Bonden hen mod ham og raabte: «Er jeg gal! Nei, jeg siger Dem lige i Øinene, at De er gal, og jeg skal vise baade Dem og ham der, at jeg skal faae mine Støvler, om jeg saa skal tage min Brændeøxe og hugge begge Skankerne af ham.» Ritmesteren anmodede ham nu om at komme lidt hurtigt ud af Stuen og sagde: «Pas De bare paa, at han der ikke hugger noget Andet af Dem.» Da Fyren imidlertid ikke fandt sig beføiet til at efterkomme Ritmesterens Opfordring, sagde denne: «Tag og smid den Karl ud,» hvilken Ordre jeg efterkom med al ønskelig Hurtighed og Nøiagtighed. Kort efter red

jeg atter tilbage til Udflyttergaarden uden at see Noget til min Vært. Jeg hørte Morgenen efter, at han ikke var gaaet hjem, men derimod til Sognefogden for at klage sin Nød der.

Saasart jeg kom tilbage til Gaarden og havde givet Mandskabet den fornødne Ordre for næste Morgen, smuttede jeg atter ind i mit Sovekammer. Jeg var oprigtigt talt bange for, at Pigerne skulde komme mig i Forkjøbet, og havde Døren kunnet aflaaes, var dette sikkert skeet. Da jeg gik i Seng, sikrede jeg mig paa to Maader mod et muligt Forsøg af Bonden paa at sætte sig i Besiddelse af mine Støvler. For det Første lagde jeg disse under Dynen inderst ved Væggen, og da man jo i den Tid sov meget haardt, navnlig naar man kom i en god Seng, tænkte jeg, at det var bedst at være vis paa at blive vækket, hvis Bonden skulde finde paa at komme ind til mig. Jeg slæbte derfor Pigernes store Egetræskiste hen for Døren og sov nu roligt til Klokken 7 Morgen, da jeg blev vækket ved, at en af mine Dragoner bankede paa Døren og kaldte paa mig. En halv Time efter afmarcherede vi, uden at jeg havde seet min Vært, siden jeg satte ham ud af Ritmesterens Kvarter.

Vi red til Tandslet, hvor Eskadronen formeredes, og Klokken 10 Formiddag vare vi atter i Dybbølstillingen, hvor Alt gik sin vante Gang, kun med den Forskjel, at Granaterne faldt i dobbelt saa stort Antal som for tre Dage siden. Vi udførte vore sædvanlige Patrouilletoure, udstillede og afløste de Poster, vi havde staaende i Infanterikjæden, og hermed gik Tiden saadan nogenlunde, medens vi efterhaanden

vænnede os til Granaterne. Paa dette Tidspunkt begyndte jeg, naar Tid og Leilighed gaves, at aflægge Besøg i Skandsen Nr. 2, hvis kjække Kommandør, Lieutenant Ancker, jeg hørte saa meget omtale. Jeg var omsider bleven saa kjendt der og saa velset, at Lieutenant Anker en Dag, da han saa mig komme, raabte: «Der har vi vor Skandse-vagtmester, det er gode Tegn, nu faaer vi vist Noget at bestille.» Det havde nemlig truffet sig flere Gange, at der under mit Ophold i Skandsen havde udspundet sig en livlig Artillerikamp med Broager, og dette blev netop Tilfældet den Dag. Granaterne havde hele Dagen jevnt væk været rettede mod Dybbøl Mølle. Kort efter Middag, da jeg netop stod i Begreb med at forlade Skandsen, hvor Alt var roligt og Intet tydede paa, at der skulde blive nogen Tidsfordriv, hørtes der pludseligt en raslende Lyd gennem Luften, og man saa en Granat springe mod Skandsens Barakke. Paa den Tid var Skandse Nr. 2 endnu i sine Velmagtsdage, det vil sige, den var aldeles kampdygtig og havde Dagen forud faaet sit Skyts forøget med 2 riflede Kanoner, der vendte mod Broager tilligemed en 84 Pd. glatløbet. Voldene vare i udmærket Stand, og med Undtagelse af, at Blokhuset var oversaaet med Bly- og Jernstumper, saa man ikke Spor af, at Skandsen havde været beskydt.

Lieutenant Anker stod i Skandsen med Kikerten rettet mod Broager, da den næste Granat faldt og traf Skorstenen af Krudtmagasinet. Han løb hen til Broen og kommanderede alle Mand til Kanonerne, og et Øieblik efter tordnede en livlig Artillerikamp,

idet Skandse Nr. 2 af yderste Evne besvarede Fjendens Skud. Jeg havde den Dag Leilighed til at see Exempler paa Fjendens Skudsikkerhed, idet jeg saae tre Granater træffe een og samme Skandsekurv, der ved det tredie Skud kastedes midt ind i Skandsen, splittet i Hundrede Stumper; dernæst saae jeg en Granat passere hen over en af de Kanoner, der vendte mod Skandse Nr. 3, og borttage Falken af den, hvorefter der kom een til, der var rettet saaledes, at hvis der i Mellemtiden var blevet opstillet en anden Falk paa denne Kanon, da vilde den ligeledes være bleven bortreven. Skud faldt paa Skud, baade fra Skandsen og fra Broager, og den ene Granat sprang efter den anden, saavel i Skandsens Nærhed som inde i denne, saa at det var aldeles ligegyldigt, hvor man opholdt sig, thi Granatstumperne fløi omkring i hver en Krog. Jeg stod en Tid paa Bankettet tilligemed Artillerisergent Sotterup med en Kikkert for at observere Virkningen af vore Skud, men ligesaa ofte, vi fik Kikkerten for Øiet, maatte vi søge Dækning bag Brystværnet mod den Granat, der i næste Øieblik fløi over os, og som oftest slog ned i Skandsens modsatte Vold og sendte sine Stumper rundt i denne. Kampen blev mere og mere hidsig, og Preussernes Granater kom nu ikke enkeltvis, men i hele Flokke.

Hen paa Eftermiddagen sagtnede Ilden paa begge Sider; Preusserne vare vist komne til det Resultat, at de ikke saadan i en Haandevending kunde stoppe Munden paa os. Det sørgeligste Resultat af denne Kamp var, at en Granat borede sig gjennem Blokhuset, hvor den sprang og saarede Flere. Jeg

medtog Bunden af en Granat, idet jeg begav mig tilbage til den Gaard, hvor Eskadronen laae, og fortalte Ritmesteren og mine Kammerater de nærmere Detailler om Kampen paa Skandse Nr. 2.

Samme Dags Aften (den 16de Marts) blev jeg atter med 16 Dragoner lagt ud i den tidligere omtalte Gaard i den sydligere Udkant af Dybbøl.

Efter at have besørget Afløsning og givet de fornødne Ordre for Natten, rykkede jeg ud med en Patrouille Klokken omtrent 8 Aften og retournerede Klokken 10 uden at have mærket det Mindste til Fjenden. Alt var saa stille, at man mindst skulde ane, at den næste Dag vilde blive saa blodig.

Da vi indbragte vore Heste i en stor Lade i den søndre Bygning, medens Mandskabet var placeret i Halm i den modsatte Side af Laden, bemærkede jeg, at Lygten brændte noget søvngigt, og det viste sig, at den manglede Olie, men vi mente dog, at den nok kunde holde ud til hen ad Morgenstunden. Da jeg kort efter gik hen for at lukke Døren, der fra Gaarden førte ind til Laden, saae jeg en af de Piger, der opholdt sig paa Gaarden, komme tværs over denne, og jeg gav mig da i Samtale med hende. Da hun sagde, at de havde god Varme inde i Stuen og ikke agtede at gaae til Ro endnu, fulgte jeg med ind og havde kort efter sat Hjelm og Sabel fra mig og taget Plads i en magelig Lænestol ved Siden af den store varme Bilæggerovn.

Jeg blev opvartet med et stort Stykke Fedtebrød og en Kop Kaffe. Begge Pigebornene havde taget Plads paa Kanten af en af de saakaldte Alkovesenge, og efter at jeg havde fortæret mit Fedtebrød, fik jeg

tændt min Pibe. Samtalen, der foregik i Mørke, dreiede sig dels om de sidste Dages Tildragelser, dels om hvad der nu i de nærmeste Dage vilde skee, og navnlig om den ene Piges Broder, der laa ved Dybbøl, og hvis Gaard, der var Nabogaard til den her omhandlede, den foregaaende Aften var afbrændt. Ved denne Leilighed havde hun seet, at jeg havde sat Ild i Taget. Jeg var netop i Færd med at forklare hende, at det var efter høiere Ordre, dette var skeet, og at det var paatrængende nødvendigt, at denne Gaard kom bort, da jeg pludseligt hørte Hestetrampen ved Gavlen, og et Øieblik efter hørte jeg et Kavallerikommando gjøre Holdt i Gaarden. Jeg reiste mig og gik hen til et Vindue, idet jeg var overbevist om, at det var en af mine Officerer, der var ude med Patrouille og nu kom for at inspicere; men hvorledes jeg blev tilmode, da jeg i det Samme opdagede, at det var en preussisk Kavallerikommando, der holdt i Gaarden, lader sig neppe beskrive.

Mine Øine faldt hen paa et Par smaa Vinduer i den Lade, hvor vort Mandskab og Hestene opholdt sig, og jeg saae, at der var mørkt. Lygten var gaaet ud, og det var vistnok et Held, ligesom det ogsaa var en heldig Omstændighed, at Pigerne kun havde knapt med Belysning, saa at der ogsaa var mørkt hos dem.

Jeg stod et Øieblik som forstenet uden strax at vide hvad jeg skulde gjøre; jeg kunde ikke komme til mit Mandskab, uden at jeg skulde over Gaarden, med mindre jeg skulde søge uden om Bygningerne og forsøge at komme ind gennem en af de Lemme,

der vare anbragte paa Ladens modsatte Side, hvilket næsten var ligesaa ugjærligt, idet Lemmene vare lukkede indvendigt fra og mit Mandskab rimeligvis sov. Jeg fik i en Fart Sabel og Hjelm paa og greb min ene Pistol, som jeg altid havde for Vane at tage med mig, saasomt jeg sad af, og jeg besluttede at afvente hvad Preusserne vilde foretage sig.

Med en Spænding, der gjorde Minutterne til Timer, iagttog jeg dem. To Mand sad strax af og begyndte at aabne forskjellige Døre, navnlig i den lige overfor liggende Bygning, og jeg tog nu den Beslutning, at saafremt de aabnede den Dør, der førte ind til Laden, vilde jeg rive Vinduet op og med høi Røst udraabe saadanne Kommandoer, at Preusserne maatte antage, at der paa Gaarden fandtes en stor Styrke; samtidigt vilde jeg affyre min Pistol, hvorved jeg haabede at bringe mit Mandskab paa Benene. Dog Preusserne vilde ikke denne Gang gjøre saa stor Uleilighed; efter at de to Mand havde aabnet flere forskjellige Døre, hørte jeg den Officer, der havde Kommandoen, give Befaling til at sidde til Hest, hvilken Ordre strax blev udført, hvorefter de afmarcherede lige saa hurtigt som de vare komne. Der var et vist feberagtigt Hastværk over dem i de faa Minutter, de befandt sig i Gaarden.

Jeg begav mig strax over i Laden, fik vækket Mandskabet, tændt Lygten saa godt det for en kort Tid lod sig gjøre, og ti Minutter efter rykkede jeg ud med en Patrouille paa 10 Mand, følgende samme Vei, som Preusserne nys havde slaaet ind paa. Uden at høre eller see Noget til disse, red jeg hen til den nærmeste Feltvagt for der at afgive Melding om

Preussernes Nærværelse i Dybbøl By, idet jeg tænkte mig Muligheden af, at disse endnu ikke vare slupne tilbage gennem vore Forposter.

Jeg kom til det Sted, hvor Feltvagten skulde staae, nemlig et enligt liggende lille Hus; jeg sad af og gik ind, men forefandt kun et Par Tornystre og nogle Geværer; Mandskab fandtes der ikke Spor af. Da jeg atter kom ud og talte med mit Mandskab om, hvorledes dette kunde hænge sammen, kom en Infanterist frem fra nogle Volde og meldte, at han hørte til Feltvagten, idet han forklarede, at han omtrent for en halv Time siden var gaaet ud af Huset i et nødvendigt Ærinde, at han i den Anledning var gaaet et Stykke ned bag en Vold, og at han kort efter, medens han sad der, pludseligt havde seet flere Personer snige sig omkring Huset, kiggende ind ad Vinduerne. Kort efter saae han en hel Masse Preussere trænge ind i Huset, hvor det til Feltvagten hørende Mandskab saa godt som alle sad paa Gulvet med Ryggene lænet op mod Muren og halvsov; han saae Preusserne føre hele Feltvagten bort, og at der samtidigt med, at denne var bleven overrumplet, var rykket en Kavallerikommando ind mod Dybbøl. Denne sidste Afdeling var kommen tilbage kort før min Ankomst, og han bemærkede slutteligt, at han var den Eneste, der ikke var bleven taget.

Man saae her Følgerne af at anvende Sydslesvigerne til Forposttjeneste i Krigstid, idet det var gaaet her som flere Gange tidligere, at de havde forladt deres Post i Kjæden og vare løbne over til Fjenden, men ikke nok hermed: Preusserne vare i saadanne Tilfælde lave nok til at benytte disse Over-

løbere til Veivisere gennem det Hul, der saaledes var opstaaet i Kjæden, hvilket da satte dem i Stand til at overrumple en Feltvagt, saaledes som det her var skeet.

Næste Dags Formiddag (den 17de Marts) skulde vi afløses, men Klokken var alt en Time over Af-løsningstid, uden at Nogen indfandt sig. Vi holdt til Hest og ventede med Længsel paa de Husarer, som den Dag skulde afløse os. Medens vi tabte os i Gisninger over deres Udeblivelse, faldt der pludseligt nogle Skud.

Der udspandt sig snart en livlig Geværild, akkompagneret af Kanonerne paa Skandserne, navnlig paa høire Fløi, og af Fjendens Feltartilleri, og vi begyndte nu at forstaae, at det vist blev Preusserne i Stedet for Husarerne, der kom til at afløse os. Kort efter kom Ritmester Sommer med Eskadronen, og jeg fik Ordre til med mit Mandskab at slutte mig til denne. Vi marcherede nu, søgende saa megen Dækning i Terrainet som muligt, ned mod høire Fløi ad Ragebølgeveien, hvilken March imidlertid medtog meget lang Tid, idet vi snart holdt stille paa Grund af Infanterikolonner og snart paa Grund af, at Veien var spærret af Ambulancer og Saarede. Endeligt naaede vi en Dal ud for høire Fløiskandse, hvor vi fik Ordre til at blive holdende, indtil der kom nærmere Ordre. Herfra kunde man oversee hele Fægtningens Gang, hvilken jeg her ikke nærmere vil beskrive, da der tidligere er givet detaillerede Fremstillinger af den. Jeg skal kun bemærke, at denne Fægtning hen paa Eftermiddagen frembød et imponerende Skue; til Høire for os tordnede Kanonerne

fra Skandserne, til Venstre blev Skydningen besvaret af Fjendens Artilleri fra forskjellige Høidepunkter. Lige for os og til Venstre dannede Infanterikampen et malerisk Skue, belyst af flere brændende Gaarde, medens Solen sank blodrød ned i Vest.

De omtalte Piger i Gaarden i Dybbøl By havde lovet deres Husbond at blive ved Gaarden, indtil Preusserne nærmede sig, og de holdt troligt dette Løfte. Om Formiddagen den 17de Marts, da Skydningen begyndte, og da jeg med mine Dragoner holdt i Gaarden, kom de ud og spurgte mig, om jeg troede, at Preusserne kom ind i Byen, hvortil jeg som Svar gav dem en Sludder for en Sladder, det Eneste, jeg under saadanne Omstændigheder kunde gjøre. Kort efter, da Skydningen havde taget stærkt til og nærmet sig betydeligt, kom de begge To ud, hver med sin Pakke under Armen, og sagde, at nu vilde de ind til Als. Da der imidlertid havde udviklet sig en temmelig hidsig Kamp fra begge Sider, saavel af Infanteri som af Artilleri, saa at man skulde synes, at det vilde være umuligt for Nogen at passere fra Dybbøl By til Skandserne uden at blive skudt ned, raadede jeg dem indtrængende til at blive, hvor de vare, men denne Gang vilde de ikke høre mit Raad. De vare fast bestemte paa at komme ind til Als for at undgaae at komme, som de udtrykte sig, i Preussernes Vold, og da vi i det Samme hørte et Hurraraab fra Preusserne, der rimeligvis tog et eller andet Hegn, stak de begge to i Løb i Retning mod Skandserne.

Vi saae et Øieblik efter dem, og da de havde løbet omtrent 100 Alen, smed de begge To Træ-

skoene; da det paa den Tid var faldet i Tøveir, var det et ganske komisk Syn at see dem løbe paa Strømpesokkerne gennem det dybe Pladder.

Sluttelig skal jeg oplyse, at jeg senere erfarede, at de to Pigebørn velbeholdne vare naaede ind til Sønderborg.

Fra Kapt. Aarøes Streifkorps.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the middle of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

I

Expeditioner til Kalvø og Aarøesund.

I sidste Halvdel af Marts Maaned kom Lieutenant V. Baumann til mig og fortalte mig om et Streifkorps, der skulde oprettes under Kommando af Premierlieutenant Aarøe. Med levende Farver udmaalede han mig Korpsets Virksomhed og fortalte mig, hvorledes det skulde gjøre Landgang, overfalde, nedhugge eller tage Fjenden til Fange, overrumple og ødelægge hans Magasiner samt paa anden Maade tilføie ham Skade. Han sluttede med den Bemærkning, at han havde tænkt sig at faae mig med, samt at det var hans Hensigt at tale med Eskadronschefen. Jeg havde naturligvis Intet imod at deltage i den Slags Krigsførelse, og da Chefen gav sit Samtykke dertil, fik jeg det Hverv, blandt Eskadronens Mandskab at udvælge 22 Dragoner, der skulde være raske og uforfærdede Karle. Da det heldigvis ikke skortede paa saadanne, meldte der sig hurtigt mange flere, end der var Brug for.

Den 21de Marts afmarcherede jeg med mine Dragoner fra Dybbøl til Oxbøl paa Als, hvor jeg meldte mig til Lieutenant Baumann, som kort efter

fremstillede mig for Chefen, Premierlieutenant Aarøe. Denne Mand tiltalte mig paa en saadan Maade, at det stod mig klart, at jeg var bleven godt anbefalet af mine egne Officerer. Dampskibet «Aurora» samt Bugserbaaden «Marie» og Jerntransportbaad Nr. 8 vare stillede til Korpsets Disposition og henlaae ved Stegsvig. Korpset blev den 30te Marts indskibet der for at afgaae til Assens, hvor det blev indkvarteret i de nærmeste Bønderbyer. Den 1ste April om Formiddagen stillede hele Korpset paa Torvet i Assens, hvor Aarøe i en Tale fremstillede Korpsets farefulde Hverv og udtalte det Haab, at de Soldater, der nu stode samlede, vare uforfærdede, modige Mænd, der til enhver Tid vare villige til at lade Livet for Fædrelandet og Kongen. Han sluttede med disse Ord: «Hvis der findes Nogen i disse Rækker, som ikke troer sig i Besiddelse af det Mod, der udfordres for her at gjøre sin Pligt, da er det endnu Tid at trække sig tilbage,» og han opfordrede dem, der maatte have betænkt sig, til at træde frem, og de vilde da blive sendte til deres Afdeling. Der var virkelig een Mand, skriver een Mand, der traadte frem; der blev et Øieblik dødsstille, medens Manden med skuldret Gevær foran Fronten modtog Chefens Ordre til foreløbigt at begive sig til sit Kvarter; men idet han traadte af, gjorde Høire om og passerede Fronten, udbrød Mandskabet i rungende Hurra.

Den 4de April Klokken mellem 10—11 Aften indskibedes Korpset til en Expedition til Kalvø og Gjenner. Ved Barsø udfør Aabenraa fik Bugserbaaden «Marie» Transportbaaden paa Slæb for at bugsere den ind til Kalvø, der ved en Bro er forbunden med

Land, og hvor der ifølge indhentede Efterretninger skulde staae en Uhlanpatrouille, som det var Hensigten at tage til Fange, hvorefter der skulde rykkes frem til Gjenner for at overrumple en der staaende Styrke, ligesom det og var bestemt at medtage eller ødelægge en Del Skibe, der henlaae ved Kalvø.

Lieutenant Petersen, der var ombord paa «Marie», erklærede, at han var nøie kjendt med Farvandet, og tilbød at lodse Fartøierne ind, men da disse mellem Klokkeren 2—3 løb ind i Vigen mellem Kalvø og Skoven, bleve de siddende i Dyndet. En mindre Styrke blev hurtigt kastet i Land for at besætte Broen, og saaledes forhindre de paa Kalvø værende Uhlaner i at undslippe, men forinden vore Folk naaede Broen, hørte man Uhlanerne i Galop suse over denne.

Der arbeidedes imidlertid med Kraft paa at faae Fartøierne flot, men det blev lyst, forinden dette lykkedes, og først da Dagen begyndte at bryde frem, saae vi den temmelig kritiske Stilling, i hvilken vi befandt os. Der blev derfor arbeidet af yderste Evne for at bringe os af Grund, thi vi saae bestandigt Uhlaner sprænge afsted og komme tilbage med Meldinger. Man kunde hvert Øieblik vente, at der vilde komme Undsætning af Infanteri eller blot en enkelt Kanon. I saa Tilfælde vilde vi være ilde farne, thi vi laae neppe 200 Alen fra Land og stode tæt sammenstuede paa Transportbaadens Dæk, uden mindste Dækning. Uhlanerne, der havde samlet sig ved Kysten, kunde vi let holde i tilbørlig Afstand ved vort Fodfolk. Endeligt lykkedes det at faae «Marie» flot, hvorefter denne halede Transportbaaden ud, og nu kom en større Kommando i Land for at sammen-

koble de ved Kalvø liggende Fartøier. Her arbeidede vi ligeledes af al Kraft, thi det var dog altid Noget at komme hjem med, da den egentlige Expedition maatte betragtes som mislykket. Men den Glæde fik vi kun tildels, idet vi, efter at være komne ud af Gjennerbugten, ikke kunde slæbe Fartøierne med os, dels paa Grund af en stiv Kuling lige i Stevnen, dels paa Grund af, at Fartøierne ikke kunde styres, da Rorene vare borttagne af de fleste. Vi opnaaede kun, at Skibene tildels bleve ødelagte, ved at der blev hugget Hul i dem, inden de kastedes los, saaledes at de sank eller drev paa Land, hvor de bleve Vrag.

Som Kuriosum kan anføres, at da vi dampede ud ad Gjennerbugten, kom en Uhlan ridende ud i Vandet omtrent til Hestens Bug; han svingede et lille tysk Flag paa en Stang af et Par Alens Længde og affyrede Pistolskud efter os paa en saa lang Distance, at vort Fodfolk ikke kunde række ham. Paa lignende Maade viste den samme Uhlan sig ved en anden Expedition i Gjennerbugten, men paa en saa lang Distance, at han kunde føle sig ganske sikker, selv overfor Korpsets bedste Skytte, en svensk Bjørnejæger, der var forsynet med Bagladningsgevær, hvilket dengang var enestaaende i Korpset.

Henad Morgenstunden landsattes Korpset atter i Assens, hvor Beboerne i stor Mængde havde samlet sig paa Skibsbroen for at tage imod os.

Den 8de April Klokken henved 12 Nat bleve vi, omtrent 50 Mand, fra Assens indskibede i Baade, der skulde slæbes af «Marie» for at gaae til Aarøesunds Færgetro paa Sønderjyllands Kyst. Befalingsmændene

vare saaledes fordelte, at der i hver Baad var een, som havde Kommandoen over denne i det Tilfælde, at Baadene paa en eller anden Maade skulde komme fra hverandre. Jeg var i den bageste Baad, og i den næstbageste var Lieutenant Baumann.

I Begyndelsen saae denne Seilads lidt farlig ud, idet Baadene havde temmelig lange Slæbere, saaledes at de dannede en forholdsvis lang Række, der hvert Øieblik svaiede i en Bue, snart til den ene Side, snart til den anden, ofte med et saa stærkt Ryk, at en Kæntring kunde befrygtes. Grunden hertil var nærmest den, at Baadene ikke bleve styrede. Derfor maatte «Marie» stoppe op, Slæberne bleve gjorte kortere, en Mand i hver Baad blev sat til at styre, og nu gik det nogenlunde godt fremad. Dog var denne Seilads langtfra behagelig, thi hver Mand maatte sidde stille paa en meget indskrænket Plads, med Geværet mellem Knæene. Bougvandet stod desuden af og til saa høit op paa Baadene, at man kunde befrygte, at disse bleve fyldte.

Klokken mellem 1 og 2 ankom vi til Aarøe, hvor Baadene strax kastedes los og roedes ind mod Kysten ved Aarøesund, hvor man vidste, at der stød en preussisk Vagt, som det var Hensigten at omgaae og tage.

Allerede paa temmelig lang Distance saae vi fra Baadene et stort Baal eller Vagtblus. Vi kunde fra Søen see Soldaterne ligge omkring Ilden, og vi saae flere komme med Armene fulde af Brænde. Lieutenant Baumann roede med 2 Baade et Stykke langs Kysten Syd paa. Vi Andre laae et Øieblik stille, jeg troer for at afvente et Signal; men pludseligt saaes et

Glimt, efterfulgt af et Skud fra Land, hvilket sagde os, at vi vare opdagede af Fjenden. Baumann gav nu Ordre til øieblikkeligt at stige ud af Baadene, og uagtet Natten var kold og Mandskabet forfrossent efter den ubekvemme Seiltur, og skjøndt Vandet naaede os indtil Hofterne, saa vare alle Mand dog hurtigt ude af Baadene. Et Øieblik efter stode vi paa Strandbredden. Baumann satte sig i Spidsen for os, og i Løb gik det raskt over Markerne op i Land, med Vagtilden paa vor høire Side, for saaledes at afskjære Fjenden Retraitten til Aarøesunds Færgekro.

Pludseligt hørte jeg et Plask og saae Lieutenant Baumann forsvinde, og det var med Nød og neppe, at jeg fik standset min Fart for ikke at gaae bag efter. Jeg kastede mig hurtigt ned paa Maven og var saa heldig strax at faae fat i Lieutenanten, der var styrtet paa Hovedet i en Tørvegrav. Gjennemvaad og ind-sølet i Mudder blev han halet op. Baumann spildte ikke et Minut, men saasnart han var kommen paa Benene, rystede han sig som en vaad Hund og sagde: «Den Vei kan vi ikke komme, vi maae ad en anden». Vi dreiede tilhøire og tog Retning lige mod Vagtilden, og nu gik det atter fremad i hurtigt Løb. Da Baumann styrtede i Mosen, havde han sin Klinge i Haanden, og der kunde vel nok have været den Officer, der i et saadant Øieblik havde glemt at holde fast paa den, men han havde endnu Sabelen i Haanden, da jeg trak ham op. Denne Officers beundringsværdige Mod og uforfærdede Optræden i Forbindelse med Snarraadighed og Ligegyldighed for Farer skal jeg senere faae Leilighed til at fortælle om. Vi naaede hurtigt Vagtilden, som i Begyndelsen blændede os

saaledes, at det var vanskeligt at bedømme Situationen i Øieblikket. Der befandt sig tæt ved Ilden to hinanden krydsende Jordvolde, bag hvilke Fjenden efter al Sandsynlighed havde søgt Dækning, og hvorfra vi da maatte danne en god sikker Skive for hans Skud. Uagtet der ikke blev mælet et Ord derom, var det som om Lieutenant Baumann og jeg fik samme Tanke, thi hurtigt sprang han over den ene og jeg over den anden Vold med Revolveren i Haanden og efterfulgt af Mandskabet, men — der var desværre ingen Fjender. Heller ikke nu spildte Baumann et Minut, men lod os slutte sammen, og atter gik det i Løb op til Aarøesunds Færgetro. Her var Alt mørkt og stille, Dørene aflaaede og Vinduerne tillukkede med Skodder; kun i en lige overfor Kroen liggende Stald, hvor der brændte en Lygte, stode Dørene aabne. Efterfulgt af et Par Mand gik jeg ind i Stalden og saa strax, at denne nylig var forladt, idet der ved Krybberne endnu sad militaire Staldgrimer, ligesom der fandtes ganske frisk Hestegødning. Ved vor Ankomst hørte vi ogsaa galopperende Heste, der fjernede sig fra Kroen. Da jeg kom ud fra Stalden, var den øvrige Styrke ankommen, saavidt jeg erindrer, under Kommando af Lieutenant Bjerager. Jeg meddelte Lieutenant Baumann hvad jeg havde bemærket i Stalden, men han svarede: «Tyskerne ere sgu inde i Huset, lad os bare see at komme der ind». Vi forsøgte forgjæves at aabne Hoveddøren, hvorefter vi begave os om paa den modsatte Side af Bygningen, hvor vi kom til en Dør. «Kom her,» sagde Baumann, «og sæt Skuldrene imod, saa skal vi nok komme ind,» og ved forenede Kræfter sprængte vi

hurtigt Døren. Vi strøg en Svovlstik for at orientere os, og det viste sig, at vi befandt os i en lang Gang, i hvis modsatte Ende Hoveddøren fandtes, men da den var aflaaet, gik vi ind ad en aabentstaaende Sidedør. Saavidt jeg i det tætte Mørke kunde skjønne, befandt vi os i et større Værelse, da der i det Samme faldt et Skud. Jeg hørte Klirren af Glasskaar, og i Løbet af et Minut var Skydningen saa stærk, at jeg ikke tvivlede om, at vore Folk vare komne i en hidsig Fægtning med Fjenden, men da der blev skudt gennem Vinduerne ind i Stuen, indsaae jeg, at det gjaldt om hurtigt at finde Dækning. Jeg søgte hen under Vinduesmuren som det eneste Sted, hvor der var sikker Dækning, thi Kuglerne regnede bogstaveligt talt ind ad Vinduerne. Hvor Baumann blev af, veed jeg ikke. Da jeg havde ligget lidt, kom jeg ved en tilfældig Bevægelse med den ene Haand til at berøre en Sabel, og jeg var strax paa det Rene med, at den hang om Livet paa en Preusser, der ligesom jeg havde søgt Dækning. Jeg følte forsigtig til den modsatte Side, og her kom jeg til at røre ved Benene af en Mand. Jeg var nu overbevist om, at jeg havde Preussere paa begge Sider af mig, og uagtet dette Naboskab ikke var synderlig hyggeligt, glædede jeg mig dog til, at de Preussere, der vare i Stuen, skulde blive vore Fanger. Jeg listede min Revolver frem, og med denne i Haanden afventede jeg, hvad der videre vilde komme. Endeligt ophørte Skydningen samtidigt med, at Hoveddøren blev sprængt, og vore Infanterister trængte ind, nogle af de forreste forsynede med tændte Vindlys. Ved det første Skin, som disse kastede ind i Stuen, saae jeg, at det Ben,

jeg havde berørt, tilhørte Lieutenant Baumann, der ligesom jeg havde søgt Dækning. Han havde ogsaa været af den Mening, at der laae Preussere langs hele Vinduesvæggen.

Sabelen viste sig desværre at mangle sin Eiermand, der i sin skyndsomme Flugt havde glemt den. Nu blev det oplyst, at det var vore egne Folk, der, i den Tro, at de havde hørt Fjenden inde i Huset, havde begyndt at skyde gennem Vinduer og Døre, hvilken Iver let kunde have kostet Lieutenant Baumann og mig Liv og Lemmer.

Vare vi komne nogle faa Minutter tidligere op til Færgækroen, havde vi rimeligvis taget hele Vagten.

At Tyskerne vare komne hovedkulds ud af Lokalet, fremgik ikke alene af den glemte Sabel, men tillige deraf, at de havde efterladt deres Piber samt flere Karduser Tobak.

Kroen blev nu omhyggeligt afsøgt, uden at vi fandt Tyskere. Overalt i de forskjellige Lokaler, hvor vi kom frem, saae vi en grundig Ødelæggelse, anrettet af Geværkuglerne, Tapeterne saae ud, som om de vare bemalede med Rakter, ligesom omtrent alt Bohavet var i høi Grad ødelagt.

Efter omtrent to Timers Ophold, og efter omhyggeligt at have eftersøgt en ved Kroen liggende Grantykning, gik vi i hurtig March tilbage til Stranden, hvor vi atter vadede ombord i vore Baade. Nogle slap for dette kolde Bad ved at ride paa Kammeraters Ryg, og det var heller ikke rart at ligge ombord i de vaade Klæder, indtil vi om Morgenen kom i Land. «Marie», der havde nærmet sig Kysten

saa meget som muligt, fik os nu atter paa Slæb og dampede udefter med os. Henad Morgenstunden naaede vi Assens, og Beboerne vare som sædvanligt samlede i stort Antal paa Broen for at see, om vi medbragte Landser, men idag var der desværre ingen.

II

Til Barsø og Løit.

Den 9de April omtrent Klokken 8 Aften indskibes vi omtrent 50 Mand i Baade, der som sædvanligt slæbtes af Bugserbaaden «Marie». Efter nogen Tids Seilads blev det en saa tæt Taage, at Føreren paa Bugserbaaden erklærede, at han ikke kunde gaae længere frem, da han ikke bestemt vidste, hvor vi vare. En frivillig norsk Student Andersen og jeg tilbød at forsøge at finde Land med en lille Baad, hvilket Tilbud blev modtaget, og efter at der var aftalt nogle Signaler, for at vi, naar vi vendte tilbage, kunde høre hvor Fartøierne befandt sig, gik vi fra Borde og roede afsted. Efter omtrent en Times Forløb saae vi gennem Taagen ligesom en stor mørk Sky paa vor Styrbord-Side og roede derfor i denne Retning. Kort efter saae vi, at vi virkelig havde Land lige for os, men hvad det var for Land, derom vidste vi Intet. Da det selvfølgelig var nødvendigt at komme til Kundskab herom, og da der jo var al Sandsynlighed for, at det var Slesvigs Kyst, der var stærkt besat af Fjenden, anvendte vi alle Forsigtighedsregler og gik

i Land. Det var et temmelig aabent og, saavidt Mørket tillod at skjønne, ubebygget Terrain. Alt var stille, og vi besluttede nu at begive os et Stykke op i Landet, hver i sin Retning, for at finde et Hus, hvor vi kunde faae nogen Underretning. Den, der først fandt et saadant, skulde varsko den anden ved et Signal. Efter at have skudt Baaden et Stykke fra Land, stukket en Aare fast i Bunden, og fastgjort Baaden dertil, gik vi i skraa Retning op i Landet, men jeg havde kun fjernet mig nogle faa Hundrede Alen fra Andersen, da jeg kom til en Landevei, hvorfor jeg kaldte ham tilbage, og vi besluttede nu begge at følge denne. Efter omtrent et Kvarters March kom vi til et Hus, og da vi bankede paa et Vindue, spurgte en Mandsstemme indenfor hvem det var. Vi svarede, at det var et Par Fremmede, der paa Grund af Taagen havde landet med en Baad, og spurgte ham, om han vilde sige os hvor langt der var til den nærmeste Kro, hvortil han svarede, at Kroen laa lige oppe i Byen. Jeg bad ham sige mig, hvad Byen hed, og nu fik vi at vide, at vi befandt os paa Barsø. Vi begave os nu skyndsomst tilbage til Baaden for at opsøge Fartøierne og vare kun komne et kort Stykke fra Kysten, da vi stødte paa dem; «Marie» var, kort efter at vi vare gaaede fra Borde, ved Hjælp af Loddet gaaet fremad, og da Taagen efterhaanden havde lettet, var det gaaet godt frem, saa at vi omtrent Klokken 2 Nat landsattes paa Vestkysten af Barsø.

Taagen havde imidlertid forsinket os saaledes, at den paatænkte Expedition maatte opgives for den Nat, og vi marcherede op til Byen, hvor vi bleve

indkvarterede. Jeg kom ind til Byens Skolelærer, hvor jeg fik anvist en Seng, som jeg strax tog i Besiddelse. Den næste Dags Morgen blev jeg af en ung Pige anmodet om at komme ind og spise Frokost; hun var omtrent den Eneste, jeg der paa Stedet talte med, men hun var til Gjengjæld ogsaa saa snaksom og underholdende, at man ikke savnede noget andet Tidsfordriv. Blandt Andet fortalte hun mig, at hun havde en Kjæreste, og paa Anledning bemærkede hun, at han havde en langt smukkere Uniform end jeg, hvortil jeg svarede, at i saa Fald maatte han jo være Soldat og sagtens være langt borte. Hun indrømmede, at han vel var Soldat, men at han dog ikke var længere borte, end at han ofte besøgte hende. Disse Yttringer gjorde mig mistænksom, og jeg gjorde Forsøg paa at faae flere Oplysninger om hvem hendes Kjæreste var, men det var som om hun nu indsaae, at hun alt havde sagt for meget, og hun indtog derfor en hemmelighedsfuld Holdning, hvilket endmere styrkede min Mistanke. Hun forlod Stuen, og da jeg kort efter saae hende sysle i Gaarden, gik jeg ud for at forsøge en ny Samtale med hende. Da jeg kom ud i Gaarden, traf jeg en ældre Mand, der gav sig i Snak med mig, og Samtalen dreiede sig om Aarsagen til de danske Soldaters Ankomst paa Øen. Da jeg gav ham undvigende Svar, yttrede han uforbeholdent, at han troede, vi vare komne til Øen for at tage de Preussere, der jevnlig om Aftenen kom over for at more sig med Øens Piger, og han fortalte mig nu, at der flere Gange om Ugen kom et Par Baade med Preussere, navnlig Underofficerer. Jeg fik nu atter fat i Pigen, og hun tilstod da, at hendes

omtalte Kjæreste var en preussisk Trompeter. Jeg blev ærgerlig herover, og idet jeg forlod hende, sagde jeg: «Imorgen skal jeg bringe Dem Deres Kjæreste ved det ene Ørel»

Jeg anede den Gang ikke, at denne Trusel skulde blive til Virkelighed. Jeg forlod nu Skolen, der ligger i den sydlige Udkant af Byen, og begav mig skyndsomst ned til Kroen for at meddele mine Officerer, hvad jeg havde hørt. Jeg traf Kaptain Aarøe, til hvem jeg afgav Melding. Nu blev der Liv, Poster bleve udstillede, Soldater bleve omklædte som Bønder og forsynede med Markredskaber fordelte langs Vestkysten af Øen for at observere Slesvigs Kyst, med Ordre til, saafremt der kom Preussere, da at lade dem gaae uhindret i Land, men saa snart de havde fjernet sig fra Kysten, da trække deres Baade paa Land. Vi holdt Øie med Kysten til ud paa Aftenen, uden at der viste sig Tyskere, og Klokken henved 10 Aften indskibedes vi atter i Baadene. Vi roede Nord paa og landede ved Nørreskov i Gjennerfjord Klokken omtrent 2 Nat, hvor Baadene efterlodes med den fornødne Bedækning. I Løb gik det fremad mod Løit Kirkeby. Vi vare inddelte i 3 Kommandoer, hver med sit Hverv. Jeg fulgte med Lieutenant Baumann, og vi naaede hurtigt til den ene af de Gaarde, hvor vi skulde udføre vort Hverv, og hvor det var oplyst, at der skulde ligge en Underofficer og en Trompeter. Lydløst snege vi os frem, snart krybende, snart gaaende, og naaede omsider ubemærkede den Gaard, hvor den første Fangst skulde gøres. Her hvilede Alt i dyb Ro; Lieutenant Baumann og jeg satte Skuldrene mod Yderdøren og sprængte den. Vi

kom ind i en Forstue, der havde en Dør til hver Side, og ikke saa snart vare vi komne her ind, før Gaardens Eier, en ualmindeligt høi Mand, stod for os i sin bare Skjorte og spurgte i en brutal Tone hvad vi vilde. Baumann spurgte: «Hvor ligger Deres Indkvartering?» hvortil han svarede, at her laa ingen Indkvartering, og at vi bare skulde gaae der hen, hvor vi vare komne fra, ham fik vi ingen Nyheder af. Baumann gav ham en saa eftertrykkelig Ørefigen, at Manden væltede. I det Samme hørte jeg fra Værelset til Høire et Fruentimmer begynde at jamre sig, og jeg sprang hurtigt der ind, idet jeg ansaae det for lettere at faae hende til at sige Sandheden. I den mørke Stue rendte jeg imidlertid mod hende, der ligeledes var i sit bare Linned, og hun begyndte at vræle: «O, Gud! nu har mit Liv Ende!» hvortil jeg svarede: «Ja, det har det Fanden ta'e mig, saafremt De ikke øieblikkeligt viser mig, hvor Deres Indkvartering ligger!» Hun raabte: «Jo, det skal jeg, naar I bare vil skaane mit Liv.» Med rystende Haand tændte hun et Lys, og med hende foran begav jeg mig, efterfulgt af et Par Mand, gjennem et andet Værelse, hvorfra vi kom ud i et stort Kjøkken. Her pegede hun paa en Dør og sagde: «Der inde er de». Lieutenant Baumann, der imidlertid var gaaet gjennem de til Venstre fra Forstuen førende Lokaler, kom omtrent samtidigt ud i Kjøkkenet. Han sprang strax hen og rev den betegnede Dør op, men da Baumann kun havde sin Klinge i Haanden, befrygtede jeg Modstand fra det mørke Værelse og hævdede derfor min Revolver. I samme Øieblik, jeg tog Sigte mod Døren, sprang Konen frem og greb mig bagfra om

begge Armene, idet hun raabte: «Nei! Nei! Du maa ikke skyde min Trompeter!» Hvor nødigt jeg end vilde anvende Magt mod et Fruentimmer, saa tvang Øieblikkets Alvor mig dertil. Med fuld Kraft kastede jeg hende fra mig, saa at hun rullede et Par Gange rundt paa Gulvet, hvorved Lyset, som hun bestandigt havde haft i Haanden, slukkedes, og vi stode et Øieblik i ravende Mørke. Der blev imidlertid hurtigt tændt et Par Vindlys, og jeg gik ind i Værelset, hvor jeg saae Lieutenant Baumann i Begreb med at hale Underofficeren frem fra en Alkoveseng, hvor han havde skjult sig. Ved at gjennemsøge Kammeret fik vi Trompeterens Tøi frem, medens denne selv ikke var til at finde. Da Baumann gik Underofficeren haardt paa Livet for at faae ham til at sige hvor Trompeteren var, blev Konen atter bange og fortalte nu, at hun vidste, at Trompeteren var gode Venner med Jomfruen i den tyske Kro, og at han ofte var der til langt ud paa Natten. Da vi havde Ordre til at gaae til den tyske Kro og arrestere Kromanden, der var sigtet for Spioneri, kom denne Efterretning os tilpas. Medens vi samlede os ude i Gaarden for at afmarchere, lød der pludseligt et saa gjennemtrængende Hyl eller Brøl, at det gav Gjenlyd over hele Byen i den stille Nat. Vi forstode ikke hvorfra dette forfærdelige Vræl var kommet, men Baumann gav mig nu Ordre til med 6 Mand hurtigt at begive mig til den tyske Kro og tage Kromanden.

Manden paa Gaarden, hvor vi befandt os, maatte følge med som Veiviser; forøvrigt laa den tyske Kro kun nogle faa Hundrede Alen borte. Da vi kom dertil, blev Døren strax sprængt, og vi kom ind i en

lang Gang; vi tændte et Par Vindlys og gik ind gjennem et større Værelse til Kromandens Sovekammer. Han var sprunget ud af Sengen og havde faaet tændt en Lampe. I Værelset stod der 2 Senge; i den ene laa hans Kone og i den anden hans to Døttre paa 12—14 Aar. Kromanden henvendte sig strax til mig med den Forsikkring, at han ikke havde nogen Indkvartering; men som Svar herpaa opfordrede jeg ham til at vise mig det Værelse, hvor hans Jomfru laa, og med et lunt Grin førte Kromanden os nu gjennem et Par Værelser ind til et Kammer, hvor der laa et Par Piger i samme Seng; de gloede paa os som et Par Hornugler og kunde aabenbart ikke forstaae, hvorledes der kom danske Soldater der.

Jeg indsaae strax, at der ikke kunde være Tale om, at det var nogen af dem, Trompeteren kunde være «gode Venner» med, hvorfor jeg sagde til Kromanden, at det var ikke hans Piger, men hans Jomfru, jeg vilde føres ind til. Han bemærkede hertil, medens vi gik tilbage til den modsatte Ende af Bygningen, at hans Jomfru var hans Nièce, og at hun var en ærbar og dydig Pige. Da vi kom til Døren, begyndte han atter at gjøre Bemærkninger angaaende hendes Dyd, men da jeg i det Samme aabnede Døren, bleve Ordene bogstaveligt talt siddende i hans Hals, og han havde nær tabt den brændende Lampe. Han blev staaende som forstenet over det Syn, der viste sig. Paa mig gjorde dette ikke saa stærkt et Indtryk, thi jeg saa kun, hvad jeg havde ventet at faae at see. Mine Soldater derimod bleve aabenbart lige saa forbausede som Kromanden. Jeg opfordrede Trompeteren til at staae op og hurtigt iføre sig sine

Klæder, da han var Fange. Han adlød strax, og da han havde faaet de nødvendige Klædningsstykker paa, bød jeg Kromanden ligeledes hurtigt at tage nogle Klæder paa, da han var Arrestant og skulde følge med. Nu gik det tilbage til hans Sovekammer, og her frembød sig nu en Scene af en saadan Beskaffenhed, at jeg med Sandhed kunde sige, at jeg hellere vilde slaas med 4—5 Preussere end overvære noget saa Pinligt. Da Konen og Børnene hørte, at Manden skulde følge med, sprang de ud af Sengen og klamrede sig fast til mig, idet de græd og bad, at jeg ikke maatte medtage Manden og Faderen. Jeg skyndte derfor af al Kraft paa Kromanden, der med en Del af Klæderne paa Armen maatte følge med, og i hurtig March gik det nu tilbage gennem Byen. Paa Veien kom jeg forbi den Gaard, hvor den anden Afdeling under Baron Raabs Kommando havde udført sit Hverv. Foruden ham og hans Folk var der en fangen preussisk Officer, nogle preussiske Soldater samt 4 deilige Fuldblodsheste, der vare oppakkede med Officerens Bagage, som var knyttet sammen i Tæpper og hængt over Sadlerne. Jeg sluttede mig nu til dem, og det gik derefter ud af Byen, hvor vi traf sammen med de øvrige af vore Folk, og saa videre til Stranden, hvor vi med vore Fanger samt Bagagen gik i vore Baade.

Lieutenant Baumann gjorde et Forsøg paa at faae Hestene med, idet han sagde, at disse med Lethed kunde svømme een efter hver Baad over til Barsø, men den Officer, der havde Kommandoen, protesterede herimod, og Resultatet blev, at de udmærkede Heste bleve løsladte paa Kysten. Paa Barsø

bleve vi og Fangerne fordelte paa Gaardene; jeg tog min Trompeter og begav mig atter til Skolen, og nu viste det sig, at det var den samme Trompeter, som Skolelærerens Pige havde omtalt som sin Kjæreste. Han fortalte mig selv paa Veien der hen, at han kjendte Pigen, og at han flere Gange havde været ovre for at besøge hende. Jeg var ikke sen med at opsøge hende for dog delvis at opfylde hvad jeg lovede, da jeg sidst forlod hende, men hun blev saa ærgerlig eller skamfuld, at hun hverken vilde tale med ham eller med mig. Klokken mellem 9 og 10 Formiddag gik vi atter ombord i vore Baade, og «Marie» dampede med os til Assens. Her bleve vi modtagne af Beboerne med stor Jubel, da de allerede paa lang Afstand saae, at der var Landser ombord, og Glæden steg, da de saae den ene Preusser komme i Land efter den anden.

III

En Udflugt til Halk.

Den 13de April Klokken henved 10 Aften gik vi, 50 Mand under Kommando af Kaptain Aarøe, ombord i Baade, der som sædvanligt slæbtes af «Marie». Klokken henved 2 Nat landsattes Styrken paa Sønderjyllands Strand lidt Nord for Halk-Hoved i Haderslev Amt. Vi traadte an i Kolonne, og i Ilmarch gik det frem mod Halk, der ligger $\frac{1}{4}$ Mil inde i Landet; men da vi ikke langt fra Landingsstedet kom til en større Gaard, der laa lige ved Landeveien, blev der gjort Holdt, dels for at afsøge den, dels for at faae en Veiviser med. Alle Ud-gange bleve besatte, medens Kaptain Aarøe, ledsaget af et Par Officerer og Andre, hvoriblandt jeg, begav sig ind i Vaaningshuset, efter at vi havde banket Gaardens Eier op.

Kaptainen udspurgte ham nu om Fjenden og opfordrede ham til at følge med som Veiviser, hvilket han aabenbart ikke syntes godt om. Han kom med nogle Undskyldninger, men tilføiede, at han skulde medgive os en paalidelig Veiviser. Manden gik ind i det tilstødende Værelse, hvor hans to voxne

Sønner laae, og vi hørte hvorledes han først opfordrede den ene og saa den anden til at følge med os, men de vare lige saa store Kujoner som Faderen, thi de vare grædefærdige alle Tre. Men pludseligt lød der en kvindelig Stemme fra det tilstødende Værelse; det var Mandens Datter, der sagde: «Jeg synes, at det er danske Soldater, der forlange en Veiviser.» Da en af Officerne bekræftede dette, vedblev hun: «Vil De saa vente et Øieblik, til jeg faaer Klæderne paa, saa skal jeg vise Dem hvor Preusserne ligge.»

Kort efter kom hun paaklædt ud og satte sig i Spidsen for os, og saa gik det fremad til Halk. Da vi kom til en af de første Gaarde, der laae paa venstre Side af Landeveien og bestod af Hovedbygning og to Sidefløie, med den aabne Gaardsplads ud mod Veien, sagde vor Veiviserske: «Se her ligge Preusserne.» Kaptainen spurgte hende, om hun vilde vende tilbage, forinden vi foretog os Noget, hvortil hun svarede; «Nei, jeg vil hellere blive og følge med Dem tilbage, thi jeg er ikke bange for Preusserne; men vil De ikke først tage deres Landser, som pleie at staae her henne.» Med disse Ord gik hun hen til Vaaningshusets Gavl, hvor der stod 14—15 Landser, hvoraf hun tog saamange, hun kunde bære, slæbte dem ud til Landeveien og kastede dem i Grøften.

Gaarden blev nu hurtigt besat, og Hoveddøren aabnet. En norsk Student Nissen og jeg trængte tillige med flere Andre ind i Huset, hvis Stueetage nu blev gjennemsogt i hver en Krog, uden at vi hørte eller saae nogen Preusser. Vi kom saa ind

gjennem Kjøkkenet, og her saae det broget ud; Alt, hvad der var af Kjøkkenredskaber, saasom Gryder, Potter, Krukker og Tallerkener, laae Hulter til Bulter ud over Gulvet, store Dynger af Kjøkkenaffald vare spredte rundt omkring, saa at man fik det Indtryk, at Preusserne selv havde ført Husholdning her i længere Tid. Gjennem forskjellige Lokaler kom vi til en Stige, der førte op til et Loft, hvor vi ogsaa steg op for muligt her at finde Preusserne. Der var fuldt af Hø og Halm, som vi gjennemsøgte; vi stak vore Vaaben ind i det paa mange forskjellige Steder, men uden at finde Nogen.

Da det imidlertid forekom mig, at der blev stille nede i Huset, mindede jeg Nissen om, at det var paa Tiden, vi kom ned, men han var saa ivrig i sin Søgen, at jeg maatte gjentage min Paamindelse, og som et sidste Forsøg, forinden han forlod Loftet, udtalte han med høi Røst paa Tysk: «Nu stikker vi Ild paa al Halmen, og saa skal I blive stegte som Gjæs.» Heller ikke denne Trusel bragte dog nogen Tysker frem. Da vi kom ned, hørte vi, at Vore havde forladt Huset og vare samlede i Gaarden. Da vi passerede gennem et Kammer, saae jeg en hvid Skikkelse hurtigt smutte ind i en Krog for at gemme sig; jeg sprang frem og fik fat i Personen, der kun var iført sin Skjorte. Da han kom frem paa Gulvet, var han ikke til at formaae til at give en Lyd fra sig, og vi trak ham saa med ud i Gaarden, hvor vi med glad Overraskelse saae, at Vore havde fundet 5 Preussere. Først da flere af Folkene satte ham Bajonetspidsen paa det bare Skind, raabte den stumme Mand; idet han sprang som en Reie:

«Ja! jeg er en Preusser.» Vi løb saa ind i Huset for at finde hans Klæder, og jeg fandt paa en Stol en Bunke, som jeg i Mørket antog maatte være hans. De Andre kom tilbage uden at have fundet Noget. Da jeg kom ud i Gaarden med mit Fund, og da Morgendæmringen havde begyndt at gry, opdagede jeg, at det var Fruentimmerklæder, men da der i det Samme blev givet Ordre til at træde an til Afmarch, blev der hurtigt bundet Preusseren en Klokke om Livet og hængt ham et Skjørt over Skuldrene, og i dette Kostume blev han stillet ind i Kolonnen sammen med sine Lidelsesfæller for at afmarchere til Landingsstedet.

Den Underofficer, der havde havt Kommandoen paa Gaarden, var ikke afholdt af sine Undergivne, thi flere af de fangne Preussere spurgte, om vi ikke havde taget ham, og gjorde os opmærksom paa, at han laa i et Hus lige overfor Gaarden, ligesom de ogsaa paaviste os det Værelse, som han beboede. Idet de brugte forskellige Skjældsord om ham, sagde de: «Tag endelig ham med, han er ikke for kjøn dertil, og det vilde han kunne have godt af.» Jeg erindrer ikke, om Underofficeren blev taget til Fange, men jeg troer næsten, at han var stukken af, hvortil han jo havde haft god Tid og Leilighed, førend hans egne Folk gjorde os opmærksom paa ham. Nu gik det i Løb til Stranden; da det kneb svært for vor Veiviserske at følge med, og da hun begyndte at sakke agter ud, blev jeg noget tilbage, fordi jeg fandt det urigtigt at overlade hende til hendes Skjæbne og udsætte hende for, at Preusserne skulde naae hende, forinden hun kunde komme til sit Hjem. Baron

Raab gav mig i den Anledning en Paamindelse om at følge Kolonnen, men da jeg tillod mig at fremkomme med en Yttring om, at vi havde en Forpligtelse til at bringe Pigen i god Behold til hendes Hjem, smilede Raab og Kaptain Aarøe, og Sidstnævnte sagde: «Det er rigtigt, vi maae levere Pigen i god Behold tilbage til Hjemmet.» Saavidt jeg erindrer, forærede Kaptainen og Baronen hende hver en Fingerring.

Ved Landingsstedet gjorde Lieutenant Baumann atter Forsøg paa at faae de deilige Heste med. Blandt Baadene var der en stor, bred, fladbundet Baad, hvori vi med stort Besvær fik anbragt, saavidt jeg erindrer, to Heste, men neppe vare vi komne af Grund, før Baaden begyndte at slingre, saa at Hestene bleve urolige; et Øieblik efter kæntrede Baaden, og Hestene faldt i Vandet, hvor vi atter toge imod dem for at spænde Sadler og Oppakning af dem; men desværre maatte vi ogsaa her efterlade selve Dyrene. Medens vi vare beskjæftigede med dem, viste der sig en Uhlan, der ganske roligt kom ridende langs Stranden Nord fra; jeg bad om at maatte sidde op paa en af de fangne Heste for at gjøre Forsøg paa at tage ham. Jeg kom tilhest paa en udmærket «Fuldblods», tog en af Preussernes Landser, thi som Underofficer af den gamle Skole havde jeg lært at bruge en Landse, og med Overbevisning om, at jeg her skulde faae Leilighed til at vise en Uhlan, at ogsaa en dansk Dragon forstod at bruge hans Vaaben, satte jeg i Trav op imod ham. Paa et Par Hundrede Alens Afstand satte jeg Hesten

i Galop, og med fældet Landse red jeg ind paa min Modstander, der imidlertid til min store Forbauselse holdt stille, løftede Landsen op over sit Hoved og kastede den fra sig; jeg tog hurtigt min Hest op, thi Ulahnen begyndte at raabe: «Gnade», og jeg skal ikke nægte, at jeg blev lidt flad derved, thi jeg havde gjort sikker Regning paa, at jeg her, i Overværelse af mine Officerer, Kammerater og Undergivne skulde bestaae en rask og livlig Tvekamp med Landse mod Landse, hvilket jeg hidtil ikkun havde prøvet i Ridehuset paa Gottorp Slot. Alt det blev der nu ikke Noget af, thi da jeg kom i hans Nærhed, var det Første, han udtalte, efter at han havde smidt sin Landse og raabt Gnade: «Ich übergebe mich.»

Paa Veien tilbage til Baaden udtalte jeg min Forundring over hans Adfærd og bemærkede, at naar han ikke kunde slaas med en Mand, kunde han jo i Tide have redet bort fra det Hele. Hertil svarede han, at han netop kom for at lade sig tage til Fange, thi, sagde han: «Jeg saae paa lang Afstand hvad der var foregaaet, og da jeg har Strandvagten, veed jeg, at jeg vilde blive haardt straffet for ikke at have passet godt nok paa, og jeg besluttede da hellere at lade mig tage til Fange.»

Vi kom nu ombord med Fangerne, Bagagen og Landserne og naaede op paa Formiddagen atter tilbage til Assens.

Det er min Overbevisning, at der paa Gaarden i Halk undslap ikke faa Preussere, som sandsynligvis havde faaet Leilighed til at skjule sig paa Lofter

eller lignende Steder, thi der var flere Senge, som
oiensynligt nylig vare forladte. Ombord paa Damp-
skibet blev den kvindeligt klædte Preusser iført
Klæder af sine Kammeraters Beholdning, saa han
kom i Land i Assens som en anstændig Krigsfange.

IV

Affairen ved Sønderballe.

Den 17de April Klokken 11 Aften afgik hele Korpset med Dampskibet «Aurora», Bugserbaaden «Marie» og med Rytteriet i Transportbaaden Nr. 8. Touren gjaldt denne Gang et Overfald paa Landsbyen Sønderballe, der ligger omtrent halvanden Mil Syd for Haderslev. Et Stykke fra Land blev Fodfolket sat ombord paa Transportbaaden, og Kaptain Aarøe, som ligeledes kom ombord paa denne, kom hen til mig og spurgte mig, om jeg havde Lyst til at gaae i Land med et Varp, hvortil jeg svarede, at dertil havde jeg stor Lyst. Transportbaadens Pram blev strax gjort klar, et Varp med den fornødne Trosse blev ført ned i den, og med omviklede Aarer begyndte jeg at roe ind mod Kysten

Jeg sad med Ansigtet mod Land, skydende paa Aarerne, for saaledes at kunne iagttage Kysten. Da jeg naaede Strandbredden, blev jeg liggende stille i en halv Snes Minutter uden at røre mig. Jeg kunde Intet see, idet den høie, steile Kyst kun frembød en mørk Væg; jeg steg lydløst ud af Prammen, trak den

forsigtigt ind paa Grund, tog mit Varp og krøb med dette fremad, indtil jeg naaede Skrænten, hvor jeg huggede det fast i nogle Trærødder, begav mig tilbage til Prammen og entrede kort efter op paa Transportbaaden, hvor jeg meldte Kaptainen, at mit Hverv var udført, uden at jeg havde opdaget noget somhelst Mistænkeligt. Jeg fik nu Ordre til at have mine Dragoner klar til strax at rykke ud, saasnart Transportbaaden stødte paa Grund, samt med disse at begive mig ad en nærmere betegnet Markvei op til Sønderballe for at oppebie Fodfolkets Ankomst. Ved Hjælp af Varpet blev nu Transportbaaden halet ind paa Grund, Roret taget af, Portene aabnede og Broen, der blev belagt med nogle Knipper Halm, lagt ud. Dragonerne, som havde faaet Ordre til at sidde op inde i Baaden, holdt kort efter paa Strandbredden, og hele denne Manøvre var gaaet saa lydløst for sig, at selv om en Fjende havde været i Nærheden, vilde han Intet have hørt. Veien, jeg skulde følge, blev mig nærmere anvist, ligesom der blev mig betydet, at jeg i uforudsete Tilfælde maatte handle efter Konduite. Medens Fodfolket i to forskjellige Afdelinger satte sig i Bevægelse langs Stranden i nordlig Retning, for ad forskjellige Veie at marchere til Sønderballe, red jeg med mine Folk i vestlig Retning til samme By. Jeg havde den korteste Vei at ride og kom saaledes længe før vort Fodfolk op til Sønderballe. Natten var stille, og paa den Tid, da jeg rykkede ind i Byen, meget mørk. Vi red frem saa stille som muligt, thi det er med en vis beklemt Følelse, at man ved Nattetide, med et mindre Rytterkommando rykker ind i en By, hvor man forud veed,

at hver Gaard er belagt med Fjender. Forinden vi rykkede ind i Landsbyen, taltes der om de forbandede Hunde, der rimeligvis vilde gjøre Spektakkel, men om det nu laa i, at Hundene i Sønderballe ved Preussernes idelige natlige Ud- og Indrykning vare blevne vante til den Slags Støi, eller om der ikke fandtes Hunde i Byen, skal jeg ikke kunne sige, men vist er det, at der ikke var en Hund, der gøede af os. Vi naaede saaledes uden nogen Forhindring det Punkt, hvor vi havde Ordre til at vente. Jeg udstillede et Par Lytteposter omtrent midt i Byen, med Ordre til strax at afgive Melding ved den mindste mistænkelige Lyd. Da jeg kom tilbage til Mandskabet, var der nogle af Folkene, der syntes, at vore Infanterister bleve noget længe borte, og der faldt nogle Yttringer om, at de maaskee bleve helt borte, og at de formodentlig havde taget fejl af Veien. Hvorlænge vi holdt saaledes, kan jeg ikke sige, thi det er klart, at selv en ganske kort Ventetid under saadanne Forhold forekommer En meget lang. Pludseligt hørte vi Hestetrampen, og det var klart, at en Rytterafdeling kom travende Syd fra paa Veien fra Haug. Jeg lod strax de udstillede Poster slutte sig til det øvrige Mandskab, og efter at jeg havde overbevist mig om, at det fjendtlige Kavalleri kom frem ad den Vei, ved hvis Omdreining jeg holdt med mine Folk, rykkede jeg et Par Hundrede Alen tilbage. Vi vare strax paa det Rene med, at vi vilde gjøre et Indhug paa Fjenden, og vi trak os lidt tilbage, for at Hestene kunde have Tid til at løbe ud og give Angrebet den fornødne Kraft. Jeg paalagde Mandskabet, for saa længe som muligt at holde

Fjenden i Uvished om, hvad han havde for sig, ikke at mæle et Ord, men uden Kommando kun at følge mig, naar jeg rykkede frem, samt at lade Hestene løbe ud alt hvad de kunde, for derved at give vort Angreb den størst mulige Kraft. Mit Mandskab havde den største Lyst til at prøve Kræfter med Uhlanerne, og jeg rykkede nu frem saaledes, at jeg kunde komme til at støde sammen med Fjenden i det Øieblik, da omtrent hans halve Styrke havde svinget om Veien ind til Byen, medens den anden Halvdel endnu befandt sig paa Haugveien. Vi foer frem i flyvende Galop, ikke med et Hurra, men med et Indianerhyl, og det gik desværre her, som det er gaaet mig flere Gange forhen, at i det afgjørende Øieblik brugte Preusserne Harens Gevær. Men her kom Angrebet dem dog saa pludseligt, at et Sammenstød ikke kunde undgaaes. Jeg, som var et Stykke foran mit Mandskab, fløi ind imellem Preusserne, hvis Styrke jeg anslog til omtrent 30 Mand. Idet Sammenstødet skete, blev der ført et Sabelhug mod mig, der ramte mig over høire Tinding og bibragte mig et stærkt blødende Saar af et Par Tommers Længde. Jeg maatte nemlig først parere et Landsestød, forinden jeg kunde parere nævnte Sabelhug, men uagtet det i Øieblikket gnistrede for Øinene af mig, riposterede jeg saaledes, at jeg er overbevist om, at min Modstander fik et varigt Minde om vort Møde den 17de April. I næste Nu var det Hele en broget, forvirret Masse af Dragoner og Uhlaner, Hug faldt paa Hug, og Preusserne flygtede i alle Retninger. Jeg forfulgte 2 Uhlaner, der toge Veien ad Haug til; min Hest løb godt, og i flyvende Karriere gik det fremad, uden at

jeg ændsede, hvor jeg kom hen eller hvor langt jeg kom bort. Jeg havde kun een Tanke, nemlig den at indhente og overmande de to Flygtninge, som jeg bestandigt holdt paa en Afstand af en halv Snes Alen. Jeg opfordrede dem paa Tysk til at overgive sig, da jeg i modsat Fald vilde sende dem hver en Kugle i Nakken. De maae aabenbart have misforstaaet mig, thi pludseligt parerede de Begge deres Heste meget brat, idet de samtidigt udførte Stød med deres Landse bag ud tilvenstre. De red med «Bag ud til Venstre dæk», og som bekjendt er dette Landsenerens kraftigste og længste Stød. Det kom mig noget uventet og kunde let, hvis jeg ikke havde haft Held med mig og været hurtig, have havt ubehagelige Følger for mig. Langt hurtigere, end det kan udtales, foer jeg, der ikke var forberedt paa det bratte Angreb, ind imellem dem. Manøveren var aabenbart beregnet paa, at jeg skulde rende begge Landserne gennem Livet paa mig; min venstre Modstanders Landse saae jeg slet ikke, hans eller min Hest maa have gjort en Sidebevægelse, hvorved hans Stød har feilet, hvorimod Modstanderens Landse tilhøre sikkert vilde have gjennemboret mig, hvis jeg ikke i det afgjørende Øieblik havde været saa heldig med et kraftigt Hug at hugge den over. Det næste Hug udførte jeg mod samme Modstander, og kun ved hurtigt at kaste sig tilhøre for mit Hug, hvorved han faldt af Hesten og blev hængende i den ene Bøile, frelste han Livet. I samme Nu var min Klinge over Hovedet paa den Anden, der, skjøndt han holdt en Pistol i Haanden, raabte «Gnade» og paa Opfordring strax gav sit Vaaben fra sig. For at man kan forstaae,

hvor hurtigt det Hele foregik, skal jeg bemærke, at det tog akkurat saa lang Tid, som en rask Dragon bruger til at udføre Huggene «Til Høire og Venstre paa Rytteri», hvilke Hug jeg her betjente mig af. Efter at have befriet Preusseren, der var faldet af, og hvis Hest bestandigt snurrede rundt for Bøilen, fik jeg ham tilhest igjen og bandt saa med den Enes Tøiler begge Heste sammen, medens jeg tog den Andens Tøiler. Alle deres Vaaben maatte jeg efterlade paa Stedet, med Undtagelse af den Pistol, som Preusseren sad med i Haanden, da han bad om Pardon. Den tog jeg med for at undersøge, om der var Skud i den, thi i saa Fald kunde jeg ikke forstaae, hvorfor han ikke havde skudt mig. Dagen efter affyrede jeg Pistolen i Gaarden paa Assens Hotel mod en gammel Vognfjæl, i Overværelse af nogle Kammerater, og det viste sig da, at der var udmærket Skud i den.

Det gik nu i skarpt Trav tilbage ad den Vei, jeg var kommen fra, og med mine to Fanger naaede jeg hurtigt Byen, hvor vort Infanteri nu var ankommet. Jeg afgav Melding til Kaptain Aarøe om det Forefaldne, hvornæst Fangerne bleve sendte ombord. Medens Kaptainen og nogle Officerer talte sammen om at gaae til Hoptrup, kom en Mand af det svensk-norske Kompagni, der havde taget Stilling, saavidt jeg erindrer, paa Veien, der fører til Skjørbæk. Hans Melding fra Baron Raab lød paa, at der fandtes Kavalleri længere nede paa Veien. Kaptain Aarøe kaldte strax paa Lieutenant Baumann og sagde: «Baumann! her er Melding fra Raab, at der er mere Kavalleri nede ad den Vei». Baumann komman-

derede: «Fra Høire formeer fire», og sagde til mig: «Kom nu her, Hoffmann, saa skal vi mase dem», og i Trav gik det nu ad den betegnede Vei. Da vi passerede det svensk-norske Kompagni, der laa dækket bag Hegnet paa høire Side af Veien, vexlede Baumann og Raab nogle Bemærkninger om det formentlig paa Veien værende tyske Kavalleri, medens nogle Infanterister bortryddede nogle Ledstolper og Markredskaber, hvormed de havde barrikaderet Veien mod det fremrykkende Kavalleri. Da vi havde fortsat Riddet endnu nogle Minutter, hørte vi Støi foran os, og Baumann sagde da til mig, der red ved hans venstre Side en halv Snes Alen foran Kolonnen: «Der har vi dem!» og samtidigt kommanderede han Galop. Veien svingede lidt tilhøire og var paa begge Sider omgiven af Jordvolde med levende Hegn. Da jeg lidt før Baumann kunde se om Svingningen af Veien, opdagede jeg, idet Baumann kommanderede Galop, en tæt Masse af Bajonetter, men da jeg troede, at Lieutenanten havde seet det Samme, og at det var hans Hensigt at angribe den Fjende, der befandt sig paa Veien foran os, sagde jeg Intet, men satte min Hest i Galop. Jeg sluttede mig tæt til Lieutenants venstre Side, da jeg nok indsaae, at skulde det gaae godt, gjaldt det om at slutte tæt sammen, men i samme Øieblik saae Baumann ogsaa Bajonetterne, idet der nu fra Fjenden tordnede et dundrende «Halt!» Vi parerede brat vore Heste, og Baumann sagde hurtigt i en hviskende Tone til mig: «Lad dem gjøre omkring og komme bort»; jeg vendte mig, og sagde ligeledes i en hviskende Tone til Mandskabet: «Gjør omkring og se at komme tilbage». En af de

forreste Preussere raabte imidlertid: «Wer da?» og Baumann svarede med rolig og fast Stemme, som om han havde staaet overfor en Trop Rekrutter: «Gute Freunde!» hvorpaa han vendte sig mod Mandskabet og hviskende gjentog: «Gjør omkring og rid tilbage.» Denne Hvisken havde kun til Følge, at de forreste dreiede Hestene, Nogle til Høire, Andre til Venstre, saa at der opstod Uorden, og at den ene Hest kom iveien for den anden, medens de bageste i Kolonnen, der ikke rigtigt vidste, hvad der foregik, bleve holdende rolige i Gelederne. Preusserne, der aabenbart i Begyndelsen troede, at det var deres eget Rytteri fra Sønderballe, de havde for sig, gjentog: «Wer da?»

Jeg vil ikke forsøge paa at skildre, hvorledes man i et saadant Øieblik føler sig til Mode, thi man maa være saa god og uforsagt Feltsoldat, man vil, saa gives der dog Øieblikke, hvor man kommer paa den Tanke, at Ens Time er slaaet. Jeg vil kun bede enhver Soldat, der læser dette, at forestille sig vore Tanker, da vi holdt der tilhest paa 20 Skridts Afstand fra en Infanteribataillon, med Hundreder af ladte Geværløb rettede mod os. Jeg for mit Vedkommende trykkede Knæ og Schenkler tæt ind til Hesten, trak Overarmene ind til Brystet og tænkte: «Lad dem nu skyde gennem Skroget, Arme og Ben skal de ikke skyde af Dig. Dog trak jeg min Revolver, thi der stod en Preusser lige for mig, og Afstanden var ikke større, end at jeg, trods Mørket, kunde see, at det var et blegt Ansigt med et meget langt, mørkt Over skjæg. Han stod med fældet Bajonet, og idet jeg tænkte: hæver Du Bøssen til Anslag, saa skyder jeg

Dig en Kugle for Panden, for dog i det Mindste at hævne mig i Døden, thi jeg var vis paa, at jeg havde seet Solen gaae ned for sidste Gang. Lige ved den preussiske Kolonnes Tête saa jeg en Kavallerist, formodentlig en Ordonnants, eller muligvis en Adjutant, der holdt nede i en Grøft og som en Kat trykkede sig op mod Hegnet. Jeg kom derved til at tænke paa den Svensker, der havde bragt os Meldingen om, at der var preussisk Rytteri. Jeg kan ikke nægte, at jeg i det Øieblik ønskede Svenskeren der hen, hvor Peberet groer, uagtet jeg for Sandhedens Skyld maa sige, at Svenskerne vare udmærkede Feltsoldater, der ved enhver Leilighed gjorde deres Pligt til det Yderste. Baumann gjentog imidlertid med fast og rolig Stemme: «Gute Freunde!» hvorpaa den samme preussiske Stemme raabte: «Feltgeschrei!» men i det Samme raabte en af vore Dragoner: «Dælen han lyne i Jer Hals der bag ved, kan I ikke komme tilbage». I samme Nu knaldede en Gevær-salve om Ørene paa os, og jeg lyver ikke, naar jeg siger, at jeg bogstaveligt kunde smage Krudtet. Jeg fik ikke Tid til at anstille Betragtninger over Virkningen af denne Salve, thi min Hest snurrede rundt og fulgte efter de andre, der nu satte afsted i fri Galop tilbage til Sønderballe, hvor jeg fik kommanderet «Holdt» og samlede Folkene.

Jeg opdagede nu, at Lieutenant Baumann ikke var med, og jeg gav Ordre til at blive holdende, medens jeg selv øieblikkeligt red tilbage i skarpt Trav ad den Vei, vi vare komne fra. Jeg hørte paa lang Afstand Preusserne trænge frem ad Veien, raabende deres korte afbrudte Hurra, ligesom de jevnligt af-

fyrede Skud, skjøndt jeg ikke begreb, hvad de skjød efter, med mindre det skulde være efter Baumann. Saa hørte jeg en Hest komme mig i Møde i en mærkværdig tung og slæbende Galop, ligesom jeg hørte en besynderlig klirrende eller raslende Lyd, og strax efter stødte jeg paa Lieutenant Baumann, der i sin sædvanlige muntre og uforfærdede Tone, som om der Intet var hændet, sagde: «Er det Dem, Hoffmann? min Hest er saaret, men hvad Satan er det, der hænger ved dens ene Ben?» Jeg sad hurtigt af, thi der var ikke lang Tid at give bort, og det viste sig, at det var en Dragons Sabelskede, hvis Gehæng maa være sprungen — thi jeg kan ikke tænke mig, at det kan have været skudt over, — og som havde slynget sig om Hestens høire Bagben. Jeg saa ogsaa, at Hesten havde tre stærkt blødende Saar, nemlig en Kugle i høire Bagkode, en i samme Bens Has og en gennem Krydset. At Lieutenanten selv havde faaet en Kugle gennem den blødere Del af Sædet, omtalte han slet ikke her. Jeg tilbød ham min Hest, men han mente, at hans nok kunde bære ham, i det mindste op til Sønderballe. Her sad Lieutenanten strax af og fik en rød Hest, som han selv havde tilredet. Paa den sad Baumann op, medens dennes Rytter strax fik Ordre til at trække ombord med den saarede Hest samt til, hvis den skulde styrte paa Veien, da at dræbe den og tage Ridetøiet med. Hesten naaede ikke ombord, idet den styrtede omtrent midtveis mellem Sønderballe og Landingsstedet. Da Baumann atter var kommen tilhest, kom Kaptain Aarøe, der udtalte sin Forundring over, at alle Dragonerne vare slupne helskindede, og han gav

Ordre til, at de hurtigst muligt skulde indskibes; disse kom saaledes ombord omtrent en Time før vort Fodfolk kom til Stranden. Kaptainen, der var ene, yttrede, at han maatte have en Mand ned til Baron Raab med en Ordre. Da jeg nødig vilde ombord endnu, udbad jeg mig Tilladelse til at overbringe denne og afgav min Hest til en Dragon, for at han kunde føre den ombord. Jeg fik nu Ordre til Baron Raab, at han skulde blive liggende i den Stilling, han havde, saa længe som muligt for at see hvad der var at gjøre, hvis Fjenden vedblivende trængte frem ad Veien. Herom behøvede man ikke at være i Tvivl, thi Vaabenlarm og Kommandoraab, der stedse kom nærmere, sagde os dette tydeligt nok. Jeg afgav min Ordre, sluttede mig saa til Fodfolket og fulgte med dette paa dets Tilbagetog til Stranden. Preusserne vare rykkede os temmelig nær, og Raab lod nu fyre 2 Salver mod dem, først med første og siden med andet Geled. At disse Salver gjorde god Virkning og kom Preusserne noget uventet, kunde man slutte dels deraf, at de standsede deres Fremrykning, dels af, at de ikke besvarede Ilden, og af de forskjellige Raab og Kommandoord, man hørte.

Vi trak os nu tilbage til Stranden og bleve noget forundrede, da vi hørte stærk Skydning i Retning af denne. Jeg fulgte paa det Tidspunkt med en mindre Afdeling, der var bleven tilbage som Bagtrop, og vi vare, efter Skuddene at dømme, enige om, at Fjenden havde afskaaret os Retraiten til Landingsstedet, hvorfor vi nærmede os Kysten saa dækket og skjult som muligt. Kysten dannede ved Landingsstedet en høi og temmelig steil Brink, paa

hvis øverste Kant der løb en Jordvold, som fortsatte sig et Stykke op i Landet. Langs denne nærmede vi os Stranden i Gaasegang. Fra Skræntens Fod til Transportbaaden var der en Afstand af henved 60 Alen, og Fjenden, der havde lagt sig i Læ af noget Krat, skjød stadigt Salver paa Kommando langs Strandbredden, saaledes at det næsten var umuligt at passere over denne ud i Transportbaaden uden at blive skudt ned. Vi indsaae dette og besluttede at løbe ombord enkeltvis. En frivillig svensk Sergent løb først, men blev dødeligt truffet, inden han havde naaet Halvveien, og blev senere af Kammerater taget med ombord. Vi laae godt dækkede, og den næste Mand skulde netop til at løbe ombord, da der pludseligt faldt flere Skud ikke langt fra os i vor venstre Flanke. Vi saae nu, at det var et Kompagni af vort eget Korps, jeg troer Lieutenant Bjeragers, der nu ivrigt besvarede Fjendens Ild. Da der kort efter blev gjort et Skinbajonetangreb fra Transportbaaden, trak Fjenden sig for et Øieblik tilbage, hvilket gav Vore Tid til at komme ombord. Denne Indskibning foregik ganske vist noget uheldigt; Mandskabet styrtede ombord i Transportbaaden i en forfærdelig Uorden, saaledes at endog Flere bleve rendte omkuld ude i Vandet og traadte ned af de Efterfølgende, saa at de ikke vare langt fra at drukne. De søgte Alle ind under Transportbaadens Dæk, hvor de stode aldeles sammenpakkede som Sild i en Tønde, og hvor der i Forveien stod 23—24 Heste. En norsk Student Nissen og jeg vare de to Sidste, der kom ombord.

Fjenden havde imidlertid begyndt at beskyde os heftigt, men saalænge han beskjød Bredsiden paa

Transportbaaden, anrettede hans Skud ingen Skade. Da Ilden nu ikke besvaredes af os, blev han imidlertid mere og mere nærgaaende, og vi fik Kuglerne mere langskibs. Da Agterportene stode aabne, indsaae naturligvis Mange hvad Følgen vilde blive, hvis Fjenden kom saa langt frem, at han kunde skyde ind ad disse paa den tæt sammenstuede Masse. Ligesom jeg kom ombord, hørte jeg Udtalelser om, at Kaptainen var falden, men en Mand raabte: «Er Aarøes Korps nu bleven til gamle Kjællinger? skal vi staae og lade os skyde ned som Hunde?» Da jeg indsaae det Rigtige i hans Yttring, raabte jeg: «Det er godt, lad os alle Mand komme paa Dækket og besvare Fjendens Ild.» Der raabtes et Hurra, en Mand — det var saa vidt jeg erindrer en Underkorporal — greb mig under den ene Arm, og vi løb op ad Skraabrædtet, efterfulgt af Mandskabet, for at komme op paa Dækket, men neppe havde vi faaet Hoved og Skuldre over dette, før en Kugle traf Underkorporalen i Hovedet; hans Arm blev revet ud af min, og han faldt baglænds tilbage i Transportbaaden. Dette gav dog ingen Standsning, Fodfolket myldrede op, ikke alene gennem Transportbaadens Opgang, men tillige gennem alle Luftkasserne, og i et Nu vare de Alle paa Dækket. I det Samme raabte en af Officererne, at alle Mand skulde kaste sig ned, og det var paa høie Tid, thi i samme Øieblik susede en Salve hen over vore Hoveder; den vilde sikkert have været meget ødelæggende, ifald vi havde staaet opreiste. Fjendens Ild blev nu kraftigt besvaret fra Transportbaadens Dæk, hvilket atter bragte ham til at trække sig noget tilbage, og vi fik

nu Leilighed til at hale vor Bro ind og lukke Portene; derimod fik vi først vort Ror i, da vi vare udenfor Skudvidde.

Da Damperen paa givet Signal skulde hale os ud, maatte vi kappe Varpet, og dette samt Baumanns døde Hest var det eneste Udbytte, Preusserne havde af denne Affaire. Hvad deres Tab angaaer, da skal jeg kun henvise til den tyske Fællesgrav paa Sønderballe Kirkegaard samt en Del andre Grave, hvor der ligger Preussere, som den Nat ere faldne for de danske Kugler eller døde i de nærmeste Dage derefter som Følge af deres Saar. Hvormange Saarede de have havt, veed jeg ikke.

Saasnart Transportbaaden var naaet ud til «Aurora», blev Fødsolket sat ombord paa denne, og de Saarede kom under Lægebehandling. Iøvrigt kan vi sige, at vi slap forholdsvis heldigt derfra; vi havde 2 Døde og 5 Saarede og havde mistet een Hest, medens Udbyttet var 2 Uhlaner og 2 Heste. Især maa man forundre sig over, at vort Rytteri slap saa godt derfra, thi mindst de to Trediedele af dem havde et eller flere Kuglehuller at fremvise i deres Uniform, især i Hovedbedækningerne.

V

Expeditionen til Als.

Efter Vaabenhvilen fra den 12te Mai til den 26de Juni blev Aarøes Korps, der imidlertid var udvidet til en Styrke af 600 Mand, med Dampskibet «Jylland» forlagt til Kallundborg. Den 26de Juni Klokken henved 6 om Eftermiddagen indskibedes omtrent 50 Mand for at afgaae til Als og assistere ved Rømningen af Øen.

Den 30te om Morgenen efter Erobringen af Als kastedes Anker ved Nordkysten af Øen. Ikke langt fra Kysten laa en Landsby, hvis Navn jeg ikke nu erindrer, ikke langt fra Nordborg. Jeg blev tilligemed en Mand roet ind til Kysten for at skaffe Oplysning om Fjenden. Terrainet var aabent og strakte sig fladt helt op til Byen, hvilket gjorde det noget vanskeligt at komme ubemærket op til denne, som godt kunde antages at være besat af Preussere. Vi naaede op til en større Gaard, men da Adgangen til denne vendte ud til Byens Gade, og vi ikke fandt det raadeligt at vise os der, aabnede jeg en Lem, der blev benyttet til at kaste Gødning ud af, og her krøb vi igjennem. Vi kom ind i en Kostald uden

at træffe paa et Menneske; men da vi aabnede en anden Dør, kom vi ind i en Hestestald, hvor vi bleve meget overraskede ved at see den aldeles opfyldt af opsadlede og oppakkede danske Dragonheste. Jeg blev noget underligt tilmode, da jeg blandt disse gjenkjendte min Broders Hest. Han var Underofficer i 4de Dragonregiment. Jeg undersøgte hans Hylster-tasker, og med en blandet Følelse stirrede jeg paa hans Eiendele. Den første Tanke, der her paakom mig, var, hvorledes det dog var gaaet disse Hestes Ryttere, og jeg aabnede nu forsigtigt en Dør ud til Gaarden saa meget, at jeg kunde oversee en Del af denne.

Vi traf nu Bonden, der gjorde store Øine ved at see to danske Soldater. Han fortalte, at Hestene vare efterladte af danske Dragoner, der vare afskaarne af Fjenden, men vare slupne bort tilfods. Han troede, at de fra Kysten vare tagne ombord paa et Skib, og at de saaledes havde maattet forlade deres Heste, samt at der fandtes flere saadanne paa andre Gaarde der i Byen. Han oplyste desuden, at der i Lobet af Natten havde været store fjendtlige Afdelinger i Byen, og at det knap var et Kvarter siden, at de sidste Preussere havde forladt denne, men saavidt ham bekjendt var der ikke flere Preussere i Byen nu.

Vi forlode nu Gaarden ad dens Port for at begive os til Stranden, men ligesom vi dreiede om Hjørnet af Gaarden, saae vi to Preussere omtrent 500 Alen Syd for denne; de dækkede sig bag en Vold, da de fik Øie paa os. Vi gik op imod dem, men saa reiste de sig op fra deres dækkede Stilling,

og da jeg affyrede et Revolverskud mod dem, uagtet Afstanden var saa stor, at der ikke var nogen Sandsynlighed for at række dem, toge de skyndsomt Flugten; vi begyndte at løbe efter dem, men de rendte saa hurtigt, at man skulde have været paa Ryggen af en god Hest for at indhente dem. Ved den Gaard, hvor vi havde været inde, havde der nu samlet sig 5—6 Bønder, der forklarede, at det var preussiske Soldater, der vare komne alene til Byen uden Geværer, og som havde forsinket sig ved et dækket Bord og en Flaske Brændevin.

Efter at være kommen ombord afgav jeg Melding til Kaptain Aarøe. Da vi ikke havde Transportbaaden med og saaledes ikke kunde føre Hestene med os, blev intet Videre foretaget. Vi gik derfra til Nordborg, hvorfra vi medtog Størsteparten af Lasarethpersonalet, hvoriblandt to Diakonisser, nogle Underofficerer og henved et halvt Hundrede Rekonvalescenter, Underkorporaler og Menige, en Del Sygepassere og en Matros fra en Kanonbaad samt en stor Del Lasarethrekvisiter. Doktor Hahn, der var Læge paa Lasarethet, og som erklærede at ville blive, da han ikke vilde forlade de danske Syge og Saarede, som ikke kunde medtages, fortalte, at Nordborg ved vor Ankomst var stærkt besat af Preussere, men at disse, da de hørte, at et Korps marcherede mod Nordborg, over Hals og Hoved havde taget Flugten.

Vi hverken hørte eller saae en Preusser. Derefter rømmedes Magasinet i Mummark, og vi gik saa til Kejnæs, hvor vi indskibede nogle Troppe-

afdelinger, noget Materiel og en Del Heste og bragte det Hele til Faaborg.

* * *

Den 1ste Juli om Formiddagen bleve vi atter ilandsatte paa Kejnæs, og Resten af de derværende Tropper samt en Del Marinesoldater gik ombord i en Transportdamper, medens vi bleve tilbage. Vi havde opholdt os paa Kejnæs i omtrent halvanden Time, da vi saae en mindre preussisk Rytterafdeling nærme sig. Omtrent paa Skuds Afstand gjorde de Holdt og sendte 3—4 Mand frem mod Kejnæs, der var befæstet, idet Stedet var omgivet af høie Volde og armeret med sex 84 Pd. Kanoner. Disse bleve fornagtede og maatte overlades til Fjenden. Rytterne nærmede sig meget forsigtigt; snart holdt de stille, reiste sig op i Bøilerne og kneisede saa høit som muligt, snart rede de atter et lille Stykke frem, medens vi holdt os omhyggeligt skjulte bag Voldene. Da de formodentlig troede, at de havde observeret tilstrækkeligt, rede de tilbage til den Afdeling, hvorfra de vare udsendte, og som nu rykkede raskt frem mod den Landtunge, der forbinder Kejnæs med Als. Da de vare komne indenfor Skuddistance, lod Kaptain Aarøe en halv Snes Mand fyre paa dem, hvorpaa de skyndsomst forsvandt.

Knap en halv Time efter dette saae vi først nogle mindre, preussiske Infanterikolonner, der et Øieblik efter voxede til en stor Stormkolonne. Vi

fik da Ordre til at gaae ombord, og da der oppe fra Kegenæs og ned til Landgangsbroen er, saavidt jeg erindrer, halvandet til to Hundrede Trappetrin at passere, saa tog Indskibningen af vor mindre Troppstyrke forholdsvis lang Tid.

Et Par Stykker af os bleve staaende ved Volden saalænge det var muligt at blive tilbage. Det var som om vi ikke kunde løsrive os fra at betragte de Troppemasser, der bestandigt kom nærmere, og vi kunde ikke tale om Andet end den Ødelæggelse, som de sex deilige Kanoner kunde have udrettet mod de tætte Rækker.

«Jylland» gik nu et Par Tusind Alen fra Kysten, hvor den kastede Anker, og vi havde her fra Søen Leilighed til at iagttage Preussernes Bevægelser mod Kegenæs, ligesom vi ogsaa havde den Fornøielse at sende nogle Skud ind i et preussisk Rytterregiment, der dækket af den høie Kyst lumskelig søgte at snige sig ind under Kegenæs. Tre Granater fra vore riflede Malmkanoner faldt i Flanken, og de to gjorde udmærket Virkning, idet man saa dem springe midt i Kolonnerne paa to forskjellige Steder og frembringe en stor Forvirring. Da vi imidlertid laae paa et altfor usikkert Sted i det Tilfælde, at Preusserne skulde placere Feltartilleri ved Kysten, stode vi strax udefter og gik tilbage til Kallundborg.

VI

Besøg paa Samsø. — En dansk Forræder.

Den 5te Juli afgik Korpset til Samsø, og vi ilandsattes ved Langøre, hvor vi ankom tidligt om Morgenen.

Jeg fik Ordre til hurtigst muligt at begive mig over Hederne til Nordby og besætte Bakkerne Nord for denne By, med Posterne saa skjulte som muligt, og holde skarpt Udkig mod Aarhus, hvorfra det hed sig, at der vilde komme nogle Fartøier med Preussere, som skulde gjøre Landgang paa Øen. Efter nogle Timers Forløb opdagedes et Seilfartøi, som satte Kursen mod Samsø, men det gik her som ved saa mange andre Leiligheder, Fjenden havde sine Spioner og Haandlangere overalt. Uagtet der var givet Befaling til, at alle Baade skulde være halede paa Land, saae vi pludseligt en Baad staae ud fra Maarup Bugt. Jeg befandt mig dengang ved venstre Floipost og raabte Baaden an, men den Mand, der befandt sig i Baaden, tog ingen Notits heraf. Jeg gav da den ene af de tilstedeværende Dragoner Ordre til at skyde paa Baaden, og saasart

Skuddet var faldet, kastede Manden i Baaden sig ned paa Bunden af denne, saaledes at man kun saae hans ene Haand, der vedblivende holdt Roret. Jeg greb nu den anden Dragons Karabin og sendte Baaden endnu et Skud. At det var velrettet og nær kunde have kostet Baadens Fører Livet, erfarede jeg først syv Aar efter. Baaden fortsatte sin Fart og var snart udenfor Skuddistance; jeg holdt stadigt Øie med den, saae den bestandigt styre ud mod det Seilskib, vi havde i Sigte, saae den forsvinde ved dette, og kort efter begyndte dette ligeledes at fjerne sig, indtil vi tilsidst tabte det af Syne.

Om Morgenen den 5te bleve vi indskibede og seilede tilbage til Kallundborg.

Syv Aar derefter, i Aaret 1871, kom jeg til Langøre for at besøge min Svigerfader, Toldkontroløren dersteds, og kom ved den Leilighed en Del rundt paa Øen. Da jeg en Aften opholdt mig hos Sognefogden i Nordby, kom dennes Broder, en Gaardmand ved Navn Knud Kornmaaler, og bad mig indtrængende om at følge med ned i Kroen, da der sad en Person, som pralede af, at han i Aaret 1864 havde narret de danske Soldater, idet han havde gjemt sin Baad mellem nogle Rør og Siv i Nærheden af Maarup Havn; han fortalte, at han var gaaet ud lige for Næsen af dem, og at de havde fyret to Skud paa ham, hvoraf det sidste havde revet en stor Stump af Rælingen, men at han alligevel seilede videre og naaede ud og fik givet Underretning om Øens Besættelse til det Fartøi, der skulde føre Tyskerne over til Samsø.

Jeg fulgte med til Kroen, hvor der var en Del Bønder, som sad ved deres Punsch. Jeg satte mig afsides i en Krog i Gjæstestuen, medens Knud Kornmaaler efter Aftale tog Plads ved Bordet ved Siden af en fremmed Person, der ivrig førte Ordet. Knud indlod sig med ham, og det lykkedes ham snart at faae Gjæsten til at fortælle Historien paany. Jeg sad nu og hørte, hvorledes denne Slyngel gjorde sig til af at have været Spion for Tyskerne, og hørte ham berette udførligt om, hvorledes han var gaaet ud fra Maarup Bugt.

Da min Harme var steget til det Høieste, reiste jeg mig, gik hen til ham og spurgte ham, om han havde Lyst til at see den Mand, der havde skudt en Stump ud af Rælingen paa hans Baad, for saa var det mig. Jeg sagde ham, at han var den største Slyngel, jeg nogensinde havde truffet paa, en Forræder og en lumpen Spion, der trods de svundne Aar fortjente at blive arresteret.

Han foer nu op mod mig, som om han virkeligt havde tænkt paa at banke mig, og jeg skal ikke nægte, at mine Fingre kløede efter at sige ham Tak for Sidst, men jeg kunde spare mig al Uleilighed, thi Bønderne besørgede det for mig af et godt Hjerte.

Aldrig saasart havde Fyren reist sig mod mig, førend en af Bønderne greb fat i ham, medens de andre med drøie Slag, Puf og Spark masede ham ud paa Veien under Raabene: «Hæng den Spion.» Jeg var bleven tilbage i Stuen, men da jeg ikke kjendte Samsingerne nøie og saaledes ikke kunde

vide, hvor vidt de vilde drive det, gik jeg ud og kom akkurat tidsnok til at see Spionen løbe, alt hvad Remme og Tøi kunde holde, ad Maarup til. Han var en dansk Mand og bosiddende i Nærheden af Aarhus.

VII

Den østerrigske Feltvagt ved Ashoved.

Den 7de Juli om Formiddagen afgik «Jylland» med nogle faa Mand til Æbelø under Kommando af Lieutenant Baumann for at afhente en af os ilandsat Styrke, der havde holdt Øen besat, fordi der var Formodning om, at Fjenden vilde benytte den Vei til at gjøre Landgang paa Fyen. Efter at Mandskabet var indskibet, gik «Jylland» til Bogense, hvor vi ankom omtrent Klokken 8 Aften. Klokken 11 seilede vi atter med en gammel Færgemand som Veiviser fra Bogense til Ashoved, hvor der skulde staae en fjendtlig Feltvagt paa en Officer og henved 20 Mand. Klokken 1 bleve 6 bemandede Baade satte ud Syd for Ashoved. Baadene formerede Linie med Kompagnichefens Baad i Midten. Med omvundne Aarer roede vi mod Land, og saasart Baadene toge Grund, sprang Føreren og Mandskabet ud og vadede i Land. Da Kysten var skovbevoxet, maatte vi ved Snigpatrouiller afsøge Udkanten af Skoven, hvorefter Mandskabet i største Stilhed marcherede langs Stranden mod Pynten ved Ashoved. Efter at have marcheret et Stykke svingede vi til Venstre ind i Skoven,

og kort efter stødte vi paa den Skovvei, der fører fra Dalsgaard til Ashoved. Veiret var smukt, alt var stille, og ubemærket og lydløst snege vi os frem mod Pynten, da vi pludseligt hørte Skridt og opdagede en fjendtlig Patrouille, der marcherede langs Stranden. Vi kastede os hurtigt ned og bleve liggende stille, indtil den havde fjernet sig. Vi begyndte allerede at frygte for, at Fjenden havde forladt sin Stilling, da vi pludseligt ved en Omdreining af Veien saae Fjendens Vagtild i knap halvtredsindstyve Skridts Afstand fra os. Vi saae, hvorledes Soldaterne laae omkring Ilden, og at deres Geværer vare opstillede i 3 Pyramider. Der blev nu formeret Linie, som lydløst trak sig sammen om Feltvagten, der saaledes hurtigt var aldeles omringet paa en Afstand af en Snes Alen. Jeg stod ved Siden af Lieutenant Baumann, der affyrede et Revolverskud over Hovedet paa Østerrigerne og raabte paa Tysk: «De er omringede af over 300 Mand, al Modstand er forgjæves, vil De overgive Dem!» Men han havde neppe udtalt, førend vi fik Svar i Form af en livlig Geværild, thi hurtigt som Lynet havde hver Mand grebet sit Gevær, da Baumanns Skud faldt. Dette havde til Følge, at Vore, trods det givne Forbud mod at skyde uden Ordre, begyndte at besvare Fjendens Ild. Da Østerrigerne, der havde sluttet en tæt Kreds, bleve blændede ved at see fra Ilden ud i Mørket, vare deres Skud uden Virkning, hvorimod det Modsatte var Tilfældet med vore Skud, idet der strax faldt flere Østerrigere. Der blev givet Ordre til at storme ind paa Fjenden for at afvæbne ham, og kort efter vare de afvæbnede og Fanger. Hermed var Skjærmydslen endt, og vi fik

Fangerne, hvoraf de 3 vare haardt saarede, ned til Stranden, hvor vi kom i Baade og roede ud til Damperen. Den ene af Fangerne døde ombord, men blev tillige med de to andre Saarede sat iland i Bogense, hvor de to Sidste ligeledes døde Dagen eller et Par Dage efter; de ligge alle Tre begravede paa Bogense Kirkegaard. De andre Fanger, 3 Mand og en Fændrik, bleve tagne med til Kallundborg, hvor de bleve indsatte sammen med de Preussere, der vare tagne i Grenaa, men det viste sig uheldigt, thi Kaptain Aarøe og jeg maatte hen til dem om Natten, da Østerrigerne grundigt havde gjennembanket Preusserne. Striden mellem dem var opstaaet af, at Østerrigerne beskyldte Preusserne for Kujoneri og sagde, at de aldrig forsvarede sig, men altid bad om Pardon, medens Preusserne beskyldte Østerrigerne for, at de ikke vilde skyde paa Danskerne, men at de derimod skjød i Luften, naar de vare i Fægtning

VIII

En Dukkert.

Den 18de Juli henimod Aften blev hele Korpset indskibet for at gaae til Samsø og Thunø og besætte disse Øer. Rytteriet samt et Kompagni kom ombord i Transportbaaden. Efter at vi vare komne et Stykke ud i rum Sø, leirede de Officerer og Underofficerer, der vare ombord paa Transportbaaden, sig i den Fordybning, hvor Broen gaar ned under Dækket. Brødposerne, som vare godt forsynede fra Kallundborg, bleve pakkede ud, og der blev anrettet et gemtligt Fællesmaaltid. Efter dette kom Piber og Cigarer frem, medens der fortaltes forskellige Historier. En af os yttrede, at nu kunde en varm Toddy være god, og de Fleste havde Flaskerne forsynede med Rom eller Kognak. Kvartermesteren paatog sig at skaffe kogt Vand, men saa blev Ærgrelsen desto større, da det viste sig, at der ikke kunde skaffes Sukker. En af Lieutenanterne raabte paa sin Oppasser, en lille Sydsjællænder ved Navn Jens, og sagde i Spøg til ham, at han skulde balancere over en af Trosserne til Damperen, der havde os paa Slæb, og

hente Sukker. Jens svarede i en ynkelig Tone: «De ka je itte Hr. Løitnant, for saa droner je, og saa faaer Løitnanten liegodt itte Sukker.» Dette gav Anledning til Munterhed iblandt os, og vi begyndte at drøfte Spørgsmaalet om, hvorvidt det var gjørligt eller ikke at entre over en af Trosserne til Damperen. Jeg var blandt dem, der paastode, at det lod sig gjøre, og at jeg var overbevist om, at jeg selv kunde udføre dette. Da en af mine Kammerater hertil yttrede, at jeg troede ogsaa, at jeg kunde gjøre Alting, reiste jeg mig lidt efter stiltiende og gik forud, hvor jeg saae, at vi slæbte for 2 Trosser, og at disse, maaskee paa Grund af den høie Søgang, vare usædvanligt lange. Blæsten havde taget stærkt til og var omtrent imod; jeg maalte med Øiet, saavidt Mørket tillod det, Afstanden mellem Transportbaaden og Damperen og kom til det Skjøn, at den kunde være 40—50 Alen. Jeg nærede ikke mindste Tvivl om, at jeg kunde entre dette Stykke over og tilbage igjen, og i Tanken saae jeg mig staae i Agterstavnen af Transportbaaden og aflevere det hentede Sukker til mine Officerer. Efter at jeg havde taget Kappen, Huen og Sabelen af, lagde jeg mig ned paa Knæ, greb fat i styrbords Slæber, og til Folkenes store Forbauselse begyndte jeg at gaae i Armene ud paa Trossen, men da jeg mærkede, at Søen naaede mine Fødder, begyndte jeg at entre paa almindelig Vis med Hænder og Fødder. Da jeg paa denne Maade var naaet Halvveien, slækkede Slæberen samtidigt med, at den som en Gyngesvæve frem og tilbage, saa at jeg ikke alene var udsat for at blive ramt af Søen, men det blev næsten umuligt at holde fast om den temmelig

tykke Slæber. Jeg dreiede mig derfor om saaledes, at jeg kom til at hænge paa Maven over denne, dels for i den forholdsvis bekvemme Stilling at udhvile mig, dels for at afvente, at Rorgængereren paa Damperen atter skulde styre saaledes, at Styrbords Slæber kom til at trække mest og atter blive strammet. Dette gjorde han desværre ikke, men tværtimod foretog han den værste Manøvre, han kunde foretage. Han maa have opdaget mig paa Slæberen, thi han raabte noget ud til mig, og jeg raabte tilbage til ham: «Styr saaledes, at Slæberen strammes». Men nu begyndte han at raabe af fuld Hals: «En Mand overbord», og havde Slæberen ikke tidligere været slæk, saa blev den det nu; den kastedes i den Grad til Siden, at det var mig umuligt at komme frem eller tilbage. Jeg saae Damperens Agterdæk blive fyldt med Folk, som talte i Munden paa hverandre, og hørte med Rædsel, at der blev talt om at stoppe, medens Andre raabte ud til mig. Jeg svarede igjen: «Seil bare og lad Styrbords Slæber stramme». Jeg hørte Lieutenant Baumann raabe: «Seil bare væk, det er Hoffmann, han klarer sig nok,» men i det Samme hørte jeg Kaptain Aarøe med sine Lungers fulde Kraft kommandere: «Stop», og dette Kommandoord blev gjentaget af en anden Stemme. I Tankerne saae jeg mig allerede knust mellem Damperen og Transportbaaden, hvilken sidste absolut maatte tørne op mod Damperen, naar denne pludseligt blev stoppet under fuld Fart. Raabet «Stop» var det sidste, jeg hørte, thi i næste Sekund blev jeg af en Sø kastet flere Favne bort fra Transportbaaden, hvorved jeg da i det Mindste undgik at blive knust

mellem Fartøierne. Her laa jeg nu i Søen i fuld Uniform, lange Ridestøvler, en Taske med et halvt Hundrede Patroner og en Revolver med 6 Skud. Frakken snørede sig sammen om mig som et Snøreliv, hvorfor jeg strax maatte knappe den op. Uagtet jeg er en god Svømmer, indsaae jeg dog snart, at der ikke kunde være Tale om at svømme længe i saa høi en Sø, men at det gjaldt om at holde mig oppe saa længe som muligt ved at træde Vande. Jeg gjorde et Par Forsøg paa at skille mig ved mine lange Støvler og min Uniformsfrakke, men det viste sig ugjærligt. Imidlertid havde de ikke været uvirkomme paa Fartøierne, efter at der var stoppet. Kapteinen havde ladet bakke, og der var gjort Forsøg paa at sætte en Baad ud, men denne var paa Grund af den svære Sø strax bleven fyldt. Paa Transportbaaden havde de stukket flere Redningsbøier paa Kasteliner og hevet dem i Søen, og en af disse kan jeg takke for min Frelse. Jeg havde begyndt at føle mig noget udmattet, og det var flere Gange, som om en Sten sank ned gennem min Pande og delte sig saaledes, at det blev mørkt for begge mine Øjne. Jeg begyndte at troe, at jeg nu vilde gaae ned om og hjem. Jeg laa og ønskede, at jeg maatte være falden for en preussisk Kugle, thi jeg syntes, at det var lumpent, at jeg skulde drukne. Endeligt trøstede jeg mig med, at naar jeg som Lig drev iland et eller andet Sted, da vilde de, der fandt mig, strax kunne see, hvem jeg var, thi forinden vi gik ombord i Kallundborg, havde jeg modtaget Dannebrogordenen, og denne samt Patentet havde jeg i min Brystlomme tilligemed et Fotografi

og et Brev fra min nuværende Hustru, som jeg den Gang lige var bleven forlovet med. Just som jeg laa og gjorde Vandtrædningsbevægelser med Armene, berørte jeg en Gjenstand med høire Arm. Jeg greb fat i den med Begjærlighed og opdagede nu, at det var en Redningsbøie, og saa var det ligesom Fartøiet pludseligt hævede sig op paa Søen foran mig. Det forekom mig, at jeg sank tilbunds, hvilket var en Følge af, at de halede mig ind mod Søerne, hvorved jeg naturligvis stadigt kom under Vand. Dette er den eneste Gang i mit Liv, at jeg har tabt Bevidstheden. Da jeg vaagnede op, laa jeg paa Transportbaadens Dæk, og min Kappe var bredt over mig. Efter et Øiebliks Besindelse stod det mig klart, hvad der var passeret, og da jeg frøs dygtigt i de gennemvaade Klæder, krøb jeg ned i en lun Krog under Dækket.

Her sad jeg, indtil jeg mærkede, at vi maatte være i Nærheden af Land, og jeg maatte gjøre Vold paa mig selv for at gaae op paa Dækket, hvor jeg vidste, at min Nærværelse var ønskelig, naar Rytteriet skulde i Land. Kaptainen kom ombord, og uden med et Ord at berøre min ubehagelige Vandgang, gik han atter fraborde, idet han kun sagde: «Naa! De er her, saa sørger De nok for, at Alt gaaer som det skal.» Vi bleve nu udskibede paa Thunø, og jeg maatte, saa vaad jeg var, holde Strandvagt den hele Nat.

IX

Slutning.

Den 31te Juli indskibedes Korpset for atter at afgaae til Svendborg, hvor vi laae i Kvarter indtil den 9de August, da vi bleve indkvarterede i Svendborgs Omegn.

Den 17de August tog Kaptain Aarøe Afsked med os, og jeg gik tilbage med Dragonerne til Næstved og Vordingborg.

Forinden Kaptainen forlod os, meddelte han os, at det var hans Hensigt at gaae til Amerika for at deltage i den der herskende Krig, og han spurgte, om der var Nogen blandt os, der vilde følge ham. Hundreder af os sluttede Kreds om ham med det Løfte at møde, saasnart han kaldte os, og med et rungende Hurra toge vi Afsked for sidste Gang med vor Chef.

Som bekjendt ophørte kort efter den amerikanske Krig, saa Kaptain Aarøes Plan kom ikke til Udførelse.

